Seria de autor

Isabel Allende

Amantul japonez

roman

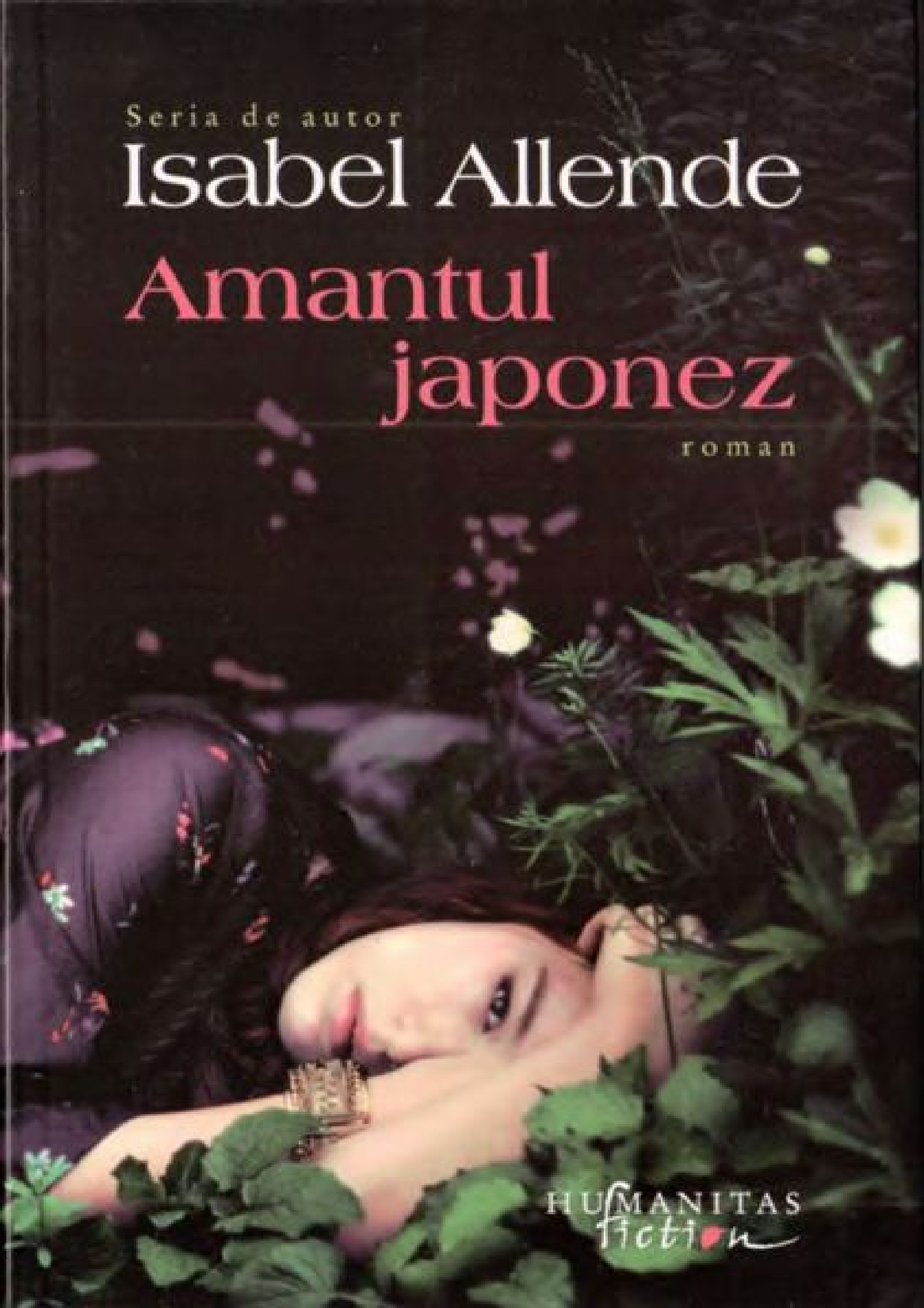

HUMANITAS fiction

Cuprins

Lark House
Franţuzul
Alma Belasco
Omul invizibil
Fetiţa poloneză
Alma, Nathaniel şi Ichimei
Irina Bazili
Seth Belasco
Familia Fukuda
Pericolul galben
Irina, Alma şi Lenny
Prizonierii
Arizona
Boston
Învierea
Sabia familiei Fukuda
Dragostea
Urme din trecut
Lumină și umbră
Agentul Wilkins
Secrete
Mărturisirea
Tijuana
Cei mai buni prieteni
Toamna
Gardenii
Copilul care nu s-a născut
Patriarhul
Samuel Mendel
Nathaniel
Amantul japonez

FOTO © LORI BARRA

ISABEL ALLENDE, nepoata fostului președinte chilian Salvador Allende, s-a născut pe 2 august 1942 la Lima, în Peru. Își petrece copilăria în Chile, iar în timpul dictaturii lui Pinochet se refugiază în Venezuela, unde rămâne timp de 15 ani și lucrează ca ziaristă. În 1982, primul ei roman, *Casa spiritelor*, are un succes fulminant și devine imediat bestseller internațional. În 1984 publică *Despre dragoste și umbră*, apoi *Eva Luna* (1987), *Poveștirile Evei Luna* (1989) și *Planul infinit* (1991). În 1992, fiica scriitoarei, bolnavă de porfirie, moare. Următoarea ei carte, *Paula* (1994), îi este dedicată. De mult succes se bucură volumul *Afrodita* (1997), romanele *Fiica norocului* (1999) și *Portret în sepia* (2000), volumul de memorii *Țara mea inventată* (2003) și romanul *Zorro* (2005). În 2006 îi apare romanul *Inés a sufletului meu*, în 2007, volumul autobiografic *Suma zilelor*, în 2009, romanul *Insula de sub mare*, în 2011, *Cuetul Mayei*, iar în 2012, volumul *Dragoste*. În 2014 vede lumina tiparului thrillerul *Jocul RIPPER* și în 2015, romanul ***Amantul japonez***. În 1994, statul francez i-a acordat titlul de Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres, iar în 2004 a fost primită în American Academy of Arts and Letters.

ISABEL ALLENDE

AMANTUL JAPONEZ

Traducere din spaniolă de CORNELIA RĂDULESCU
Titlul original: *El amante japonés*, 2015

HUMANITAS, 2016

Versiune ebook: v1.0, iunie 2016

Părinţilor mei, Panchita şi Ramón,
bătrâni înţelepţi

Opreşte-te, umbră a iubirii mele evazive.
Imagine a vrajei celei mai iubite.
Iluzie frumoasa cu care mor împăcată.
Dulce ficţiune pentru care trăiesc cu greu.
SORA JUANA INÉS DE LA CRUZ

Lark House

Irina Bazili a început să lucreze la Lark House, care se afla în Berkeley, la margine, în anul 2010. Avea douăzeci şi trei de ani împliniţi şi prea puţine iluzii, căci de la cincisprezece tot schimbase locuri de muncă în mai multe oraşe. Nu-şi putea imagina că această rezidenţă pentru vârsta a treia avea să se dovedească locul perfect şi că în următorii trei ani urma să o facă la fel de fericită ca în copilărie, înainte ca destinul ei să o ia razna. Lark House, înfiinţat la jumătatea lui 1900 pentru a oferi bătrânilor cu venituri mici o locuinţă decentă, atrăsese de la bun început, din motive necunoscute, intelectuali progresişti, ezoterici convinşi şi artişti de mică anvergură. Cu timpul, destule aspecte s-au schimbat, însă aşezământul continua să perceapă taxe pe potriva veniturilor fiecărui rezident pentru a promova, teoretic, o anume diversitate socială şi rasială. Practic, cu toţii erau albi din clasa mijlocie, iar diversitatea consta în subtile deosebiri între liber-cugetători, căutători de căi spirituale, activişti sociali şi ecologici, nihilişti, başca oarece hipioţi care mai vieţuiau în zona golfului San Francisco.

La primul interviu, directorul Hans Voigt i-a spus Irinei că era prea tânără pentru un post care presupunea atâtea responsabilităţi, dar cum era nevoie să se ocupe urgent un post vacant la Departamentul de administraţie şi asistenţă, putea lucra acolo până aveau să găsească persoana potrivită. Irina şi-a zis că acelaşi lucru era valabil şi pentru el: omul semăna cu un tinerel bucălat cu calviţie prematură, prea puţin indicat să conducă aşezământul. Mai târziu avea să constate că înfăţişarea lui Voigt era înşelătoare în funcţie de distanţă şi de lumină, căci omul împlinise cincizeci şi patru de ani şi se dovedise un administrator excelent. Irina l-a asigurat că, deşi nu avea studii, avea să compenseze prin experienţa pe care o avusese cu bătrânii în ţara ei natală, Republica Moldova.

Zâmbetul ei timid l-a făcut să se înmoaie pe director, care a uitat să-i ceară o scrisoare de recomandare şi a purces să enumere obligaţiile postului, care se puteau rezuma în câteva cuvinte: să uşureze existenţa oaspeţilor de la nivelurile doi şi trei. Cu cei de la nivelul unu n-avea treabă, ei trăiau independent, chiriaşi într-o clădire cu apartamente, nici cu cei de la nivelul patru, numit pe bună dreptate Paradisul, căci aceia aşteptau să ajungă la cer, dormitând în cea mai mare parte a timpului şi neavând nevoie de serviciile pe care li le-ar fi putut oferi. Sarcina Irinei era să conducă rezidenţii la doctor, la avocat sau la contabil, să-i ajute să completeze formularele de sănătate sau cele pentru impozite, să-i însoţească la cumpărături şi alte treburi de acest gen. Singura legătură cu cei din Paradis era organizarea funeraliilor, dar pentru asta avea să primească instrucţiuni detaliate, după caz, a lămurit-o Hans Voigt, pentru că dorinţele muribunzilor nu coincideau întotdeauna cu cele ale rudelor; cei de la Lark House erau de religii diferite, iar funeraliile tindeau a fi nişte ceremonii ecumenice destul de complicate.

I-a mai explicat că uniformă purta doar personalul – îngrijitori şi infirmieri –, iar pentru restul angajaţilor exista un cod tacit, caracterizat prin respect şi bun gust. De exemplu, tricoul ei cu Malcolm X era nepotrivit pentru instituţie, a grăit directorul pe un ton emfatic. Sigur, nu era vorba de Malcolm X, ci de Che Guevara, dar Irina nu i-a spus-o, bănuind că Hans Voigt nici nu auzise de luptătorul care la o jumătate de secol după epopeea sa continua să fie venerat atât în Cuba, cât şi de o mână de radicali din Berkeley, unde locuia ea. Tricoul îl cumpărase cu doi dolari de la un second-hand şi era aproape nou.

— Şi aici nu se fumează, a mai avertizat-o el.

— Nu fumez şi nu beau, domnule.

— Eşti sănătoasă? Că asta e foarte important când lucrezi cu bătrânii.

— Sunt.

— Mai e ceva ce-ar trebui să ştiu?

— Sunt dependentă de jocurile video şi de romanele *fantasy,* ştiţi dumneavoastră, Tolkien, Neil Gaiman, Philip Pullman. Mai spăl şi câini, dar asta nu-mi ia mult timp.

— Ce faci în timpul liber nu e treaba mea, duduie, dar la lucru trebuie să fii mereu pe fază.

— Fireşte. O să vedeţi, domnule, că, dacă-mi daţi această şansă, n-o să vă pară rău, ştiu cum să mă port cu oamenii în vârstă, a spus ea cu aplomb.

Interviul odată încheiat, directorul i-a arătat locurile. Instituţia adăpostea două sute cincizeci de persoane a căror vârstă medie era de optzeci şi cinci de ani. Lark House fusese magnifica proprietate a unui magnat al ciocolatei, care o donase oraşului împreună cu o sumă generoasă menită finanţării. Cuprindea o clădire principală, un mic palat pretenţios unde se aflau birourile şi spaţiile comune – biblioteca, sufrageria şi atelierele – şi o serie de plăcute edificii din lemn, perfect armonizate cu parcul la prima vedere sălbatic, în realitate bine îngrijit de o echipă de grădinari. Clădirile cu apartamente independente şi cele care îi găzduiau pe cei de la nivelurile doi şi trei comunicau între ele prin largi coridoare acoperite, unde se putea circula cu scaunele cu rotile la adăpost de vremea rea şi cu pereţi laterali din sticlă, prin care se putea admira natura, cel mai bun balsam pentru necazurile oricărei vârste. Paradisul, o construcţie izolată din beton, ar fi făcut notă discordantă dacă nu ar fi fost complet acoperit cu iederă. Biblioteca şi sala de jocuri erau disponibile la orice oră; salonul de înfrumuseţare avea orar flexibil, iar atelierele ofereau cursuri diverse, de la pictură la astrologie, celor care încă mai năzuiau la surprize viitoare. La Magazinul Obiectelor Uitate, cum scria pe o uşă şi unde lucrau nişte doamne pe bază de voluntariat, se vindeau haine, mobilă, bijuterii şi alte lucruri de care internaţii nu mai aveau nevoie sau rămase de pe urma răposaţilor.

— Mai avem şi un cineclub excelent, de trei ori pe săptămână proiectăm filme la bibliotecă, a adăugat

Hans Voigt.

— Ce fel de filme? a sărit Irina curioasă, sperând să fie vorba de filme cu vampiri şi de SF-uri.

— Selecţia o face un comitet şi se preferă genul thriller, se dau în vânt după producţiile lui Tarantino. Există aici o anumită fascinaţie pentru violenţă, dar nu te speria, oamenii înţeleg că e vorba de ficţiune şi că actorii apar apoi, bine-mersi, în alte filme. E un fel de evadare din realitate. Avem destui oaspeţi care fantazează să asasineze pe careva, de regulă un membru al familiei.

— Şi eu la fel, a sunat replica spontană a Irinei.

Crezând că fata glumea, Hans Voigt a râs binedispus: aprecia la angajaţii săi atât simţul umorului, cât şi răbdarea.

În parcul cu copaci bătrâni se zbenguiau fără pic de teamă veveriţe şi un număr neobişnuit de cerbi şi ciute. Hans Voigt i-a spus că ciutele veneau aici să fete şi să-şi crească puii, că domeniul era un adevărat sanctuar al păsărilor, mai ales ciocârlii, de unde şi numele: Lark House asta însemna, casa cu ciocârlii. Mai multe camere de luat vederi erau plasate strategic ca să spioneze animalele şi, totodată, bătrânii care s-ar fi rătăcit sau accidentat, însă instituţia nu conta pe măsuri de securitate. În timpul zilei porţile rămâneau deschise şi doar doi paznici neînarmati patrulau pe acolo. Erau poliţişti ieşiţi la pensie, unul avea şaptezeci de ani, celălalt şaptezeci şi patru; nici nu era nevoie de mai mult, căci nimeni nu şi-ar fi pierdut timpul sărind gardul ca să jefuiască nişte babalâci lipsiţi de venituri. S-au încrucişat cu două femei în scaune cu rotile, cu un grup care căra şevalete şi cutii cu vopsele pentru cursul de pictură *plein-air,* cu câţiva care-şi plimbau câinii tot atât de rablagiţi ca şi ei. Proprietatea mergea până la golf, când era maree înaltă se putea ieşi cu caiacul, cum făceau câţiva rezidenţi încă nedărâmati de beteşuguri. „Aşa mi-ar plăcea să trăiesc”, a suspinat Irina, aspirând adânc aroma dulce de pini şi laur şi comparând locurile cu văgăunile insalubre prin care vieţuise de la cincisprezece ani.

— În fine, duduie Bazili, să-ţi spun şi de cele două fantome de care precis vei afla de la angajatele haitiene.

— Nu cred în fantome, domnule Voigt.

— Felicitări. Nici eu. Cele de la Lark House sunt o tânără femeie în rochie roz cu voaluri şi un copilaş de vreo trei anişori. E vorba de Emily, fiica magnatului ciocolatei. Biata de ea a murit de inimă rea după ce copilul ei s-a înecat în piscină, la sfârşitul anilor ’40. După care magnatul şi-a abandonat casa şi a înfiinţat fundaţia.

— Puştiul s-a înecat în piscina pe care mi-aţi arătat-o?

— Exact. Dar de-atunci, din câte ştiu, n-a mai murit nimeni în ea.

Curând, Irina avea să-şi schimbe părerea în ce priveşte fantomele, descoperind că mulţi bătrâni erau tot timpul însoţiţi de morţii lor; Emily şi copilaşul ei nu erau deci singurele spirite care bântuiau pe acolo.

A doua zi la prima oră Irina s-a prezentat la lucru în blugii ei cei buni şi un tricou discret. A constatat că ambianţa de la Lark House era relaxată, dar nu neglijentă; arăta mai curând ca un campus universitar decât ca un azil de bătrâni. Mâncarea era comparabilă cu cea a oricărui restaurant respectabil din California: organică în măsura posibilului. Serviciul era eficient, iar îngrijitorii şi personalul medical cât se poate de amabili. În doar câteva zile a învăţat numele şi maniile colegilor şi bătrânilor de care trebuia să se ocupe. Iar frazele în spaniolă şi franceză pe care le memorase au făcut să fie apreciată de personalul provenit aproape în totalitate din Mexic, Guatemala şi Haiti. Salariul pe care-l primeau nu era nici pe departe pe măsura muncii grele pe care trebuiau să o facă, însă prea puţini se plângeau. „Pe bunicuţe trebuie să le răsfeţi, dar să te arăţi respectuoasă; tot aşa şi cu bunicuţii, dar fără să le cauţi prea mult în coarne, că li se suie la cap”, a sfatuit-o Lupita Farías, o mexicancă al cărei chip amintea de o sculptură olmecă, şefa echipei de curăţenie. Era de treizeci şi

doi de ani la Lark House şi avea acces în toate camerele, drept care cunoştea bine fiecare ocupant, le ştia viaţa, le ghicea necazurile şi le alina tristeţile.

— Atenţie la depresie, Irina, că aici e la ea acasă. Dacă observi că cineva se izolează şi e potopit de tristeţe, că rămâne în pat fără motiv sau nu mai vrea să mănânce, vii fuguţa la mine să mă anunţi, ai priceput?

— Şi ce le faci, Lupita?

— Păi, depinde. Îi mângâi, că asta le place mereu, pentru că pe bătrâni nu-i atinge nimeni, şi îi momesc cu un serial la televizor: nimeni nu vrea să moară până nu vede cum se termină. Unii se alină rugându-se, numai că aici sunt mulţi atei, iar ăştia nu se roagă. Cel mai important este să nu-i laşi singuri. Şi, dacă nu mă găseşti, o anunţi pe Cathy, ştie ea ce să facă.

Doctoriţa Catherine Hope, rezidentă a nivelului doi, fusese prima care-i urase Irinei bun venit în numele comunităţii. La şaizeci şi opt de ani, era cea mai tânără; după ce ajunsese în scaun cu rotile optase pentru asistenţa şi compania de la Lark House; trecuseră doi ani de atunci, timp în care devenise sufletul instituţiei. „Oamenii bătrâni sunt cei mai amuzanţi de pe lume”, îi spusese atunci Irinei. „Au trăit mult, spun exact ce le trece prin cap şi nu dau doi bani pe părerile celorlalţi. N-ai să te plictiseşti aici. Rezidenţii noştri sunt persoane cu educaţie şi cu sănătate bună, care continuă să înveţe şi să experimenteze. În comunitatea asta există stimulente, se poate evita cel mai rău flagel al bătrâneţii: singurătatea.”

Irina era la curent cu spiritul progresist al celor de la Lark House, despre care se cam dusese vestea. Exista o listă de aşteptare de ani de zile pentru internări, ar fi fost şi mai lungă dacă mulţi postulanţi n-ar fi dat între timp colţul. Bătrânii de acolo erau dovada vie că vârsta, cu toate limitările ei, nu-i împiedica să se distreze şi să ia parte la vacarmul vieţii. Câţiva dintre ei, membri activi ai mişcării Bătrâni pentru Pace, se duceau vineri dimineaţa să protesteze în stradă împotriva aberaţiilor şi

nedreptăţilor lumii, mai ales ale imperiului nord-american, pentru care se simţeau responsabili. Aceşti activişti, printre care se număra o doamnă de o sută unu ani, îşi dădeau întâlnire într-un colţ al pieţei, chiar vizavi de postul de poliţie, veneau în baston, în cadru sau în scaunul cu rotile şi agitau pancarte împotriva războiului sau a încălzirii globale, în timp ce maşinile care treceau îi susţineau claxonând şi trecătorii semnau petiţiile întinse de străbunicii furibunzi. Nu o dată apăruseră la televizor aceşti revoltaţi, iar poliţiştii se făceau de râs amenintându-i cu gaze lacrimogene, lucru care nu se concretiza, fireşte. Emoţionat, Hans Voigt îi arătase în parc Irinei o placă în memoria unui muzician de nouăzeci şi şapte de ani, care murise în 2006 în plin soare, în urma unui atac cerebral care-l lovise pe neaşteptate în timp ce protesta împotriva războiului din Irak.

Irina crescuse într-un sat din Moldova în care trăiau acum doar bătrâni şi copii. Tuturor le lipseau dinţii, primilor pentru că le căzuseră, ultimilor pentru că îşi schimbau dinţii de lapte. S-a gândit la bunicii ei şi, ca de atâtea ori în ultimii ani, s-a căit că-i părăsise. La Lark House avea prilejul să le ofere altora ce nu le putuse oferi alor săi. Cu acest gând a început să se ocupe de cei de acolo, curând le-a câştigat simpatia, nu numai lor, dar şi câtorva de la nivelul unu, independenţii.

De la bun început atenţia i-a fost atrasă de Alma Belasco. Se evidenţia printre celelalte femei prin atitudinea aristocratică, un fel de câmp magnetic o izola de restul muritorilor. Lupita Farías spunea că doamna Belasco nu se potrivea acolo, că mulţi purici n-avea să facă, oricând putea veni s-o ia acelaşi şofer care o şi adusese într-un Mercedes Benz. Dar lunile treceau fără ca asta să se întâmple. Lina se mulţumea să o observe de la distanţă, căci Hans Voigt îi ceruse să se ocupe de persoanele de la nivelurile doi şi trei, nu de independenţi. Oricum, era destul de ocupată cu clienţii ei – nu erau numiţi „pacienţi” – şi trebuia să se pună la punct cu amănuntele noii sale slujbe. De exemplu, să studieze filmările ultimelor funeralii: o

evreică budistă şi un agnostic pocăit. La rândul ei, Alma Belasco nici n-ar fi observat-o pe Irina dacă aceasta nu s-ar fi aflat pentru scurt timp în mijlocul unui mic scandal.

Franţuzul

La Lark House, ocupat de o deprimantă majoritate feminină, Jacques Devine era vedeta, considerat singurul amorez printre cei douăzeci şi opt de bărbaţi ai stabilimentului. Îi spuneau „Franţuzul” nu pentru că s-ar fi născut în Franţa, ci pentru rafinata sa urbanitate – mereu dădea întâietate doamnelor, le trăgea scaunul şi nu-l vedeai deschis la şliţ – şi pentru că putea să danseze, în ciuda spinării făcute praf. La nouăzeci de ani mergea drept graţie coloanei împânzite de vergele, şuruburi şi piuliţe; pe cap mai păstra ceva din părul cârlionţat şi ştia să joace cărţi, trişând cu dezinvoltură. Era sănătos, dacă lăsăm la o parte artrita, tensiunea ridicată şi surzenia generalizată a vârstei înaintate, deşi nu putea să-şi amintească dacă mâncase sau nu; drept care se afla la nivelul al doilea, unde dispunea de asistenţa necesară. Venise la Lark House împreună cu a treia soţie, care mai apucase să trăiască doar trei săptămâni înainte să moară lovită pe stradă de un biciclist neatent. Ziua franţuzului începea devreme: făcea duş, se îmbrăca şi se bărbierea cu ajutorul lui Jean Daniel, un îngrijitor haitian, străbătea aşezământul sprijinindu-se în baston şi foarte atent la biciclişti traversa la Starbucksul de la colţ pentru prima din cele cinci cafele pe care le bea zilnic. Divorţase o dată, rămăsese văduv de două ori şi nu dusese lipsă de partenere pe care le seducea cu trucuri de iluzionist. Calculase recent că se amorezase de şaizeci şi şapte de ori – şi notase cifra în carneţel, ca să nu uite, căci numele şi chipurile norocoaselor i se sterseseră de mult din memorie. Avea câţiva copii recunoscuţi plus unul rezultat dintr-o legătură clandestină cu o femeie pe care uitase cum o chema, avea nepoţi – nişte ingraţi, care abia aşteptau să-l vadă plecând pe lumea cealaltă ca să-l moştenească. Se zvonea că avea o mică avere făcută cu multă îndrăzneală şi puţine scrupule. Mărturisea el însuşi, fără umbră de remuşcare, că petrecuse o vreme la puşcărie, de unde ieşise cu nişte tatuaje ca de pirat pe braţele acum fleşcăite, pătate şi ridate, deci care abia

se mai vedeau, şi că făcuse bani buni speculând economiile gardienilor.

Deşi asaltat de atenţia mai multor doamne de la Lark House, care-i lăsau prea puţin timp pentru alte manevre amoroase, Jacques Devine s-a amorezat de Irina Bazili de cum a văzut-o trecând cu tableta pe care-şi lua notiţe şi cu funduleţul ei obraznic. Fata nu avea nici măcar o picătură de sânge caraibian, astfel că posteriorul ei de mulatră era un miracol al naturii, asigura omul după ce-şi bea primul Martini, mirat că nu observaseră şi alţii. Îşi petrecuse cei mai frumoşi ani făcând negoţ între Puerto Rico şi Venezuela, unde se obişnuise să aprecieze femeile privindu-le din spate. Acele fese epice i se fixaseră definitiv pe retină; le visa, le observa pretutindeni, chiar şi într-un loc atât de puţin propice precum Lark House şi la o femeie atât de slabă precum Irina. Brusc, viaţa sa de bătrân fără proiecte sau ambiţii s-a umplut cu această dragoste târzie şi acaparatoare, care i-a stricat tihna rutinieră. La puţin timp după ce a cunoscut-o, şi-a demonstrat entuziasmul cu un scarabeu de topaze şi briliante, una dintre rarele bijuterii salvate de lăcomia urmaşilor. Irina nu a vrut să-l primească, însă refuzul ei i-a urcat amorezului tensiunea arterială la nişte cote alarmante, drept care tot ea a fost silită să-l păzească toată noaptea la urgenţă. Cu perfuzia în venă, printre suspine şi reproşuri, Jacques Devine i-a declarat sentimentele sale dezinteresate şi platonice. Nu îi dorea decât compania, ca să-şi bucure ochii cu tinereţea şi frumuseţea ei, să-i asculte glasul diafan, să-şi imagineze că îl iubea şi ea, chiar dacă doar cu o iubire filială. Sau putea să-l iubească ca pe un străbunic.

A doua zi, după-amiază, în timp ce Jacques Devine îşi savura ritualul Martini, Irina, cu ochii roşii şi cearcăne albastre după noaptea nedormită, i-a povestit totul Lupitei Farías.

— Ce să-ţi spun, mare noutate. Păi aici tot timpul îi descoperim pe rezidenţi într-un pat străin, nu numai pe moşulici, ci şi pe băbuţe. În lipsa bărbaţilor, bietele

de ele se mulţumesc cu ce găsesc. Toată lumea are nevoie de cineva.

— În cazul domnului Devine e vorba despre o dragoste platonică, Lupita.

— Nu prea ştiu eu ce-o fi însemnând asta, dar dacă e ceea ce-mi închipui, să nu-l crezi. Franţuzul are un implant în cocoşel, un cârnăcior de plastic care se umflă cu ajutorul unui dispozitiv disimulat în boaşe.

— Ce spui tu acolo, Lupita? a râs Irina.

— Ce auzi. Jur. Eu nu l-am văzut, dar franţuzul i-a făcut o demonstraţie lui Jean Daniel. De-a dreptul impresionant.

După care draga de ea i-a împărtăşit ceea ce constatase în mulţii ani lucraţi la Lark House: că vârsta în sine nu îi face pe oameni mai buni sau mai înţelepţi, ci doar întăreşte trăsăturile pe care aceştia le-au avut dintotdeauna.

— Adică un ticălos nu devine mărinimos la bătrâneţe, Irina, ci şi mai ticălos. Precis că Devine a fost un afemeiat toată viaţa, drept care acum e un crai bătrân şi libidinos.

Neputând să-i restituie broşa-scarabeu pretendentului, Irina s-a dus la Hans Voigt, care a informat-o că e absolut interzis să primeşti cadouri şi bacşişuri. Fireşte, regula nu se aplica în cazul bunurilor pe care aşezământul le primea de la muribunzi, nici al donaţiilor menite a sălta în capul listei de aşteptare pe cineva, numai că despre asta nu a suflat o vorbă. Directorul a luat gângania oribilă de topaz şi a aruncat-o într-un sertar, urmând să i-o restituie el.

O săptămână mai târziu, Jacques Devine i-a pasat Irinei şaizeci de dolari în bancnote de douăzeci; de data aceasta, Irina s-a dus glonţ la Lupita, care era adepta soluţiilor simple: femeia a pus banii în cutia de trabucuri în care omul îşi ţinea lichidităţile, convinsă că n-avea să ţină minte cât scosese şi cât avea. Astfel a rezolvat Irina problema bacşişurilor, nu şi pe cea a înflăcăratelor misive pe care i le scria Jacquel Devine, a invitaţiilor la cină la restaurante scumpe, a nenumăratelor pretexte sub care o chema în camera

lui ca să-i povestească isprăvi şi succese exagerate, pe care nu le avusese niciodată şi, în cele din urmă, propunerea de căsătorie. Franţuzul, expert în ale seducţiei, se întorsese în adolescenţa dureros de timidă, astfel că, în loc de a i-o declara verbal, i-a înmânat o scrisoare perfect lizibilă, scrisă la computer. Plicul conţinea două pagini burduşite de ocoluri, metafore şi repetiţii, care se puteau rezuma după cum urmează: Irina îi redase energia şi dorinţa de viaţă, el îi putea oferi confort şi bunăstare, de pildă în Florida, unde e mereu cald, iar când va fi să rămână văduvă era asigurată din punct de vedere economic. Din toate punctele de vedere, ieşea în câştig, mai spunea în scrisoare, căci diferenţa de vârstă era în favoarea ei. Semnătura semăna cu urmele lăsate de un ţânţar. Fata nu l-a mai informat pe director, de frică să nu fie dată afară, şi a lăsat scrisoarea fără răspuns, sperând ca amorezul să uite, numai că de data asta omului i-a funcţionat memoria recentă. Reîntinerit de patimă, a continuat să o bombardeze cu misive tot mai presante, în timp ce ea îl evita, rugându-se Sfintei Parascheva ca moşul să-şi întoarcă atenţia către duzina de doamne octogenare care-l vânau.

Situaţia devenea tot mai tensionată şi ar fi ajuns de notorietate dacă ceva neaşteptat nu ar fi pus capăt atât lui Jacques Devine, cât şi dilemei Irinei. În săptămâna aceea franţuzul plecase de două ori cu taxiul fără a da explicaţii, ceva neobişnuit pentru el, căci mereu se rătăcea. Irina avea şi sarcina să-l însoţească, dar el pleca pe furiş, fără să sufle o vorbă asupra destinaţiei. Cea de a doua plecare s-a dovedit epuizantă, căci revenise la Lark House atât de topit şi de neputincios, încât şoferul l-a depus la recepţie cărându-l practic în braţe.

— Ce aţi păţit, domnule Devine?

— Nu ştiu, nu eram acolo, a sunat răspunsul.

După ce l-a examinat şi a constatat că nu avea tensiune, medicul de gardă a decis că nu trebuia internat, recomandându-i câteva zile de repaus la pat, însă l-a informat pe Hans Voigt că starea mintală a

pacientului cerea să fie mutat la nivelul trei, unde beneficia de asistenţă permanentă. A doua zi, directorul s-a dus să-l anunţe pe Devine de această schimbare, misiune care-i lăsa un gust amar, căci nimeni nu ignora că acest nivel era antecamera Paradisului, cel fără de întoarcere. Pe drum s-a întâlnit cu Jean Daniel, îngrijitorul haitian, care venea să-l anunţe cu tristeţe că, ducându-se să-l ajute să se îmbrace, îl descoperise pe Jacques Devine rece şi ţeapăn. Doctorul a propus o autopsie, pentru că în ziua precedentă nu decelase nimic care să justifice dezagreabila surpriză, numai că Hans Voigt s-a opus: la ce bun să se işte suspiciuni pentru ceva atât de previzibil ca moartea unei persoane de nouăzeci de ani? Căci o autopsie era de natură să păteze respectabilitatea impecabilă a aşezământului Lark House. Aflând vestea, Irina a plâns; împotriva voinţei ei, prinsese drag de jalnicul Romeo, dar în acelaşi timp a fost uşurată că scăpase de el (şi uşurarea aceasta a făcut-o să se ruşineze).

Moartea franţuzului a unit clubul admiratoarelor într-un singur doliu de văduve, dar n-au putut organiza un priveghi pentru că rudele răposatului au hotărât o incinerare rapidă.

Şi omul ar fi fost curând dat uitării, chiar şi de către octogenarele amorezate, dacă familia n-ar fi dezlănţuit furtuna. La puţin timp după ce presupuşii moştenitori i-au împrăştiat fără emoţii şi fără tam-tam cenuşa, aceştia au aflat că toată averea fusese lăsată unei anume Irina Bazili. O scurtă însemnare din testament spunea că Irina îi dăruise tandreţe în ultima etapă a lungii sale vieţi, drept care merita să-l moştenească. Avocatul lui Jacques Devine a explicat că clientul său îi indicase telefonic schimbările testamentare, după care se prezentase personal la biroul său, o dată ca să verifice hârtiile, a doua oară ca să semneze înaintea notarului, şi că fusese absolut ferm în ceea ce dorea. Urmaşii au acuzat administraţia Lark House de neglijenţă în ce priveşte starea mentală a bătrânului şi pe numita Irina Bazili

de furt cu premeditare. Şi-au anunţat intenţia de a ataca testamentul, de a-l acuza pe avocat de incompetenţă, pe notar pentru complicitate şi aşezământul Lark House pentru daune şi prejudicii. Hans Voigt a primit turma de rude frustrate cu calmul şi politeţea lungilor ani de directorat, în timp ce fierbea de furie. Nu se aşteptase la şmecheria asta de la Irina Bazili, pe care o credea incapabilă să omoare o muscă, dar omul cât trăieşte învaţă şi nu poţi avea încredere în nimeni. L-a întrebat apoi pe avocat de câţi bani era vorba şi a aflat că era vorba de nişte pământuri aride în New Mexico şi de acţiuni la mai multe companii, a căror valoare rămânea de stabilit. Suma în bani lichizi era nesemnificativă.

Directorul a cerut un răgaz de douăzeci şi patru de ore pentru a negocia o ieşire mai neconflictuală şi a convocat-o urgent pe Irina. Îşi propunea să ia lucrurile cu calm, ca să nu se pună rău cu şmechera asta, dar şi-a ieşit din pepeni de cum a văzut-o.

— Pot afla cum naiba ai reuşit să-l îmbrobodeşti tu pe bătrân?

— Care bătrân? Nu ştiu despre cine vorbiţi, domnule Voigt.

— Cum care? Despre franţuz îţi vorbesc! Cum a fost posibil să nu prind de veste?

— Iertaţi-mă, dar nu v-am spus ca să nu vă îngrijoraţi, credeam că totul se va rezolva de la sine.

— Şi s-a rezolvat al dracului de bine! Ce explicaţie le dau eu acum rudelor?

— Nu trebuie să le daţi nicio explicaţie, domnule Voigt. Bătrânii se mai amorezează, ştiţi bine, dar cei din afară sunt şocaţi.

— Te-ai culcat cu Devine?

— Nu! Cum puteţi crede aşa ceva?

— Nu mai înţeleg nimic. Şi-atunci, de ce te-a făcut moştenitoare universală?

— Ce spuneţi?

Năucit, Voigt şi-a dat seama că Irina Bazili nu ştia nimic şi treaba cu testamentul o luase prin surprindere. Se pregătea să-i spună că va avea de luptat, că urmaşii legitimi aveau să se bată pentru

ultimul bănuţ, însă fata i-a luat-o înainte: nu voia nimic, era vorba de nişte bani aducători de ghinion; Jacques Devine era ramolit, o ştiau toţi cei de la Lark House, lucrurile se puteau aranja simplu, era de-ajuns un diagnostic de demenţă senilă emis de medic. A trebuit să repete argumentele pentru ca directorul să priceapă.

Dar veştile au transpirat. De pe-o zi pe alta, Irina Bazili a devenit persoana despre care vorbea toată comunitatea: internaţii o admirau, personalul latino şi haitian o criticau, căci a refuza nişte bani era un păcat. „Nu scuipa în sus, c-o să-ţi cadă pe obraz", a decretat Lupita Farías, iar Irina nu a găsit un echivalent românesc al acestui criptic proverb. Impresionat de lipsa de lăcomie a modestei imigrante venite dintr-o ţară greu de situat pe hartă, directorul a angajat-o cu normă întreagă, patruzeci de ore pe săptămână şi o leafă mai mare decât a predecesoarei; în plus, i-a convins pe urmaşii lui Jacques Devine să-i dea Irinei două mii de dolari în semn de recunoştinţă, bani pe care fata n-a apucat să-i primească şi de care a şi uitat, căci era o sumă pe care nici nu şi-o putea imagina.

Alma Belasco

Tărăboiul cu moştenirea lui Jacques Devine a fost motivul pentru care Alma Belasco şi-a îndreptat atenţia spre Irina, iar odată potolite bârfele a chemat-o la ea. A primit-o în apartamentul ei spartan, aşezată cu o demnitate imperială într-un mic fotoliu de culoarea caisei şi cu Neko, motanul ei vărgat, în poală.

— Am nevoie de o secretară, vreau să lucrezi pentru mine, a anunţat-o scurt.

Nu era o propunere, era un ordin. Irina a rămas paf, bătrâna doamnă abia de-i răspundea la salut când se încrucişau pe culoare. În plus, dat fiind că majoritatea celor de aici vieţuiau modest dintr-o pensie, uneori completată cu ceva bani de la rude, mulţi se limitau la serviciile disponibile, căci chiar şi o porţie de mâncare în plus era de natură să le dezechilibreze bugetul; nimeni nu-şi permitea luxul de a angaja o asistentă personală; spectrul sărăciei le dădea târcoale laolaltă cu cel al singurătăţii. Irina i-a explicat că nu avea timp, după program mai muncea şi la o cafenea şi mai spăla şi câini la domiciliul clienţilor.

— Cum vine asta?

— Am un asociat, Tim, suntem vecini la Berkeley. Tim are o furgonetă în care a instalat două căzi şi un furtun lung; ne ducem acasă la câini, adică la stăpânii lor, conectăm furtunul şi le facem baie clienţilor, vreau să zic câinilor, în curte sau pe stradă. Le curăţăm şi urechile şi le tăiem unghiile.

— Câinilor, nu? şi-a ascuns Aima un zâmbet.

— Da.

— Şi cât câştigi pe oră?

— Douăzeci şi cinci de dolari pe câine, dar pe din două cu Tim, adică doisprezece cincizeci.

— Te iau de probă pentru trei luni, îţi dau treisprezece dolari pe oră. Dacă o să fiu mulţumită, urc la cincisprezece. O să lucrezi cu mine după-amiaza, când îţi termini treaba la Lark House, pentru început două ore pe zi. Orarul poate fi flexibil, în

funcţie de cum am eu nevoie şi de timpul tău liber. De acord?

— Pot renunţa la cafenea, dar nu şi la câini, doamnă Belasco, pentru că mă cunosc şi mă aşteaptă.

S-au înţeles şi astfel a început o asociere care, cu timpul, avea să se transforme într-o prietenie.

În primele săptămâni ale noii sale slujbe Irina mergea pe vârfuri şi destul de nedumerită, căci Alma Belasco se dovedea autoritară în purtări, exigentă la amănunte şi vagă în pretenţii, însă frica i-a dispărut repede şi a devenit indispensabilă şi aici, aşa cum se întâmplase şi la Lark House. O observa pe Alma cu o fascinaţie de zoolog, de parcă s-ar fi uitat la o salamandră nemuritoare. Femeia nu semăna cu nimeni, cu atât mai puţin cu bătrâneii de la nivelurile doi şi trei. Ţinea la independenţa ei, era lipsită de sentimentalisme, nu ţinea la obiecte materiale, părea că nu iubea pe nimeni, cu excepţia nepotului Seth, era sigură pe ea, nu căuta sprijin în Dumnezeu şi nici în beatitudinea siropoasă a celor care se declarau spiritişti şi propovăduiau metode menite a accede la un stadiu de conştiinţă superior. Nu, Alma stătea cu picioarele bine înfipte în pământ. Irina bănuia că atitudinea ei trufaşă era o formă de apărare împotriva curiozităţii celorlalţi, iar simplitatea ei, o formă de eleganţă pe care puţine femei o puteau imita fără să pară neglijente. Părul alb şi aspru îl purta tuns în şuviţe inegale şi îl pieptăna trecându-şi degetele prin el. Singurele concesii făcute vanităţii: se ruja şi folosea un parfum masculin de bergamotă şi portocală; la trecerea ei, această aromă proaspătă anula vagul miros de dezinfectant, bătrâneţe şi, ocazional, de marijuana de la Lark House. Avea un nas puternic, o gură orgolioasă, oase lungi şi mâini muncite; ochii căprui cu sprâncene groase şi cearcăne viorii îi dădeau un aer insomniac, neascuns de ochelarii cu rame negre. Aura ei enigmatică impunea distanţă: nimeni nu i se adresa pe tonul patern cu care personalul obişnuia să se adreseze celorlalţi bătrânei, nimeni nu se putea lăuda că o cunoaşte, asta până ce

Irina Bazili a reuşit să străpungă fortăreaţa intimităţii sale.

Alma vieţuia împreună cu motanul într-un apartament mobilat extrem de sumar şi se deplasa cu cea mai mică maşină de pe piaţă, fără pic de respect pentru legile traficului, pe care le considera optative (printre sarcinile Irinei se număra şi plata amenzilor). Era politicoasă prin educaţie, dar singurii prieteni pe care şi-i făcuse la Lark House erau grădinarul Victor, alături de care petrecea destulă vreme muncind la plantarea florilor şi a legumelor în nişte jardiniere înălţate, şi doctoriţa Catherine Hope, înaintea căreia pur şi simplu nu rezistase. Închiriase un fel de atelier într-un şopron compartimentat cu scânduri şi unde lucrau şi alţi meşteşugari. Picta pe mătase, aşa cum făcuse timp de şaizeci de ani, doar că acum nu mai era mânată de inspiraţia artistică, scopul era să nu moară de plictiseală înainte de vreme. Petrecea acolo câteva ore pe săptămână împreună cu cea care o ajuta, o femeie pe nume Kirsten, pe care sindromul Down n-o împiedica defel să-şi facă treaba. Kirsten învăţase combinaţiile de culori şi sculele necesare, pregătea ţesăturile, făcea ordine în atelier şi spăla pensulele. Cele două lucrau cot la cot fără a avea nevoie de cuvinte, ghicindu-şi reciproc intenţiile. Atunci când Almei au început să-i tremure mâinile, a angajat doi studenţi care să copieze pe mătase desenele pe care ea le făcea pe hârtie, în timp ce credincioasa ei asistentă îi urmărea cu o privire de temnicer. Kirsten era singura care îşi permitea să o îmbrăţişeze pe Alma, ba chiar s-o şi lingă pe obraz când o copleşea tandreţea.

Fără să-şi pună asta în cap, Alma ajunsese celebră pentru tunicile, chimonourile, şalurile şi eşarfele cu modele originale şi culori îndrăzneţe. Ea nu purta aşa ceva, se îmbrăca în pantaloni largi şi bluze de in negre, albe sau gri, cârpe de sărăntoacă, zicea Lupita Farías, care nici nu bănuia cât costau cârpele acelea. Producţiile pictate ale Almei se vindeau la preţuri exorbitante în diferite galerii de artă, iar banii ajungeau la Fundaţia Belasco. Colecţiile erau

inspirate din călătoriile ei prin lume – animale din Serengueti, ceramică otomană, scriitură etiopiană, hieroglife incaşe, basoreliefuri greceşti – şi le schimba în momentul în care începeau să fie imitate de concurenţă. Refuzase să-şi vândă marca sau să colaboreze cu designerii de modă; fiecare model se realiza în număr limitat, sub severa ei supraveghere, şi fiecare piesă îi purta semnătura. În perioada ei de apogeu avusese cincizeci de lucrători şi o producţie considerabilă, într-un mare spaţiu industrial în partea de sud a Market Street din San Francisco. Nu-şi făcuse nicicând publicitate pentru că nu din asta trăia, însă numele ei devenise garanţia exclusivităţii şi a excelenţei. La şaptezeci de ani îşi redusese producţia, în detrimentul Fundaţiei Belasco, care conta pe aceste venituri.

Înfiinţată în 1955 de socrul ei, miticul Isaac Belasco, fundaţia avea ca scop crearea de zone verzi în cartierele problematice. Iniţiativa, cu finalitate estetică, ecologică şi de recreere, produsese în primul rând nişte beneficii sociale neprevăzute. Acolo unde apărea un parc, o grădină sau o piaţă, delincvenţa se diminua; derbedeii şi drogaţii care până atunci fuseseră gata să se omoare pentru o doză de heroină sau treizeci de centimetri pătraţi de spaţiu, veneau acum să îngrijească petecul de oraş care era al lor. Pictau zidurile, instalau sculpturi sau locuri de joacă pentru copii, iar artişti şi muzicanţi dădeau spectacole publice. Fundaţia Belasco fusese condusă negreşit de-a lungul generaţiilor de primul descendent masculin al familiei, regulă pe care mişcarea de eliberare a femeilor nu o schimbase, căci nicio fiică nu o pusese la îndoială; într-o bună zi avea să vină rândul lui Seth, strănepotul fondatorului. Care nu-şi dorea defel această onoare, numai că era parte constitutivă a moştenirii.

Alma Belasco era atât de obişnuită să poruncească şi să păstreze distanţa, Irina atât de obişnuită să primească ordine şi să fie discretă, încât cele două n-ar fi ajuns în veci să se aprecieze reciproc dacă nu ar

fi existat Seth Belasco, nepotul preferat al Almei, care şi-a propus să dărâme barierele care le despărţeau. Seth o cunoscuse pe Irina Bazili la puţin timp după instalarea bunică-sii la Lark House; fata l-a atras de la bun început, deşi n-ar fi putut explica şi de ce. În ciuda numelui, nu semăna deloc cu splendorile din Europa de Est care asaltaseră în ultimii zece ani cluburile masculine şi agenţiile de modele: nici gând de lungimi de girafă, pomeţi de mongol şi langori de odaliscă, de departe semăna mai curând cu un băieţandru şleampăt. Era atât de străvezie şi de invizibilă, că îţi trebuia ceva atenţie ca s-o vezi. Hainele lălâi şi căciula de lână trasă până la sprâncene contribuiau şi ele ia această impresie. Seth fusese sedus de inteligenţa ei misterioasă, de chipul de spiriduş în formă de inimioară, de gropiţa din bărbie, ochii verzui şi sperioşi, gâtul subţire care-i accentua aerul vulnerabil, pielea atât de albă, că strălucea în întuneric. Îl înduioşau până şi mâinile ei ca de copil, cu unghiile mâncate până în carne. Simţea o dorinţă necunoscută s-o protejeze şi s-o coplesească cu atenţii, sentiment absolut nou şi neliniştitor. Irina purta atâtea straturi suprapuse de haine, că era cu neputinţă să-i ghiceşti trupul, abia câteva luni mai târziu, când a venit vara şi a lepădat toate acele straturi, s-a văzut că era bine proporţionată şi atrăgătoare, în ciuda stilului lejer. Acum pe cap purta o basma ca de ţigancă, de sub care scăpau şuviţe creţe de păr de un blond aproape alb.

La început, bunică-sa a fost singura legătură între Seth şi Irina, metodele obişnuite nefolosindu-i nicicum, asta până a descoperit forţa irezistibilă a scrisului: i-a declarat fetei că era pe cale să reconstituie, cu ajutorul bunică-sii, un secol şi jumătate de istorie a neamului Belasco şi a oraşului San Francisco, de la întemeiere până în prezent. De la cincisprezece ani avea în minte acest mare roman, un adevărat torent vijelios de imagini, întâmplări, idei, cuvinte, multe cuvinte, pe care dacă nu apuca să le aştearnă pe hârtie l-ar fi sufocat. Exagera cu descrierea: torentul era un biet pârâiaş, dar a reuşit să-

i capteze Irinei imaginaţia în asemenea măsură, că n-a mai fost loc de întors. Seth trebuia să se apuce de scris. O vizita pe bunică-sa, care reprezenta tradiţia orală, dar a început să se documenteze apelând la cărţi şi la Internet, că colecţioneze fotografii şi scrisori din diferite perioade. Astfel, a câştigat admiraţia Irinei, nu însă şi pe a Almei, care-l acuza de grandomanie în idei şi dezordine în obiceiuri, combinaţie fatală pentru un scriitor. Dacă s-ar fi gândit un pic, Seth ar fi recunoscut că bunica şi marele roman erau doar pretexte ca s-o vadă pe Irina, această făptură ieşită dintr-un basm nordic şi aterizată unde nici nu te aşteptai, într-un aşezământ geriatric; cu toate acestea n-ar fi putut să-şi explice atracţia irezistibilă pe care fata o exercita asupra sa, cu oasele ei de orfană şi paloarea de bolnavă de plămâni, ceva cu totul opus idealului său feminin. Căci lui îi plăceau fetele sănătoase şi vesele, bronzate şi fără complicaţii, precum cele care umpleau California şi propriul său trecut. Irina părea să nici nu observe ce efect avea asupra lui şi îl trata cu simpatia distrată pe care o arăţi de obicei animalelor de companie. Iar indiferenţa asta gentilă, care în alte vremuri ar fi acţionat ca o provocare, îl paraliza într-o timiditate eternă.

Prin urmare, bunica s-a apucat să scotocească printre amintiri ca să-şi ajute nepotul la cartea pe care o începuse, după propria-i mărturisire, de zece ani şi o tot lăsase. Era un proiect ambiţios, iar Alma era cea mai indicată să-l ajute: avea timp şi încă nu o lovise demenţa senilă. O lua deci pe Irina la reşedinţa Belasco de la Sea Cliff ca să caute prin lăzi şi cutiile rămase neatinse de la plecarea ei. Fosta ei cameră era neatinsă, se intra acolo doar pentru curăţenie. Alma îşi împărţise aproape toate lucrurile: nora şi nepoata primiseră bijuteriile, în afară de o brăţară cu briliante destinată viitoarei soţii a lui Seth; cărţile le dăruise spitalelor şi şcolilor; societăţile de binefacere au primit îmbrăcămintea şi blănurile, de nepurtat în California de teama apărătorilor drepturilor animalelor, în stare să taie cu cuţitul pe cine-ar fi îndrăznit să îmbrace aşa ceva; a împărţit şi alte

lucruri, păstrând doar esenţialul: scrisori, jurnale, tăieturi din ziare, documente şi fotografii. „Tot materialul ăsta trebuie organizat, Irina, nu vreau să-şi vâre nimeni nasul în intimitatea mea când o să fiu bătrână."

S-a apucat mai întâi singură, apoi, când a prins încredere în Irina, o lăsa pe ea. Pe toate le organiza şi clasifica fata, cu excepţia scrisorilor în plicuri galbene care veneau din când în când şi pe care Alma le făcea nevăzute imediat. Nu avea voie să le atingă.

Nepotul primea amintirile cu ţârâita, ca să rămână în priză, căci se temea ca băiatul să nu se plictisească iar manuscrisul să fie uitat din nou într-un sertar, privând-o de prezenţa junelui. Iar prezenţa Irinei era indispensabilă: dacă n-o găsea acolo, Seth era cu capul în nori. Alma se amuza în sinea ei imaginându-şi reacţia familiei dacă Seth, delfinul neamului Belasco, ar fi luat o imigrantă care-şi câştiga pâinea îngrijind babalâci şi spălând cotarle. N-ar fi fost chiar rău, căci Irina era mai deşteaptă decât majoritatea iubitelor atletice pe care le avusese Seth, însă era un diamant brut, necizelat. Şi-a propus să-i dea un pospai de cultură, să o ducă la concerte şi la muzee, să-i dea să citească şi cărţi adevărate, pentru adulţi, în locul romanelor absurde cu lumi fantastice şi fiinţe supranaturale după care se dădea în vânt, s-o înveţe să se poarte, să folosească adecvat tacâmurile la masă. Lucruri pe care Irina nu le putuse învăţa de la rusticii săi bunici din Moldova, nici de la mama ei alcoolică în Texas. Dar fata era isteaţă şi recunoscătoare; ar fi fost uşor să o rafineze, în plus, era un mod subtil de a o recompensa pentru că-l atrăsese pe Seth la Lark House.

Omul invizibil

La un an de când începuse să muncească pentru Alma Belasco, Irina a avut prima bănuială că femeia avea un amant; iniţial nu a dat importanţă acestui fapt, dar după o vreme s-a văzut silită să-i spună lui Seth. La început, înainte ca Seth s-o iniţieze în viciul suspansului şi al intrigii, n-avusese deloc intenţia să o spioneze pe Alma. I-a pătruns treptat în intimitate, totul s-a petrecut fără ca nici ea, nici Alma să prindă de veste. Ideea că exista un iubit i-a venit în timp ce făcea ordine în cutiile aduse de la conacul de pe Sea Cliff şi privind fotografia în ramă de argint din camera Almei, reprezentând un bărbat, pe care o ştergea chiar ea cu o cârpă moale. Cu excepţia alteia, mai mici, a rudelor, din salon, nu avea alte fotografii, spre deosebire de restul celor de la Lark House, pentru care noianul de poze reprezenta o formă de companie. Alma a spus doar că era un prieten din copilărie, schimba vorba dacă Irina voia să afle mai multe; a mai aflat doar că se numea Ichimei Fukuda, un nume japonez, şi că era autorul ciudatului tablou din salon, un peisaj dezolant cu zăpadă şi cer plumburiu, clădiri întunecate fără etaj, stâlpi de electricitate, iar ca singur semn de viaţă, o pasăre neagră în zbor. Irina nu pricepea de ce alesese Alma tocmai acest tablou deprimant, dintre numeroasele opere de artă care se aflau la conacul Belasco. În poză, Ichimei Fukuda se înfăţişa ca un bărbat de o vârstă nedefinită, cu capul înclinat într-o atitudine interogativă şi ochii mijiţi, căci se afla cu faţa spre soare, dar cu o privire francă şi directă, cu o părere de zâmbet pe buzele groase şi senzuale, cu părul bogat şi ţepos. Pe Irina o atrăgea în mod inexplicabil acest chip care parcă voia să-i comunice ceva important. Îl privise de atâtea ori, că îşi imagina omul pe de-a-ntregul, îi atribuia calităţi şi îi inventa o viaţă: Ichimei Fukuda era lat în umeri, avea o fire solitară, îşi controla emoţiile şi suferise la viaţa lui. Cu cât refuza Alma să vorbească, cu atât mai abitir îşi dorea fata să-l cunoască. În cutii dăduse peste altă poză: era cu

Alma pe o plajă, amândoi cu pantalonii suflecaţi şi espadrilele în mână, cu picioarele în apă, râzând şi îmbrâncindu-se. Ca un cuplu care se joacă pe nisip, poza sugera iubire, intimitate sexuală. Pesemne că erau singuri şi rugaseră pe cineva să-i fotografieze. Dacă Ichimei era cam de vârsta Almei, avea în jur de optzeci de ani, a dedus ea, dar precis că l-ar fi recunoscut. Şi doar el putea fi cauza purtărilor schimbătoare ale Almei.

Irina putea ghici plecările şefei sale după tăcerea melancolică în care se cufunda cu câteva zile înainte; urma o bruscă stare euforică abia stăpânită, apoi dispărea. Era limpede că aşteptase ceva, o cuprindea fericirea, îşi arunca câteva lucruri într-o valijoară, o anunţa pe Kirsten să nu se ducă la atelier şi-l lăsa pe Neko în grija Irinei. Motanul, bătrân şi el, avea un pomelnic de beteşuguri; lista lungă cu leacuri şi recomandări era lipită de uşa frigiderului. Era al patrulea dintr-o serie de motani identici şi purtând acelaşi nume care o însoţiseră pe Alma în diverse perioade ale vieţii. Pleca nerăbdătoare precum o mireasă, fără să spună unde şi până când. Treceau două sau trei zile fără veşti, după care, la fel de brusc, revenea radioasă în maşinuţa ei de jucărie rămasă fără benzină. Irina îi ţinea socotelile şi văzuse facturile de la hotel, constatase şi că pentru aceste escapade Alma îşi punea în bagaj singurele două cămăşi de noapte de mătase, nu pijamalele obişnuite şi groase. Se întreba de ce o ştergea Alma de parcă ar fi păcătuit, că doar era liberă şi putea primi pe oricine în apartamentul ei de la Lark House.

Inevitabil, Seth s-a molipsit de bănuielile Irinei legate de bărbatul din fotografie. Fata nu îi spusese nimic anume, dar remarcase şi el repetatele absenţe ale bunică-sii. Dacă o lua la întrebări, Alma îi spunea că se ducea să se antreneze cu teroriştii, să experimenteze oarece droguri sau altă explicaţie aiurită, pe tonul sarcastic obişnuit. Seth a hotărât că avea nevoie de ajutorul Irinei ca să descâlcească misterul, lucru deloc uşor, căci fata era de o lealitate de monolit. Drept care i-a băgat în cap că bunică-sa

era în primejdie: o fi Alma zdravănă pentru vârsta ei, a spus el, dar de fapt era sensibilă, avea tensiune, suferea de inimă şi avea un început de Parkinson, de-aia îi tremurau mâinile. Amănunte nu-i putea da, căci Alma nu-şi mai făcuse analizele, dar trebuiau să o ferească de orice risc.

— Te înţeleg, Seth, tu vrei să fie în siguranţă. Dar oamenii îşi doresc autonomie. Bunică-ta n-ar accepta niciodată să ne băgăm în viaţa ei, chiar de-ar fi doar să o ferim de rele.

— Păi tocmai de-aia trebuie să o facem fără ştirea ei, a fost argumentul lui.

La începutul lui 2010, i-a povestit Seth, brusc, în decurs de doar două ore, ceva se schimbase în personalitatea bunicii sale. Până atunci o artistă de succes şi un model al datoriei împlinite, s-a depărtat de lume, de familie şi de prieteni, s-a mutat într-o instituţie geriatrică ce nu i se potrivea nicicum şi-a început să se îmbrace precum o refugiată tibetană, după expresia noră-sii Doris. Un soi de scurtcircuit la creier, ce altceva, a adăugat Seth. Ultima dată când au văzut-o pe vechea Alma a fost în ziua când a anunţat, după un prânz normal, că se retrăgea să-şi facă siesta. La cinci după-amiaza, Doris a bătut la uşa ei ca să-i amintească soacră-sii de petrecerea din seara aceea; a găsit-o în faţa ferestrei, desculţă şi în furou, privind pierdută în zare. Pe un scaun zăcea o superbă rochie de seară. „Spune-i lui Larry că nu vin la gală şi că de-acum înainte să nu mai conteze pe mine câte zile oi mai avea.” Glasul ferm nu admitea replică. Nora a închis încet uşa în urma ei şi s-a dus să-i spună soţului. Era seara în care se strângeau fonduri pentru Fundaţia Belasco, cea mai importantă din an, când familia îşi punea la bătaie forţa de convingere. Chelnerii terminau de aranjat mesele, bucătarii trudeau pentru banchet, membrii orchestrei de cameră îşi instalau instrumentele. An de an Alma ţinea un scurt discurs, cam acelaşi, se lăsa pozată alături de donatorii cei mai de vază şi vorbea cu ziariştii; asta

era tot ce i se cerea, de restul se ocupa fiu-său Larry. De data aceasta au fost siliţi să se descurce singuri.

A doua zi au început schimbările definitive. Alma îşi făcea bagajele, alegând puţinul de care urma să aibă nevoie în noua ei viaţă. Una simplificată. Mai întâi s-a dus la cumpărături, apoi şi-a chemat contabilul şi avocatul. Şi-a stabilit o pensie prudentă, restul i-a revenit lui Larry, laolaltă cu indicaţii despre cum trebuia folosit, după care şi-a anunţat familia că se muta la Lark House. Rezolvase treaba cu lista de aşteptare cumpărând locul unei antropoloage, care pentru o sumă adecvată era dispusă să mai aştepte nişte ani. Fireşte, niciun Belasco nu auzise de locul acela.

— Este o casă de odihnă din Berkeley, i-a lămurit vag Alma.

— Un azil de bătrâni? a sărit Larry speriat.

— Mai mult sau mai puţin. Am să trăiesc anii care-mi mai rămân fără complicaţii şi fără poveri.

— Poveri? Sper că nu e vorba de noi!

— Şi ce-o să le spunem celorlalţi? a intervenit Doris.

— Că sunt bătrână şi nebună. Şi nici n-o să fiţi departe de adevăr.

Aşa că şoferul a dus-o acolo cu motanul şi două valize. O săptămână mai târziu, Alma şi-a reînnoit carnetul de şofer de care nu mai avusese nevoie în ultimele decenii şi şi-a cumpărat un Smart verde-lămâie, atât de mic şi uşor, că într-o zi trei băieţandri l-au întors cu roţile în sus găsindu-l staţionat pe o stradă, ca pe o broască ţestoasă. Alegerea Almei se baza pe culoarea stridentă care făcea ca masinuţa să le sară în ochi celorlalţi şoferi şi pe dimensiunea redusă, menită să o ferească să omoare pe cineva dacă ar fi dat peste el. Căci era ca şi cum ar fi condus o corcitură de bicicletă cu scaun cu rotile.

— Irina, eu cred că bunica are probleme serioase de sănătate, de-aia s-a închis ea la Lark House, ca să nu afle nimeni.

— Dacă ar fi aşa, ar fi deja moartă, Seth. Plus că nimeni nu se închide la Lark House: e o comunitate

deschisă, lumea pleacă şi vine când doreşte. De aceea nu sunt primiţi pacienţi cu Alzheimer, că ăştia chiar se pot rătăci.

— Tocmai de asta mă tem eu. Dacă păţeşte ceva când pleacă?

— S-a întors mereu, ştie perfect unde se duce şi mai cred şi că nu merge singură.

— Dar cu cine? Cu un amorez? Doar n-o să-mi spui că se duce la vreun hotel cu un amant! a râs Seth, dar expresia serioasă a Irinei l-a făcut să-i îngheţe râsul pe buze.

— Şi de ce nu?

— Dare o babă!

— Totul e relativ. E bătrână, nu babă. Iar la Lark House face parte dintre cei tineri. Plus că dragostea n-are vârstă; Hans Voigt zice că e chiar indicat să te amorezezi la bătrâneţe: face bine la sănătate şi previne depresia.

— Dar… cum o fac bătrânii? Vreau să zic, în pat.

— Presupun că fără grabă. Întreab-o pe bunică-ta.

Seth a reuşit însă să şi-o facă pe Irina aliată şi împreună au început să pună lucrurile cap la cap. O dată pe săptămână, Alma primea la recepţie, prin curier, o cutie cu trei gardenii. Fără numele expeditorului sau al florăriei, ceea ce pe Alma nu o mira defel. Mai primea, tot la Lark House, un plic galben, tot fără expeditor, pe care-l arunca, după ce scotea din el alt plic, mai mic, adresat ei, dar pe adresa din Sea Cliff scrisă de mână. Nici familia, nici personalul casei Belasco nu le trimiteau la Lark House şi au aflat de aceste plicuri de la Seth. Cei doi tineri îşi spărgeau capul să afle de la cine erau şi de ce era nevoie de două plicuri şi două adrese pentru aceeaşi scrisoare şi unde ajungea ciudata corespondenţă, căci nici în apartament, nici la Sea Cliff nu găsiseră nimic; pesemne că Alma le depunea într-o casetă de valori la bancă.

12 aprilie 1996

Încă o memorabilă lună de miere cu tine, Alma! De mult nu te-am mai văzut atât de fericită şi relaxată. Spectacolul magic al celor o mie şapte sute de cireşi în floare ne-a primit la Washington. Am văzut ceva asemănător la Kyoto, acum mulţi ani. Mai înfloreşte la fel cireşul pe care tata l-a plantat la Sea Cliff?

Ai mângâiat numele gravate pe piatra întunecată a Memorialului celor căzuţi în Vietnam şi mi-ai spus că pietrele vorbesc, că glasurile lor se pot auzi, că morţii sunt prinşi în zidul acela şi că ne cheamă, indignaţi de sacrificiul făcut. M-am gândit la asta. Spirite se află pretutindeni, Alma, însă eu cred că sunt libere şi că nu ne poartă ranchiună.

Ichi

Fetiţa poloneză

Ca să scape de curiozitatea Irinei şi a lui Seth, Alma Belasco s-a pornit să evoce, cu luciditatea şi acurateţea cu care păstrăm în memorie clipele esenţiale, ziua în care îl cunoscuse pe Ichimei Fukuda, după care a continuat treptat povestea propriei sale vieţi. Se întâmplase în superba grădină a conacului de la Sea Cliff, în primăvara anului 1939. Pe atunci era doar o fetiţă fără poftă de mâncare, tăcea cât era ziua de lungă, iar noaptea plângea ascunsă într-un dulap cu trei uşi din camera pe care i-o pregătiseră unchii ei, o adevărată simfonie albastră: albastre erau perdelele, albastre vălurile patului cu baldachin, albastre covorul belgian, păsărelele de pe tapetul pereţilor şi reproducerile după Renoir în rame aurite; albastră era priveliştea pe care o vedea de la geam – cer şi mare –, asta când se risipea ceaţa. Alma Mendel plângea pentru tot ce pierduse definitiv, deşi unchiul şi mătuşa îi repetau întruna că despărţirea de părinţi şi de fratele ei era doar vremelnică; un copil mai puţin intuitiv decât ea i-ar fi crezut. Ultima imagine a părinţilor era cea a unui bărbat matur, bărbos şi sever, îmbrăcat în negru, cu palton lung şi pălărie şi a unei femei mult mai tinere, cocoşată de plâns, stând pe cheiul din Danzig şi fluturând batiste albe. Deveneau din ce în ce mai mici şi mai neclari pe măsură ce vaporul se depărta spre Londra, scoţând un urlet jalnic de sirenă, în timp ce ea, încleştată de marginea bordului, era incapabilă să schiţeze un gest de adio. Dârdâind în costumul de călătorie, pierdută printre ceilalţi pasageri strânşi la pupa ca să vadă cum ţara lor dispare încetul cu încetul, Alma se străduia să-şi păstreze cumpătul şi demnitatea, aşa cum fusese educată încă de mică. Percepea, în ciuda distanţei, deznădejdea alor săi, lucru care îi întărea presentimentul că n-avea să-i mai vadă niciodată. Cu un gest atât de rar la el, tatăl îşi luase soţia pe după umeri, de parcă ar fi vrut s-o împiedice să se arunce în apă, în vreme ce ea cu o mână îşi ţinea pălăria să nu i-o ia vântul, iar cu cealaltă flutura frenetic batista.

Cu trei luni în urmă, Alma mersese cu ei tot acolo ca să-l conducă pe fratele ei Samuel, cu zece ani mai mare decât ea. După multe lacrimi, mama se resemnase cu decizia tatălui de a-l trimite în Anglia, ca măsură de precauţie în cazul puţin probabil că zvonurile de război aveau să se adeverească. Acolo băiatul ar fi fost ferit de recrutarea în armată sau de bravada de a se înrola ca voluntar. Soţii Mendel nu-şi imaginau că doi ani mai târziu Samuel avea să facă parte din Royal Ar Force, luptând împotriva Germaniei. Văzându-şi fratele care se îmbarca afişând aerul fanfaron al celui care se aruncă în prima sa aventură, Alma a intuit pentru prima dată că un pericol îi ameninţa familia. Fratele era farul ei, cel care o înveselise mereu şi îi gonise temerile cu râsul său victorios, cu glumele şi cu cântatul la pian. O adorase şi el pe Alma, încă de când o luase în braţe nou-născută, un ghemotoc trandafiriu mirosind a talc şi miorlăind precum o mâţă, iar iubirea pentru soră-sa crescuse în următorii şapte ani, când s-au despărţit. Atunci, aflând că Samuel avea să plece de lângă ea, Alma făcuse singura criză de isterie din viaţa ei: plânsese şi ţipase, se zvârcolise pe jos şi ajunsese în cada cu apă rece, cufundată acolo fără milă de mamă şi de guvernantă. Plecarea fratelui o pusese pe jar şi o adusese la disperare: bănuia că era doar prologul unor schimbări drastice. Îi auzea pe părinţi vorbind de Lillian, o soră a mamei care trăia în Statele Unite, măritată cu Isaac Belasco, cineva important, cum aveau ei grijă să adauge de fiecare dată când venea vorba despre el. Până atunci fetiţa habar nu avusese de mătuşa aceea de departe şi de acel tip important; spre marea ei mirare, s-a văzut silită să le scrie cărţi poştale cu caligrafia ei cea mai frumoasă. La fel de ciudat era că, brusc, institutoarea a inclus în orele de istorie şi geografie California, o pată portocalie pe hartă, de partea cealaltă a globului pământesc. Părinţii au aşteptat până după Crăciun, apoi i-au spus că avea să plece şi ea să înveţe o vreme în străinătate, numai că, spre deosebire de fratele ei, avea să stea la rude, la

unchiul Isaac şi la mătuşa Lillian şi la cei trei verişori ai ei, la San Francisco.

Drumul pe mare de la Danzig la Londra, iar de acolo, cu transatlanticul, la San Francisco, a durat şaptesprezece zile. *Miss* Honeycomb, institutoarea englezoaică, a primit misiunea de a o aduce pe Alma în bune condiţii la casa Belasco. *Miss* Honeycomb era necăsătorită, vorbea afectat, avea o expresie acră, îi dispreţuia pe cei inferiori din punct de vedere social şi era de un servilism greţos faţă de cei pe care-i considera superiori, însă în anul şi jumătate de când era la familia Mendel reuşise să le câştige încrederea. N-o îndrăgeau – iar Alma cu atât mai puţin –, dar părerea fetiţei nu conta în alegerea institutoarelor sau a tutorilor care trebuiau s-o educe acasă. Ca să se asigure că lucrurile aveau să se termine cu bine, părinţii i-au promis că, odată ajunşi la San Francisco, avea să primească o bonificaţie substanţială când fata va fi în casa rudelor. Astfel că cele două au călătorit într-una dintre cele mai bune cabine de pe vas, suferind iniţial de rău de mare, apoi de plictiseală. Englezoaica nu se potrivea cu pasagerii de la clasa întâi, dar mai curând ar fi sărit peste bord decât să se amestece cu cei de nivelul ei social, drept care mai bine de două săptămâni n-a vorbit decât cu pupila sa. Mai erau şi alţi copii pe vapor, dar Alma n-a luat parte la jocuri şi nu şi-a făcut prieteni, stătea bosumflată, se smiorcăia pe ascuns, pentru că era prima dată când se afla departe de maică-sa, citea basme şi scria scrisori melodramatice pe care i le înmâna căpitanului ca să le expedieze dintr-un port, convinsă că, dacă i le-ar fi încredinţat lui *Miss* Honeycomb, ar fi ajuns hrană pentru peşti. Singurele momente memorabile au fost traversarea canalului Panama şi un bal mascat unde un indian apaş a împins-o în piscină pe *Miss* Honeycomb, costumată în vestală grecoaică cu ajutorul unui cearşaf.

Familia Belasco o aştepta în plen pe Alma în zarva portului San Francisco, printre atâţia hamali asiatici care luau cu asalt vapoarele, că englezoaica a avut impresia că ajunseseră din greşeală la Shanghai. Tuşa

Lillian, gătită cu un mantou de astrahan gri şi turban turcesc, şi-a strâns nepoata într-o îmbrăţişare sufocantă, în vreme ce Isaac Belasco şi şoferul se străduiau să adune la un loc cele paisprezece valize şi bagaje ale călătoarelor. Verişoarele, Martha şi Sarah, au salutat-o pe Alma cu o pupătură rece pe obraz, după care au uitat de ea, nu din răutate, ci pentru că erau la vârsta la care te uiţi după logodnici, ţel care le făcea să nu vadă nimic în jur. Nu avea să le fie uşor să-şi găsească soţii visaţi, în ciuda averii şi prestigiului numelui Belasco, căci moşteniseră nasul tatălui şi silueta dolofană a mamei, însă prea puţin din inteligenta primului şi din dulceaţa celei de-a doua. Vărul Nathaniel, singurul băiat, mai mic cu şase ani decât soră-sa Sarah, intra şovăitor în pubertate semănând cu o egretă. Era palid, slab şi lungan, nelalocul lui într-un corp parcă numai coate şi genunchi, însă avea nişte ochi gânditori de câine mare. Cu privirile în pământ, i-a întins vară-sii mâna şi a mormăit urarea de bun venit poruncită de părinţi. Ea s-a agăţat de mâna aceea ca de un colac de salvare şi toate încercările băiatului de a scăpa s-au dovedit zadarnice.

Astfel a început şederea Almei în căsoiul de la Sea Cliff, unde avea să-şi petreacă şaptezeci de ani, cu puţine pauze. În primele luni ale anului 1939 şi-a plâns aproape toate lacrimile, mai târziu a plâns arareori. A învăţat să-şi rumege singură şi cu demnitate tristeţile şi necazurile, convinsă fiind că nimeni nu dă doi bani pe problemele celorlalţi şi că o durere trecută sub tăcere scade cu timpul. Aici adoptase învăţăturile filosofice ale tatălui, om cu principii rigide şi fără drept de apel, care se lăuda că se formase singur şi nu datora nimănui nimic, lucru nu chiar adevărat. Formula simplificată a succesului, pe care încercase Mendel să le-o bage în cap odraslelor sale încă din leagăn, consta în a nu te văita niciodată, a nu cere nimic, a te strădui să fii primul în toate cele şi a nu te încrede în nimeni. Decenii în şir a cărat Alma în spate acest sac cu pietre, până când dragostea a ajutat-o să scape de o parte din ele. Iar

stoicismul ei a contribuit la acel aer misterios pe care-l avea încă de copilă, cu mult înainte de apariţia secretelor care trebuiau păstrate.

În timpul Marii Depresii din anii ’30, Isaac Belasco a reuşit să evite cele mai grele urmări ale crizei economice, ba chiar şi-a sporit averea. În timp ce alţii pierdeau totul, el muncea optsprezece ore pe zi la biroul său de avocatură şi investea în aventuri comerciale, care la început păreau riscante, dar cu timpul s-au dovedit excelente. Era serios, scump la vorbă şi bun la inimă. Bunătate care, în ochii lui, echivala cu o slăbiciune, drept care se chinuia să pară autoritar şi instransigent. Numai că era de-ajuns să schimbi două vorbe cu el şi vedeai că era vorba despre un om care avea vocaţia bunăvoinţei. Reputaţie care a ajuns să fie un obstacol în cariera de avocat, căci se dusese buhul că era milos. Ulterior, când a candidat pentru un post de judecător la Curtea Supremă din California, a pierdut: adversarii l-au acuzat de exces de generozitate, în detrimentul justiţiei şi al siguranţei publice.

Isaac a primit-o pe Alma cu tot dragul, numai că foarte repede a început să fie deranjat de plânsetele ei nocturne. Suspine înfundate, abia audibile de după uşile groase din mahon sculptat ale dulapului, dar care ajungeau până la dormitorul său, pe partea opusă a culoarului, unde el încerca să citească. Credea că, la fel ca animalele, copiii posedă capacitatea naturală de a se adapta şi că fata avea să se împace repede cu despărţirea de părinţi – sau aveau şi aceştia să vină în America. Nu ştia cum s-o ajute, era împiedicat de pudoarea pe care o resimţea când era vorba de treburi femeieşti. Dacă nu pricepea nici reacţiile obişnuite ale neveste-sii şi ale fiicelor, cum s-o înţeleagă pe fetiţa poloneză care încă nu împlinise opt ani. I-a intrat în cap bănuiala că lacrimile nepoatei anunţau un dezastru catastrofal. Încă mai erau vizibile cicatricele Marelui Război în Europa; era încă proaspătă amintirea pământului sfârtecat de tranşee, a milioanelor de morţi, văduve şi orfani, putreziciunea

cailor uciși, gazele letale, muștele, foametea. Nimeni nu dorea încă o conflagrație ca aceea, numai că Hitler anexase de-acum Austria, controla o parte din Cehoslovacia, iar chemările sale înflăcărate la instaurarea imperiului rasei superioare nu mai puteau fi ignorate și luate drept aiurelile unui nebun. La sfârșitul lunii ianuarie, Hitler își declarase intenția de a elibera lumea de amenințarea evreiască: și nu era de-ajuns ca evreii să fie expulzați, trebuiau exterminați. Unii copii au puteri extrasenzoriale – n-ar fi imposibil ca Alma să vadă în coșmarele ei ceva groaznic și să sufere anticipat pentru asta, își zicea Isaac Belasco. Și ce mai așteptau cumnații săi ca să părăsească Polonia? Că doar îi pisa de un an s-o facă, așa cum o făceau atâția evrei care fugeau din Europa; le oferise găzduire, cu toate că Mendelii aveau bani destui și n-ar fi avut nevoie de ajutorul său. Dar Baruh Mendel îi scrisese că integritatea Poloniei era garantată de Marea Britanie și de Franța, se credea în siguranță, apărat de banii și relațiile lui comerciale; singura concesie făcută înaintea hărțuirii propagandei naziste fusese să-și scoată copiii din țară. Isaac Belasco nu-l cunoștea personal pe Mendel, însă din scrisori și telegrame era limpede că acest cumnat era pe cât de arogant și antipatic, pe atât de căpos.

A trecut o lună până când Isaac s-a hotărât să intervină cumva în situația Almei, și nici atunci personal, ci prin intermediul neveste-sii. Doar o ușă mereu întredeschisă îi despărțea pe cei doi în timpul nopții, numai că Lillian era fudulă de urechi și lua tinctură de opiu ca să doarmă, drept care habar nu avea că Alma plângea în dulap, a aflat de la Isaac. Între timp, *Miss* Honeycomb plecase de la ei; își primise bonificația promisă și, după două zile, se întorsese în țara ei natală, scârbită de purtările grosolane, accentul incomprehensibil și democrația americanilor, după cum se exprimase, fără să se gândească cât de jignitoare erau aceste cuvinte pentru soții Belasco, persoane distinse, care o trataseră cu multă considerație. Pe de altă parte, atunci când Lillian, informată printr-o scrisoare a soră-sii, căutase

în căptuşeala paltonaşului Almei diamantele ascunse acolo – mai curând ca să urmeze o tradiţie decât ca să-i asigure un venit fetiţei, căci nici nu era vorba de nişte pietre foarte valoroase -, şi nu le găsise, bănuiala căzuse firesc asupra englezoaicei. Lillian a propus ca un anchetator al soţului ei să pornească în urmărirea femeii, dar Isaac s-a opus: nu avea rost. Lumea şi familia lor erau destul de agitate ca să mai urmărească o institutoare peste mări şi tări, nişte diamante în plus sau în minus nu contău defel pentru Alma.

— Partenerele mele de bridge mi-au spus că la San Francisco există un psiholog pentru copii foarte bun, i-a spus Lillian după ce a aflat de starea nepoată-sii.

— Ce-i aia? a ridicat Isaac ochii de pe ziar.

— Exact ce-ai auzit, nu are sens să faci pe prostul.

— Şi cunoaşte vreuna dintre ele pe cineva care are un copil atât de dezechilibrat încât să-l fi dat pe mâna psihologului?

— Categoric, numai că nu ar recunoaşte nici moarte.

— Copilăria e oricum o etapă nefericită în mod natural a vieţii, Lillian. Povestea cu copilăria fericită a inventat-o Walt Disney ca să câştige parale.

— Vai, dar căpos mai eşti! N-o putem lăsa pe Alma să bocească la nesfârşit, trebuie să facem ceva!

— Bine, Lillian, dar vom recurge la această măsură extremă de-abia după ce celelalte se vor fi dovedit inutile. Deocamdată, ai putea să-i dai Almei câteva picături din siropul ăla al tău.

— N-aş prea crede, mi se pare o armă cu dublu tăiş. Nu-mi convine ca fata să devină dependentă de opiu atât de devreme…

Şi au continuat să dezbată aspectele pro şi contra ale psihologului şi ale opiului până şi-au amintit că în ultimele trei nopţi dulapul rămăsese tăcut. Au tras cu urechea încă două nopţi şi au constatat că, inexplicabil, fetiţa se liniştise: nu numai că dormea buştean, dar începuse să mănânce cu poftă, ca orice copil normal. Alma nu-şi uitase părinţii şi fratele, dorea mai departe să-i vadă lângă ea, numai că i se

terminaseră lacrimile şi era preocupată de noile prietenii faţă de cele două fiinţe care aveau să fie singurele iubiri din viaţa ei: Nathaniel Belasco şi Ichimei Fukuda. Primul, de treisprezece ani încă neîmpliniţi, era fiul cel mic al soţilor Belasco, al doilea, care mergea pe opt ani, ca şi ea, era fiul cel mic al grădinarului.

Martha şi Sarah, fetele Belasco, trăiau în lumea lor, preocupate doar de modă, petreceri şi posibili logodnici, iar când se ciocneau de Alma în conacul de la Sea Cliff sau o vedeau la rarele cine în familie tresăreau, încercând să-şi amintească cine era fătuca aia şi de ce se afla acolo. În schimb, Nathaniel nu avea astfel de probleme, căci Alma se lipise de el încă din prima zi, hotărâtă să-şi înlocuiască fratele adorat, pe Samuel, cu acest văr timorat. Din clanul Belasco, era cel mai apropiat de vârsta ei, doar cu cinci ani mai mare, şi cel mai accesibil prin firea sa timidă şi blândă. Iar fetiţa îi trezea un amestec de fascinaţie şi teamă. Alma părea ieşită dintr-un dagherotip, cu accentul ei britanic pe care i-l transmisese institutoarea hoaţă, cu seriozitatea ei de cioclu, rigidă şi colţuroasă ca o scândură, cu mirosul de naftalină din cuferele cu care venise şi şuviţa albă de pe frunte, care contrasta cu părul foarte negru şi tenul măsliniu. Încercase să scape de ea, numai că se predase în cele din urmă înaintea avansurilor prieteneşti ale fetei, asta pentru că moştenise inima bună a tatălui său. Îi ghicea tristeţile tăcute, pe care ea le ascundea din orgoliu, însă evita sub un pretext sau altul să o ajute: Alma era o mucoasă, aveau în comun doar o biată legătură de sânge, era în trecere prin San Francisco, ar fi fost o irosire sentimentală să stabilească o prietenie adevărată. După trei săptămâni, timp în care nici gând ca verişoara să dea semne de plecare, a întrebat-o pe maică-sa dacă avea de gând să o adopte. „Sper să nu fie nevoie să ajungem acolo”, s-a înfiorat Lillian. Veştile din Europa erau tare neliniştitoare, posibilitatea ca nepoată-sa să rămână orfană începea să-şi croiască drum în mintea ei. Nathaniel a dedus că

Alma avea să rămână cu el o perioadă nedefinită şi şi-a urmat instinctul de a o îndrăgi. Dormea în altă aripă a conacului şi nimeni nu-i spusese că fata îşi petrecea nopţile plângând în dulap; a aflat în cele din urmă şi venea la ea pe furiş ca să n-o lase singură.

Tot el i-a făcut Almei cunoştinţă cu cei doi Fukuda. Îi mai văzuse ea de la geam, dar abia când a venit primăvara a ieşit în grădină. Într-o sâmbătă, Nathaniel a legat-o la ochi ca să-i facă o surpriză, a luat-o de mână, a dus-o prin bucătărie şi spălătorie şi a scos-o în grădină. I-a luat legătura de pe ochi şi fetiţi şi-a ridicat privirile spre un cireş rămuros înflorit, ca un nor de vată roz. Lângă copac se afla un bărbat în salopetă de lucru şi pălărie de paie, cu chip asiatic ars de soare, scund, dar lat în umeri, sprijinit într-o sapă. Într-o engleză bolovănoasă şi greu de înţeles, i-a spus că acest moment era frumos, dar avea să dureze numai două zile, după care florile vor cădea ca o ploaie pe pământ; mult mai frumoasă va fi amintirea cireşului în floare, căci va ţine un an întreg, până la primăvara viitoare. Omul era Takao Fukuda, grădinarul japonez care lucra de mulţi ani pe proprietate şi singurul înaintea căruia Isaac Belasco îşi scotea respectuos pălăria.

Nathaniel s-a dus acasă, lăsând-o pe Alma cu Takao, care i-a arătat grădina. A dus-o să vadă terasele săpate în dealul pe care se înălţa conacul şi care coborau până la plajă. Au străbătut alei străjuite de statui clasice pătate de patina verzuie a umezelii, de fântâni, arbori exotici şi plante cărnoase; i-a explicat proveniența lor şi cum trebuiau îngrijite; au ajuns la o pergolă acoperită de trandafiri cățărători, de unde aveai o vedere panoramică asupra mării, la stânga golful, la dreapta podul Golden Gate, inaugurat cu doi ani în urmă. Se zăreau colonii de lupi de mare odihnindu-se pe stânci, iar dacă te uitai mai bine, aveai răbdare şi un pic de noroc, puteai vedea balenele care veneau dinspre nord ca să nască în apele Californiei. Pe urmă Takao a dus-o să vadă sera, care era o replică în miniatură a unei clasice gări victoriene, numai fier forjat şi sticlă.

Înăuntru, în lumina filtrată şi la căldura umedă produsă de sistemul de încălzire şi vaporizatoare, plante delicate îşi începeau existenta în nişte tăvi, fiecare cu eticheta cu denumirea şi data la care trebuiau răsădite. Între două mese lungi de lemn, Alma a văzut un băieţel aplecat deasupra unei răsadniţe; auzindu-i, acesta a lăsat foarfecele şi a luat poziţie de drepţi ca un soldat. Takao i-a spus ceva într-o limbă necunoscută Almei şi i-a ciufulit părul. „Acesta e mezinul meu", a lămurit-o apoi. Fata a căscat ochii la tată şi fiu ca la două făpturi din altă specie: nu semănau cu orientalii din ilustraţiile Enciclopediei Britanice.

Băiatul s-a înclinat şi s-a prezentat cu capul plecat:

— Sunt Ichimei, al patrulea fiu al lui Takao şi Heideko Fukuda, onorat să vă cunosc, domnişoară.

— Sunt Alma, nepoata lui Isaac şi Lillian Belasco, onorată să vă cunosc, domnule, a spus şi ea, amuzată şi nedumerită.

Acest formalism iniţial, pe care tandreţea avea să-l agrementeze mai târziu cu umor, a marcat tonul lungii lor relaţii. Alma, mai înaltă şi mai solidă, părea mai mare. Statura mărunţică a lui Ichimei era însă înşelătoare, băiatul ridica fără efort sacii cu pământ şi împingea pe deal în sus o roabă încărcată. Avea capul mare în raport cu trupul, tenul de culoarea mierii, părul aspru şi indisciplinat. Încă nu-i ieşiseră toţi dinţii definitivi, iar când zâmbea, ochii i se îngustau ca două crăpături.

Toată dimineaţa l-a urmat Alma pe Ichimei, în timp ce acesta sădea plantele în găurile săpate de tatăl său şi îi dezvăluia viaţa tainică a grădinii, filamentele întreţesute în pământ, insectele aproape invizibile, mugurii minusculi care în doar o săptămână aveau să crească înalţi de o palmă. I-a vorbit despre crizantemele pe care le aducea din seră, despre cum se transplantează ele primăvara ca să înflorească toamna, umplând grădina de culoare şi veselie atunci când florile verii se uscau. I-a arătat tufele de trandafir pline de boboci şi de ce trebuia să elimini o mulţime ca să rămână doar florile mari şi sănătoase.

I-a arătat diferenţa între plantele ieşite din seminţe şi cele cu bulbi, între cele iubitoare de soare şi cele care preferă umbra, între plantele autohtone şi cele aduse de departe. Takao Fukuda, care îi urmărise cu coada ochiului, i-a spus Almei că sarcinile cele mai delicate le făcea Ichimei, căci se născuse cu „degete verzi”. Copilul s-a îmbujorat de mândrie.

De atunci, Alma îi aştepta nerăbdătoare pe grădinarii care soseau cu regularitate la sfârşit de săptămână. Takao îl aducea de fiecare dată pe Ichimei, iar când era mai mult de lucru venea şi cu băieţii mai mari, Charles şi James, sau chiar cu singura sa fiică, Megumi, cu câţiva ani mai mare decât Ichimei, interesată doar de ştiinţă şi care nu prea avea chef să-şi murdărească mâinile cu pământ. Răbdător şi disciplinat, Ichimei îşi făcea treaba fără să se lase distras de prezenţa Almei, convins că la sfârşitul zilei tatăl lui avea să-l lase să se joace cu ea o jumătate de oră.

Alma, Nathaniel şi Ichimei

Atât de mare era conacul de la Sea Cliff, atât de ocupaţi erau locuitorii săi, încât jocurile copiilor treceau neobservate. Dacă cineva se mira că Nathaniel îşi pierdea orele cu o fetiţă mult mai mică, gândul se risipea pe dată, căci apăreau probleme mai importante. Alma a abandonat rapid jocul cu păpuşile – care nu o pasionase de fapt niciodată – şi a învăţat să joace scrabble cu ajutorul dicţionarului şi şah, asta din pură încăpăţânare, strategia nefiind punctul ei forte. La rândul lui, Nathaniel se plictisise şi el să colecţioneze timbre şi să participe la taberele de cercetaşi. Au trecut amândoi la teatru: mici piese cu două-trei personaje, pe care le montau în pod. Lipsa publicului n-a fost un inconvenient, mult mai pasionantă era punerea în scenă, şi nici n-aveau nevoie de aplauze: plăcerea consta în a alege un scenariu şi a exersa rolurile. Foloseau îmbrăcăminte şi perdele vechi, obiecte de mobilier stricate, troace în diferite stadii de dezintegrare drept costumaţie, accesorii şi efecte speciale, iar restul îl suplineau prin imaginaţie. Ichimei, care avea acces liber în casa Belasco, interpreta rolurile secundare, căci nu era un actor bun. Compensa lipsa talentului prin memoria sa prodigioasă şi talentul la desen; era în stare să recite curgător pasaje lungi inspirate din romanele preferate ale lui Nathaniel, de la *Dracula* la *Contele de Monte Cristo,* şi era însărcinat să picteze decorurile. Camaraderia aceasta care a scos-o pe Alma din starea de abandon şi singurătate n-a durat însă mult.

În anul următor, Nathaniel a fost înscris la un colegiu de băieţi copiat după modelul britanic. Viaţa i s-a schimbat de pe o zi pe alta. Acum purta pantaloni lungi, dar mai ales a dat piept cu brutalitatea nesfârşită a băieţilor care se iniţiau în sarcina de a deveni bărbaţi. Nu era pregătit pentru aşa ceva: părea un puşti de zece ani, nu de paisprezece, încă nu fusese lovit de bombardamentul nemilos al hormonilor, era introvertit, precaut şi, spre marele său ghinion, dedat lecturii şi fără talent la sport. Nici gând

să le semene celorlalţi în lăudăroşenie, cruzime şi grosolănie, el nu era aşa; încerca, fără succes, să mimeze, dar crăpa de frică. În prima zi de şcoală, era o zi de miercuri, a venit acasă cu un ochi învineţit şi cămaşa pătată de sânge curs din nas. N-a vrut să-i spună nimic mamei. Almei i-a spus că se izbise de catargul drapelului. Noaptea a făcut pipi în pat, pentru prima dată i se întâmpla asta. Îngrozit, a ascuns cearşafurile ude în şemineu, acolo au stat până la sfârşitul lui septembrie, când s-a făcut focul şi casa s-a umplut de fum. Fireşte, Lillian nu aflase de dispariţia cearşafurilor, însă acum a bănuit motivul şi a decis să ia taurul de coarne. S-a prezentat la directorul şcolii, un scoţian cu părul roşu şi nas de băutor, care a primit-o la biroul uriaş, potrivit pentru o garnizoană, între pereţii panelaţi cu lemn negru şi în spate cu portretul regelui George VI. Roşcatul a informat-o pe Lillian că violenţa corect cumpănită era o parte esenţială a metodei didactice a şcolii, de aceea erau privilegiate sporturile dure, conflictele elevilor se rezolvau cu mănuşile de box în ring, iar indisciplina era corijată cu nuiele la fund, aplicate de el însuşi. Bărbaţii se formează cu bătaia. Aşa a fost dintotdeauna, cu cât mai repede avea să înveţe Nathaniel Belasco să se facă respectat, cu atât mai bine pentru el. A mai adăugat că intervenţia mămicii îl acoperea de ridicol pe băiat, însă fiind vorba despre un elev nou, avea să facă o excepţie şi să dea uitării. Lillian s-a dus pufnind la biroul lui Isaac de pe strada Montgomery, a dat buzna peste el, dar nici acolo n-a găsit înţelegere.

— Nu te băga, Lillian. Toţi băieţii trec prin aceste rituri de iniţiere şi n-a murit niciunul.

— Şi pe tine te-au bătut?

— Fireşte. Şi după cum vezi, rezultatul nu e chiar rău.

Cei patru ani ar fi fost un chin pentru Nathaniel dacă băiatul n-ar fi găsit ajutor unde nici nu se aştepta: în weekend, văzându-l plin de vânătăi şi zgârieturi, Ichimei l-a luat în grădină, l-a dus în pergolă şi i-a făcut o eficientă demonstraţie de arte

marţiale, pe care le practica de când învăţase să se ţină pe două picioare. I-a pus sapa în mână şi i-a ordonat să încerce să-i crape capul. Nathaniel a crezut că era o glumă şi ţinea unealta ca pe o umbrelă. A fost nevoie de repetate instrucţiuni ca să se repeadă la Ichimei. N-a prins de veste cum i-a zburat sapa din mâini, cum se pomenise căzut pe spate pe dalele italieneşti ale pergolei, sub privirile uluite ale Almei. Astfel a aflat el că impasibilul Takao Fukuda le preda copiilor săi şi ai altora din colonia japoneză o combinaţie de judo şi karate într-un garaj închiriat pe strada Pine. I-a povestit tatălui său, care auzise vag de aceste sporturi care abia începeau să fie cunoscute în California. Isaac Belasco s-a dus pe strada Pine fără mari speranţe că grădinarul i-ar putea ajuta fiul, numai că Fukuda l-a lămurit că frumuseţea artelor marţiale consta tocmai în faptul că nu cereau forţă fizică, ci concentrare şi dibăcie în a te folosi de greutatea şi avântul adversarului pentru a-l doborî. Aşa că Nathaniel a început lecţiile. De trei ori pe săptămână şoferul îl ducea la garaj, acolo se bătea mai întâi cu Ichimei şi cu copiii mici, apoi cu Charles, James şi alţi băieţi mai mari. Preţ de mai multe luni a avut impresia că avea oasele rupte, în fine a început să cadă fără să-l mai doară. Şi mai ales să nu-i mai fie frică de bătaie. N-a trecut niciodată de primul nivel, dar asta era mai mult decât suficient la şcoală. Curând a fost lăsat în pace, căci dacă cineva se apropia de el cu intenţii agresive, era repede pus la punct cu patru răcnete guturale şi o coregrafie exagerată de posturi marţiale. Isaac Belasco nu-l întreba niciodată de progresele făcute, aşa cum nici de bătăile primite de fiu-său nu ştiuse, dar ceva tot o fi aflat, pentru că într-o bună zi pe strada Pine a oprit un camion cu patru muncitori care s-au apucat să monteze parchet în garaj. Takao Fukuda a făcut câteva reverenţe formale şi n-a comentat nici el nimic.

Plecarea lui Nathaniel la colegiu a pus capăt reprezentaţiilor teatrale din pod. În afară de lecţii şi de preocupărea, de fapt efortul de a se apăra, băiatul

avea acum şi nişte angoase metafizice plus o tristeţe studiată, pe care mamă-sa încerca să i le vindece cu linguri cu untură de peşte. Abia dacă avea timp pentru o partidă de scrabble sau de şah, asta dacă Alma reuşea să pună gheara pe el înainte de a se închide în camera lui, unde chinuia o chitară. Descoperise jazzul şi bluesul, dar dispreţuia dansurile la modă, căci ar fi rămas încremenit de ruşine pe o pistă de dans: era total lipsit de simţul ritmului, o trăsătură a familiei Belasco. Asista însă, cu o mutră pe care se citeau sarcasmul şi invidia, la demonstraţiile de *lindy hop* cu care Alma şi Ichimei încercau să-l anime. Copiii aveau nişte discuri zgâriate şi un fonograf primit de la Lillian, pentru că se stricase. Alma îl scosese de la gunoi, Ichimei îl demontase şi remontase cu ale sale degete verzi, ajutate de răbdătoarea sa intuiţie.

Şcoala începută sub atât de rele auspicii a continuat să fie pentru Nathaniel un adevărat martiriu şi în următorii patru ani. Dacă încetaseră să-l mai prindă la înghesuială ca să-l bată, colegii au continuat în toţi anii aceştia să-l batjocorească şi să-l izoleze: nu-i puteau ierta curiozitatea intelectuală, notele bune şi inabilitatea fizică. N-a reuşit niciodată să treacă peste senzaţia că se născuse la locul şi timpul nepotrivite. Era obligat să facă sport – stâlp al educaţiei engleze – unde suferea repetata umilinţă de a ieşi mereu ultimul şi de a nu fi dorit în nicio echipă. La cincisprezece ani s-a lungit dintr-odată; i s-au cumpărat alte încălţări, din două în două luni era nevoie să i se lungească pantalonii. De unde era cel mai mărunt din clasă a ajuns printre cei de înălţime normală, i-au crescut picioarele, braţele şi nasul, i se ghiceau coastele sub cămaşă, pe gâtul slăbănog mărul lui Adam părea o tumoare, drept care purta chiar şi vara un fular. Îşi ura profilul de vultur pleşuv, încerca să se aşeze prin colţuri ca să fie văzut din faţă. A scăpat de coşurile de pe obraz care-i torturau pe inamicii săi, nu şi de complexele inerente vârstei. N-avea cum să ştie că peste nici trei ani avea să aibă un trup bine proporţionat, trăsături armonioase şi avea să fie drăguţ ca un actor de filme romantice. Se simţea urât,

nefericit şi singur; ideea sinuciderii îi dădea târcoale, aşa îi mărturisise el Almei într-o pasă extrem de proastă. „Proastă idee, Nat. Mai bine termini şcoala, studiezi medicina şi te duci în India să îngrijeşti leproşii. Merg cu tine”, îi replicase ea, fără cine ştie ce entuziasm, căci în comparaţie cu situaţia familiei sale problemele existenţiale ale vărului erau de tot râsul.

Diferenţa de vârstă nu sărea în ochi, Alma se dezvoltase devreme, iar tendinţa ei spre singurătate o făcea să pară mai mare. În vreme ce el trăia în limbul unei adolescenţe eterne, ea îşi accentuase seriozitatea şi puterea impuse de tată, cultivându-le ca pe nişte virtuţi esenţiale. Se simţea şi ea părăsită de văru-său şi de viaţă; percepea repulsia intensă de sine însuşi în care se scălda el de când intrase la colegiu, pentru că o simţea şi ea, deşi în mai mică măsură. Spre deosebire de el, ea nu-şi permitea viciul de a se studia în oglindă căutându-şi defectele şi nici nu se lamenta. Avea alte preocupări.

În Europa războiul se dezlănţuise precum un uragan apocaliptic, pe care ea îl vedea difuz în alb şi negru în jurnalele de la cinematograf: scene întretăiate de luptă, chipuri de soldaţi acoperite de zgura împuşcăturilor şi a morţii, avioane care semănau pământul cu bombe care cădeau cu o eleganţă absurdă, explozii de foc şi fum, mulţimi datoare care-l ovaţionau pe Hitler în Germania. Nu-şi mai amintea bine ţara natală sau casa în care crescuse, nici limba copilăriei, familia era însă o prezenţă neştearsă. Pe noptieră ţinea un portret al fratelui ei şi ultima fotografie a părinţilor pe cheiul din Danzig, îi săruta înainte de a merge la culcare. Imaginile războiului o obsedau, le visa noaptea şi nu-i permiteau să se poarte ca o fetiţă. Iar când Nathaniel a început să se creadă un geniu neînţeles, Ichimei a devenit singurul ei confident. Băiatul rămăsese destul de scund, ea îl depăşea cu o jumătate de cap, dar era înţelept şi ştia cum s-o scoată din momentele în care era obsedată de imaginile oribile ale războiului. Ichimei venea la casa Belasco cu tramvaiul, pe

bicicletă sau în camioneta grădinarului, atunci când taică-său îl lua cu el; Lillian îl trimitea acasă cu şoferul. Dacă treceau două sau trei zile fără să se vadă, copiii se strecurau seara la telefon şi vorbeau în şoaptă. Lucrurile cele mai banale dobândeau astfel o importanţă fundamentală în aceste conversaţii tainice. Niciunul din ei nu cerea voie să sune: credeau că aparatul se poate uza printr-o prea deasă folosire, şi prin urmare nu le era destinat copiilor.

Familia Belasco urmărea cu înfrigurare veştile din Europa, tot mai confuze şi mai neliniştitoare. În Varşovia ocupată de nemţi trăiau patru sute de mii de evrei înghesuiţi într-un ghetou pe o suprafaţă de trei kilometri şi jumătate. Ştiau – le telegrafiase de la Londra Samuel Mendel – că printre aceştia se aflau şi părinţii Almei. Banii nu le folosiseră la nimic; mai întâi îşi pierduseră averea din Polonia şi accesul la conturile din Elveţia, apoi se văzuseră siliţi să-şi abandoneze conacul, confiscat şi transformat în birouri pentru nazişti şi colaboratorii lor, ajungând la o stare de mizerie inimaginabilă, ca şi ceilalţi ocupanţi ai ghetoului. Abia atunci descoperiseră ei că nu aveau niciun prieten printre cei de neamul lor. Cam asta aflase Isaac Belasco. Era imposibil să comunice cu ei, cum imposibile s-au dovedit şi toate încercările lui de a-i salva. Isaac şi-a folosit relaţiile – politicieni influenţi, vreo doi senatori din Washington şi secretarul de război, cu care fusese coleg la Harvard –, dar nu a primit decât nişte promisiuni vagi şi fără urmări, căci aveau misiuni mult mai urgente decât una de salvare din infernul de la Varşovia. Americanii priveau evenimentele încă în aşteptare: încă-şi mai închipuiau că războiul acela de dincolo de Atlantic nu îi privea, în ciuda subtilei propagande a guvernului lui Roosevelt de influenţare a publicului împotriva germanilor. Dincolo de zidul înalt al ghetoului, evreii supravieţuiau la limită, înfometaţi şi îngroziţi. Se vorbea de deportări masive, de bărbaţi, femei şi copii mânaţi spre trenuri de marfă care dispăreau în noapte, de intenţia naziştilor de a-i extermina pe evrei şi pe alţi indezirabili, de camere

de gazare, crematorii şi alte atrocităţi imposibil de confirmat, prin urmare greu de crezut de către americani.

Irina Bazili

În 2013, Irina Bazili a sărbătorit, singură, îndopându-se cu prăjituri cu cremă şi două ceşti de cacao fierbinte, cei trei ani de când era în slujba Almei Belasco. Timp în care ajunsese să o cunoască bine, cu toate că în viaţa acestei femei erau încă taine pe care nici ea, nici Seth n-apucaseră să le afle, asta şi pentru că nici nu şi-o propuseseră cu tot dinadinsul. Viaţa familiei Belasco i s-a dezvăluit din conţinutul cutiilor pe care trebuia să le pună în ordine. Aşa i-a cunoscut Irina pe Isaac, cu severul său nas acvilin şi privirile blânde; pe Lillian, scundă, pieptoasă şi cu chip frumos; pe fiicele lor Sarah şi Martha, urâte şi atât de bine îmbrăcate; pe Nathaniel copil, slăbuţ şi timid, apoi tânăr, zvelt şi arătos, în cele din urmă răvăşit de efectele bolii. A văzut-o pe copila Alma abia ajunsă în America; pe tânăra de douăzeci şi unu de ani, studiind artele la Boston, cu bască neagră şi impermeabil de detectiv, o ţinută masculină pe care o adoptase ca să scape de zestrea – pe care n-o putea suferi – dată de mătuşă-sa Lillian; ca mamă, stând în pergola de la Sea Cliff în braţe cu fiu-său Larry, în vârstă de trei luni, cu soţul în spate, în picioare şi cu o mână pe umărul ei, pozând ca pentru o imagine de casă regală. Ghiceai încă din fotografiile din copilărie că Alma avea să fie o femeie impunătoare, cu meşa ei albă, gura care afişa un mic rictus dispreţuitor şi cearcănele depravate. Irina avea sarcina să aşeze pozele în albume, în ordine cronologică, conform instrucţiunilor Almei, care nu-şi mai amintea exact unde şi când fuseseră făcute. În afară de poza lui Ichimei Fukuda, în apartamentul ei mai era o singură fotografie înrămată: cea a familiei stând în salonul de la Sea Cliff din ziua în care Alma îşi serbase a cincizecea aniversare. Bărbaţii în smoking, femeile în rochii lungi, Alma înveşmântată în mătase neagră, trufaşă precum o împărătească văduvă, noră-sa Doris palidă şi obosită, într-o rochie de mătase argintie cu pliuri în faţă ca să-i ascundă cea de a doua sarcină – o aştepta pe fiică-sa Pauline. Seth, de un an şi jumătate,

în picioare, ţinându-se cu o mână de poalele bunicăsii, cu cealaltă pe urechea unui cocker spaniel.

De când erau împreună, legătura dintre cele două se consolidase ca între o mătuşă şi o nepoată. Se acomodaseră una cu alta şi petreceau ore în şir în micul apartament fără să-şi vorbească sau să se privească, cufundate în treburile lor. Aveau nevoie una de cealaltă. Irina se considera privilegiată pentru că se bucura de încrederea şi sprijinul Almei, care la rândul ei era recunoscătoare fidelităţii tinerei. O măgulea interesul pe care aceasta îl purta trecutei sale vieţi şi depindea de ea în aspectele practice şi pentru a-şi putea păstra independenţa. Seth o sfătuise ca atunci când va avea nevoie de îngrijire permanentă să se întoarcă la conacul de la Sea Cliff sau să angajeze personal specializat la Lark House – banii nu-i lipseau. Alma avea să împlinească optzeci şi doi de ani şi îşi propunea să trăiască încă zece fără acest gen de ajutor şi fără ca altcineva să hotărască în numele ei.

— Ştii, şi mie mi-era groază de dependenţă, dar mi-am dat seama că nu e ceva chiar atât de grav. Te obişnuieşti şi chiar ajungi să te bucuri că te ajută cineva. Eu nu pot să mă îmbrac sau să fac duş singură, mi-e greu şi să mă spăl pe dinţi sau să-mi tai puiul în farfurie, dar niciodată nu am fost mai mulţumită ca acum, i-a mărturisit Catherine Hope, cu care Alma se împrietenise.

— Cum aşa, Cathy?

— Pentru că acum am timp din belşug şi, pentru prima dată în viaţă, nimeni nu mai aşteaptă nimic de la mine. Nu mai trebuie să demonstrez nimic, fiecare zi e un dar de care profit din plin.

Catherine Hope continua să trăiască doar graţie voinţei feroce şi minunilor chirurgiei; ştia bine ce înseamnă să rămâi invalid şi să ai tot timpul dureri. Beteşugul nu i se instalase treptat, cum e normal, ci dintr-odată, în urma unui pas în gol. Escalada un munte, a căzut şi a rămas prinsă între două stânci, cu picioarele şi pelvisul distruse. Salvarea ei fusese o faptă eroică, transmisă la telejurnal şi filmată din

elicopter. De sus, scenele dramatice s-au văzut cu greu, căci aparatul nu se putuse apropia de prăpastia în care femeia zăcea cu hemoragie severă şi în stare de şoc. De-abia după o zi şi o noapte au reuşit doi alpinişti să coboare, riscându-şi şi ei viaţa, şi să o ridice într-un harnaşament improvizat. Au dus-o la un spital specializat în traume de război, i s-au pus la loc nenumăratele oase rupte. S-a trezit din comă după două luni, a întrebat de fiică-sa, după care a declarat că era fericită că era în viaţă. În aceeaşi zi, Dalai Lama îi trimitea din India o *kata,* o eşarfă albă împreună cu binecuvântarea sa. După paisprezece operaţii dure şi ani de recuperare forţată, Cathy s-a resemnat cu ideea că nu avea să mai meargă niciodată. „Prima mea viaţă s-a terminat, acum începe cea de-a doua. Ai să mă mai vezi deprimată sau exasperată, dar nu te speria, că o să treacă", i-a spus atunci fiicei sale. Budismul zen şi obiceiul de a medita îi erau de mare ajutor, căci o făceau să suporte imobilitatea care ar fi înnebunit alt om mai puţin atletic şi energic decât ea; astfel, a reuşit să-şi revină şi după pierderea bărbatului, care se dovedise mai slab şi o părăsise. Descoperise şi că putea practica medicina în calitate de consultant de chirurgie (i se instalaseră camere de luat vederi conectate la sala de operaţii), însă ambiţia ei era să lucreze cu pacienţii, faţă către faţă. Odată mutată la Lark House, stătuse de vorbă cu cei ce aveau să fie noua ei familie şi constatase că avea ocazii din plin. După o săptămână, avea planuri pentru o clinică gratuită unde să trateze durerea pacienţilor cu boli cronice, precum şi pentru un cabinet dedicat afecţiunilor mai puţin grave. La Lark House existau medici externi – Catherine Hope i-a convins că nu voia să intre în concurenţă cu ei, aveau doar să se completeze reciproc. Hans Voigt i-a rezervat o sală pentru clinică şi a propus comitetului director să i se aprobe o leafă, pe care ea a refuzat-o: mai bine să nu îşi plătească ea şederea, ceea ce s-a dovedit a fi în beneficiul ambelor părţi. Rapid, Cathy, cum îi spuneau toţi, a devenit o mamă care-i primea pe nou-veniţi, le asculta confidenţele, îi consola pe

cei trişti, îi mângâia pe muribunzi şi distribuia marijuana. Jumătate din cei internaţi aveau reţetă de la doctor pentru marijuana, dar Cathy se arăta generoasă cu cei care nu aveau reţetă şi nici bani ca să cumpere din contrabandă; era o imagine obişnuită să vezi la uşa clinicii sale o coadă de clienţi care obţineau iarba în felurite forme, inclusiv încorporată în pişcoturi delicioase şi bomboane. Hans Voigt nu se băga – la ce bun să le interzici oamenilor o uşurare inofensivă – pretindea doar să nu se fumeze pe culoare şi în spaţiile comune; dacă şi tutunul era interzis, nu era drept să se fumeze marijuana. Numai că ceva fum tot se strecura prin instalaţia de căldură sau de aer condiţionat, uneori animalele de companie umblau ca bezmetice.

La Lark House Irina se simţea în siguranţă pentru prima dată de paisprezece ani încoace. De când ajunsese în Statele Unite nu rămăsese niciodată atâta timp într-un singur loc; ştia că liniştea asta n-avea să dureze şi savura acest răgaz din viaţa ei. Nu totul era idilic, însă în comparaţie cu problemele din trecut, cele de acum erau floare la ureche. Trebuia să-şi extragă măselele de minte, dar asigurarea ei medicală nu acoperea tratamentele dentare. Ştia că Seth Belasco era amorezat de ea şi avea să fie tot mai greu să-l ţină la distanţă fără a-i pierde prietenia. Hans Voigt, de obicei atât de relaxat şi de cordial, în ultimele luni se acrise şi devenise nesuferit, o parte dintre pacienţi se gândeau chiar să scape de el cu blândeţe; Cathy Hope era însă de părere că nu era grabă, aşa că au ascultat-o. Directorul făcuse două operaţii de hemoroizi cu rezultate incerte, iar asta îi modificase caracterul. Ultima grijă a Irinei era invazia de şoareci din casa cea veche de la Berkeley unde locuia: îi auzeai zgrepţănând în pereţii dărăpănaţi şi sub podea. Îndemnaţi de Tim, partenerul ei, ceilalţi chiriaşi au decis să pună curse, căci a-i otrăvi era inuman. Irina era de părere că şi cursele erau tot atât de inumane, cu circumstanţa agravantă că cineva trebuia să ridice cadavrele, dar nu au luat-o în seamă. Un şoricel rămas în viaţă într-o cursă a fost

salvat de Tim, care, cuprins de milă, l-a predat Irinei. Făcea parte dintre cei care se hrănesc cu legume şi nuci pentru că nu concep să facă rău unui animal, cu atât mai puţin să-l omoare ca să-l bage în oală. Aşa că Irina a bandajat lăbuţa şoricelului, l-a pus într-o cuşcă pe vată şi l-a îngrijit până s-a făcut bine, după care i-a dat drumul se se întoarcă printre ai săi.

Sigur, unele sarcini o plictiseau, de pildă birocraţia cu companiile de asigurări, discuţiile cu rudele care reclamau tot felul de tâmpenii ca să-şi uşureze astfel vina de a-i fi internat acolo pe cei dragi, cursurile obligatorii de informatică – cum învăţai ceva, cum tehnologia asta mai făcea un salt înainte şi trebuia s-o iei de la început. Doar în ce priveşte persoanele de care trebuia să se ocupe nu avea a se plânge. Aşa cum îi spusese Cathy în prima zi, nu se plictisea defel. „E o diferenţă între a fi bătrân şi a fi babalâc. Nu e o chestie de vârstă, ci de stare de sănătate fizică şi mintală. Bătrânii îşi pot menţine independenţa, babalâcii au nevoie de asistenţă şi observaţie până ajung ca nişte copii”, îi spusese Cathy. Irina învăţase multe atât de la bătrâni, cât şi de la babalâci, aproape toţi sentimentali, amuzanţi şi netemători de ridicol; râdea cu ei, uneori plângea pentru ei. Aproape toţi avuseseră – sau îşi inventau – o viaţă interesantă. Dacă păreau pe altă lume, de obicei era pentru că nu auzeau bine sau deloc – Irina avea grijă să nu le lipsească bateriile pentru audiofoane. „Ce e cel mai rău când îmbătrâneşti?” obişnuia să-i întrebe. Nu erau anii, răspundeau ei; fuseseră adolescenţi, apoi avuseseră treizeci de ani, pe urmă cincizeci, şaizeci, fără să se gândească la ani – la ce bun s-o facă acum? Unora le era tare greu să se mişte, dar nu voiau să plece nicăieri. Alţii erau aerieni, confuzi şi fără ţinere de minte, dar asta-i deranja mai curând pe îngrijitori şi pe rude decât pe cei în cauză. Cathy Hope insista că cei de la nivelurile doi şi trei trebuiau să fie activi şi Irina avea sarcina să-i menţină interesaţi de câte ceva, curioşi, conectaţi. „La orice vârstă trebuie să ai un scop în viaţă, aşa se vindecă multe rele”, susţinea

Cathy. În cazul ei, scopul fusese să-i ajute pe ceilalţi, lucru care rămăsese neschimbat şi după accident.

În dimineţile de vineri Irina îi însoţea pe cei mai aprigi la protestele stradale şi avea grijă să nu exagereze. Participa şi la şedinţele dedicate cauzelor nobile şi la cercul de tricotaj: toate femeile în stare să mânuiască andrelele, cu excepţia Almei Belasco, tricotau veste pentru refugiaţii din Siria. Subiectul recurent era pacea: doar despre pace nu se vorbea în contradictoriu. La Lark House erau două sute patruzeci şi patru de democraţi înverşunaţi: îl votaseră şi a doua oară pe Barack Obama, însă îl criticau pentru că era indecis, pentru că nu închisese închisoarea de la Guantanamo, pentru că-i deporta pe imigranţii latino, pentru drone… ce mai, motivele ca să trimită scrisori preşedintelui şi Congresului prisoseau. Cei şase republicani aveau grijă să-şi tină gura.

Mai avea o răspundere Irina: să faciliteze practica spirituală a celor de la Lark House. Mulţi bătrâni se refugiau în tradiţia lor religioasă, chiar dacă vreme de şaizeci de ani îl renegaseră pe Dumnezeu, în timp ce alţii căutau alinare în alternative ezoterice şi psihologice ale Zodiei Vărsătorului. Irina le furniza, pe rând, ghiduri şi maeştri de meditaţie transcendentală, cursuri de miracole, I Ching, dezvoltarea intuiţiei, cabală, tarot mistic, animism, reîncarnare, percepţie psihică, energie universală şi viaţă extraterestră. Organiza şi sărbătorile religioase, un potpuriu de ritualuri de credinţe felurite, pentru ca nimeni să nu se simtă lăsat pe din afară. La solstiţiul de vară conducea un grup de bătrânici în pădurea cea mai apropiată, unde acestea dansau în cerc în sunetul dairelelor, desculţe şi cu coroniţe de flori pe cap. Pădurarii le cunoşteau de-acum şi le pozau aşa cum ţineau în braţe câte un copac şi vorbeau cu Gaia, pământul-mamă, şi cu morţii. Irina a încetat să-şi râdă de ele în sinea ei în ziua în care şi-a auzit bunicii în trunchiul unui arbore de sequoia, aceşti giganţi milenari care leagă lumea noastră de cea a spiritelor, după cum i-au explicat octogenarele dansatoare. Mari

vorbăreţi nu fuseseră Costea şi Petruţa nici pe când trăiau şi nici în trunchiul acela, dar din puţinele lucruri pe care le-au spus Irina a dedus că vegheau asupra ei. La solstiţiul de iarnă, Irina improviza ceremoniile înăuntru, căci Cathy o pusese în gardă în legătură cu pneumoniile care ar fi apărut în ploaia şi vântul din pădure.

Salariul pe care-l primea i-ar fi ajuns la limită unui om normal să-şi ducă zilele, numai că ambiţiile ei erau atât de umile, nevoile ei atât de modeste, încât uneori banii chiar îi prisoseau. Ceea ce câştiga spălând câinii şi asistând-o pe Alma, care căuta mereu motive să-i dea ceva în plus, o făcea să se simtă de-a dreptul bogată. Lark House devenise căminul ei, bătrânii de acolo erau într-un fel bunicii ei. O înduioşau, erau înceţi, împiedicaţi, betegi şi pricăjiţi… avea răbdare cu ei, n-o deranja să repete de o mie de ori acelaşi răspuns la aceeaşi întrebare, îi plăcea să împingă un cărucior cu rotile, să-i încurajeze, să-i ajute, să-i aline. Învăţase să le potolească accesele de furie care îi mai apucau uneori, nu o afectau avariţia şi mania persecuţiei de care unii sufereau ca urmare a singurătăţii. Încerca să înţeleagă ce înseamnă să ajungi în iarna vieţii, când fiecare pas e nesigur, când nu-ţi găseşti cuvintele şi nu auzi bine, când ai impresia că toţi ceilalţi sunt tare grăbiţi şi vorbesc prea repede, vidul, fragilitatea, epuizarea şi indiferenţa faţă de tot ce nu se referă strict la ei, inclusiv faţă de copii şi nepoţi, a căror absenţă nu mai doare ca la început, ba chiar trebuie să facă un efort ca să şi-i amintească. O înduioşau ridurile, degetele deformate şi vederea slabă. Îşi imagina cum avea să fie ea la bătrâneje.

Alma Belasco nu intra în această categorie; pe ea nu trebuia s-o îngrijească, dimpotrivă, se simţea ea luată sub aripă şi era recunoscătoare rolului de nepoată lipsită de apărare pe care i-l desemnase. Alma era pragmatică, agnostică şi fundamental necredincioasă, nici gând de cristale, zodii sau copaci vorbitori; vorbind cu ea, Irina se elibera de propriile incertitudini. Îşi dorea să fie ca Alma şi să trăiască

într-o realitate manipulabilă, unde toate problemele aveau o cauză, un efect şi o rezolvare, unde nu existau făpturi îngrozitoare care-ţi apăreau în vis, nici vrăjmaşi care să te pândească la fiecare colţ. Orele petrecute cu ea erau preţioase, ar fi lucrat pentru Alma chiar şi gratis. I-a şi spus-o o dată. „Mie îmi prisosesc banii, ţie îţi lipsesc. Punct”, i-a răspuns femeia pe un ton aspru pe care nu-l mai auzise.

Seth Belasco

Alma Belasco îşi savura micul dejun fără grabă, urmărea ştirile la televizor, apoi pleca la cursul de yoga sau se plimba un ceas. La întoarcere făcea un duş, se îmbrăca, iar când calcula că avea să vină femeia să facă curat se ducea la clinică să o ajute pe Cathy. Cel mai bun tratament împotriva durerii era să-i ţii pe pacienţi în mişcare şi să-i distrezi. Cathy avea tot timpul nevoie de voluntari la clinică şi o rugase pe prietena ei să predea cursuri de pictură pe mătase, dar asta implica spaţiu şi materiale scumpe pe care cei de acolo nu şi le permiteau. Cathy refuzase ca Alma să plătească, asta n-ar fi fost bine pentru moralul cursanţilor, nimănui nu-i place să primească de pomană. Drept urmare, Alma apela la vechea experienţă teatrală din podul conacului de la Sea Cliff: improviza spectacole de teatru care nu costau nimic şi provocau furtuni de râsete. De trei ori pe săptămânăse ducea la atelierul ei să picteze împreună cu Kirsten. Rareori putea fi văzută în sufrageria de la Lark House, căci prefera să cineze la vreun restaurant din cartier, unde era bine-cunoscută, sau în apartamentul ei, când noră-sa trimitea şoferul cu unul dintre felurile ei preferate.

În bucătărie, Irina avea grijă să nu lipsească lucrurile indispensabile: fructe proaspete, cereale, lapte, pâine integrală, miere. În sarcinile ei intra şi clasificarea hârtiilor, scrisul după dictare, mersul la cumpărături sau la spălătorie, grija motanului şi organizarea rarelor evenimente mondene. Alma şi Seth o invitau frecvent la prânzul duminical obligatoriu de la Sea Cliff, când familia dădea ascultare matroanei. Pentru Seth, care până atunci găsea tot felul de pretexte ca să n-ajungă decât la desert, căci nici nu-i trecea prin cap să lipsească, prezenţa Irinei dădea evenimentului culori strălucitoare. Continua să o curteze cu tenacitate, însă cum rezultatele lăsau mult de dorit, ieşea şi cu amorurile mai vechi, cele dispuse să-i înghită lăudăroşeniile. Cu ele însă se plictisea şi nici pe Irina

n-o făcea geloasă. De ce să arunci mărgăritare porcilor, spunea bunică-sa, alt proverb enigmatic din cele care circulau în famile. Pentru Alma, aceste reuniuni în familie începeau cu bucuria de a-i vedea pe ai săi, mai ales pe nepoată Pauline, căci pe Seth îl vedea des, numai că de multe ori se terminau prost, căci orice subiect ajungea pretext de ceartă, nu din lipsă de iubire, ci pentru că aveau prostul obicei de a se certa pentru toate prostiile. Seth căuta motive ca să-şi sfideze sau să-şi scandalizeze părinţii; Pauline îmbrăţişa mereu o cauză nouă, pe care o expunea detaliat, cum ar fi mutilarea genitală sau abatoarele de animale; Doris se chinuia să le ofere cele mai grozave experimente culinare, adevărate banchete, după care se ducea în camera ei să plângă pentru că nimeni nu le aprecia, în vreme ce bunul de Larry făcea o întreagă echilibristică pentru a îmblânzi situaţia. Bunica o folosea pe Irina pe post de paratrăsnet, căci familia Belasco se comporta civilizat când era un străin de faţă, chiar dacă era vorba de o modestă angajată de la Lark House. Fetei, conacul de la Sea Cliff i se părea de un lux extravagant, cu cele şase dormitoare, două saloane, biblioteca ticsită de cărţi, scara dublă de marmură şi grădina demnă de un palat. Nu vedea lenta deteriorare a unui veac de existenţă, cu greu ţinută în frâu de vigilenta Doris, rugina grilajelor ornamentale, ondulaţiile podelelor şi ale pereţilor, care suportaseră două cutremure, dalele crăpate şi urmele termitelor în lemnărie. Casa se înălţa într-un loc privilegiat, pe un promontoriu situat între Oceanul Pacific şi golful San Francisco. În zori, ceaţa deasă care năvălea dinspre mare ca un uriaş vălătuc de vată ascundea total podul Golden Gate, apoi se risipea, lăsând la vedere structura zveltă din fier roşu pe cerul brăzdat de pescăruşi, atât de aproape de grădina casei Belasco, încât aveai impresia că-l puteai atinge.

Aşa cum Alma devenise mătuşa adoptivă a Irinei, Seth a intrat în rolul de văr, căci cel de iubit nu-i ieşise. În cei trei ani, relaţia dintre ei, bazată pe

singurătatea Irinei, pasiunea prost ascunsă a lui Seth şi curiozitatea amândurora pentru Alma Belasco, s-a consolidat. Alt bărbat mai puţin încăpăţânat şi îndrăgostit decât Seth s-ar fi dat bătut încă de mult, însă el a ştiut să-şi stăpânească pasiunea şi să se adapteze mersului de ţestoasă impus de Irina. N-avea sens să se grăbească, la cel mai mic semn de intruziune fata dădea înapoi, apoi treceau săptămâni până ca lucrurile se revină la normal. Dacă o atingea din greşeală, ea se trăgea într-o parte, dacă o făcea intenţionat, ea se speria. În van căuta el o explicaţie pentru lipsa ei de încredere, căci trecutul Irinei era o enigmă. Nimeni n-ar fi bănuit adevăratul caracter al acestei tinere care ajunsese angajata model a aşezământului Lark House graţie firii ei deschise şi amabile, dar el ştia că dincolo de faţadă se ascundea o veveriţă speriată.

În aceşti ani cartea lui Seth a prins contur fără mare efort din partea lui, graţie materialului furnizat de bunică şi insistenţelor Irinei. Alma a dezgropat istoria neamului Belasco, singurele rude rămase după ce războiul îi măturase pe Mendelii din Polonia şi înainte ca fratele ei Samuel să reapară. Familia Belasco nu se număra printre cele mai de vază familii din San Francisco, doar printre cele mai puternice, dar îşi puteau urmări originile până la perioada febrei aurului. Un reprezentant de seamă era David Belasco, director şi producător de teatru, impresar şi autor a mai bine de o sută de piese, care părăsise oraşul în 1882 şi triumfase pe Broadway. Străbunicul Isaac era din ramura rămasă la San Francisco, unde prinsese rădăcini şi avere cu biroul de avocatură şi talentul la investiţii.

Conform tradiţiei, Seth, ca toţi bărbaţii neamului, a ajuns partener al acestui birou, deşi nu avea instinctul combativ al predecesorilor săi. Absolvise Dreptul din pură obligaţie şi profesa doar pentru că-i era milă de clienţi, nu pentru că avea încredere în sistemul judiciar sau din lăcomie. Soră-sa Pauline, cu doi ani mai mică decât el, era mai calificată pentru ingrata profesiune, dar asta nu-l scutea de obligaţiile faţă de

firmă. Împlinise treizeci şi doi de ani şi încă nu se aşezase la casa lui, cum îi reproşa tatăl; continua să-i lase soră-sii cazurile dificile, el se distra şi cheltuia banii cu o jumătate de duzină de iubite tranzitorii. Se împăuna cu vocaţia sa de poet şi de motociclist de curse ca să-şi impresioneze iubitele şi să-şi sperie părinţii, totuşi nu renunţa la venitul sigur de la biroul de avocatură. Nu era cinic, doar leneş şi haotic. S-a mirat singur când a descoperit că în geanta în care ar fi trebuit să ducă documente la tribunal se acumulau tot mai multe pagini de manuscris. Era o geantă grea de culoarea caramelului, cu iniţialele bunicului gravate în aur, un anacronism în plină eră digitală, dar Seth o folosea căci bănuia că posedă puteri supranaturale, singura explicaţie posibilă pentru multiplicarea spontană a manuscrisului. De parcă cuvintele s-ar fi zămislit singure în pântecul fertil al servietei, străbătând apoi în pas de plimbare geografia propriei sale imaginaţii. Două sute cincisprezece pagini, aşternute de-a valma, nici măcar corectate, pentru că planul era să relateze ceea ce afla de la bunică-sa, să adauge elemente personale, după care să plătească un negrişor şi un editor conştiincios care aveau să dea formă cărţii şi s-o cizeleze. Paginile nu ar fi existat dacă Irina n-ar fi insistat să le citească – şi să le critice sever –, drept care se văzuse silit să producă zilnic tranşe de zece sau cincisprezece pagini; aşa s-au înmulţit şi tot aşa a devenit el romancier.

Seth era singurul membru al familiei pe care Alma tânjea să-l aibă aproape. Dacă treceau câteva zile fără ca el să sune sau să vină în vizită, devenea prost dispusă şi inventa pretexte ca să-l cheme. Nepotul nu se lăsa aşteptat. Venea valvârtej, ciufulit, cu casca de motociclist sub brat, roşu în obraji şi aducând câte un cadou bunicii şi Irinei: dulciuri, săpun de migdale, hârtie de desen, un filmuleţ cu zombi din altă galaxie. Dacă fata nu era acolo, dezamăgirea lui era cât se poate de vizibilă, dar Alma se făcea că nu observă. Îşi saluta bunica, aşa cum făcuse dintotdeauna, bătând-o pe umăr; aveau o relaţie de tovarăşi de aventură,

francă şi complice, lipsită de dulcegării kitsch. Trăncăneau îndelung şi cu plăcere, ca nişte cumetre bârfitoare, mai întâi treceau iute în revistă ştirile momentului, inclusiv pe cele referitoare la rude, după care ajungeau la ce-i interesa cu adevărat. Se eternizau într-un trecut mitologic de episoade şi întâmplări improbabile, în epoci şi personaje anterioare naşterii lui Seth. În prezenţa nepotului, Alma era o povestitoare fantezistă: evoca marea casă din Varşovia în care-şi petrecuse primii ani, cu încăperile întunecoase pline de mobilă monumentală, unde slujnicele cu şorţuri scrobite lunecau de-a lungul pereţilor fără să ridice privirile, adăugând însă un ponei de culoarea grâului cu coamă lungă, ajuns tocană în vremea foametei. Îşi reînvia bunicii Mendel împreună cu tot ce le luaseră naziştii, îi aşeza la masa de Paşti cu sfeşnicele şi tacâmurile de argint, cupele franţuzeşti, porţelanurile de Bavaria şi feţele de masă brodate de măicuţele unei mănăstiri spaniole. Elocvenţa ei atingea cote atât de înalte la episoadele tragice, încât Seth şi Irina îi vedeau aievea pe Mendeli în drum spre Treblinka; îi însoţeau în vagonul de vite printre sutele de nefericiţi, disperaţi şi însetaţi, fără aer sau lumină, vomitând, defecând, agonizând; intrau alături de ei, goi, în camera de gazare, se risipeau odată cu ei în fumul coşurilor. Alma le vorbea şi despre străbunicul Isaac Belasco, cum a murit el într-o lună de primăvară, într-o noapte în care grindina îi făcuse praf grădina, cum a avut el două ceremonii funebre, căci la prima nu încăpuseră toţi cei care doreau să-i prezinte omagiile, sute de albi, negri, asiatici, latino şi alţii care îi erau îndatoraţi, astfel că rabinul se văzuse silit să repete slujba; le vorbea despre străbunica Lillian, veşnic îndrăgostită de bărbatul ei şi care, în chiar ziua morţii acestuia, orbise brusc fără ca doctorii să găsească o explicaţie, continuând să trăiască în beznă până la sfârşit. Le vorbea şi despre familia Fukuda şi izgonirea japonezilor, ceva care a traumatizat-o în copilărie, dar nu insista pe relaţia ei cu Ichimei Fukuda.

Familia Fukuda

Takao Fukuda se afla în Statele Unite de la vârsta de douăzeci de ani – fată vreo dorinţă de a se adapta. Ca mulţi alţi *Isei,* adică imigranţi japonezi din prima generaţie, nu dorea să se topească în creuzetul american aşa cum făceau alte rase sosite din cele patru puncte cardinale. Era mândru de cultura şi limba sa, pe care le păstra neatinse şi se străduia în van să le transmită copiilor, seduşi de grandoarea Americii. Admira destule aspecte ale imensei întinderi unde orizontul se confunda cu cerul, dar nu putea să scape de un sentiment de superioritate, pe care avea mare grijă să nu şi-l manifeste în afara căminului, căci ar fi fost o lipsă de curtoazie impardonabilă fată de ţara care-l primise. Anii trecând, se cufunda inexorabil într-o nostalgie înşelătoare, uita parcă motivele pentru care părăsise Japonia, ajungea să idealizeze tocmai obiceiurile învechite şi mucegăite care-l împinseseră să emigreze. Era şocat de prepotenţa şi materialismul americanilor, după părerea sa un efect al vulgarităţii, nu al forţei de caracter şi al simţului practic; suferea văzând cum copiii săi imitau valorile individualiste şi purtările grosolane ale albilor. Cei patru copii se născuseră în California, dar aveau sânge japonez de la tată şi de la mamă, nimic nu le justifica indiferenţa faţă de strămoşi şi lipsa de respect pentru ierarhii. Îşi ignorau locul pe care destinul îl rezerva fiecăruia, se molipsiseră de ambiţia nesăbuită a americanilor, pentru care nimic nu părea imposibil. Takao era la curent şi cu anumite detalii prozaice prin care îl trădau: beau bere până-şi pierdeau minţile, mestecau gumă precum rumegătoarele şi dansau după zbânţuitele ritmuri la modă, cu părul uns şi în pantofi în două culori. Mai mult ca sigur că Charles şi James căutau colţuri întunecate unde să pipăie fete cu morală îndoielnică, spera doar ca Megumi să nu se dedea la astfel de neruşinări. Fiică-sa copia moda ridicolă a junelor americane şi citea pe ascuns reviste sentimentale sau dedicate actorilor de cinema, deşi îi

interzisese; măcar era o elevă bună şi, cel puţin în aparenţă, respectuoasă. Takao îl putea controla doar pe Ichimei, până când şi mezinul avea să-i scape din mână transformându-se într-un străin, precum fraţii săi. Acesta era preţul pentru a trăi în America.

În 1912, Takao Fukuda îşi lăsase în urmă familia şi emigrase din raţiuni metafizice, factor care îşi pierdea din importanţă în amintirile sale: se întreba adesea de ce luase o hotărâre atât de drastică. Japonia se deschisese influenţei străine şi mulţi tineri plecau să-şi caute norocul în alte părţi, însă în familia Fukuda părăsirea patriei era considerată o trădare de neiertat. Aveau tradiţie militară, îşi vărsaseră sângele pentru împărat secole de-a rândul. Takao, singurul băiat din cei patru copii care scăpaseră de bolile şi accidentele copilăriei, era depozitarul onoarei familiei, răspunzător pentru părinţii şi surorile sale şi însărcinat cu venerarea strămoşilor la altarul de acasă şi la fiecare sărbătoare religioasă. Totuşi, la cincisprezece ani descoperise Oomoto, calea zeilor, o nouă religie derivată din şintoism, care prindea aripi în Japonia; îşi găsise, în sfârşit, harta care să-i îndrume paşii în viaţă. Conform liderilor spirituali ai acestei religii – îndeobşte femei –, există mai mulţi zei, dar, în esenţă, sunt unul şi acelaşi, nu contează sub ce nume şi cu ce ritualuri îi onorezi; de-a lungul istoriei, zeii, religiile, profeţii şi mesagerii provin din aceeaşi sursă: Zeul Suprem al Universului, Spiritul Unic care impregnează tot ce există. Cu ajutorul oamenilor, Dumnezeu încearcă să purifice şi să refacă armonia universală, iar când va reuşi, Dumnezeu, omenirea şi natura vor coexista în bună înţelegere pe pământ şi în spirit. Takao s-a dăruit din plin noii credinţe. Oomoto propovăduia pacea, la care se ajungea doar prin virtute personală, iar tânărul a înţeles că destinul său nu putea fi cariera militară tradiţională. Singura soluţie era să plece departe, căci a rămâne şi a renunţa la calea armelor ar fi fost o laşitate de neiertat, cel mai mare afront adus familiei. A încercat să-i explice asta tatălui, dar nu a reuşit decât să-i frângă inima; totuşi, şi-a pledat cu atâta

fervoare convingerile, încât acesta s-a resemnat să-şi piardă fiul. Căci tinerii care plecau nu se mai întorceau niciodată. Dezonoarea se spală cu sânge; sinuciderea ar fi fost preferabilă, i-a spus tatăl, doar că alternativa aceasta era în contradicţie cu principiile Oomoto.

Takao a ajuns pe coastele Californiei cu două schimburi de haine, o poză a părinţilor colorată de mână şi spada de samurai păstrată de şapte generaţii în familia lor. Tatăl i-a dat-o la despărţire, era doar singurul băiat, îi aparţinea prin ordinea naturală a lucrurilor, deşi n-avea s-o folosească nicicând. Această *katana* era singura lor avere, din cel mai bun oţel îndoit şi dezdoit de şaisprezece ori de meşteri din vechime, cu mâner de argint lucrat şi bronz, cu o teacă din lemn împodobită cu lac roşu şi foiţă de aur. Călătorise cu *katana* ascunsă într-un sac protector, dar forma alungită şi curbura erau de neconfundat: bărbaţii din cala vaporului l-au tratat cu reverenţă, căci arma dovedea că se trăgea dintr-un neam glorios.

Debarcat în California a primit imediat sprijinul minusculei comunităţi Oomoto din San Francisco: în câteva zile avea un post de grădinar la un compatriot. Departe de privirile reprobatoare ale tatălui – un soldat nu-şi murdăreşte mâinile cu pământ, doar cu sânge – s-a apucat să înveţe noua meserie cu tragere de inimă şi în curând avea să se bucure de un bun renume printre *Iseii* care trăiau din agricultură. Muncea neobosit, trăia modest şi virtuos, aşa cum îi cerea religia, în zece ani a strâns cei opt sute de dolari pentru a-şi putea comanda o nevastă în Japonia. Peţitoarea i-a propus trei candidate, el a ales-o pe prima, căci îi plăcea numele: Heideko. S-a dus s-o aştepte la chei îmbrăcat în singurul său costum cumpărat la a treia mână şi lucios în coate şi pe fund, dar de calitate, cu pantofii lustruiţi şi pălăria de Panama cumpărată în Chinatown. Fata era o ţărancă cu zece ani mai tânără decât el, zdravănă la trup, placidă la chip, cu caracter puternic şi slobodă la limbă, mult mai puţin supusă decât îl asigurase peţitoarea, lucru pe care l-a constatat încă din prima

clipă. Takao şi-a revenit rapid din surpriză, iar caracterul puternic al fetei i s-a părut a fi chiar un avantaj.

Heideko venise în California cu foarte puţine iluzii. Pe vaporul unde călătorise înghesuită cu altă duzină de fete de aceeaşi condiţie, auzise poveşti sfâşietoare despre virgine inocente ca şi ea care traversaseră oceanul ca să se mărite cu tineri bine situaţi în America, numai că pe chei fuseseră aşteptate de nişte bătrâni sărăntoci sau, şi mai rău, de proxeneţi care le vindeau la bordel sau ca sclave în fabrici clandestine. Nu a fost cazul ei, căci Takao Fukuda îi trimisese o poză recentă şi îi spusese adevărul: nu-i putea oferi decât o viaţă de trudă şi muncă, dar onorabilă şi mai uşoară decât în satul ei din Japonia. Au avut patru copii, pe Charles, Megumi şi James, iar după nişte ani, în 1932, când femeia nici nu se mai credea fertilă, apăruse Ichimei, născut prematur şi atât de plăpând, că nici n-au crezut că va trăi şi nici nu i-au pus un nume în primele luni. Mamă-sa l-a tratat cu infuzii de ierburi, acupunctură şi apă rece; ca prin minune, plodul a început să dea semne de viaţă. Abia atunci i-au dat un nume japonez, spre deosebire de fraţii săi, care primiseră nume englezeşti uşor de pronunţat în America. I-au zis Ichimei, ceea ce înseamnă viaţă, strălucire, lumină sau stea, în funcţie de ideograma *kanji,* cu care se scrie. Încă de la trei ani copilul înota ca un ţipar în piscinele locale, apoi în apele reci ale golfului San Francisco. Tatăl l-a călit prin muncă fizică, dragostea pentru plante şi artele marţiale.

Când se năştea Ichimei, ai săi se luptau din greu cu anii cei mai duri ai Depresiei. Luau în arendă terenuri din afara oraşului şi cultivau legume şi fructe pe care le vindeau la piaţă. Takao mai făcea un ban muncind pentru familia Belasco, prima care l-a angajat după ce a plecat de la compatriotul care îl iniţiase în grădinărit. Îşi făcuse o asemenea faimă, încât Isaac Belasco i-a încredinţat aranjarea grădinii proprietăţii pe care tocmai o cumpărase la Sea Cliff şi unde avea

intenţia să-şi ridice o casă care să-i adăpostească urmaşii vreme de o sută de ani, cum glumea cu arhitectul, nebănuind că întocmai aşa avea să fie. Câştiga bine cu biroul de avocatură, căci reprezenta Compania Occidentală de Căi Ferate şi Navigaţie din California; Isaac s-a numărat printre puţinii întreprinzători care n-au avut de suferit în timpul crizei economice. Îşi păstra banii în aur şi i-a investit în bărci de pescuit, un gater, ateliere mecanice, o spălătorie şi alte afaceri similare. Mai ales pentru a da de lucru nefericiţilor care făceau coadă la supa societăţilor de caritate, ca să-i mai scoată din sărăcie, numai că scopul său altruist i-a adus beneficii neaşteptate. În timp ce construia casa conform capriciilor cam haotice ale neveste-sii, Isaac şi Takao au căzut de acord să reproducă pe o latură a dealului expusă ceţei şi vânturilor natura altor latitudini. În timp ce visul cel aiurit prindea viaţă, cei doi au cimentat o relaţie bazată pe respect. Citeau împreună cataloagele, alegeau şi comandau de pe alte continente arborii şi plantele, care soseau în saci, cu rădăcinile în pământul de origine şi bine udat; împreună descifrau instrucţiunile din manual, împreună au montat sera de sticlă adusă de la Londra, bucată cu bucată, ca pe un puzzle; împreună aveau să ţină în viaţă acea eclectică grădină a Raiului.

Indiferenţa lui Isaac Belasco faţă de viaţa mondenă şi majoritatea aspectelor de familie, pe care le lăsa în întregime în mâinile lui Lillian, era compensată prin patima pentru botanică. Nu fuma şi nu bea, nu avea vicii sau tentaţii cărora să nu le reziste; era incapabil să aprecieze muzica sau o masă rafinată – dacă Lillian i-ar fi dat voie, s-ar fi hrănit cu pâine neagră şi cu supa săracilor şi a şomerilor din timpul Depresiei, în picioare, în bueătărie. O astfel de persoană era imună la corupţie şi vanitate. Pe el îl caracterizau neliniştea intelectuală, pasiunea de a-şi apăra clienţii apelând la chiţibuşuri juridice şi slăbiciunea secretă de a-i ajuta pe cei aflaţi la nevoie; dar nimic nu se compara cu plăcerea grădinăritului. O treime din bibliotecă era destinată botanicii. Ceremonioasa

prietenie cu Takao Fukuda, bazată pe admiraţie reciprocă şi pe dragostea pentru natură, s-a dovedit esenţială pentru liniştea sa spirituală, un adevărat balsam pentru frustrările provocate de lege. În grădină, Isaac Belasco devenea umilul învăţăcel al maestrului japonez, care îi dezvăluia tainele lumii vegetale, adesea netrecute în cărţile de botanică. Lillian îşi adora soţul şi îl răsfăţa cu o tenacitate de îndrăgostită, dar niciodată nu-l dorea mai mult decât privindu-l din balcon cum muncea cot la cot cu grădinarul. În salopetă, cu cizme şi pălărie de paie, asudat în bătaia soarelui sau ud până la piele în ploaie, Isaac întinerea, în ochii nevestei redevenea logodnicul pătimaş care o sedusese la nouăsprezece ani sau proaspătul mire care nu mai avusese răbdare să ajungă în dormitor şi o asaltase pe scări.

Alma se afla la ei de doi ani când Belasco s-a asociat cu Takao Fukuda pentru a pune pe picioare o seră de flori şi plante decorative care trebuia să fie cea mai grozavă din toată California. Mai întâi trebuia să cumpere nişte parcele de pământ pe numele său, ca să fenteze legea promulgată în 1913 care nu permitea *Isei*-lor să obţină cetăţenia, să posede pământ sau să cumpere proprietăţi. Pentru Fukuda era o şansă unică, pentru Belasco, o investiţie înţeleaptă, precum cele făcute în anii Depresiei. Niciodată nu fusese interesat de oscilaţiile Bursei de Valori, prefera să investească în afaceri aducătoare de locuri de muncă. Înţelegerea lor a fost ca atunci când Charles, fiul cel mare al lui Takao, avea să ajungă la majorat, iar familia Fukuda îşi va putea răscumpăra partea de la Belasco, la preţul zilei, sera să treacă pe numele lui Charles şi asocierea lor să ia sfârşit. Charles, născut în State, era cetăţean american. A fost un adevărat *gentlemen's agreement,* pecetluit printr-o strângere de mână.

În grădina familiei Belasco nu ajungeau ecourile campaniei de defăimare a japonezilor, pe care propaganda îi acuza că făceau concurenţă neloială agricultorilor şi pescarilor americani, că reprezentau un pericol pentru virtutea femeilor albe prin

insaţiabila lor depravare şi corupeau societatea cu obiceiurile lor orientale şi anticreştine. Alma a aflat despre toate acestea la doi ani după sosirea ei la San Francisco, când, de pe o zi pe alta, familia Fukuda s-a transformat în „pericolul galben”. Între timp, ea şi Ichimei erau de-acum prieteni de nedespărţit.

Atacul surpriză al Imperiului Japonez de la Pearl Harbour, din decembrie 1941, a distrus optsprezece nave, a făcut două mii cinci sute de morţi şi o mie de răniţi şi a răsturnat în mai puţin de douăzeci şi patru de ore mentalitatea izolaţionistă a americanilor. Preşedintele Roosevelt a declarat război Japoniei, după câteva zile Hitler şi Mussolini, aliaţi cu Imperiul Soarelui Răsare, au declarat război Statelor Unite. Ţara s-a mobilizat să participe la războiul care însângera Europa de optsprezece luni încoace. Masiva reacţie de teroare produsă americanilor de atacul Japoniei a fost sporită de o campanie isterică de presă ce anunţa iminenta invazie a „gălbejiţilor” pe coastele Pacificului. S-a exacerbat astfel o ură mai mult decât seculară faţă de asiatici. Japonezi care trăiau de multă vreme aici, copiii şi nepoţii lor au fost suspectaţi de spionaj şi de colaborare cu inamicul. Curând au început raziile şi arestările. Era de-ajuns un radio cu unde scurte pe o ambarcaţiune, singurul mijloc de comunicare al pescarilor cu uscatul, pentru a-l aresta pe proprietar. Dinamita pe care o foloseau ţăranii pentru a scăpa de trunchiuri şi pietre era considerată dovadă de terorism. Au fost confiscate de la puşti cu alice până la cuţite de bucătărie şi unelte de lucru; de asemenea, binocluri, aparate foto, statuete religioase, chimonouri de ceremonie şi înscrisuri în altă limbă. Două luni mai târziu, Roosevelt a semnat ordinul de evacuare – din raţiuni de siguranţă militară – a tuturor persoanelor de origine japoneză de pe coastele Pacificului, din California, din Oregon, din Washington, unde trupele galbene ar fi putut opera temuta invazie. Au fost declarate zone militare şi Arizona, Idaho, Montana,

Nevada şi Utah. Armata avea la dispoziţie trei săptămâni pentru a construi adăposturile necesare.

În martie, oraşul San Francisco era tapetat cu anunţuri de evacuare a populaţiei japoneze; Takao şi Heideko nu înţelegeau ce scria acolo, le-a explicat Charles. Pentru început, nu se puteau depărta de casele lor pe o rază mai mare de opt kilometri fără autorizaţie specială şi aveau interdicţie de circulaţie între opt seara şi şase dimineaţa. Autorităţile au început să intre în case şi să confişte bunuri, au fost arestaţi bărbaţii influenţi care ar fi putut incita la trădare – lideri de comunităţi, directori de întreprinderi, profesori, pastori religioşi – şi duşi într-o direcţie necunoscută; au rămas în urmă femeile şi copiii speriaţi. Japonezii se vedeau siliţi să-şi vândă rapid şi la preţuri de nimic bunurile şi să-şi închidă prăvăliile. Curând au constatat că li se blocaseră conturile bancare; erau ruinaţi. Sera lui Takao Fukuda şi a lui Isaac Belasco n-a ajuns să prindă viaţă.

În august, fuseseră strămutaţi mai bine de o sută douăzeci de mii de bărbaţi, femei şi copii; bătrânii erau scoşi din spitale, bebeluşii, din orfelinate, bolnavii mintali, din balamuc; cu toţii au fost internaţi în zece lagăre de concentrare organizate în zone izolate din interior, în vreme ce în oraşe rămăseseră cartiere-fantomă cu străzi şi case pustii, pe unde rătăceau câinii părăsiţi şi spiritele nedumerite ale strămoşilor care veniseră în America împreună cu imigranţii. Măsura era menită să apere Coasta Pacificului, dar şi pe japonezii înşişi, care ar fi putut cădea victimă furiei restului populaţiei; era o soluţie temporară şi umanitară. Aşa suna discursul oficial, însă limbajul urii prinsese aripi. „O năpârcă rămâne năpârcă, oriunde şi-ar depune ouăle. Un japonez american născut din părinţi japonezi, format în tradiţiile japoneze şi trăind într-un mediu transplantat din Japonia devine, inevitabil şi cu rarisime excepţii, japonez, nu american. Cu toţii sunt duşmani.” Era de ajuns să ai un străbunic născut în Japonia ca să intri în categoria năpârcilor.

De cum a aflat de evacuare, Isaac Belasco s-a dus la Takao să-i ofere ajutor şi să-l asigure că absenţa avea să fie scurtă: evacuarea era anticonstituţională şi încălca principiile democraţiei. Partenerul japonez i-a răspuns înclinându-se adânc, impresionat de prietenia pe care i-o arăta omul, căci în ultimele săptămâni familia înghiţise insultele, dispreţul şi agresiunea albilor. *Shikata ga nai,* adăugase Takao, adică: ce să-i faci, vorba japonezilor în vremuri de restrişte. A cerut o singură favoare: să i se permită să îngroape sabia neamului Fukuda în grădina de la Sea Cliff. Până acum o salvase de cei care-i percheziţionaseră casa, dar nu era în siguranţă. Sabia reprezenta curajul strămoşilor şi sângele vărsat pentru împărat, nu putea fi expusă dezonoarei.

Seara, îmbrăcaţi în chimonourile albe ale religiei Oomoto, japonezii s-au dus la Sea Cliff, unde Isaac şi fiul Nathaniel i-au primit în costum negru şi cu *yarmulkes,* pe care le foloseau în rarele ocazii când se duceau la sinagogă. Ichimei îşi adusese pisica într-un coş, acoperită cu o cârpă, ca să i-o ţină Alma.

— Cum o cheamă?

— Neko. Asta înseamnă pisică în japoneză.

Lillian, însoţită de fiicele ei, le-a servit ceai lui Heideko şi lui Megumi într-un salon de la etaj, în timp ce Alma, nepricepând ce se întâmplă, dar pătrunsă de solemnitatea momentului, îi urmărea pe furiş pe bărbaţi, ascunzându-se după copaci cu coşul pisicii în braţe. Au coborât terasele până la mare, unde săpaseră o groapă, la lumina opaiţelor cu parafină, Takao în frunte, cu sabia învelită în mătase albă, urmat de Charles, primul născut, care purta o teacă metalică special comandată ca să o protejeze; James şi Ichimei mergeau în urma lor, Isaac şi Nathaniel Belasco încheiau cortegiul. Takao s-a rugat preţ de câteva minute, cu lacrimi în ochi pe care nici nu încerca să şi le ascundă, după care a pus *katana* în teacă, a îngenuncheat cu fruntea la pământ, în vreme ce Charles şi James îngropau sabia şi Ichimei acoperea groapa cu ţărână. Locul a fost apoi netezit cu cazmalele. „Mâine sădesc crizanteme ca să

marchez locul”, a spus Isaac cu un glas răguşit de emoţie, ajutându-l pe Takao să se ridice.

Alma n-a îndrăznit să se ducă la Ichimei; intuia că asta era o treabă care excludea femeile. A aşteptat ca bărbaţii să intre în casă, l-a prins pe Ichimei şi l-a tras într-un colţ. Băiatul i-a spus că nu va veni nici sâmbăta următoare, nici în altă zi, timp de mai multe săptămâni sau luni, şi nici nu vor mai vorbi la telefon. „De ce? De ce?” a ţipat ea, zgâlţâindu-l, dar Ichimei n-a putut răspunde. Nici el nu ştia de ce trebuiau să plece şi unde.

Pericolul galben

Familia Fukuda a bătut ferestrele în cuie şi a zăvorât uşa de la stradă cu un lacăt. Chiria era plătită pentru tot anul, împreună cu o sumă destinată cumpărării casei imediat ce ar fi putut să o pună pe numele lui Charles. Au dăruit ce n-au putut sau n-au vrut să vândă, căci speculanţii le ofereau doi-trei dolari pe nişte lucruri care făceau de douăzeci de ori mai mult. Le-a rămas puţin timp să-şi facă bagajele – unul de persoană, şi cât puteau duce – şi să se prezinte la autobuzele ruşinii. Trebuiau să se interneze în mod voluntar, altminteri ar fi fost arestaţi şi acuzaţi de spionaj şi trădare în vreme de război. S-au alăturat altor sute de familii care înaintau cu paşi lenţi, îmbrăcaţi cu ce aveau mai bun, femeile cu pălărie, bărbaţii cu cravată, copiii cu ghetuţe de lac, către Centrul de Control Civil. Făceau asta pentru că nu aveau alternativă şi pentru că astfel îşi demonstrau loialitatea fată de Statele Unite şi repudierea atacului japonez. Era contribuţia lor la efortul de război, cum spuneau liderii comunităţii; prea puţine voci s-au ridicat să-i contrazică. Familia lor era repartizată la lagărul de la Topaz, într-o zonă deşertică din Utah, dar asta aveau s-o afle abia în septembrie; şase luni au aşteptat pe un hipodrom.

Obişnuiţi cu discreţia, *Isei*-i se supuneau ordinelor fără să crâcnească, spre deosebire de unii tineri din a doua generaţie, *Nisei,* care s-au revoltat în mod deschis; aceştia au fost despărţiţi de ai lor şi trimişi la Tule Lake, lagărul cel mai dur, unde şi-au petrecut anii de război precum criminalii. Pe străzi albii erau martorii sfâşietoarei procesiuni a unor oameni pe care-i cunoşteau atât de bine: patronii magazinelor unde-şi făceau zilnic cumpărăturile, pescarii, grădinarii şi dulgherii cu care aveau de-a face, colegii de şcoală ai copiilor, vecinii. Cei mai mulţi îi priveau într-o tăcere jenată, dar n-au lipsit nici câteva insulte rasiste şi nişte glume răutăcioase. Două treimi dintre cei evacuaţi erau născuţi în această ţară, erau cetăţeni americani. Japonezii au făcut cozi lungi înaintea

meselor agenţilor care îi înregistrau şi le dădeau etichete care trebuiau atârnate de gât şi lipite pe bagaje, cu numărul de identificare. Câţiva quakeri, care nu erau de acord cu o măsură pe care o considerau rasistă şi anticreştină, le ofereau apă, senvişuri şi fructe.

Takao Fukuda era gata să urce împreună cu ai săi în autobuz când a apărut Isaac Belasco cu Alma de mână. Apelase la toată greutatea autorităţii sale pentru ca agenţii şi soldaţii să-l lase să treacă. Era profund tulburat, căci nu putea decât să compare ceea ce se petrecea la doi paşi de casa lui cu ceea ce păţiseră poate cumnaţii săi de la Varşovia. Şi-a croit drum cu coatele ca să-şi strângă prietenul în braţe şi să-i dea un plic cu bani, obligându-l să-l primească, în timp ce Alma îşi lua rămas-bun de la Ichimei. „Să-mi scrii, să-mi scrii!”, au fost ultimele cuvinte ale copiilor pe când jalnicul şir de autobuze se punea în mişcare.

După un drum care li s-a părut foarte lung, deşi durase doar o oră şi ceva, au ajuns la hipodromul Tanforan din localitatea San Bruno. Autorităţile împrejmuiseră locul cu sârmă ghimpată, amenajaseră la iuţeală grajdurile şi ridicaseră barăci menite să adăpostească opt mii de suflete. Ordinul de evacuare fusese atât de neaşteptat, că nu avuseseră timp să pună la punct totul şi nici să doteze tabăra cu cele necesare. Motoarele s-au oprit, prizonierii au început să coboare, cărând copii şi bagaje şi ajutând bătrâni. Amuţiţi, în grupuri strânse, au înaintat cu pasi tremurători, fără să priceapă ce urlau megafoanele. Ploaia transforma solul în mlaştină şi uda oamenii până la piele.

Gărzi înarmate despărţeau bărbaţii de femei pentru controlul medical. Ulterior au fost vaccinaţi împotriva tifosului şi rujeolei. În orele care au urmat, familia Fukuda şi-a căutat lucrurile printre munţii de bagaje în devălmăşie şi s-a instalat în grajdul gol repartizat. De tavan atârnau pânze de păianjen, fojgăiau şoarecii şi gândacii, pe jos praful era de o palmă, amestecat cu paie; aerul păstra mirosul animalelor, amestecat cu

cel de la creolina cu care se încercase dezinfectarea. Fiecare avea dreptul la un pat de campanie, un sac şi două pături militare. Sfârşit de oboseală şi umilit până în fundul sufletului, Takao s-a aşezat pe jos, cu coatele pe genunchi şi capul între mâini. Heideko şi-a lepădat pălăria şi pantofii, şi-a pus nişte târlici, şi-a suflecat mânecile şi s-a apucat să aranjeze cât de cât nenorocita locuinţă. Copiii n-au apucat să se jeluiască: i-a pus imediat la treabă, mai întâi să monteze paturile de campanie şi să măture, apoi Charles şi James au fost trimişi să adune scânduri şi beţe rămase de la construcţiile improvizate pentru a confecţiona nişte poliţe pe care să-şi pună puţinele vase de bucătărie pe care le adusese. Megumi şi Ichimei au umplut sacii cu paie, pe post de saltele, timp în care ea a plecat în recunoaştere, a stat de vorbă cu celelalte femei, dar şi cu agenţii şi paznicii – la fel de nedumeriţi ca şi arestaţii şi neştiind nici ei câtă vreme aveau să petreacă acolo. Concluzia lui Heideko după acest prim contact a fost că singurii duşmani vizibili erau traducătorii coreeni; i s-au părut de-a dreptul odioşi cu evacuaţii, însă slugarnici cu ofiţerii americani. A mai constatat că latrinele şi duşurile nu aveau uşi şi erau insuficiente; pentru femei existau doar patru băi şi apa caldă nu ajungea pentru toţi. Dreptul la intimitate fusese abolit. De foame nu aveau să sufere, căci văzuse camioanele cu provizii şi aflase că în sălile special amenajate se vor servi trei mese pe zi, începând chiar din acea seară.

Cina a constat din cartofi, cârnaţi şi pâine, numai că ei n-au mai apucat cârnaţii. „Veniţi mai târziu”, le-a suflat un japonez care servea. Heideko şi Megumi au aşteptat să se golească sala şi au primit o conservă de carne şi un supliment de cartofi, pe care le-au dus „acasă”. În aceeaşi seară, Heideko şi-a făcut în minte o listă cu ce era de făcut pentru ca şederea la hipodrom să fie mai suportabilă. Pe primul loc era mâncarea, pe ultimul – şi între paranteze, căci nici ei nu i se părea realizabil –, schimbarea interpreţilor. N-a închis ochii toată noaptea, iar la prima rază de lumină strecurată printre crăpăturile grajdului şi-a

zgâlţâit soţul, care nici el nu dormise, dar stătea nemişcat. „Scoală, Takao, aici sunt multe de făcut. E nevoie de reprezentanţi care să negocieze cu autorităţile. Pune-ţi haina şi adună bărbaţii.”

Problemele au început imediat, numai că în mai puţin de o săptămână evacuaţii se organizaseră deja: prin vot democratic îşi aleseseră reprezentanţii (printre ei şi Heideko Fukuda, singura femeie), împărţiseră adulţii după meserie şi îndemânare – învăţători, agricultori, tâmplari, fierari, contabili, medici… –, înfiinţaseră o şcoală fără creioane sau caiete, programaseră ore de sport şi alte activităţi ca să-i ţină ocupaţi pe tinerii care sufereau de frustrare şi alean. Tot timpul se stătea la coadă, pentru orice: la duş, la spital, la spălătorie, la slujbele religioase, la poştă, la masă, de trei ori pe zi; era nevoie de multă stăpânire de sine ca să nu se ajungă la certuri şi la bătaie. Exista oră de stingere, de două ori pe zi se făcea apelul şi era interzisă folosirea limbii japoneze, lucru imposibil pentru *Isei.* Ca să nu intervină gardienii, păstrau ei înşişi ordinea şi îi potoleau pe cei care se revoltau, însă nu puteau face nimic împotriva zvonurilor care circulau rapid şi uneori iscau panică. Oamenii încercau pe cât posibil să se poarte politicos, pentru ca înghesuiala, promiscuitatea şi umilinţa să fie mai uşor de suportat.

Şase luni mai târziu, pe 11 septembrie, au început să fie transportaţi cu trenul. Destinaţia nu o ştia nimeni. După o zi şi două nopţi în trenuri hărtănite şi sufocante, cu prea puţine toalete şi neluminate pe timp de noapte, străbătând peisaje pustii şi necunoscute – unii ziceau că e vorba de Mexic – s-au oprit în gara Delta, din statul Utah. Iar de acolo, în camioane şi autobuze, au ajuns la Topaz, Nestemata Deşertului, cum fusese supranumit lagărul de concentrare, pesemne fără nicio intenţie ironică. Evacuaţii erau rupţi de oboseală, murdari şi epuizaţi, doar de foame nu suferiseră, căci primiseră sendvişuri şi în fiecare vagon erau coşuri cu portocale.

Topaz, la o mie patru sute de metri altitudine, era o aglomerare oribilă de construcţii scunde şi identice, ca o bază militară improvizată, împrejmuită cu sârmă ghimpată, cu turnuri de control şi soldaţi înarmaţi, situată într-un loc arid şi pustiu, bătut de vânturi şi vârtejuri de praf. Celelalte lagăre pentru japonezi, din vestul ţării, erau la fel şi de asemenea situate în zone deşertice, pentru a descuraja orice intenţie de evadare. Nu vedeai un pom, o tufă, nimic verde nicăieri. Doar şiruri de barăci cât vedeai cu ochii, până la orizont. Familiile se ţineau de mână, ca să nu se piardă în învălmăşeală. Cu toţii aveau nevoie de toaletă, nimeni nu ştia unde se aflau acestea. Gardienilor le-au trebuit câteva ore ca să organizeze lumea – nici ei nu erau la curent cu instrucţiunile – dar în cele din urmă fiecare a ajuns la baraca sa.

Prin prăfaraia care opaciza aerul greu de respirat a ajuns şi familia Fukuda la baraca repartizată. Fiecare baracă era împărţită în şase spaţii de patru pe şapte metri, despărţite de pereţi subţiri de carton asfaltat; douăsprezece barăci formau un „bloc”, patruzeci şi două de blocuri în total, fiecare cu sală de mese, spălătorie, duşuri şi veceuri. Lagărul se întindea pe o suprafaţă uriaşă, dar cei opt mii de evacuaţi trăiau pe mai puţin de doi kilometri pătraţi. Temperatura oscila între o zăpuşeală de cuptor pe timp de vară şi câteva grade sub zero iarna – asta aveau s-o descopere ei curând. Vara, în afară de zăduf, se luptau şi cu roiurile de ţânţari şi cu furtunile de praf, care întunecau cerul şi ardeau plămânii. Vântul sufla tare indiferent de anotimp şi aducea duhoarea apelor reziduale, care formau o mlaştină un kilometru mai încolo.

La fel cum făcuseră la hipodromul Tanforan, japonezii s-au organizat şi la Topaz. În doar câteva săptămâni existau şcoli, grădiniţe, centre sportive şi un ziar. Cu bucăţi de lemn, pietre şi resturi rămase de la construcţii creau adevărate fapte artistice, făceau podoabe din scoici fosilizate şi sâmburi de caise, păpuşi umplute cu cârpe, jucării din lemn. Cărţile donate s-au adunat într-o bibliotecă, se făceau teatru

şi muzică. Ichimei şi-a convins tatăl că, în ciuda climei nemiloase şi a solului alcalin, puteau planta legume în lăzi. Takao a fost de acord, în curând s-au mobilizat şi alţii. Câţiva *Isei* şi-au propus să facă o grădină decorativă, au săpat o groapă, au umplut-o cu apă, obţinând un mic iaz, spre bucuria copiilor. Cu degetele sale vrăjite, Ichimei a construit un velier care plutea pe apă, după patru zile zeci de bărcuţe se luau la întrecere. Bucătăriile de sector erau în sarcina deţinuţilor, care făceau adevărate minuni cu proviziile uscate sau conservele aduse din localităţile apropiate, iar după un an şi cu legumele udate cu încăpăţânare. Nu erau însă obişnuiţi cu zahărul şi grăsimile, mulţi s-au resimţit, după cum prevăzuse Heideko. Cozile la closet erau interminabile, uneori, urgenţa era atât de mare, că nu mai aşteptau întunericul nopţii. Latrinele s-au colmatat, spitalul rudimentar, deservit de personal alb şi medici şi infirmiere japoneze, nu făcea faţă.

Odată epuizate toate resturile de lemn din care se putea face ceva, după ce fiecare avusese sarcini precise, majoritatea evacuaţilor au recăzut în lipsă de activitate şi plictis. Zilele se eternizau în acest oraş de coşmar păzit de santinele la fel de plictisite şi vegheat din depărtare de munţii magnifici din Utah; fiecare zi era la fel, nu era nimic de făcut, doar de stat la cozi, de aşteptat poşta, jucat cărţi cu orele, inventat treburi mărunte, repetat aceleaşi conversaţii, care-şi pierdeau orice sens căci cuvintele se toceau. Obiceiurile ancestrale începeau să piardă teren, scădea autoritatea taţilor şi bunicilor, soţii erau prinşi într-o convieţuire lipsită de intimitate, familiile începeau să se dezbine. Nici măcar în jurul mesei nu se mai puteau aduna, mâncau în vacarmul sălii de mese. Oricât insista Takao să mănânce toţi laolaltă, băieţii preferau să stea cu alţii de vârsta lor, iar Megumi, care devenise o frumuseţe de fată cu obrajii aprinşi şi ochi sclipitori, era şi mai greu de prins. Singurii imuni la ravagiile disperării erau copiii, care umblau în haită, imaginându-şi că sunt în vacanţă şi ocupaţi cu aventuri imaginare şi mici năzdrăvănii.

Iarna a venit repede. A început să ningă, fiecare familie a primit o sobă pe cărbune, care a devenit centrul vieţii sociale, au primit haine militare scoase la casat. Era vorba de uniforme verzi, decolorate şi mult prea mari, la fel de deprimante ca peisajul îngheţat şi barăcile negre. Femeile s-au apucat să-şi împodobească locuinţa cu flori de hârtie. Noaptea nu era chip să te opui vântului, care purta ace de gheaţă, se strecura şuierând prin crăpături şi ridica acoperişul. Familia Fukuda, ca toţi ceilalţi, dormea îmbrăcată, sub cele două pături regulamentare şi lipiţi unii de alţii în paturile de campanie, ca să-şi ţină de cald şi mângâiere. După alte luni, vara, aveau să doarmă aproape goi şi să se trezească acoperiţi de nisipul de culoarea cenuşii, fin precum pudra de talc. Dar erau norocoşi, măcar erau împreună. Alţii n-avuseseră norocul lor: bărbaţii fuseseră duşi într-o tabără de relocalizare, aşa li se spunea, femeile şi copiii în alta; au fost cazuri când familiile s-au întregit abia după doi sau trei ani.

Corespondenţa dintre Alma şi Ichimei a avut de suferit de la bun început. Scrisorile întârziau cu săptămânile, nu din vina poştei, ci din cauza funcţionarilor de la Topaz, care nu pridideau să citească sutele de misive care li se adunau pe masă. Cele ale Almei, al căror conţinut nu punea în pericol securitatea Statelor Unite, treceau neştirbite, însă cele ale lui Ichimei erau atât de muşcate de cenzură, că fata trebuia să ghicească sensul frazelor printre rândurile barate cu cerneală neagră. Descrierea barăcilor, a mâncării, a latrinelor, a purtării gardienilor, chiar şi a climei era suspectă. La sfatul unora mai isteţi în arta disimulării, Ichimei îşi presăra scrisorile cu laude aduse americanilor şi exclamaţii patriotice – dar a renunţat rapid, îi era greaţă. Şi atunci a ales desenul. Îi fusese destul de greu să înveţe să citească şi să scrie, la zece ani încă nu stăpânea toate literele, ba le mai şi amesteca fără pic de consideraţie pentru ortografie, dar avea ochi precis şi mână bună la desen. Desenele lui treceau acum de

cenzură, iar Alma afla de toate amănuntele vieţii de la Topaz de parcă s-ar fi uitat la nişte poze.

3 decembrie 1986

Ieri am vorbit despre Topaz şi nu ţi-am spus lucrul cel mai important, Alma: nu totul era negru. Aveam serbări, făceam sport şi artă. De Ziua Recunoştinţei mâncam curcan, de Crăciun împodobeam barăcile. Primeam pachete cu dulciuri, jucării şi cărţi. Mama avea mereu câte un proiect nou, era respectată de toţi, chiar şi de albi. Megumi era îndrăgostită şi încântată de munca ei la spital. Eu pictam, grădinăream, dregeam diverse obiecte. Orele la şcoală erau scurte şi uşoare, chiar şi eu aveam note mari. Mă jucam aproape toată ziua; erau mulţi copii şi sute de câini vagabonzi, identici, cu labe scurte şi blană aspră. Cel mai mult au suferit tata şi James.

După război, oamenii de acolo au fost împrăştiaţi prin toată ţara. Tinerii au devenit independenţi, s-a terminat cu viaţa asta izolată care era o imitaţie a celei din Japonia. Ne-am încorporat Americii.

Mă gândesc la tine. Când o să ne vedem am să-ţi fac ceai şi-o să stăm de vorbă.

Ichi

Irina, Alma şi Lenny

Cele două femei luau masa la rotonda lui Neiman Marcus, în Piaţa Uniunii, sub lumina aurie a cupolei cu vitralii, unde se duceau mai ales pentru *popovers,* pâinişoarele calde, pufoase şi uşoare atunci scoase din cuptor, şi pentru şampania rozé, preferata Almei. Irina cerea limonadă şi ciocneau pentru o viaţă bună. În gând, ca să n-o jignească, Irina închina şi pentru bănetul neamului Belasco, care îi permitea luxul acestor clipe, cu muzică suavă, printre elegantele cumpărătoare, modelele extraordinar de subţiri care defilau îmbrăcate cu creaţiile tentante ale marilor stilişti şi chelnerii politicoşi cu cravată verde. O lume rafinată, opusă satului ei din Moldova, sărăciei din copilărie şi terorii din adolescenţă. Mâncau fără grabă, savurau felurile de influenţă asiatică, mai cereau *popovers.* A doua cupă de şampanie dădea frâu liber amintirilor Almei; a vorbit iarăşi despre soţul ei, Nathaniel, prezent în multe istorisiri; de treizeci de ani îl păstra viu în memorie. Seth şi-l amintea vag pe bunic ca pe un schelet uscat cu ochi arzători culcat între pernele de puf. N-avea decât patru ani când privirea îndurerată a bunicului s-a stins, dar n-avea să uite nicicând mirosul din camera acestuia: medicamente şi vapori de eucalipt. Alma îi spunea Irinei că Nath fusese un om la fel de bun ca tatăl său, Isaac Belasco: după ce se prăpădise, găsise printre hârtii sute de chitanţe pentru nişte împrumuturi pe care nu le mai ceruse niciodată înapoi, împreună cu instrucţiuni ferme pentru ca o mare parte dintre datornici să fie iertaţi. Iar ea nu era pregătită să preia afacerile pe care omul le neglijase în timpul devastatoarei sale boli:

— În viaţa mea nu m-am ocupat de chestiuni financiare, curios, nu crezi?

— Aţi avut noroc. Aproape toţi cei pe care-i ştiu au probleme băneşti. Cei de la Lark House trăiesc la limită, unii nici măcar medicamente nu-şi permit să cumpere.

— Cum, nu au asigurare medicală? s-a mirat Alma.

— Asigurarea acoperă doar o parte, nu totul. Dacă nu îi ajută rudele, domnul Voigt e nevoit să apeleze la nişte fonduri speciale ale aşezământului Lark House.

— O să vorbesc eu cu el. Dar de ce nu mi-ai spus, Irina?

— Nu puteţi rezolva chiar totul!

— Nu, însă Fundaţia Belasco ar putea să ia sub aripa sa o parte din Lark House; Voigt ar economisi o grămadă de bani şi i-ar ajuta astfel pe cei mai nevoiaşi.

— Când o să-i spuneţi asta, domnul Voigt o să vă leşine în braţe!

— Ce oroare! Sper că nu.

— Povestiţi mai departe. Ce-aţi făcut când a murit soţul?

— Păi, eram copleşită de toată hârţogăraia asta, când mi-am adus aminte de Larry. Fiul meu trăise retras, dar, pe nesimţite, se transformase într-un domn circumspect şi responsabil.

Larry Belasco se însurase devreme, în grabă şi fără tam-tam, din cauza bolii tatălui şi pentru că mireasa, Doris, avea o sarcină vizibil avansată. Alma recunoştea că, preocupată să-şi îngrijească bărbatul, abia apucase să-şi cunoască nora, deşi trăiau sub acelaşi acoperiş; dar îi era dragă, era plină de calităţi, îl adora pe Larry şi era mama lui Seth, puştiul zburdalnic care gonea tristeţea casei cu salturile lui de cangur, şi a Paulinei, fetiţa cuminte care se juca singură şi părea să n-aibă nevoie de nimic.

— Aşa cum n-a fost nevoie să mă ocup de bani, n-am avut parte nici de plictiseala treburilor casnice: până când şi-a dat ultimul suspin, soacră-mea a văzut de casă, deşi era oarbă. Pe urmă am avut un majordom. Ai fi zis că era o caricatură a personajelor din filmele englezeşti, era atât de stilat, că ne făcea să bănuim că-şi bătea joc de noi.

Majordomul a stat unsprezece ani la Sea Cliff, până când Doris a îndrăznit să-i dea oarece sfaturi. „Ori ea, ori eu”, l-a anunţat înţepată pe Nathaniel, care era deja la pat şi nu mai avea forţe să tranşeze astfel de chestiuni, de care depindea însă angajarea

personalului. Pus înaintea ultimatumului, Nathaniel a ales-o pe proaspăta sa noră, care, în ciuda tinereţii şi a sarcinii de şapte luni, era o gospodină pricepută. Pe vremea lui Lillian, conacul funcţiona pe bază de intenţii frumoase şi improvizaţie, în epoca majordomului singurele schimbări notabile fuseseră întârzierea cu care soseau felurile la masă şi mutra acră a bucătarului, care nu-l putea suferi. Sub implacabila baghetă a nurorii, casa se transformase într-un exemplu de perfecţiune destul de deranjant, nimeni nu se mai simţea în largul său. Irina văzuse rezultatul acestei eficienţe: bucătăria era un fel de laborator imaculat, copiii nu aveau voie în saloane, dulapurile miroseau a lavandă, cearşafurile se scrobeau, mâncarea consta în feluri fanteziste şi servite în cantităţi minuscule, buchetele de flori erau înlocuite o dată pe săptămână de un florar profesionist, dar asta nu conferea un aer festiv, ci un soi de solemnitate de pompe funebre. Singurul loc respectat de bagheta magică era camera goală a Almei, fată de care Doris simţea o teamă reverenţioasă.

— Când Nathaniel s-a îmbolnăvit, în fruntea biroului de avocatură a venit Larry, a continuat să povestească Alma. Şi s-a descurcat bine, de la bun început. Iar când Nathaniel s-a prăpădit, i-am dat pe mână finanţele familiei şi m-am apucat să readuc la viaţă Fundaţia Belasco, care era pe ducă. Parcurile publice se uscau, pline de gunoaie, seringi folosite şi prezervative aruncate peste tot. Se instalaseră şi cerşetorii, cu cărucioarele lor ticsite de zdrenţe împuţite şi cu acoperişuri de carton. Eu nu mă pricep la plante, dar am făcut-o de dragul socrului şi al soţului, căci pentru ei era o misiune sacră.

— Am impresia că toţi bărbaţii din familia dumneavoastră erau buni la inimă; nu mulţi sunt aşa în lumea de azi.

— Ba sunt mulţi oameni buni, Irina, numai că sunt discreţi. În schimb, răii fac gălăgie, îi observi imediat. Tu îl cunoşti puţin pe Larry, dar, dacă vreodată ai

nevoie de ceva şi eu nu sunt aici, nu ezita să apelezi la el. Fiu-meu e un om de treabă, n-o să te lase baltă.

— E un tip foarte serios, n-aş îndrăzni să-l deranjez.

— Aşa a fost el mereu. La douăzeci de ani, părea de cincizeci, numai că a încremenit în vârsta asta. Ia să fii atentă: în toate fotografiile are aceeaşi expresie preocupată şi umerii căzuţi.

Hans Voigt stabilise un sistem simplu prin care internaţii de la Lark House dădeau calificative personalului şi era mirat că Irina obţinea mereu o notă excelentă. Presupunea că secretul consta în faptul că ştia să asculte aceeaşi poveste de o mie de ori de parcă ar fi auzit-o pentru prima dată, poveştile acestea pe care bătrânii le repetă ca să-şi modifice trecutul şi să-şi creeze o imagine acceptabilă despre ei înşişi, eliminând remuşcările şi exaltând nişte calităţi reale sau inventate. Căci nimeni nu vrea să-şi sfârşească viaţa cu un trecut banal. Numai că formula Irinei era mai complexă: pentru ea, fiecare bătrân de la Lark House era o replică a bunicilor ei, Costea şi Petruţa, pe care-i invoca înainte de a adormi, rugându-i să o vegheze în întuneric, aşa cum făcuseră când era mică. Ei o crescuseră, lucrând un petec de pământ într-un sătuc izolat din Moldova, unde progresul nu ajunsese. Cea mai mare parte a populaţiei trăia din agricultură, pământul se lucra la fel ca în urmă cu un secol. Irina avea doi ani când căzuse Zidul Berlinului în 1989, patru când se prăbuşise Uniunea Sovietică şi ţara ei devenise o republică independentă, două evenimente care pentru ea n-aveau niciun sens, dar pe care bunicii le regretau laolaltă cu vecinii lor. Căci cu toţii erau de acord că sub comunişti sărăcia era aceeaşi, dar măcar exista de mâncare şi siguranţă, pe când independenţa le adusese doar ruină şi abandon. Cei care au putut au plecat departe, printre aceştia şi Radmila, mama Irinei, în sat au rămas doar bătrânii şi copiii pe care părinţii nu-i putuseră lua cu ei. Irina şi-i amintea pe bunicii ei cocârjaţi de munca istovitoare la culturile de cartofi, arşi de soarele de august şi

degerând iarna, epuizaţi până la măduvă, lipsiţi de puteri şi de speranţă. A dedus că munca la câmp dăunează grav sănătăţii. Doar pentru ea continuau ei să lupte, ea le era singura bucurie, în afară de vinul roşu făcut în casă, o băutură aspră precum dizolvantul pentru vopsea, cu care scăpau un pic de singurătate şi plictis.

În zori, înainte de a pleca la şcoală, Irina căra apă de la puţ, iar seara, înainte de supa şi codrul de pâine de la cină, aducea lemne pentru sobă. Încotoşmănată şi cu cizmele în picioare cântărea cincizeci de kile, dar avea o forţă de soldat şi era în stare s-o ridice în brate pe Cathy, preferata ei, şi s-o mute din scaunul cu rotile pe canapea sau în pat. Muşchii şi-i făcuse cărând găleţi cu apă şi spărgând lemne, norocul de a fi în viaţă se datora Sfintei Parascheva, patroana Moldovei, care intermedia între cei de pe pământ şi îngerii din cer. Copilă, se ruga seara în genunchi alături de bunici la icoana sfintei; se rugau pentru recolta de cartofi şi sănătatea găinilor, ca să fie apăraţi de răufăcători şi de militari, se rugau pentru plăpânda lor republică şi pentru Radmila. În ochii fetiţei, sfânta cu mantie albastră, aureolă aurită şi o cruce în mână era mai umană decât imaginea decolorată a mamei din fotografie. Nu-i era dor de ea, dar visa la ziua în care Radmila avea să se întoarcă, aducându-i un sac de daruri. N-a mai ştiut nimic despre ea până la opt ani, când bunicii au primit nişte bani trimişi de fiica de departe, bani pe care i-au cheltuit cu parcimonie, ca să nu işte invidie. Irina s-a simţit păcălită: mama nu îi trimisese nimic special, nici măcar o scrisorică; plicul conţinea bani şi vreo două fotografii care înfăţişau o necunoscută oxigenată şi cu o expresie dură, complet diferită de tânăra din poza păstrată lângă icoana Sfintei Parascheva. Au mai primit bani de două sau trei ori pe an, lucru care a făcut mai suportabilă sărăcia bunicilor.

Drama Radmilei semăna cu cea a altor mii de tinere din Moldova. Rămăsese gravidă la şaisprezece ani cu un soldat rus în trecere cu regimentul, care se

făcuse apoi nevăzut. Apoi o născuse pe Irina, căci nu reuşise să avorteze, şi, cu prima ocazie, plecase departe. După nişte ani, ca s-o pună în gardă împotriva pericolelor de pe această lume, Radmila avea să-i povestească fiică-sii amănuntele odiseei, cu un pahar de votcă în mână şi alte două în stomac.

Într-o zi, în sat apăruse o femeie de la oraş ca să recruteze fete de la ţară pentru a lucra în străinătate pe post de chelneriţe. I-a prezentat Radmilei şansa care apare o dată în viaţă: un paşaport şi un bilet, o muncă uşoară şi un salariu bun. Doar din bacşişuri ar fi putut aduna destul ca să-şi cumpere o casă în mai puţin de trei ani, a mai asigurat-o. Neluând în seamă sfaturile părinţilor, Radmila a urcat în tren cu proxeneta, fără a bănui că avea să ajungă în ghearele unor turci la un bordel din zona Aksaray din Istanbul. Au ţinut-o acolo prizonieră timp de doi ani, obligând-o să servească între treizeci şi patruzeci de clienţi pe zi ca să-şi plătească datoria pentru bilet; suma nu scădea nicicum, pentru că i se reţineau bani pentru chirie, mâncare, duş şi prezervative. Fetele care se opuneau erau bătute şi tăiate cu cuţitul, arse cu ţigara sau găsite fără suflare într-o fundătură. Să fugă fără bani şi fără acte era imposibil, trăiau închise, fără să cunoască limba, cartierul, cu atât mai puţin oraşul; dacă scăpau de peşti, cădeau în mâinile poliţailor, care erau şi clienţii cei mai asidui şi pentru care „lucrau" gratis. „O fată a sărit pe geam de la etajul trei, a rămas paralizată pe jumătate şi tot n-a scăpat de muncă", i-a spus Radmila pe acelaşi ton între melodramatic şi didactic cu care relata această etapă a vieţii sale. „Cum nu-şi putea controla sfincterele şi murdărea patul, clienţii plăteau doar jumătate de preţ. Alta a rămas borţoasă şi presta pe o saltea cu o gaură la mijloc în care să-i încapă burta; în cazul ei, clienţii plăteau mai mult, căci a avea treabă cu o borţoasă vindecă gonoreea, aşa credeau ei. Când proxeneţii doreau fete noi, ne vindeau altor bordeluri, astfel ajungeam tot mai jos, până în fundul iadului. Pe mine m-au salvat focul şi un tip căruia i s-a făcut milă de mine. Într-o noapte a izbucnit un incendiu care a

cuprins mai multe case din cartier. Au venit televiziunile cu camere de filmat şi atunci poliţaii n-au mai avut încotro: ne-au arestat pe noi, care dârdâiam în stradă, dar nu pe proxeneţi şi nici pe clienţi. Ne-au arătat la televizor, ne-au făcut vicioase şi depravate, noi eram de vină pentru toate porcăriile din Aksaray. Urmau să ne deporteze, dar un poliţai care mă cunoştea m-a ajutat să fug şi mi-a făcut rost de un paşaport." Din una în alta, Radmila a ajuns în Italia, unde a făcut curat prin birouri, apoi a muncit într-o fabrică. Era bolnavă de rinichi, uzată de viaţa cea rea, dar încă tânără şi cu pielea albă pe care o moştenise şi fiică-sa. Un tehnician american s-a amorezat de ea, s-au căsătorit şi au plecat în Texas, unde după o vreme avea să ajungă şi Irina.

Ultima dată Irina îşi văzuse bunicii într-o dimineaţă din 1999, când au condus-o la trenul care avea s-o ducă la Chişinău, prima etapă a lungului drum spre Texas. Costea avea şaizeci şi doi de ani, Petruţa cu unul mai puţin, dar arătau mai rău decât oricare dintre nonagenarii de la Lark House, care îmbătrâneau lent, cu demnitate şi cu dantura completă, proprie sau falsă, deşi Irina constatase că procesul era acelaşi: te apropii pas cu pas de sfârşit, unii mai repede decât alţii, iar pe drum pierzi totul. Nu duci nimic dincolo. După nişte luni, Petruţa şi-a lăsat capul pe farfuria de cartofi cu ceapă şi nu s-a mai trezit. Costea trăise cu ea patruzeci de ani şi a ajuns la concluzia că fără ea n-avea rost să continue. S-a spânzurat de bârna din magazie, unde l-au găsit vecinii după trei zile, atraşi de lătratul câinelui şi de capra care behăia pentru că nu fusese mulsă. Irina a aflat toate astea ulterior, i le-a zis un judecător de la Tribunalul pentru Minori din Dallas. Numai că despre asta nu vorbea.

La începutul toamnei, unul dintre apartamentele independente de la Lark House a fost ocupat de Lenny Beal. Noul oaspete venea cu Sofia, o căţea albă cu o pată neagră pe un ochi, care o făcea să semene cu un pirat. Sosirea sa a fost un adevărat

eveniment, căci niciunul dintre puţinii bărbaţi singuri nu se putea compara cu el. Unii vieţuiau cu partenerul, alţii erau în scutece la nivelul trei, pregătindu-se să treacă în Paradis, iar puţinii văduvi disponibili erau neinteresanţi pentru femei. Lenny Beal avea optzeci de ani, dar nu-i dădeai mai mult de şaptezeci; era exemplarul cel mai dezirabil văzut acolo de decenii încoace, cu coama lui cenuşie, legată într-o coadă scurtă la ceafă, cu incredibilii săi ochi de lapislazuli şi stilul tineresc cu care purta pantaloni de in şifonaţi şi espadrile fără ciorapi. Mai să işte o furtună printre doamne: umplea spaţiul precum un tigru lăsat liber în acea atmosferă feminină burduşită de dor. Până şi Hans Voigt, cu vasta sa experienţă de administrator, s-a întrebat ce naiba căuta aici Lenny Beal. Bărbaţii maturi şi atât de bine conservaţi ca el aveau de regulă lângă ei o femeie mai tânără – a doua sau a treia soţie – care să aibă grijă de ei. L-a primit cu tot entuziasmul de care a fost în stare între două crize de hemoroizi, care continuau să-l chinuie, deşi Catherine Hope încerca să-l ajute la clinică împotriva durerii cu acupunctura practicată de un medic chinez care venea de trei ori pe săptămână. Dar ameliorarea era lentă. Directorul a socotit că până şi cucoanele cele mai prăpădite, care stăteau cu privirile pierdute în gol amintindu-şi de trecut, căci prezentul le scăpa printre degete sau trecea atât de rapid, că nici nu-l pricepeau, aveau să revină la viaţă pentru Lenny Beal. Şi nu s-a înşelat. De pe o zi pe alta au apărut la vedere peruci albăstrii, perle şi unghii date cu ojă, o adevărată noutate pentru doamnele cu aplecare spre budism şi ecologie şi care dispreţuiau orice artificiu. „Ca să vezi, parcă am fi un institut de geriatrie din Miami”, i-a spus el lui Cathy. Se făceau pariuri în legătură cu fosta meserie a nou-venitului: o fi fost actor, creator de modă, importator de artă orientală, tenismen profesionist. Alma Belasco a pus capăt speculaţiilor informând-o pe Irina, care trebuia să ducă vestea mai departe, că omul fusese dentist, însă nimeni n-a vrut să creadă că tipul îşi câştigase traiul scurmând măsele.

Lenny şi Alma se cunoscuseră în urmă cu treizeci de ani. S-au îmbrăţişat îndelung în hol, la urmă amândoi aveau ochii umezi. Irina nu mai văzuse o asemenea manifestare emoţională la Alma, iar dacă ideile ei despre amantul japonez n-ar fi fost atât de ferme, ar fi zis că Lenny era tipul cu care se întâlnea pe furiş. Oricum, l-a sunat imediat pe Seth ca să-i dea vestea.

— Zici că e prieten cu bunică-mea? N-am auzit niciodată de el. Ia să fac eu nişte investigaţii.

— Cum aşa?

— Am eu oamenii mei.

Investigatorii lui Seth Belasco erau nişte puşcăriaşi reabilitaţi, un alb şi un negru, cu uitătură rea, care adunau informaţii despre cazurile care urmau să ajungă la tribunal. Seth i-a exemplificat Irinei un caz mai recent. Era vorba despre un marinar care dăduse în judecată compania navală pentru un accident de muncă de pe urma căruia rămăsese paralizat, după cum afirma, numai că Seth nu l-a crezut. Cei doi l-au invitat pe invalid la un club cu reputaţie îndoielnică, l-au îmbătat bine şi l-au filmat în timp ce dansa salsa cu o prostituată. Cu dovada asta Seth i-a închis gura avocatului părţii adverse, s-a ajuns la o înţelegere şi s-a scăpat de un proces plictisitor. Seth i-a mai spus că asta fusese una dintre sarcinile cele mai onorabile pe scala de valori a „investigatorilor”, altele erau mult mai tulburi.

Două zile mai târziu, Seth a sunat-o să o invite la pizzeria la care mergeau destul de des, dar Irina îmbăiase cinci câini în weekend şi se simţea generoasă, aşa că i-a propus un restaurant decent: Alma îi inculcase morbul feţelor de masă albe. „Plătesc eu”, a decretat. Seth a cules-o cu motocicleta şi a dus-o încălcând viteza legală în cartierul italian, unde au coborât cu părul pleoştit de căşti şi cu nasurile curgând. Irina şi-a dat seama că nu era îmbrăcată pentru nivelul localului – nu era niciodată –, iar privirea pe care i-a aruncat-o *maître* i-a confirmat pe dată intuiţia. Apoi, văzând preţurile de pe meniu, a fost gata să leşine.

— Nu te speria, plăteşte firma, a liniştit-o Seth.

— O să coste mai mult decât un scaun cu rotile!

— De ce tocmai un scaun cu rotile?

— Era doar un exemplu, Seth. La Lark House stau nişte bătrânici care n-au bani să-şi cumpere aşa ceva.

— Vai, ce trist. Îţi recomand stridiile cu trufe. La care merge un vin alb, fireşte.

— Eu vreau Coca-Cola.

— Dar la stridii e musai să bei un Chablis. Aici nu au Coca-Cola.

— Atunci apă minerală cu lămâie.

— Ai fost cumva alcoolică, Irina? Mie poţi să-mi spui, nu e de ruşine, e o boală ca atâtea altele, ca diabetul.

— Nu sunt alcoolică, dar vinul îmi dă migrene, a spus Irina, care n-avea de gând să-i împărtăşească amintirile cele mai rele.

Înainte de primul fel li s-a servit ceva negru şi spumos, ca o vomă de dragon, o atenţie din partea bucătarului-şef, din care Irina a gustat cu neîncredere, în timp ce Seth o informa că Lenny Beal era holtei, fără copii, că se specializase în ortodonţie la o clinică stomatologică din Santa Barbara. Nimic ieşit din comun în viaţa sa, în afară de faptul că fusese un mare sportiv, participase de câteva ori la Ironman, o competiţie dură de natație, bicicletă şi alergare, ceva absolut fioros. Seth îl întrebase pe taică-său de el: omul îşi amintea vag că fusese prieten cu Alma şi cu Nathaniel, îl zărise parcă la Sea Cliff în perioada bolii lui Nathaniel, mulţi prieteni defilaseră pe acolo, e posibil ca Lenny Beal să se fi numărat printre ei, adăugase Larry. Cam atâta ştia Seth, însă aflase ceva despre Ichimei:

— Familia Fukuda a stat trei ani şi jumătate într-un lagăr de concentrare în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

— Unde?

— La Topaz, în Utah, în plin deşert.

Irina nu ştia decât de lagărele de concentrare ale germanilor din Europa, dar Seth a lămurit-o şi i-a arătat o fotografie de la Muzeul Naţional Nipono-

American. Legenda fotografiei spunea că era vorba de familia Fukuda. A adăugat că secretarul lui căuta numele şi vârsta fiecăruia pe listele evacuaţilor de la Topaz.

Prizonierii

În primul an la Topaz, Ichimei îi trimitea deseori desene Almei, mai târziu acestea s-au rărit pentru că cenzorii nu mai pridideau şi limitau corespondenţa evacuaţilor. Aceste crochiuri, pe care Alma le păstra cu grijă, au constituit cele mai bune mărturii ale vieţii familiei Fukuda din acea perioadă: ei toţi în baraca cea strâmtă; copiii făcându-şi lecţiile pe jos, înaintea unor băncuţe pe post de pupitru; bărbaţii jucând cărţi; femeile spălând rufe într-o albie mare. Aparatele foto ale prizonierilor fuseseră confiscate, puţinele scăpate şi ascunse erau inutile, căci cum puteau să developeze filmele? Erau permise doar pozele oficiale, optimiste, care să reflecte tratamentul omenos şi ambianţa relaxată şi veselă de la Topaz: copii jucând baseball, adolescenţi dansând după ritmurile la modă, toţi cântând imnul naţional în timp ce drapelul era ridicat dimineaţa pe catarg, dar în niciun caz gardurile de sârmă ghimpată, turnurile de control sau soldaţii înarmaţi ca de război. Cu toate acestea, un gardian american a fost de acord să pozeze familia Fukuda. Se numea Boyd Anderson şi era amorezat de Megumi, pe care o văzuse prima dată la spital, unde ea făcea voluntariat şi unde el ajunsese după ce se tăiase la mână în timp ce deschidea o conservă de carne.

Anderson avea douăzeci şi trei de ani, era un lungan bălan precum strămoşii săi suedezi, avea o fire blândă şi ingenuă, era unul dintre puţinii albi în care evacuaţii aveau încredere. O logodnică nerăbdătoare îl aştepta la Los Angeles, dar inima i-a sărit din piept de cum a văzut-o pe Megumi în uniforma cea albă. Fata i-a curăţat rana, doctorul i-a cusut-o cu nouă puncte de sutură, ea l-a bandajat cu precizie profesionistă, fără să-l privească în ochi, în vreme ce el o sorbea din priviri fără să simtă durerea. De atunci îi dădea târcoale cu prudenţă, pentru că nu voia să abuzeze de poziţia sa de autoritate, dar mai ales pentru că amestecul de rase le era interzis albilor şi de-a dreptul odios japonezilor. Cu chipul ei de lună

plină şi mersul ei delicat, Megumi putea alege pe cine ar fi dorit dintre băieţii cei mai dezirabili de la Topaz, numai că a simţit şi ea aceeaşi atracţie ilicită faţă de gardian şi s-a luptat si ea cu ideea rasială, rugându-se cerului ca războiul să se sfârşească, să se întoarcă cu ai ei la San Francisco şi să-şi smulgă din inimă ispita cea păcătoasă. La rândul lui, Boyd Anderson se ruga ca războiul să nu se termine nicicând.

Pe 4 iulie, la Topaz s-a sărbătorit Ziua Independenţei, aşa cum cu şase luni înainte se serbase şi Anul Nou. Dar atunci petrecerea fusese un fiasco, căci tabăra era încă în fază de organizare iar oamenii încă nu se resemnaseră cu condiţia de prizonieri. Însă în 1943 evacuaţii s-au străduit să-şi dovedească patriotismul, iar americanii buna dispoziţie, în ciuda vârtejurilor de praf şi a zăpuşelii pe care n-o suportau nici măcar şopârlele. S-au amestecat cu toţii cu multă amabilitate printre grătare, torturi, steaguri şi bere pentru bărbaţii care renunţau astfel la licoarea greţoasă din caise de la conservă fermentată clandestin. Boyd Anderson, printre alţii, a primit sarcina să facă fotografii, asta ca să li se închidă gura ziariştilor răutăcioşi care denunţau tratamentul inuman de care avea partepopulaţia de origine japoneză. Atunci a pozat el familia Fukuda. I-a dat o copie lui Takao, alta – pe furiş – lui Megumi, el şi-a mărit un clişeu şi a decupat-o pe fată pentru el. Poza nu l-a părăsit niciodată; o păstra în portofel apărată de un plastic, cu ea a fost înmormântat cincizeci şi doi de ani mai târziu. În poză se vede familia pe fondul unei clădiri scunde şi întunecate: Takao cu umerii căzuţi şi posomorât, Heideko, mărunţică şi sfidătoare, James luat cam dintr-o parte şi lipsit de chef, Megumi în splendoarea celor optsprezece ani, Ichimei, slăbuţ, de unsprezece ani, ciufulit şi cu coji pe genunchi.

Din poză lipseşte Charles. În anul acela, fiul cel mare al lui Takao şi al lui Heideko se înrolase în armată, pentru că îşi imagina că era de datoria lui, şi nu ca să scape de acolo, cum pretindeau alţi tineri care refuzaseră. A ajuns în Regimentul 442 infanterie, compus exclusiv din *Nisei.* Ichimei i-a trimis Almei

un desen cu frate-său în poziţie de drepţi înaintea drapelului, însoţit de câteva rânduri, care n-au fost cenzurate, în care îi spunea că ceilalţi optsprezece băieţi în uniformă care aveau să plece la război nu-i încăpuseră în pagină. Talentat, din câteva trăsături reuşise să redea orgoliul nemăsurat al lui Charles, orgoliu care venea din trecutul îndepărtat, de la generaţiile succesive de samurai din familie, cei care se duceau la luptă cu gândul de a nu se mai întoarce, convinşi să nu se predea şi să moară onorabil – ceea ce le conferea un curaj supraomenesc. Cercetând, ca de obicei, desenul lui Ichimei, Isaac Belasco îi deschisese Almei ochii în privinţa ironiei faptului că tinerii aceia îşi riscau viaţa ca să apere interesele ţării care le ţinea familiile închise în lagăre de concentrare.

James Fukuda împlinea şaptesprezece ani când a fost încadrat de doi soldaţi înarmaţi care l-au dus fără să dea explicaţii familiei, însă părinţii lui presimţeau de mult nenorocirea: cel de-al doilea fiu fusese dificil de la bun început, iar de când se aflau aici nu făcuse decât probleme. Întocmai ca şi ceilalţi evacuaţi din ţară, Takao şi Heideko îşi acceptaseră situaţia cu o resemnare filosofică, însă James şi alţi *Nisei,* americano-japonezi, protestau întruna, îndurau regulamentele dacă puteau, iar mai târziu incitau la nesupunere. Iniţial, părinţii au pus caracterul exploziv al lui James – atât de deosebit de fratele său Charles – pe seama rătăcirilor adolescenţei, apoi pe seama anturajului. Directorul îi avertizase în repetate rânduri că nu avea de gând să tolereze atitudinea lui James, pe care îl pedepsise cu arestul pentru diverse conflicte, obrăznicii şi mici daune aduse bunurilor federale, dar nimic atât de grav ca să fie arestat. În afară de ieşirile adolescenţilor *Nisei* precum James, la Topaz domnea o ordine exemplară, nu avuseseră loc delicte serioase, în afară de greva şi protestele declanşate de uciderea unui bătrân, care se apropiase prea mult de gard şi nu auzise somaţia santinelei, care îl împuşcase. Directorul ţinea cont de tinereţea lui

James şi se mai lăsa şi îmbunat de manevrele discrete ale lui Boyd Anderson în apărarea sa.

Guvernul emisese un chestionar la care singurul răspuns acceptabil era „da”. Trebuiau să-l completeze toţi evacuaţii trecuţi de şaisprezece ani. Li se cerea loialitate faţă de Statele Unite, să lupte în armată unde ar fi fost trimişi (bărbaţii) sau în corpul auxiliar (femeile) şi să renunţe la obedienţa faţă de împăratul Japoniei. Pentru *Isei*-i precum Takao, asta însemna să renunţe la naţionalitatea lor fără a avea dreptul de a o primi pe cea americană, însă au făcut-o aproape toţi. Cei care au renunţat să semneze, pentru că erau americani şi se simţeau insultaţi, au fost câţiva tineri *Nisei.* Au fost porecliţi *Nu-Nu,* guvernul i-a considerat periculoşi, comunitatea japoneză, care din vremuri imemoriale detesta scandalul, i-a condamnat la rândul ei. Printre aceşti *Nu-Nu* se afla şi James. Adânc ruşinat că fiu-său fusese arestat, Takao s-a închis în baracă şi nu mai ieşea decât ca să meargă la latrina comună. Ichimei îi aducea mâncarea, apoi stătea din nou la coadă ca să mănânce şi el. Heideko şi Megumi, afectate şi ele, încercau să trăiască mai departe, suportând cu capul sus scandalul iscat de James, privirile pline de reproş şi bârfele celor din neamul lor şi hărţuielile autorităţilor de la Topaz. Cu toţii, chiar şi Ichimei, au fost luaţi la interogatoriu de mai multe ori, dar nu au fost acuzaţi de nimic serios graţie lui Boyd Anderson, care fusese înaintat în grad şi îi apăra aşa cum putea.

— Ce-o să păţească frate-meu? l-a întrebat într-o zi Megumi.

— Nu ştiu, e posibil să fie trimis la Tule Lake, în California, sau la Fort Leavenworth, în Kansas, depinde de Departamentul Federal al Închisorilor. Probabil c-o să-l ţină până se termină războiul, a răspuns Boyd.

— Pe aici se zice c-o să-i împuşte pe toţi ca spioni…

— Nu trebuie să crezi tot ce auzi, Megumi.

Dar evenimentul a avut urmări ireversibile asupra lui Takao. În primele luni de la Topaz participase la

viaţa comunităţii grădinărind şi fabricând mobilier din lăzile de ambalaj luate de la bucătărie. Iar când în mica lor baracă nu mai încăpuse nimic, Heideko îl convinsese să lucreze şi pentru alte familii. Încercase să obţină aprobare ca să-i înveţe judo pe copii, fusese refuzat: şeful se temea să nu le bage în cap puştilor idei subversive şi să nu pună în pericol siguranţa soldaţilor. Takao îi învăţa doar pe ai săi, în taină. Trăia cu speranţa eliberării, număra zilele, săptămânile şi lunile, însemnându-le în calendar. Era cu gândul la sera de flori şi plante decorative pe care n-o mai pusese pe picioare cu Isaac Belasco, la banii economisiţi şi pierduţi, la casa pe care o plătise ani în şir şi pe care i-o luase proprietarul. Decenii de eforturi, de muncă şi datorie împlinită ca să ajungă după un gard de sârmă ghimpată, ca un criminal, spunea el cu amărăciune. Nu mai era sociabil, evita lumea, cozile eterne, zgomotul, suferea de lipsă de intimitate, totul îl enerva.

În schimb, Heideko înflorise la Topaz. În comparaţie cu alte japoneze, putea părea o nevastă recalcitrantă, care se răstea la bărbat cu mâinile în şolduri, însă trăise tot timpul dedicată căminului, copiilor şi muncii în agricultură, nebănuind că în ea dormea demonul activismului. La Topaz n-a avut timp de deznădejde sau plictiseală, era tot timpul ocupată să rezolve problemele tuturor şi să se lupte cu autorităţile ca să obţină chiar şi imposibilul. Copiii îi erau în siguranţă în interiorul gardurilor, nu trebuia să stea cu ochii pe ei, pentru asta erau opt mii de perechi de ochi şi un contingent întreg al Forţelor Armate. Principala ei grijă era să-l îmboldească pe Takao ca să nu pice de tot; îi trasa sarcini ca să-l ţină ocupat şi să n-aibă timp de gânduri. Omul îmbătrânise, acum cei zece ani diferenţă se vedeau cu ochiul liber. Promiscuitatea silită din baracă pusese capăt pasiunii care înainte vreme le îndulcea greutăţile traiului, tandreţea se transformase în exasperare (pentru el) şi în răbdare (pentru ea). Din pudoare pentru copiii cu care împărţeau baraca, nici măcar nu se atingeau în patul îngust, astfel iubirea s-a uscat. Takao s-a închis

în amărăciune, dar Heideko şi-a descoperit vocaţia de lider în slujba celorlalţi.

Megumi Fukuda primise trei propuneri de măritiş în mai puţin de doi ani şi nimeni nu pricepea de ce le refuzase, cu excepţia lui Ichimei, care făcea pe poştaşul între soră-sa şi Boyd Anderson. Fata îşi dorea două lucruri în viaţa asta, să ajungă doctoriţă şi să se mărite cu Boyd, exact în ordinea asta. La Topaz a terminat fără niciun efort şi cu brio liceul, dar învăţământul superior era dincolo de posibilităţile ei. Unele universităţi din ţară primeau un mic număr de studenţi de origine japoneză, aleşi dintre cei mai străluciţi din lagăre, care primeau chiar şi ajutor financiar guvernamental, dar cu antecedentele lui James – marcă de oprobriu pentru neamul Fukuda – nici nu se punea problema să aplice. Pe de altă parte, nu putea nici să-şi părăsească familia: în lipsa lui Charles, se simţea răspunzătoare pentru ai ei. Între timp, făcea practică la spital, alături de medicii şi infirmierele de acolo. Mentorul ei era un doctor alb, un anume Frank Delillo, trecut de cincizeci de ani, duhnind a sudoare, mahorcă şi whisky, lipsit de viaţă privată, dar competent şi dăruit profesiei, care a luat-o pe Megumi sub aripa sa încă din prima zi, când fata s-a prezentat la spital cu fusta plisată şi bluza albă scrobită, propunându-i să-i fie învăţăcel. Tocmai ajunseseră amândoi la Topaz. Megumi a început prin a duce oalele de noapte şi a spăla cârpe, dar dovedea atâta tragere de inimă şi talent, că Delillo a făcut-o repede asistenta lui.

— După război am să studiez medicina, i-a mărturisit ea.

— Asta poate dura mai mult decât crezi tu, Megumi. Şi, te previn, nu va fi uşor: eşti femeie, şi japoneză pe deasupra.

— Sunt americancă, la fel ca dumneavoastră!

— Bine, bine, cum zici tu. Nu te mişca de lângă mine şi ceva tot ai să înveţi.

Aşa a făcut. Alături de Frank Delillo, Megumi a învăţat să coasă răni, să pună oasele în atele, să

vindece arsuri şi să asiste la naşteri; nimic mai complicat, căci cazurile grave erau trimise la spitalele din Delta sau Salt Lake City. Munca o ţinea ocupată zece ore pe zi, dar în anumite seri reuşea să se vadă cu Boyd Anderson, sub mantia protectoare a lui Frank Delillo, singurul, în afară de Ichimei, care era la curent cu taina lor. În ciuda riscurilor, amorezii au avut parte de doi ani de amoruri clandestine şi de noroc. Ariditatea terenului nu oferea ascunzişuri, deşi junii *Nisei* mai reuşeau din când în când să scape de vigilenţa părinţilor şi de privirile indiscrete. Nu era şi cazul lor, căci Boyd nu se putea ascunde precum un iepure printre tufişurile rare cu uniforma, casca şi puşca din dotare. Iar garnizoana, birourile şi locuinţele albilor, unde şi-ar fi putut găsi un cuib, erau separate de tabără, iar fata nu ar fi avut acces acolo dacă n-ar fi fost intervenţia divină a lui Frank Delillo, care i-a făcut rost de un permis de liberă trecere şi care lipsea uneori în mod oportun din camera sa. Acolo, într-o dezordine de nedescris, printre scrumiere debordând de mucuri şi sticle goale, Megumi şi-a pierdut virginitatea iar Boyd a fost în al nouălea cer.

La Topaz, pasiunea lui Ichimei pentru grădinărit – deprinsă de la tatăl său – s-a dezvoltat şi mai abitir. Mulţi evacuaţi care trăiseră din agricultură şi-au propus încă de la început să cultive legume, deloc speriaţi de peisajul sterp şi clima nepropice. Udau cu cana, numărând fiecare picătură de apă, protejau plantele cu apărătoare de hârtie vara şi cu focuri în iernile reci, reuşind astfel să smulgă deşertului verdeţuri şi fructe. Mâncarea nu lipsea niciodată, oamenii îşi puteau umple farfuriile, chiar de două ori, cert e că, dacă aceşti ţărani nu s-ar fi încăpăţânat astfel, dieta s-ar fi limitat la produse conservate. Şi într-o conservă nu creşte nimic bun pentru sănătate, obişnuiau să spună. Ichimei venea de la şcoală direct la câmp. Curând, porecla de „Degete verzi” i-a făcut uitat numele, căci tot ce atingea încolţea şi creştea. Iar seara, după ce făcea cele două cozi la cantină, una pentru tatăl lui şi alta pentru el, se apuca să sorteze şi

să îmbrace meticulos texte şcolare şi poveşti trimise de învăţători de departe pentru micii *Nisei.* Era un copil serviabil şi meditativ, privea îndelung munţii vineţii desenaţi pe cerul limpede, cufundat în gânduri şi emoţii. Avea vocaţie de călugăr, spuneau oamenii, în Japonia ar fi intrat novice la o mănăstire zen. Cu toate că credinţa Oomoto interzicea prozelitismul. Takao o propovăduia pe ascuns familiei sale, dar singurul care o îmbrăţişa cu fervoare era Ichimei, căruia i se potrivea mănuşă, atât firii, cât şi concepţiei sale despre viaţă. Practica deci religia Oomoto cu tatăl său şi cu un cuplu de *Isei* de la altă baracă. La Topaz funcţionau servicii budiste şi creştine, doar ei erau adepţii Oomoto; asista uneori şi Heideko, deloc convinsă, Charles şi James nu veneau niciodată, nu-i interesa, iar Megumi s-a convertit la creştinism, spre oroarea lui Takao şi uimirea maică-sii: a pus-o pe seama unui vis în care îl văzuse pe Isus.

— De unde ştii că era Isus? a întrebat-o Takao, livid de furie.

— Păi cine mai umblă pe aici cu o coroană de spini?

A trebuit să asiste la câteva lecţii de religie predate de un pastor presbiterian şi la o scurtă ceremonie privată de confirmare, la care au luat parte doar Ichimei (din curiozitate) şi Boyd Anderson, adânc emoţionat de această dovadă de iubire. Fireşte, pastorul a dedus că fata se convertea din dragoste pentru gardian, nu pentru creştinism, dar n-a obiectat. Le-a dat binecuvântarea, întrebându-se în sinea lui unde naiba în lumea asta se puteau stabili cei doi.

Arizona

În decembrie 1944, cu câteva zile înainte să se decreteze, de către Curtea Supremă, că cetăţenii americani de orice ascendenţă culturală nu puteau fi arestaţi fără motiv, şeful militar de la Topaz, escortat de doi soldaţi, îi înmâna lui Heideko Fukuda un drapel împăturit în triunghi şi îi prindea lui Takao în piept o medalie legată de o pangiică stacojie, în timp ce vaietul jalnic al unei trompete le făcea să se strângă inima sutelor de oameni adunaţi în jurul familiei pentru a-l cinsti pe Charles Fukuda, căzut în luptă. Dacă Heideko, Megumi şi Ichimei plângeau, pe chipul lui Takao se aşternuse o expresie indescifrabilă. Anii de lagăr făcuseră să-i încremenească pe fată o mască hieratică de orgoliu, însă spatele gârbovit şi tăcerea obstinată trădau fiinţa prăbuşită care devenise. La cincizeci şi doi de ani îşi pierduse capacitatea de a se bucura de încolţirea unei seminţe, simţul umorului, însufleţirea cu care dorea să construiască viitorul copiilor săi şi tandreţea discretă pe care o împărtăşise cu Heideko. Sacrificiul eroic al lui Charles, întâiul născut care ar fi trebuit să conducă familia atunci când el n-ar mai fi fost în stare, a fost ca o lovitură de măciucă. Charles pierise în Italia, la fel ca alte sute de americano-japonezi din Regimentul 442 infanterie, poreclit Batalionul Purple Heart datorită marelui număr de medalii de acest fel conferite pentru curaj. Regimentul, compus exclusiv din *Nisei,* a fost cel mai decorat din istoria militară a Statelor Unite, slabă mângâiere pentru familia sa.

Pe 14 august 1945 Japonia se preda; lagărele de concentrare au fost închise. Familia Fukuda a primit douăzeci şi cinci de dolari şi un bilet de tren spre inima Arizonei. Ca şi ceilalţi evacuaţi, n-aveau să pomenească nicicând în public de anii de umilinţă când loialitatea şi patriotismul le fuseseră puse la îndoială; fără onoare, viaţa nu valorează mare lucru. *Shikata ga nai.* Nu li s-a permis să se întoarcă la San Francisco, unde, oricum, nu mai aveau ce căuta. Takao îşi pierduse dreptul de a lua în arendă

terenurile pe care le cultivase şi casa; nu mai avea nimic din economii şi din banii daţi de Isaac Belasco la evacuare. În piept parcă îi hârâia un motor, tuşea întruna, avea dureri de spate, nici nu ar mai fi fost în stare să facă muncile grele din agricultură, singura ocupaţie posibilă pentru un om de condiţia sa. Judecând după atitudinea sa încremenită, ai fi zis că nici nu-i păsa de situaţia precară a alor săi – tristeţea i se transformase în indiferenţă. Dacă n-ar fi fost Ichimei, care avea grijă să-l hrănească şi să stea cu el, s-ar fi tras într-un colţ să fumeze până la moarte, în vreme ce nevasta şi fata munceau în ture lungi la o fabrică pentru a-şi întreţine cât de cât familia. În fine, *Isei*-i primeau cetăţenia, dar nici asta nu l-a scos din starea de prostraţie pe Takao. Timp de treizeci şi cinci de ani îşi dorise să aibă aceleaşi drepturi ca orice american, iar acum, când avea ocazia, tot ce-şi dorea era să se întoarcă în Japonia, patria sa învinsă. Heideko a încercat să-l ducă să se înregistreze la Serviciul Naţional de Imigraţie, nu a fost chip; a mers singură, căci de pe buzele bărbatului ei nu ieşeau decât blesteme împotriva Statelor Unite.

Megumi a fost nevoită să-şi amâne din nou visul de a studia medicina şi a se mărita, însă Boyd Anderson, mutat la Los Angeles, n-a uitat-o nici măcar o clipă. Legile care interziceau căsătoria şi coabitarea între rase fuseseră abolite în aproape toate statele, totuşi o unire ca a lor ar fi fost în continuare scandaloasă; nici el, nici ea n-ar fi avut curajul să le spună alor săi că trăiau împreună de mai bine de trei ani. Pentru Takao ar fi fost un adevărat cataclism, n-ar fi acceptat în ruptul capului relaţia fiică-sii cu un alb, mai ales cu unul care patrulase de-a lungul sârmei ghimpate a închisorii sale din Utah. Ar fi fost obligat să o repudieze şi s-o piardă şi pe ea, după ce-l pierduse pe Charles în război şi pe James deportat în Japonia şi de la care erau slabe speranţe să primească veşti. Părinţii lui Boyd, imigranţi suedezi din prima generaţie şi stabiliţi în Omaha, avuseseră o lăptărie, se ruinaseră în anii ’30, acum administrau un cimitir. Erau oameni cinstiţi, credincioşi şi toleranţi în materie rasială, dar

fiul lor nu avea să le spună nimic despre Megumi decât în clipa în care ea acceptă verigheta.

În fiecare zi de luni, Boyd începea să scrie o scrisoare, adăugându-i zilnic câte un paragraf inspirat din *Arta de a scrie scrisori de dragoste,* un manual în vogă printre soldaţii întorşi din război şi care-şi lăsaseră logodnicele pe alte latitudini, iar vinerea punea misiva la poştă. De două ori pe lună, sâmbăta, îi telefona, lucru care nu-i reuşea mereu, iar duminica paria la hipodrom. Lipsit de patima irezistibilă a jucătorilor autentici, norocul schimbător îi punea nervii la încercare şi îi afecta ulcerul, dar îşi descoperise astfel bafta la cursele de cai şi îşi mai completa astfel veniturile. Seara învăţa mecanica: visa să se retragă din armată şi să-şi deschidă un atelier în Hawaii. Credea că era o destinaţie perfectă: acolo trăia o numeroasă comunitate japoneză care scăpase de evacuare, în ciuda faptului că atacul Japoniei acolo avusese loc. În misivele sale, Boyd încerca s-o convingă pe Megumi de avantajele de acolo: şi-ar fi putut creşte copiii liberi de ura rasială. Numai că ea nu se gândea la copii. Păstra o lentă şi tenace corespondenţă cu doi medici chinezi cu intenţia de a studia medicina orientală, cum cea occidentală îi închidea porţile. În curând avea să descopere că şi pentru asta faptul de a fi femeie, şi japoneză pe deasupra, reprezenta un obstacol de netrecut, aşa cum o avertizase mentorul ei Frank Delillo.

La paisprezece ani, Ichimei a intrat în ciclul doi. Cum Takao era paralizat de melancolie, iar Heideko abia bălmăjea câteva vorbe în engleză, Megumi a fost cea care l-a dus să-l înscrie la scoală. Şi-a zis că frate-său avea să se simtă ca acasă, căci clădirea era la fel de urâtă şi plasată în mijlocul unui teren la fel de arid ca la Topaz. Au fost primiţi de directoare, de *miss* Brody, cea care în timpul războiului insistase să convingă politicienii şi opinia publică de faptul că micii japonezi aveau dreptul la educaţie la fel ca orice copil american. Şi tot ea trimisese mii de cărţi în lagărele de concentrare. Ichimei legase multe dintre

acestea şi le ţinea perfect minte, căci toate purtau semnătura lui *miss* Brody. Şi-o imagina ca pe zâna bună din povestea Cenuşăresei, numai că s-a pomenit înaintea unei muieri masive, cu braţe ca de tăietor de lemne şi glas tunător.

— Ştiţi, frate-meu e cam în urmă cu învăţătura, nu citeşte şi nu scrie bine, nici la aritmetică nu e grozav, s-a ruşinat Megumi.

— Şi-atunci, la ce eşti tu bun, Ichimei?

— La desen şi la plantat, a şoptit băiatul privindu-şi vârful pantofilor.

— Perfect, exact ce ne trebuie aici! a exclamat *miss* Brody.

În prima săptămână, ceilalţi copii l-au bombardat pe Ichimei cu epitetele rasiale răspândite în timpul războiului, dar pe care băiatul nu le auzise la Topaz. Nu ştia nici că japonezii erau mai urâţi decât germanii, nu văzuse nici publicaţiile şi benzile desenate în care asiaticii erau descrişi ca brutali şi degeneraţi. A înghiţit insultele cu calmul său obişnuit, dar când unul a dat să-l bată, l-a dat peste cap cu o priză de judo învăţată de la tatăl său, cea cu care îi demonstrase lui Nathaniel Belasco posibilităţile artelor marţiale. A fost trimis pe loc la biroul directoarei. „Bravo ţie, Ichimei!”, a sunat comentariul femeii. După care cei patru ani de şcoală publică au decurs fără probleme.

16 februarie 2005

Am fost la Prescott, Arizona, în vizită la miss *Brody. A făcut nouăzeci şi cinci de ani, ne-am adunat mai mulţi dintre foştii ei elevi ca s-o sărbătorim. Se ţine bine pentru vârsta ei, află că m-a recunoscut de cum m-a văzut. La câţi elevi i-au trecut prin mână! Cum de-i ţine minte pe toţi? Şi-a amintit că eu pictam afişele pentru serbările şcolare şi că duminica îi lucram grădina. Am fost un elev slab, o catastrofă, mă trecea de pomană. Dar mulţumită ei nu sunt chiar analfabet şi pot să-ţi scriu, draga mea prietenă.*

Săptămâna asta în care n-am putut să ne vedem a fost foarte lungă. Ploaia şi vântul au făcut-o şi mai tristă. Nici gardenii n-am găsit ca să-ţi trimit, iartă-mă. Te rog, sună-mă.

Ichi

Boston

În primul an în care au fost despărţiţi, Alma a aşteptat cu nerăbdare scrisorile, cu timpul însă s-a obişnuit cu tăcerile prietenului ei, aşa cum s-a obişnuit şi cu cea a părinţilor şi a fratelui. Unchii încercau să o ferească de veştile rele sosite din Europa, mai cu seamă referitoare la soarta evreilor. Alma întreba de familie şi era silită să se mulţumească cu răspunsuri atât de fanteziste, încât războiul dobândea aceeaşi tonalitate ca legendele regelui Arthur, pe care le citise cu Ichimei în pergola din grădină. Conform mătuşă-sii Lillian, lipsa scrisorilor se datora problemelor poştei din Polonia, iar în ce-l privea pe fratele Samuel, măsurilor de securitate din Anglia. Samuel îndeplinea misiuni vitale, periculoase şi secrete în cadrul Royal Air Force, spunea femeia, drept care era condamnat la anonimatul cel mai sever. La ce bun să-i spună ea nepoatei că fratele ei căzuse cu avionul în Franţa. Isaac îi arăta Almei înaintările şi retragerile trupelor aliate înfigând pe hartă ace cu gămălie, dar n-avea curaj să-i spună adevărul despre părinţii ei. De când familia Mendel fusese jefuită de avere şi aruncată în ghetoul infam din Varşovia, nu mai avea veşti. Isaac contribuia cu sume generoase la organizaţiile care încercau să-i ajute pe cei din ghetou şi ştia că numărul evreilor deportaţi de nazişti între iulie şi septembrie 1942 depăşea două sute cincizeci de mii; mai ştia şi că mii de oameni mureau zilnic de inaniţie şi boli. Zidul încununat cu sârmă care despărţea ghetoul de restul oraşului nu era complet impermeabil: aşa cum mai pătrundeau ceva alimente şi medicamente de contrabandă, tot aşa ieşeau imagini oribile ale unor copii care agonizau de foame; oarece modalităţi de comunicare existau totuşi. Dacă banii destinaţi părinţilor Almei nu fuseseră de niciun ajutor şi dacă avionul lui Samuel se prăbuşise, era de presupus că tustrei pieriseră, dar cât timp nu avea dovezi clare Isaac Belasco o ferea pe nepoată-sa de marea durere.

O vreme Alma parcă se adaptase traiului cu unchii şi verii din casa de la Sea Cliff, numai că odată cu pubertatea a redevenit fata taciturnă care fusese la sosirea în California. S-a dezvoltat repede, iar primul asalt al hormonilor a coincis cu absenţa nedefinită a lui Ichimei. Avea zece ani la plecarea lui, iar la despărţire şi-au promis să rămână legaţi prin gând şi scrisori; unsprezece, când misivele au început să se rărească, doisprezece când distanţa s-a dovedit de netrecut şi s-a resemnat să-l piardă pe Ichimei. Îşi îndeplinea fără să crâcnească obligaţiile şcolare pe care le detesta şi se purta conform dorinţelor familiei adoptive, străduindu-se să treacă neobservată ca să evite întrebările sentimentale, care ar fi dat frâu liber furtunii de revoltă şi angoasă din inima ei. Singurul care nu se lăsa păcălit de purtarea ei ireproşabilă era Nathaniel. Băiatul avea un al şaselea simţ care-l ajutase să ghicească momentele în care vară-sa se închidea în dulap; venea pe vârfuri din celălalt capăt al conacului, o scotea din ascunzătoare cu rugăminţi rostite în şoaptă, ca să nu-şi trezească tatăl, care avea auzul fin şi somnul uşor, o punea în pat, o învelea şi stătea cu ea până adormea. Mergea şi el prin viaţă ca pe ouă, prudent şi purtând la rândul său o furtună în suflet. Număra lunile până la sfârşitul liceului, după care urma să plece la Harvard să studieze dreptul, după dorinţa tatălui, căruia nu îndrăznise să i se opună. Maică-sa era de părere să facă facultatea la San Francisco, nu în capătul opus al Statelor Unite, însă Isaac Belasco spunea că băiatul trebuia să plece departe, aşa cum făcuse el însuşi la aceeaşi vârstă. Fiu-său trebuia să devină un bărbat responsabil şi de nădejde, un *mensch.*

Pentru Alma, decizia lui Nathaniel de a pleca la Harvard a fost o jignire personală: l-a adăugat pe văru-său pe lista celor care o abandonau, mai întâi părinţii şi fratele, apoi Ichimei, acum el. Concluzie: fatalmente, îi pierdea pe cei pe care îi iubea cel mai mult. Acum se agăţa de Nathaniel ca în prima zi, pe cheiul de la San Francisco.

— Am să-ţi scriu, o liniştea el.

— Aşa a zis şi Ichimei, răspundea ea furioasă.

— Ichimei se află într-un lagăr, Alma, eu o să fiu la Harvard.

— E şi mai departe, nu e la Boston?

— Am să-mi petrec toate vacanţele cu tine, îţi jur.

În timp ce el se pregătea de plecare, Alma îl urma ca o umbră prin toată casa, inventa pretexte ca să-l reţină, iar când acestea s-au dovedit inutile, argumente menite să scadă iubirea pentru el. La opt ani se îndrăgostise de Ichimei cu intensitatea iubirilor din copilărie, iar de Nathaniel, cu dragostea senină pe care o ai la maturitate. În inima ei, amândoi aveau funcţii diferite şi erau la fel de indispensabili. Pe primul îl iubise intens, trebuia să-l vadă tot timpul, să o şteargă împreună în grădina de la Sea Cliff, care se întindea până la plajă şi era plină de ascunzători extraordinare în care să-şi descopere împreună limbajul infailibil al mângâierilor. De când Ichimei plecase la Topaz, ea se hrănea cu amintirile din grădină şi cu paginile jurnalului, umplute până la refuz de suspine scrise cu literă măruntă. Căci încă de la vârsta aceea demonstrase o tenacitate fantastică pentru dragoste. Sigur, cu Nathaniel nu se punea problema să se ascundă prin grădină. Pe el îl iubea altfel şi era convinsă că îl cunoştea ca nimeni altcineva, doar dormiseră împreună ţinându-se de mână în acelaşi pat în nopţile când o scotea din dulap, era confidentul ei, prietenul ei intim. Când descoperise pentru prima dată nişte pete întunecate pe lenjerie îl aşteptase tremurând să se întoarcă de la şcoală ca să-l târască în baie şi să-i arate dovada de netăgăduit că sângera de jos. Nathaniel avea o idee aproximativă despre cauza fenomenului, nu şi despre măsurile practice, aşa că tot el a luat-o la întrebări pe maică-sa, căci Alma n-avea curaj. Băiatul era la curent cu tot ce făcea sau gândea ea; Alma îi dăduse o dublură a cheii de la jurnalul vieţii, însă el n-avea nevoie să citească, ştia tot.

Alma a terminat liceul cu un an înainte de Ichimei. Între timp, cei doi pierduseră orice contact, dar ea îl

simţea prezent, căci în monologul neîntrerupt al jurnalului îi scria lui, mai curând din obişnuinţa fidelităţii decât din nostalgie. Se resemnase cu gândul de a nu-i mai vedea niciodată, dar, în lipsa altor prieteni, alimenta cu amintirea jocurilor secrete din grădină un amor de eroină tragică. Iar în timp ce el trudea zi-lumină pe un câmp de sfeclă, ea participa fără niciun chef la balurile debutantelor pe care i le impunea mătuşa Lillian. Petrecerile aveau loc la conac sau în curtea interioară a hotelului Palace, vechi de o jumătate de secol, cu tavanul acela fantastic din sticlă, lămpi enorme de cristal şi palmieri tropicali în hârdaie de ceramică portugheză. Lillian îşi pusese în cap să o mărite bine, convinsă că asta avea să fie mai lesne decât a le mărita pe propriile sale fiice atât de puţin blagoslovite de soartă, numai că Alma îi sabota frumoasele planuri. Isaac Belasco nu se prea amesteca în treburile femeilor, însă de data asta a izbucnit:

— Vânătoarea asta de logodnici e ceva nedemn, Lillian!

— Ce naiv eşti tu, Isaac! Ce, crezi că te-ai fi însurat cu mine dacă maică-mea nu ţi-ar fi pus laţul de gât?

— Dar Alma e o puştoaică, înainte de douăzeci şi cinci de ani căsătoria ar trebui să fie interzisă.

— Douăzeci şi cinci! La vârsta asta nu mai găseşti o partidă bună, toţi sunt deja luaţi!

Dar nepoata voia să studieze undeva departe, în cele din urmă Lillian a cedat: în fond, un an sau doi de educaţie superioară nu-i puteau strica. Au hotărât ca Alma să meargă la un colegiu pentru fete din Boston, acolo era încă Nathaniel, care va avea grijă s-o ferească de primejdiile şi tentaţiile oraşului. Lillian a încetat să-i mai prezinte potenţiali pretendenţi şi s-a apucat să-i facă zestrea: o puzderie de fuste largi şi de seturi de jachetă şi pulover de angora în culori pastel, care erau la modă, deşi n-o avantajau defel pe fata cu membre lungi şi trăsături puternic desenate.

Alma a insistat să călătorească singură, în ciuda temerilor mătuşii, care căuta o persoană respectabilă

care s-o însoţească; a zburat de la Braniff la New York, de unde un tren avea s-o ducă la Boston. Pe aeroport o aştepta Nathaniel, anunţat telegrafic să ia trenul cu ea. Verii s-au îmbrăţişat cu toată iubirea adunată în cele şapte luni trecute de la ultima lui vizită la San Francisco şi s-au pus la curent, luându-şi vorba din gură, cu ultimele veşti, în timp ce un hamal negru în uniformă încărca bagajele într-un cărucior ca să le ducă la taxi. Nathaniel a numărat valizele şi cutiile de pălării şi a întrebat-o pe vară-sa dacă avea de gând să vândă haine.

— Tu vorbeşti, care ai fost mereu un dandy?

— Ei, şi ce planuri ai, Alma?

— Ţi-am spus în scrisoare, vere. Ştii că îi ador pe ai tăi, dar mă cam sufoc în casa aia. Trebuie să devin independentă.

— Aşa… Cu banii lui tata?

Acest amănunt îi cam scăpase fetei. Primul pas către independenţă era să obţină o diplomă – în ce, încă nu se hotărâse. Vocaţia ei era încă în curs de definire.

— Maică-ta îmi tot caută un logodnic, dar eu n-am curaj să-i spun că am să mă mărit cu Ichimei.

— Dar trezeşte-te o dată, Alma, Ichimei a dispărut de zece ani din viaţa ta!

— Nu de zece, de opt.

— Scoate-ţi-l din cap. Chiar şi în cazul puţin probabil că se întoarce şi te doreşte, ştii foarte bine că nu te poţi căsători cu el.

— De ce?

— Cum de ce? Pentru că e de altă rasă, altă clasă socială, altă cultură, altă religie, alt nivel economic. Ce vrei mai mult?

— Atunci rămân fată bătrână. Dar tu ai vreo iubită, Nat?

— N-am, dar dacă o să am vei fi prima care o să afle.

— Cu atât mai bine. Putem să ne prefacem că suntem logodiţi.

— Păi, de ce?

— Ca să-i descurajăm pe proştii care o să-mi dea târcoale.

Verişoara se schimbase în ultimele luni, nu mai era şcolăriţa cu şosete albe, hainele cele noi o făceau să pară o femeie elegantă, numai că Nathaniel, depozitarul confidenţelor ei, nu s-a lăsat impresionat nici de ţigara din mâna ei, nici de taiorul bleumarin, pălăria, mănuşile şi pantofii de culoarea cireşii. Alma era aceeaşi fetiţă răsfăţată care se agăţa acum de el, speriată de aglomeraţia şi zgomotul din New York, dându-i drumul la mână abia în camera de hotel. „Rămâi să dormi cu mine, Nat", l-a implorat ea cu aceeaşi expresie înfricoşată pe chip ca atunci când o extrăgea din dulapul în care plângea, doar că băiatul nu mai era inocent şi a dormi cu ea ar fi avut alte conotaţii. A doua zi au luat trenul către Boston, încărcând bagajele cele multe şi complicate.

Alma îşi imagina colegiul din Boston ca pe o extensie mai liberă a liceului abia terminat. Se pregătea să-şi etaleze noile ţinute, să ducă o viaţă boemă în cafenelele şi barurile oraşului alături de Nathaniel şi să mai treacă şi pe la cursuri în timpul liber, ca să nu-şi dezamăgească unchii. Curând avea să descopere că nimeni nu se uita la ea, că existau sute de fete mult mai sofisticate decât ea, că văru-său găsea mai mereu scuze ca s-o lase cu ochii în soare şi mai era şi nepregătită să facă faţă studiilor. Colega ei de cameră era o fată durdulie din Virginia, care s-a apucat imediat să-i prezinte dovezile biblice ale superiorităţii rasei albe. Negrii, galbenii şi pieile-roşii se trăgeau din maimuţă; Adam şi Eva erau albi; Isus e posibil să fi fost american, nu era sigură. Nu era de acord cu ce făcea Hitler, dar trebuie să recunoaştem că în ce priveşte treaba cu evreii cam avea dreptate: era vorba de o rasă osândită, pentru că-l omorâseră pe Isus. Alma a cerut să fie mutată în altă cameră. A durat două săptămâni. Noua colegă era doldora de manii şi fobii, dar cel puţin nu era antisemită.

Primele trei luni au fost tare grele: nu era în stare să se organizeze nici măcar în lucrurile cele mai

simple, precum mâncarea, spălatul rufelor, transportul sau programul cursurilor; de asta se ocupaseră mai întâi institutoarele, apoi devotata sa mătuşă Lillian. Nu-şi făcuse niciodată patul şi nu-şi călcase nici măcar o bluză; pentru asta erau servitoarele casei; de asemenea, nu trebuise să se încadreze niciodată într-un buget, acasă nu se vorbea de bani. S-a mirat deci când Nathaniel i-a explicat că îndemnizaţia lunară nu includea restaurantele, saloanele de ceai, manichiura, coaforul sau maseuza. O dată pe săptămână, vărul ei venea – cu un caiet şi un creion – să o înveţe să ţină socoteala cheltuielilor. Ea promitea să se îndrepte, dar după o săptămână avea din nou datorii. Se simţea străină în acest oraş seniorial şi superb; colegele o marginalizau, băieţii nici nu se uitau la ea, lucruri pe care le trecea sub tăcere în scrisorile către unchii ei, iar dacă Nathaniel o sfătuia să se întoarcă acasă, îi spunea că orice era preferabil umilinţei de a reveni cu coada între picioare. Se închidea în baie, ca pe vremuri în dulap, dădea drumul la duş ca să nu se audă cum îşi blestema steaua nenorocoasă.

În noiembrie, la Boston s-a lăsat iarna. Alma trăise primii ei şapte ani la Varşovia, dar nu mai ţinea minte clima, nu era pregătită pentru ceea ce avea să vină peste ea în următoarele luni. Copleşit de grindină, viscole şi zăpadă, oraşul şi-a pierdut culorile şi lumina, a devenit cenuşiu şi alb. Viaţa se mutase în casă, se dârdâia cât mai aproape de calorifer. Oricât de bine s-ar fi încotoşmănat Alma, gerul îi crăpa pielea şi îi intra în oase de cum scotea nasul afară. A făcut degerături la mâini şi la picioare, răceala şi tusea nu-i mai treceau. Trebuia să-şi adune întreaga voinţă ca să se ridice din pat dimineaţa, să se îmbrace precum un inuit şi să înfrunte vremea rea, trecând de la o clădire la alta, lipită de ziduri ca să n-o ia vântul şi târându-şi paşii pe gheaţă. Străzile deveneau impracticabile, maşinile acoperite de munţi de zăpadă erau curăţate cu lopata şi târnăcopul; oamenii în blănuri şi lâneturi mergeau gârboviţi, copiii dispăruseră, la fel ca păsările şi animalele de companie.

Şi atunci când Alma îşi recunoscuse eşecul şi era pe punctul de a-şi suna rudele să vină s-o salveze din frigider, a cunoscut-o pe Vera Neumann, artistul plastic şi femeia de afaceri care îşi făcuse arta accesibilă tuturor cu eşarfele, feţele de masă, lenjeria de pat, farfuriile, piesele vestimentare – cam tot ce se putea picta sau imprima. Vera îşi înregistrase marca în 1942 şi în câţiva ani îşi crease o piaţă. Alma îşi amintea vag că mătuşa Lillian se întrecea cu amicele ei care să etaleze prima în fiecare sezon şalurile şi rochiile noi create de Vera, dar nu ştia nimic despre artistă. A asistat la o conferinţă a Verei întâmplător, ca să scape de frig între două cursuri; s-a pomenit într-o sală ticsită, cu pereţii tapisaţi cu pânze pictate. Toate culorile care dispăruseră din Boston odată cu iarna se aflau acolo, îndrăzneţe, capricioase, fantastice.

Publicul a primit-o cu ovaţii, prilej cu care Alma şi-a dat încă o dată seama de ignoranţa ei: habar nu avusese că autoarea eşarfelor mătuşă-sii era o celebritate. Vera Neumann nu se impunea prin fizic, era o femeie timidă, de un metru cincizeci, ascunsă sub ochelarii enormi cu rame negre, dar de cum a început să vorbească a fost limpede că era o mare personalitate. Alma abia o zărea din fundul sălii, dar a sorbit fiecare cuvânt, cu stomacul făcut ghem, căci intuise că trecea printr-un moment hotărâtor. Într-o oră şi un sfert, această femeiuşcă excentrică, feministă şi mărunţică a cucerit auditoriul cu relatările călătoriilor sale neobosite, sursă de inspiraţie pentru colecţiile ei: India, China, Guatemala, Islanda, Italia şi aşa mai departe. A vorbit despre filosofia ei, de tehnicile folosite, de comercializarea şi difuzarea produselor, de piedicile peste care trecuse.

Seara, Alma l-a sunat pe Nathaniel ca să-i spună, ţipând de entuziasm, că-şi găsise viitorul: avea să urmeze paşii Verei Neumann.

— Paşii cui?

— A celei care a creat cearşafurile şi feţele de masă din casa părinţilor tăi, Nat. Nu-mi mai pierd vremea cu nişte cursuri care nu-mi vor folosi la nimic. M-am

hotărât să studiez la universitate design şi pictură. Voi asista la atelierele Verei, apoi voi bate lumea-n lung şi-n lat, ca ea.

După câteva luni Nathaniel absolvea dreptul şi revenea la San Francisco, dar Alma nu s-a întors şi ea, în ciuda presiunilor mătuşii Lillian. A suportat patru ierni bostoniene fără să crâcnească, desenând şi pictând fără preget. Nu avea lejeritatea la desen a lui Ichimei, nici îndrăzneala coloristică a Verei Neumann, dar şi-a propus să suplinească prin bun-gust ceea ce îi lipsea în materie de talent. Ştia deja care îi va fi drumul. Modelele ei aveau să fie mai distinse decât cele ale Verei, căci intenţia ei nu era să satisfacă gustul popular şi să vândă mult, ci să creeze pentru propria ei plăcere. Nici nu i-a trecut prin minte să muncească pentru a-şi câştiga traiul. Nu va fi vorba de baticuri la zece dolari bucata sau de lenjerii de pat şi şervete angro; nu, va picta şi va imprima doar anumite piese vestimentare, doar pe mătase de cea mai bună calitate şi purtându-i semnătura. Din mâinile ei vor ieşi lucruri atât de exclusiviste şi de scumpe, încât amicele mătuşii Lillian se vor bate pe ele. Anii aceia au fost cei în care şi-a învins paralizia pe care i-o provocase oraşul impunător, în care a învăţat să se mişte, să bea cocktailuri fără să se îmbete prea tare şi să lege prietenii. A ajuns să se simtă atât de bostoniană, încât în vacanţele din California avea impresia că se află într-o ţară înapoiată de pe alt continent. A mai dobândit şi ceva admiratori pe ringul de dans, unde practica frenetică din copilărie cu Ichimei a dat rezultate, şi a avut o primă relaţie sexuală lipsită de ceremonie, în dosul unor tufişuri, la un picnic. Ceea ce i-a potolit curiozitatea şi complexele de virgină la douăzeci de ani trecuţi. A mai avut două-trei legături similare cu alţi tineri, nimic memorabil, concluzia fiind că trebuia să-i aştepte pe Ichimei.

Învierea

Cu câteva săptămâni înainte de absolvire, Alma l-a sunat pe Nathaniel la San Francisco pentru a pune la punct detaliile voiajului la Boston al familiei Belasco. Era prima femeie din neam care avea să obţină un titlu universitar, iar faptul că era în design şi istoria artei, discipline relativ obscure, nu-i ştirbea defel meritul. La ceremonie aveau să asiste chiar şi Martha şi Sarah, care urmau să-şi prelungească sejurul la New York, pentru cumpărături, nu însă şi unchiul Isaac: cardiologul îi interzisese deplasările cu avionul. Totuşi, omul era gata să nu ia în seamă ordinul, căci pe Alma o iubea mai mult decât pe propriile sale fiice, numai că de data aceasta s-a opus Lillian. În conversaţia telefonică cu văru-său, Alma i-a spus şi că de câteva zile avea impresia că e spionată. Sigur, nu era ceva grav, pesemne că imaginaţia îi juca feste, examenele finale o făceau mai nervoasă, dar Nathaniel a vrut să afle detalii. Păi, suna telefonul şi un glas bărbătesc cu accent străin întreba dacă era ea, după care închidea; mai era şi senzaţia neplăcută că era observată şi urmărită; un bărbat îi trăsese de limbă colegele, iar din descrierea acestora părea să fie vorba de tipul acela pe care-l zărise cu câteva zile în urmă ba într-o sală de curs, ba pe culoare, ba pe stradă. Suspicios ca orice avocat, Nathaniel a sfătuit-o să anunţe în scris poliţia din campus, o măsură legală de precauţie: dacă se întâmpla cumva ceva, bănuielile ei aveau să fie înregistrate; de asemenea, să nu iasă seara, sfat pe care Alma nu l-a urmat însă.

Era perioada petrecerilor extravagante ale studenţilor absolvenţi. Cu muzică, băutură şi dans, Alma a dat uitării umbra sinistră pe care o plăsmuise, asta până în vinerea de dinaintea absolvirii. Îşi petrecuse o bună parte din noapte într-o petrecere dezlănţuită, bând exagerat de mult şi prizând cocaină ca să se ţină pe picioare, două lucruri pe care nu le tolera deloc bine. La trei dimineaţa, un grup gălăgios a dus-o acasă într-o maşină decapotabilă. Clătinându-

se, ciufulită şi cu pantofii în mână, Alma şi-a căutat cheile în geantă, n-a apucat să le găsească, a apucat-o voma, în genunchi, a dat totul afară. Minute în şir a continuat să icnească uscat, cu lacrimile curgându-i pe obraji. În fine, a încercat să se ridice, leoarcă de transpiraţie, cu spasme în stomac, dârdâind şi gemând. Nişte degete ca nişte gheare i s-au înfipt în braţe şi au ridicat-o în două picioare. „Ar trebui să-ţi fie ruşine, Alma Mendel!” Nu a recunoscut vocea de la telefon. Cuprinsă de greaţă, s-a îndoit de mijloc, însă ghearele o ţineau bine. „Dă-mi drumul, dă-mi drumul”, a îngăimat ea, zbătându-se. O palmă pe obraz a trezit-o cât de cât şi a putut vedea bărbatul cu chipul întunecat brăzdat de cicatrice şi ras în cap. În mod inexplicabil, a simţit o uşurare, a închis ochii şi s-a abandonat beţiei şi îmbrăţişării de fier a necunoscutului care o pălmuise.

La şapte dimineaţa a zilei de sâmbătă, Alma s-a trezit sub o pătură aspră care îi zgâria pielea, pe bancheta din spate a unei maşini. Mirosea a vomă, a urină, a ţigări şi a alcool. Nu ştia unde se afla şi nu-şi amintea nimic. S-a ridicat în fund şi a încercat să se aranjeze, atunci a constatat că era fără rochie, doar în sutien, chiloţi şi portjartier, cu ciorapii rupţi şi desculţă. Nişte clopote nemiloase îi bubuiau în cap, îi era frig, avea gura uscată şi îi era frică. S-a culcat la loc, ghemuită, jeluindu-se şi chemându-l pe Nathaniel.

Puţin mai târziu cineva o scutura. A deschis cu greu ochii, a zărit silueta unui bărbat care deschisese portiera şi se apleca deasupra ei.

— Cafea şi aspirină, o să-ţi facă bine, i-a întins acela un pahar de carton şi două pastile.

— Lasă-mă, trebuie să plec, a bălmăjit ea cu limba încleiată, dând să se ridice.

— În halul ăsta nu pleci nicăieri. Ai tăi o să apară peste câteva ore. Mâine ai ceremonia de absolvire. Bea cafeaua. Şi dacă vrei să ştii, eu sunt fratele tău Samuel.

Aşa a reînviat Samuel Mendel, la unsprezece ani după ce murise în nordul Franţei.

După război, Isaac Belasco obţinuse dovezi concludente despre soarta de care avuseseră parte părinţii Almei în lagărul de exterminare nazist de lângă satul Treblinka din nordul Poloniei. Ruşii nu documentaseră eliberarea lagărului, aşa cum făcuseră americanii în alte locuri, oficial se ştiau prea puţine despre cele petrecute în acel infern, însă Agenţia Evreiască socotise că acolo pieriseră opt sute patruzeci de mii de suflete între iulie 1942 şi octombrie 1943, dintre care opt sute de mii de evrei. Cât despre Samuel Mendel, Isaac aflase că avionul în care se afla se prăbuşise în Franţa, în zona ocupată de germani, iar conform actelor militare britanice nu existaseră supravieţuitori. Trecuseră nişte ani de când Alma nu mai ştia nimic de ai ei, în sufletul ei îi socotea deja morţi, cu mult timp înainte de a i-o confirma unchiul ei. Când el i-a spus totul, Alma nu a plâns aşa cum ar fi fost de aşteptat, căci în anii aceia îşi exersase într-atât controlul sentimentelor, încât aproape că uitase să şi le exprime. Ca să pună punct tragediei, Isaac şi Lillian au luat-o pe Alma în Europa. La cimitirul din satul francez unde se prăbuşise avionul lui Samuel au aşezat o placă întru aducere aminte, cu numele lui şi datele naşterii şi morţii. Aprobare ca să se ducă în Polonia nu au primit, ţara era controlată de sovietici; călătoria asta avea s-o facă Alma mult mai târziu. Războiul se terminase de patru ani, dar Europa era încă ruinată şi mase consistente de oameni rătăceau în căutarea unei patrii. Alma a ajuns la concluzia că nu i-ar ajunge o viaţă ca să plătească privilegiul de a fi singura supravieţuitoare din familia ei.

Zguduită de declaraţia necunoscutului care se dădea drept Samuel Mendel, Alma s-a ridicat pe banchetă şi a înghiţit cafeaua cu aspirinele din trei sorbituri. Omul nu semăna cu tânărul cu obraji bucălaţi şi expresie jucăuşă pe care-l condusese pe cheiul din Danzig. Fratele ei era o amintire înceţoşată, nu individul acela slab, uscăţiv, cu priviri

aspre, ars de soare şi brăzdat de riduri adânci şi cicatrice.

— Cum pot să ştiu că eşti fratele meu?

— Nu poţi. Dar nu mi-aş pierde timpul cu tine dacă n-aş fi.

— Unde-mi sunt hainele?

— La spălătorie. O să fie gata peste o oră. Avem timp să vorbim.

Samuel i-a povestit că ultima imagine după ce avionul a fost lovit a fost lumea văzută de sus şi învârtindu-se întruna. Nu apucase să sară cu paraşuta, de asta era sigur, căci în cazul ăsta l-ar fi descoperit nemţii, nu putea explica nici cum de nu se făcuse praf sau nu pierise în incendiul care cuprinsese aparatul. Presupunea că fusese expulzat împreună cu scaunul în timpul căderii şi aterizase în coroanele unor copaci, rămânând agăţat. Patrula inamică a găsit cadavrul copilotului şi nu a mai căutat. El a fost salvat de doi bărbaţi din rezistenţa franceză, avea o grămadă de oase rupte şi era amnezic; constatând că era circumcis, aceştia l-au predat unui grup din rezistenţa evreiască. A stat ascuns cu lunile în peşteri, grajduri, subsoluri, fabrici părăsite şi case ale unor oameni buni dispuşi să-l ajute, îşi schimba sălaşul frecvent, în cele din urmă oasele i s-au sudat, a încetat să fie o povară şi s-a alăturat grupului pe post de combatant. Ceaţa de pe creier s-a lăsat dusă mult mai greu decât lipirea oaselor. După uniforma pe care o purta când fusese găsit, au dedus că venea din Anglia. Ştia engleza şi franceza, dar răspundea în poloneză; aveau să treacă luni până să poată din nou folosi cele două limbi. Cum îşi uitase numele, camarazii i-au spus Faţă-Tăiată, din cauza cicatricelor, însă el şi-a luat un alt nume, Jean Valjean, după protagonistul romanului lui Victor Hugo pe care-l citise în convalescenţă. A luptat alături de ceilalţi într-un război de hărţuire ce părea fără de sfârşit. Forţele germane erau atât de eficiente, orgoliul lor atât de monumental, setea de putere şi de sânge atât de nepotolită, încât actele de sabotaj ale grupului nu reuşeau nici măcar să zgârie

pielea monstrului. Trăiau în umbră, se mişcau precum şobolanii speriaţi, senzaţia constantă era de eşec şi zădărnicie, dar continuau, căci nu aveau alternativă. Se salutau cu un singur cuvânt: victorie, şi tot aşa se şi despărţeau. Finalul era previzibil: capturat în timpul unei acţiuni, grupul a fost trimis la Auschwitz.

La sfârşitul războiului, după ce supravieţuise lagărului, Jean Valjean a reuşit să se îmbarce clandestin cu destinaţia Palestina, către care se îndreptau valuri de refugiaţi evrei, în ciuda Marii Britanii, care controla regiunea, încercând să împiedice exodul pentru a evita un conflict cu arabii. Războiul îl transformase într-un lup solitar care nu lăsa niciodată garda jos. A avut legături întâmplătoare, asta până când colega sa din Mossad, agenţia israeliană de spionaj în care intrase, o investigatoare minuţioasă şi îndrăzneaţă, l-a anunţat că avea să fie tată. Se numea Anat Rákosi şi emigrase cu tatăl ei din Ungaria, singurii supravieţuitori ai unei familii numeroase. Cu Samuel avusese o relaţie cordială, nesentimentală şi lipsită de viitor, ceva comod pentru amândoi; aşa ar fi rămas dacă n-ar fi apărut sarcina neaşteptată. Anat se credea sterilă ca urmare a foamei, loviturilor, violurilor şi „experimentelor” medicale prin care trecuse. Constatând că ceea ce-i creştea în burtă nu era o tumoare, ci un plod, şi-a zis că Dumnezeu făcuse o glumă. Nu i-a spus nimic iubitului ei până în luna a şasea. „Ca să vezi, şi eu care credeam că în sfârşit ai pus şi tu ceva carne pe tine!” a sunat comentariul lui Samuel, dar bucuria lui era adevărată. „Mai întâi trebuie să aflăm cine eşti, pentru ca ăsta mic să ştie de unde se trage. Că Valjean e prea melodramatic”, a spus ea. El amânase cu anii decizia de a-şi căuta identitatea, însă Anat s-a apucat imediat de treabă, cu aceeaşi tenacitate cu care descoperea pentru Mossad ascunzătorile criminalilor nazişti care scăpaseră de procesul de la Nürnberg. A luat-o dw la Auschwitz, ultima destinaţie a lui Samuel înainte de armistiţiu, a mers pe firul istoriei pas cu pas. Legănându-şi pântecul, a plecat în Franţa să vorbească cu unul

dintre puţinii membri ai rezistenţei evreieşti rămaşi acolo, care a ajutat-o să dea de cei care salvaseră pilotul avionului englezesc; nu a fost uşor, căci după război ai fi zis că toţi francezii erau eroi ai rezistenţei. Anat a ajuns la Londra, a scotocit în arhivele Royal Air Force, a găsit mai multe fotografii ale unor tineri care parcă aduceau cu iubitul ei. Era singura posibilitate: l-a sunat şi i-a citit la telefon cinci nume. „Care dintre ele îţi spune ceva?" „Mendel! Sunt sigur! Mendel e numele meu!" a strigat el, oprindu-şi cu mari eforturi suspinele.

— Fiul meu are patru anişori şi se numeşte Baruh, ca tata. Baruh Mendel, i-a spus el Almei în timp ce stăteau în maşină.

— Te-ai însurat cu Anat?

— Nu. Încercăm să trăim împreună, dar nu e uşor.

— Deci ştii de mine de patru ani şi n-ai venit decât acum, i-a reproşat Alma.

— Păi, de ce să fi venit? Fratele pe care l-ai cunoscut a murit într-un accident aviatic. N-a mai rămas nimic din băiatul care a intrat ca pilot în Anglia. Cunosc povestea, Anat mi-o repetă întruna, dar nu o percep ca a mea, e o relatare seacă, lipsită de sens. Adevărul e că nu-mi aduc aminte de tine, deşi ştiu că eşti sora mea, Anat nu se înşală în chestiile astea.

— Eu îmi amintesc că aveam un frate care se juca cu mine şi cânta la pian, dar nu semeni cu el…

— Nu ne-am văzut de atâţia ani, ţi-am zis doar, nu mai sunt acelaşi.

— Şi-acum, de ce ai venit?

— N-am venit pentru tine, sunt în misiune, nu pot să-ţi dau amănunte, firește. Am profitat ca să vin la Boston pentru că Anat crede că Baruh are nevoie de o mătuşă. Tatăl ei a murit acum câteva luni. N-a mai rămas nimeni din familia ei, nici din a mea, doar tu. Nu vreau să-ţi impun nimic, Alma, vreau doar să ştii că sunt în viaţă şi că ai un nepot. Uite, Anat îţi trimite asta.

I-a întins o fotografie color cu copilul împreună cu părinţii săi. Anat Rákosi aşezată, cu copilul în brate; o femeie slăbuţă, palidă, cu ochelari rotunzi. Alături, tot aşezat, cu braţele încrucişate peste piept, Samuel. Copilul are trăsături arcate şi părul creţ şi negru ca al tatălui. Pe spate, o adresă din Tel Aviv.

— Vino să ne vezi, Alma, să-l cunoşti pe Baruh, i-a spus la plecare, după ce a luat hainele de la spălătorie şi a condus-o acasă.

Sabia familiei Fukuda

Agonia a durat mai multe săptămâni. Cu plămânii roşi de cancer, respirând horcăit ca peştele pe uscat, lui Takao Fukuda îi era greu să moară. Abia vorbea, era atât de slăbit, că nici prin scris nu reuşea să comunice, mâinile umflate şi tremurătoare nu puteau trasa delicatele litere japoneze. Refuza să mănânce şi îşi smulgea sonda prin care era hrănit, profitând de neatenţia alor săi sau a infirmierelor. A căzut într-o stare de torpoare, însă Ichimei, care făcea ture la spital la fel ca mama şi sora sa, ştia că era lucid şi speriat. Îi aranja pernele ca să-l ţină semiaşezat, îi ştergea fruntea transpirată, îl freca pe pielea descuamată cu loţiune, îi punea pe limbă bucăţele de gheaţă, îi vorbea despre plante şi grădini. Într-o zi a observat că buzele tatălui încercau să rostească un nume care semăna cumva cu cel al unei mărci de ţigări, dar nici nu se punea problema ca omul să vrea să fumeze, era absurd. A încercat totuşi toată după-amiaza să descifreze ceea ce dorea să-i transmită Takao. „Kemi Morita? Asta vrei să spui, tati? Vrei s-o vezi?" a întrebat în cele din urmă. Takao a aprobat făcând semn că da. Era vorba despre lidera spirituală Oomoto, o femeie despre care se spunea că poate vorbi cu spiritele. Ichimei o cunoştea, femeia trecea pe la toate micile comunităţi ale acestei religii.

— Tata vrea s-o chemăm pe Kemi Morita, a anunţat-o apoi pe Megumi.

— Dar locuieşte la Los Angeles, Ichimei.

— Câţi bani mai avem? Putem să-i cumpărăm biletul.

Când a sosit Kemi Morita, Takao nu-şi mai putea mişca nici măcar pleoapele. Singurul semn de viaţă era zumzetul aparatului de respirat; suspendat în limb, omul aştepta. Megumi o aşteptase pe preoteasă la aeroport cu o maşină pe care i-o împrumutase o colegă de la fabrică. Femeia părea un copil în pijama albă. Cu părul alb, umerii căzuţi şi târându-şi paşii. Dar chipul neted, fără riduri şi senin precum o mască din bronz crea un contrast puternic.

Cu paşi mărunţi, Kemi Morita s-a apropiat de pat şi i-a luat mâna – Takao a deschis imediat ochii, iar când şi-a recunoscut maestra spirituală, chipul său emaciat a tresărit. Ichimei, Megumi şi Heideko s-au retras spre capătul camerei, preoteasa a murmurat o rugăciune lungă sau un poem în japoneza veche. Apoi şi-a lipit urechea de buzele muribundului. După câteva minute, l-a sărutat pe frunte şi s-a întors la ceilalţi.

— Mama, tatăl şi bunicii lui Takao sunt aici, a rostit în japoneză, arătând spre capul patului. Au venit de departe ca să-l conducă Dincolo. Takao e gata de plecare, dar mai întâi are un mesaj pentru Ichimei. Iată-l: „Katana familiei Fukuda se află îngropată într-o grădină pe malul mării. Nu poate rămâne acolo. Ichimei, trebuie să o recuperezi şi s-o aşezi la locul ei, pe altarul strămoşilor noştri”.

Ichimei a primit mesajul cu o plecăciune adâncă şi ducându-şi mâinile la frunte. Nu-şi mai amintea limpede noaptea în care îngropaseră sabia, anii şterseseră scena, dar Heideko şi Megumi ştiau unde era grădina aceea care ajungea până la mare.

— Şi acum Takao cere ultima ţigară, a mai spus Kemi Morita înainte de a pleca.

Când a revenit la Boston, Alma a constatat că, în anii în care lipsise, familia Belasco se schimbase mai mult decât se putea deduce din scrisori. În primele zile s-a simţit în plus, ca într-o vizită scurtă, întrebându-se care era locul ei acolo şi ce naiba avea să facă. San Francisco i se părea provincial; ca să-şi facă un nume cu picturile ei pe mătase ar fi trebuit să plece la New York, unde ar fi trăit printre artişti renumiţi şi mai aproape de influenţele Europei.

Se născuseră trei nepoţi Belasco, unul de trei luni, al Marthei, şi gemenele Sarei, care, printr-o eroare a legilor geneticii, aveau aspect de scandinave sadea. Nathaniel se ocupa de firma tatălui, locuia singur într-un penthouse cu vedere spre golf şi-şi umplea orele libere navigând cu velierul. Vorbea puţin şi avea puţini prieteni. La douăzeci şi şapte de ani continua să ţină piept campaniei agresive a maică-sii, menită a-

i găsi o nevastă pe măsură. Candidate erau cu duiumul, căci băiatul era de familie bună, era plin de bani şi arăta ca un june-prim, devenise acel *mensch* pe care şi-l dorise tatăl său, la care se uitau cu jind toate fetele de măritat din colonia evreiască. Mătuşa Lillian nu se schimbase mult, era aceeaşi femeie bună şi activă dintotdeauna, însă i se accentuase surzenia, drept care ţipa, nu vorbea, mai şi încărunţise, dar nu se vopsea pentru că nu voia să pară mai tânără, dimpotrivă. Bărbatu-său, în schimb, parcă îşi pusese pe umeri douăzeci de ani, acum diferenţa relativ mică ce-i despărţea părea de trei ori mai mare. Isaac suferise un atac de cord, îşi revenise, dar era slăbit. Din spirit de disciplină, trecea pe la birou câteva ore pe zi, dar lăsase toată treaba în seama lui Nathaniel; renunţase cu totul la viaţa mondenă, după care nu se dăduse niciodată în vânt, citea mult, admira din pergola din grădină peisajul mării şi al golfului, cultiva arbuşti de mastic în seră, studia texte de legislatură şi de botanică. Se muiase, cea mai mică emoţie îi umezea ochii. Lillian trăia cu frica în sân. „Jură-mi ci n-ai să mori înaintea mea, Isaac", îl implora când vedea că-si pierde suflul şi se târa spre patul în care se prăbuşea mai palid decât cearşaful. Lillian habar nu avea să gătească, pentru asta era mereu un *chef,* dar de când cu boala lui Isaac îi pregătea singură nişte supe infailibile după reţetele moştenite de la mama ei, scrise de mână pe un caiet. Îl târâse la o duzină de medici, asista la consultaţii ca să nu i se ascundă nimic, îi administra chiar ea medicamentele. Recurgea şi la mijloace ezoterice. Se ruga lui Dumnezeu nu doar dimineata şi pe seară, cum era obiceiul, ci la orice oră: *Shemá Israel, Adonai Eloeinu, Adonai Ejad.* Era vegheat de un ochi de sticlă turcesc şi de o mână a Fatimei din tinichea vopsită atârnate de tăblia patului; pe comodă ardea tot timpul o lumânare, alături de Biblia evreiască, una creştină şi o sticluţă cu apă sfinţită, adusă de o slujnică de la capela Sfântului Iuda.

— Dar asta ce-i? s-a mirat când a văzut pe noptieră un schelet cu pălărie.

— Baronul Samedi. Mi l-au trimis de la New Orleans. E zeul morţii, dar şi al sănătăţii, l-a lămurit Lillian.

Prima pornire a lui Isaac a fost să arunce pe jos toate fetişurile care-i năpădiseră camera, dar dragostea pentru nevastă-sa a fost mai tare. În fond, ce-l costa să închidă ochii dacă asta o ajuta pe Lillian, care aluneca inexorabil pe panta panicii. Altă consolare nu putea să-i ofere. Era îngrozit de propria-i deteriorare fizică, căci fusese zdravăn şi sănătos şi se credea indestructibil. O epuizare teribilă îi rodea oasele, numai voinţa sa de elefant îl făcea să-şi îndeplinească obligaţiile autoimpuse. Printre acestea, să rămână în viaţă ca să nu-şi dezamăgească soţia.

Sosirea Almei i-a insuflat o brumă de energie. Nu era omul efuziunilor sentimentale, era vulnerabil şi trebuia să aibă grijă ca torentul de duioşie să nu dea pe dinafară. Doar Lillian, în clipele de intimitate, îşi dădea seama ce simţea el. Fiu-său Nathaniel era toiagul de care Isaac se sprijinea, era cel mai bun prieten, partenerul şi confidentul său, dar nu fusese nevoie să i-o spună niciodată – o ştiau amândoi, cuvintele ar fi fost stânjenitoare. Pe Martha şi pe Sarah le trata cu afecţiunea unui patriarh binevoitor, dar îi mărturisise în taină nevesti-sii că fetele astea nu-i prea plăceau, le considera meschine. Nici Lillian nu le adora, dar n-ar fi recunoscut în ruptul capului. Pe nepoţi, Isaac îi iubea de departe. „Să mai crească, încă nu sunt persoane”, spunea pe ton de glumă, ca să se scuze, dar era exact ce simţea. Însă pentru Alma avusese dintotdeauna o slăbiciune.

Când nepoata venise din Polonia să stea la Sea Cliff, în 1939, Isaac prinsese atâta drag de ea, încât mai târziu simţise un fel de bucurie vinovată aflând de dispariţia părinţilor fetei, căci asta îi dădea prilejul să le ia locul în inima Almei. Nu-şi propusese să o formeze, ca pe propriii săi copii, ci să o protejeze, de aici libertatea de a o iubi. Dacă Lillian se ocupa de aspectele practice, el se distra provocând-o intelectualiceşte şi împărtăşind cu ea pasiunea pentru botanică şi geografie. Ideea creării Fundaţiei Belasco

i-a venit tocmai într-o zi când îi arăta Almei cărţile despre grădini. Au tot dat târcoale ideii, luni în şir, iar fata, care avea pe atunci treisprezece ani, a fost cea care a zis că trebuiau să planteze grădini în cartierele defavorizate ale oraşului. Isaac o admira; constata de-a dreptul fascinat evoluţia ei mentală, îi înţelegea singurătatea, era înduioşat când venea să-i caute compania. Fetiţa se aşeza lângă el, îi punea o mână pe genunchi şi se uitau la televizor sau citeau cărţi de grădinărit; căldura şi greutatea acelei mânuţe erau un dar preţios pentru el. O mângâia pe cap când nu-l vedea nimeni şi îi lăsa dulciuri sub pernă. Tânăra femeie întoarsă de la Boston cu coafură geometrică, buze rujate şi pas ferm nu era Alma cea timorată de atunci, care dormea cu pisica în braţe pentru că-i era frică să doarmă singură, însă odată depăşită jena reciprocă, cei doi şi-au recuperat relaţia delicată pe care o avuseseră mai bine de un deceniu.

— Îţi aminteşti de familia Fukuda? şi-a întrebat nepoata după câteva zile.

— Cum să nu! a tresărit Alma.

— Ieri m-a sunat unul din băieţi.

— Ichimei?

— Exact. Era mezinul, nu? M-a întrebat dacă poate veni să mă vadă, are ceva de vorbit cu mine. Sunt în Arizona.

— Unchiule, Ichimei e prietenul meu şi nu l-am văzut de când au fost luaţi cu toţii. Te rog, pot să asist şi eu?

— Mi-a dat de înţeles că e vorba de o chestiune privată.

— Când vine?

— Am să te anunţ, Alma.

Cincisprezece zile mai târziu, la conacul de la Sea Cliff se prezenta Ichimei, într-un costum ieftin şi cravată neagră. Alma îl aştepta cu inima bubuindu-i în piept, i-a deschis uşa înainte ca el să apuce să sune şi i s-a aruncat în braţe. Era şi acum ceva mai înaltă decât el şi a fost gata să-l dărâme. Uimit să o vadă şi deconcertat pentru că manifestările de afecţiune în public nu sunt bine văzute de japonezi, Ichimei n-a

ştiut să răspundă demonstraţiei de efuziune, dar nici n-a avut timp: Alma l-a luat de mână şi l-a târât în casă, repetându-i întruna numele cu ochii umezi, iar de cum s-a văzut dincolo de prag l-a sărutat din plin pe gură. Din bibliotecă, unde stătea pe fotoliul preferat cu motanul Neko pe genunchi, pisica lui Ichimei, care acum avea şaisprezece ani, Isaac Belasco a văzut scena şi s-a ascuns în spatele ziarului până când cei doi au intrat în încăpere. Alma i-a lăsat singuri şi a închis uşa.

Ichimei i-a povestit în puţine cuvinte prin ce trecuse familia sa – Isaac era la curent, căci după ce fusese sunat făcuse cercetări în legătură cu familia Fukuda. Aflase nu doar despre sfârşitul lui Takao şi al lui Charles, despre deportarea lui James şi sărăcia în care se zbăteau văduva şi cei doi copii rămaşi, dar mai apucase să ia şi anumite măsuri. Singura noutate a fost mesajul lui Takao în legătură cu sabia.

— Îmi pare tare rău că a murit Takao. A fost prietenul şi maestrul meu. Îmi pare rău şi de Charles şi de James. Să ştii că nu s-a atins nimeni de locul unde se află *katana* familiei tale. Poţi să o iei când doreşti, dar a fost îngropată cu un ceremonial anume şi cred că tatăl tău ar dori să fie scoasă la lumină cu aceeaşi solemnitate.

— Sigur, domnule. Dar deocamdată n-am unde s-o pun. Aş putea s-o las aici? Nu pentru mult timp, sper.

— Va fi o onoare pentru casa asta, Ichimei. Te grăbeşti să o recuperezi?

— Locul ei este pe altarul strămoşilor, dar deocamdată nu avem nici casă, nici altar. Mama, sora mea şi cu mine locuim la o pensiune.

— Câţi ani ai, Ichimei?

— Douăzeci şi doi.

— Deci eşti major şi cap de familie. Poţi să te ocupi de afacerea pe care am avut-o cu tatăl tău.

Şi Isaac Belasco i-a explicat unui Ichimei stupefiat că în 1941 pusese bazele unei societăţi cu Takao Fukuda: o seră de flori şi plante decorative. Războiul curmase planul, însă nici unul, nici celălalt nu-şi retrăseseră cuvântul dat, aşa că totul rămânea în

picioare. Exista şi un teren potrivit la Martinez, în partea de est a golfului San Francisco, pe care îl achiziţionase la un preţ bun. Două hectare de pământ neted, roditor şi bine irigat, cu o casă modestă, dar decentă, unde ai săi ar fi putut sta până să facă rost de ceva mai bun. Ichimei va avea de tras tare ca să meargă afacerea, aşa cum stabilise cu Takao.

— Avem deci pământul, Ichimei. Am să vărs capitalul iniţial pentru pregătirea terenului şi plante, restul te priveşte. Cu ce scoţi, ai să-ţi plăteşti partea cum poţi, fără grabă şi fără dobândă. Când va fi momentul, punem societatea pe numele tău. Deocamdată, aparţine Societăţii Belasco, „Fukuda şi Fiii".

Nu i-a mai spus că societatea şi cumpărarea terenului datau de mai puţin de o săptămână. Asta avea s-o descopere Ichimei după patru ani, când a trecut afacerea pe numele lui.

Familia Fukuda a revenit în California şi s-a instalat la Martinez, la patruzeci şi cinci de minute de San Francisco. Ichimei, Megumi şi Heideko au muncit zi-lumină şi au obţinut prima recoltă de flori. Pământul şi clima s-au dovedit peste aşteptări, nu rămânea decât să plaseze marfa pe piaţă. Heideko dovedise mai multă energie şi tărie de caracter decât toţi ceilalţi din familie; la Topaz îşi demonstrase combativitatea şi spiritul organizatoric; în Arizona îi ţinuse pe toţi, căci Takao abia respira între două ţigări şi două crize de tuse. Îşi iubise bărbatul cu lealitatea feroce a uneia care îşi ia în serios destinul de nevastă, totuşi văduvia fusese o eliberare. Întoarsă cu copiii în California şi pomenindu-se cu două hectare de posibilităţi, s-a pus imediat pe treabă. La început, Megumi a fost nevoită să pună şi ea mâna pe sapă şi pe greblă, deşi mintea ei era la un viitor care n-avea nimic de-a face cu agricultura. Ichimei era pasionat de botanică şi ţinea la tăvăleală, dar era lipsit de simţ practic şi nu ştia să câştige banul. Era idealist, visător, talentat la desen şi la poezie, dedat meditaţiei, nu comerţului. Când a fost să vândă spectaculoasa

producţie de flori la San Francisco, maică-sa l-a îmboldit să-şi cureţe unghiile de pământ, să-şi pună costum, cămaşă albă şi cravată colorată – niciun semn de doliu – şi să încarce camioneta.

Megumi făcuse o listă cu cele mai elegante florării din oraş, Heideko a luat-o şi le-au luat la rând. Ea rămânea în maşină, conştientă că arăta ca o ţărancă japoneză şi abia vorbea englezeşte, în vreme ce Ichimei, roşu până în vârful urechilor, îşi oferea marfa. Tot ce avea legătură cu banii îl ruşina enorm. Soră-sa era de părere că Ichimei nu era făcut pentru America, era prea discret, auster, pasiv şi umil; dacă ar fi fost după el, ar fi umblat aproape gol şi cerşindu-şi hrana cu o strachină în mână, precum profeţii şi sihastrii din India.

Heideko şi Ichimei s-au întors cu marfa vândută toată. „E pentru prima şi ultima oară când merg cu tine, fiule. Eşti capul familiei. Nu putem mânca flori, învaţă să le vinzi”, i-a spus Heideko. A încercat el să-i paseze treaba asta soră-sii, dar Megumi avea gânduri de plecare. Dar au văzut ce uşor era să obţină un preţ bun pentru flori; şi-ar fi putut plăti datoria în patru sau cinci ani, dacă se mulţumeau cu strictul necesar şi nu intervenea nicio nenorocire. În plus, după ce a văzut recolta, Isaac Belasco le-a promis obţinerea unui contract cu hotelul Fairmont, celebru pentru superbele buchete de flori proaspete din hol şi din saloane.

În sfârşit, norocul începea să le surâdă, după treisprezece ani de ghinion; şi atunci, Megumi le-a spus că împlinise treizeci de ani şi era cazul să-şi vadă de drumul ei. În timpul ăsta, Boyd Anderson se căsătorise şi divorţase, era tatăl a doi copii şi o rugase din nou pe Megumi să vină în Hawaii, unde-i mergea bine cu atelierul auto şi afacerea cu camioane. „Lasă Hawaiiul, dacă vrei să fii cu mine vino la San Francisco”. Se hotărâse să facă şcoala de moaşe. La Topaz asistase la mai multe naşteri şi de fiecare dată când ridicase în mâini o fiinţă proaspăt venită pe lume simţise un fel de extaz asemănător unei revelaţii divine. De curând, acest aspect al obstetricii, dominat

de medici şi chirurgi, începuse să fie lăsat pe mâna moaşelor – iar ea voia să fie una dintre primele şi cele mai bune. A fost primită la un curs de moaşe şi sănătate feminină, care avea marele avantaj că era gratuit. În cei trei ani care au urmat, Boyd Anderson a curtat-o de la distanţă cu aceeaşi tenacitate, convins că după ce-şi lua diploma avea să se mărite cu el şi să meargă în Hawaii.

27 noiembrie 2005

Să nu-ţi vină să crezi, Alma: Megumi s-a hotărât să iasă la pensie. A costat-o atât de mult să-şi ia diploma şi îşi iubeşte atât de tare profesia, încât aveam impresia că nu se va pensiona niciodată. Am socotit că în patruzeci şi cinci de ani a adus pe lume cam o mie cinci sute de prunci. Contribuţia ei la explozia demografică, vorba ei. A împlinit optzeci de ani, e văduvă de un deceniu şi are cinci nepoţi, e cazul să se odihnească, numai că i-a intrat în cap să pună pe roate o afacere de catering. Zău dacă înţelegem de ce, că soră-mea e incapabilă să prăjească un ou. Am avut nişte ore libere ca să pictez. De data asta nu mai revin, ca de atâtea ori, la peisajul de la Topaz. Pictez o cărare în munţi din sudul Japoniei, în apropiere se află un templu foarte vechi şi izolat. Trebuie să revenim împreună în Japonia, mi-ar plăcea să-ţi arăt templul acela.

Ichi

Dragostea

Anul 1955 nu a fost doar un an de trudă şi eforturi pentru Ichimei, a fost şi anul dragostei sale. Alma a renunţat la proiectul de a reveni la Boston, a deveni o a doua Vera Neumann şi a bate lumea-n lung şi-n lat. Unicul scop al vieţii ei era să fie cu Ichimei. Se întâlneau aproape zilnic pe seară, când lucrul la câmp se termina, într-un motel de pe şosea aflat la nouă kilometri de Martinez. Alma ajungea mereu prima şi plătea camera unui pakistanez care o măsura din cap până-n picioare cu profund dispreţ. Ea se uita fix în ochii lui, orgolioasă şi insolentă, până când omul îşi pleca privirile şi îi dădea cheia. Scena se repeta întocmai de luni până vineri.

Acasă, Alma spusese că urma nişte cursuri serale la Universitatea din Berkeley. Pentru Isaac Belasco, care era convins că avea idei înaintate şi putea face afaceri şi fi prieten cu grădinarul său, ar fi fost inacceptabil ca un membru al familiei să întreţină relaţii intime cu un Fukuda. La rândul ei, Lillian era convinsă că Alma avea să se mărite cu un *mensch* din colonie, aşa cum făcuseră Martha şi Sarah, nici nu încăpea discuţie. Singurul care era la curent cu acest secret era Nathaniel, dar nici el nu era de acord. Alma nu-i spusese despre motel, nici el nu o trăsese de limbă, prefera să nu cunoască amănuntele. Nu-i venea să-l descalifice pe Ichimei ca pe o toană a vară-sii care avea să treacă rapid; aştepta ca Alma să priceapă mai devreme sau mai târziu că nu aveau nimic în comun. Nu-şi amintea de propria sa relaţie cu Ichimei din copilărie, cu excepţia lecţiilor de arte marţiale de pe strada Pine. După ce începuse liceul şi se terminase cu teatrul din pod îl văzuse extrem de rar, deşi Ichimei venea des la Sea Cliff să se joace cu Alma. Iar după întoarcerea familiei Fukuda la San Francisco, se întâlniseră scurt de vreo două ori, când îl trimitea taică-său să le dea bani pentru seră. Nu pricepea ce naiba vedea vară-sa la ăsta: un tip nesubstanţial, care trecea fără să lase urme, exact opusul bărbatului puternic şi sigur pe el care ar fi

putut domina o femeie atât de complicată ca Alma. Era convins că părerea sa ar fi fost aceeaşi dacă Ichimei nu ar fi fost japonez, rasa nu conta, era o chestiune de caracter. Căci Ichimei era lipsit de acea doză de ambiţie şi agresivitate atât de necesară bărbaţilor pe care însuşi şi-o cultivase prin propria voinţă. Îşi amintea perfect anii de teamă, problemele de la şcoală, strădania teribilă pentru a studia o meserie care cerea un soi de răutate pe care nu o avea. Îi era recunoscător tatălui său pentru că insistase să-i urmeze cariera; ca avocat se călise, dobândise o piele de caiman care îl schimbase şi-l făcuse să progreseze. „N-ai decât să crezi ce vrei tu, Nat, dar nu îl cunoşti pe Ichimei şi nu te cunoşti nici pe tine", îi replica Alma atunci când îi expunea teoria sa despre masculinitate.

Amintirea acelor luni binecuvântate în care se întâlnea cu Ichimei la motelul unde nu puteau stinge lumina din cauza goangelor noctambule care ieşeau de prin colţuri a susţinut-o pe Alma în anii care au urmat, când a încercat să se smulgă din amor şi dorinţă şi să le înlocuiască cu penitenţa fidelităţii. Cu Ichimei descoperise multiplele subtilităţi ale amorului şi plăcerii, de la patima dezlănţuită şi neînfrânată, până la clipele sacre când emoţia îi ridica la ceruri şi rămâneau nemişcaţi, întinşi ochi în ochi pe pat, privindu-se îndelung, mulţumind sorţii, simţind că-şi atinseseră străfundul sufletului, purificaţi de faptul că se desprinseseră de orice artificiu şi zăceau aşa, vulnerabili, într-un extaz în care plăcerea şi tristeţea se confundau, între exaltare vitală şi dulcea tentaţie de a muri împreună chiar atunci, pentru a nu se despărţi niciodată. Izolată de lume prin magia dragostei, Alma ignora vocea interioară care o chema la ordine şi îi cerea prudenţă, avertizând-o cu privire la consecinţe. Trăiau doar pentru aceste întâlniri, nu exista mâine sau ieri, nu exista decât camera insalubră cu fereastra blocată, mirosul de mucegai, ceaşafurile uzate şi ventilatorul care horcăia perpetuu. Nu existau decât ei doi, primul sărut lacom de cum

treceau pragul, înainte de a încuia uşa, mângâierile în picioare, hainele pe care le lepădau la nimereală, trupurile goale şi tremurătoare, căldura, gustul şi mirosul celuilalt, textura pielii şi a părului, miracolul de a se pierde în dorinţă până la extenuare, de a dormita îmbrăţişaţi şi a reveni la plăcerea reînnoită, glumele, râsetele şi confidenţele, universul prodigios al intimităţii. Degetele verzi ale lui Ichimei în stare să readucă la viaţă o plantă pe ducă sau să repare un ceas pe întuneric i-au revelat Almei propria ei natură nărăvaşă şi pofticioasă. Se amuza surprinzându-l, provocându-l, făcându-l să roşească stânjenit şi plăcut impresionat. Ea era îndrăzneaţă, el era prudent, ea avea orgasmul gălăgios, el îi astupa gura. Ea îi şoptea la ureche un potop de cuvinte romanţioase, admirative sau porcoase, el păstra rezerva tipică firii şi culturii sale.

Alma se abandonase bucuriei inconştiente a amorului. Se mira uneori că nimeni nu vedea cum îi strălucea pielea, cât de adânci îi erau ochii, cât de lin păşea, cât de mângâietoare îi era vocea, cât de arzătoare energia pe care nu putea şi nici nu dorea s-o ţină sub control. A fost perioada când a scris în jurnalul ei că plutea şi pielea îi era înfiorată ca de înţepăturile apei minerale; că inima îi crescuse ca un glob şi era gata să plesnească, o inimă în care nu încăpea decât Ichimei, restul omenirii se ştersese; că se studia goală înaintea oglinzii cu ochii lui Ichimei, care o privea din spatele sticlei, admirându-i picioarele lungi, mâinile puternice, sânii tari cu sfârcuri întunecate, pântecul neted cu dunga neagră de păr între buric şi pubis, buzele rujate, pielea de beduină; că dormea cu nasul lipit de un tricou de-al lui, impregnat de aroma de grădinar – humus şi sudoare – că-şi acoperea urechile ca să-şi evoce glasul lui lin şi suav, râsul lui ezitant, în contrast cu râsul ei debordant, exagerat şi zgomotos, sfaturile lui de prudenţă, vorbele de iubire în japoneză, căci engleza i se părea searbădă, exclamaţiile lui admirative înaintea desenelor pe care i le arăta şi care urmau să o imite pe Vera Neumann, fără a se plânge

defel că el, care avea un talent autentic, nu avea timp să picteze decât pe sponci, după munca abrutizantă, asta până ca ea să apară în viaţa lui, acaparându-i tot timpul şi tot aerul. Fără de saţiu era dorinţa Almei de a se şti iubită.

Urme din trecut

La început, Alma Belasco şi Lenny Beal, prietenul recent ajuns la Lark House, s-au delectat cu viaţa culturală din San Francisco şi Berkeley. Se duceau la film şi la teatru, la concerte şi expoziţii, mâncau în restaurante exotice şi făceau plimbări cu căţeaua. Pentru prima dată de trei ani încoace, Alma îşi reocupa locul în loja de la operă a familiei, numai că prietenul ei nu s-a lămurit despre ce era vorba în primul act, iar la al doilea a adormit, înainte ca Tosca să înfigă un cuţit în inima lui Scarpia. Aşa că au renunţat la operă. Lenny avea o maşină mai comodă decât cea a Almei, se duceau la Napa să admire peisajul bucolic al viilor şi să deguste vinuri, sau la Bolinas, să respire aer de mare şi să mănânce stridii, dar în cele din urmă au obosit să facă pe tinerii activi cu preţul unui mare efort de voinţă şi tentaţia repausului a învins. În loc să iasă, ceea ce implica deplasare, căutarea unui loc de parcare şi statul în picioare, vedeau filme la televizor, ascultau muzică în apartament sau mergeau la Cathy cu o sticlă de şampanie roze care mergea cu caviarul pe care fiica lui Cathy, stewardesă la Lufthansa, îl aducea din călătorii. Lenny colabora la clinica împotriva durerii învăţându-i pe pacienţi să facă măşti pentru teatrul Almei din hârtie udă şi ciment dentar. Se duceau să citească în bibliotecă, singurul loc comun cât de cât liniştit; zgomotul era unul dintre inconvenientele vieţii în comun. Sau luau cina în sufrageria de la Lark House, sub privirile celorlalte femei, invidioase pe bafta Almei. Irina se simţea dată la o parte, deşi câteodată o luau cu ei; nu mai era indispensabilă pentru Alma. „Ai idei fixe, Lenny nu se poate lua la întrecere cu tine, Irina”, o consola Seth, dar era şi el îngrijorat pentru că orele de lucru cu Irina se răriseră şi astfel o vedea mai rar.

În după-amiaza asta Alma şi Lenny stăteau în grădină şi îşi aminteau de trecut, cum făceau adesea, iar ceva mai departe Irina o spăla pe căţeaua Sofia cu furtunul. În urmă cu câţiva ani, Lenny văzuse pe

Internet o organizaţie care salva maidanezi din România, unde aceştia umblau în haite jalnice, şi îi aducea la San Francisco ca să fie adoptaţi de suflete miloase. Poza Sofiei, cu pata cea neagră pe ochi, l-a cucerit pe loc şi a completat formularul online, a trimis cei cinci dolari şi a doua zi s-a dus să o ridice. În descriere lipsea amănuntul că animalul nu avea decât trei picioare. Cu toate acestea, căţeaua ducea o viaţă normală, singura consecinţă a accidentului suferit era că se încăpăţâna să distrugă extremitatea oricărui obiect cu patru picioare – mese sau scaune – tentaţie pe care Lenny o rezolva cu o rezervă inepuizabilă de jucării de plastic; cum rămânea o păpuşă şchioapă sau ciungă, cum i-o înlocuia şi astfel totul era perfect. Singura slăbiciune de caracter a căţelei era lipsa de lealitate faţă de stăpân. Se lipise de Catherine Hope, la care fugea ca din puşcă şi îi sărea în poală: îi plăcea să meargă în scaunul cu rotile.

Acum stătea liniştită sub jetul de apă, în timp ce Irina îi vorbea în română ca să disimuleze şi trăgea cu urechea la conversaţia dintre Alma şi Lenny, scopul fiind să-i spună apoi lui Seth. Îi era cam ruşine că-i spiona, dar deveniseră dependenţi de cercetarea trecutului acestei femei, şi ea, şi Seth. Ştia – chiar Alma îi spusese – că prietenia cu Lenny data din 1984, anul în care murise Nathaniel Belasco, şi nu durase mai mult de câteva luni, numai că împrejurările o făcuseră atât de intensă, încât revăzându-se la Lark House continuaseră de parcă timpul n-ar fi trecut. Alma tocmai îi explica lui Lenny că la şaptezeci şi opt de ani renunţase la rolul ei de matroană a familiei Belasco, sătulă să vadă lume şi să se ţină de norme, cum făcea de când era mică. Se afla de trei ani la Lark House şi îi plăcea tot mai mult. Şi-o impusese ca penitenţă, că modalitate de a plăti pentru privilegiile de care se bucurase, pentru vanitate şi materialism. Idealul ar fi fost să-şi petreacă restul zilelor într-o mânăstire zen, dar nu era vegetariană şi meditaţia îi dădea dureri de spate, drept care alesese Lark House, spre oroarea fiului şi a

nurorii, care ar fi preferat să o vadă cu capul ras la Dharamsala. Însă aici trăia comod, nu renunţase la nimic esenţial şi, la o adică, era la treizeci de minute de Sea Cliff, deşi nu se ducea acolo – niciodată nu percepuse conacul ca pe casa ei, căci mai întâi aparţinuse socrilor, apoi fiului şi neveste-sii – decât pentru mesele în familie. La început nu vorbise cu nimeni de la Lark House, era ca şi cum ar fi stat singură la un hotel de categoria a doua; dar, cu timpul, legase câteva prietenii, iar de la sosirea lui Lenny încoace nu se mai simţea deloc singură, i-a mai spus.

— Ai fi putut alege ceva mai bun, Alma.

— Nu am nevoie de mai mult. Tot ce-mi lipseşte e un şemineu pe timp de iarnă. Ştii, îmi place să mă uit la foc, e ca şi cum ai privi valurile mării.

— Cunosc o văduvă care şi-a petrecut ultimii şase ani în croaziere. Cum acosta vasul pentru ultima escală, cum veneau ai ei cu următorul bilet pentru ocolul lumii.

— Mă mir că fiu-meu şi noră-mea nu s-au gândit la aşa ceva, a râs ea.

— Avantajul e că, dacă dai ortul popii în larg, căpitanul aruncă leşul peste bord şi familia scapă de cheltuielile de înmormântare.

— Aici mă simt bine, Lenny. Descopăr cine sunt fără bijuterii şi găteli; e un proces destul de lent, dar necesar. Cu toţii ar trebui să facă asta la sfârşitul vieţii. Dacă aş fi mai disciplinată, i-aş lua-o înainte nepotului meu şi mi-aş scrie singură memoriile. Am timp, libertate şi linişte, ca niciodată în agitaţia de dinainte. Mă pregătesc să mor…

— Mai e mult până atunci, arăţi splendid, Alma.

— Mersi. O fi din cauza dragostei.

— A… dragostei?

— Să spunem că am pe cineva. Ştii bine la cine mă refer: Ichimei.

— Incredibil! De câţi ani sunteţi împreună?

— Păi, să socotim… L-am iubit de când aveam amândoi în jur de opt ani, dar ca amanţi avem

cincizeci şi opt de ani, din 1955, cu câteva întreruperi mai lungi.

— Şi de ce te-ai măritat cu Nathaniel?

— Pentru că el dorea să mă protejeze, iar atunci chiar aveam nevoie de aşa ceva. Nu uita ce caracter nobil avea. Nat m-a ajutat să accept că există forţe mai mari decât voinţa mea, mai puternice chiar şi decât dragostea.

— Mi-ar plăcea să-l cunosc pe Ichimei. Să mă anunţi când vine.

— Relaţia noastră e încă secretă, s-a îmbujorat Alma.

— De ce? Ai tăi ar înţelege.

— Nu e vorba de familia Belasco, ci de cea a lui Ichimei. Din respect pentru nevastă-sa, pentru copii şi nepoţi.

— După atâţia ani pesemne că nevastă-sa ştie…

— N-a ştiut niciodată. N-aş vrea s-o fac să sufere, Ichimei nu m-ar ierta. În plus, asta are anumite avantaje.

— Ce avantaje?

— De la bun început, nu am vrut să ne complicăm cu probleme domestice, copii, bani şi toate celelalte cu care se confruntă un cuplu. Ne vedeam doar ca să ne iubim. Iar o relaţie clandestină trebuie apărată, e fragilă şi preţioasă, Lenny. O ştii mai bine ca oricine…

— Şi tu, şi eu ne-am născut prea devreme cu o jumătate de secol. Suntem experţi în relaţii interzise.

— Ichimei şi cu mine am avut o ocazie când eram foarte tineri, dar eu n-am avut curaj. N-am putut renunţa la siguranţă şi am rămas prizoniera convenţiilor. Erau anii ’50, lumea era diferită, îţi aminteşti?

— Cum să nu-mi amintesc?! O astfel de relaţie era aproape imposibilă, te-ai fi căit, Alma. Prejudecăţile ar fi sfârşit prin a vă distruge cu tot cu dragoste.

— Ichimei ştia şi nu mi-a cerut niciodată să fac pasul ăsta…

A urmat o pauză în care cei doi au privit absorbiţi nişte colibri pe o tufă de fucsia, în timp ce Irina o tot

ştergea pe Sofia cu un prosop şi o pieptăna, apoi Lenny şi-a exprimat regretul că nu o văzuse pe Alma de aproape trei decenii.

— Am aflat că eşti la Lark House. Iată o coincidenţă care mă obligă să cred în destin, Alma, căci m-am înscris pe lista de aşteptare de ani de zile, cu mult înainte să vii tu. Am amânat să te vizitez pentru că nu voiam să dezgrop istorii moarte…

— Nu sunt moarte, sunt mai vii ca oricând. Aşa se întâmplă cu vârsta: istoriile din trecut prind viaţă şi ni se lipesc de piele. Mă bucur c-o să ne petrecem împreună anii care vin.

— Nu vor fi ani, ci luni, Alma. Am o tumoare cerebrală neoperabilă, peste puţin timp vor începe simptomele.

— Doamne, ce rău îmi pare, Lenny!

— De ce? Am trăit destul. Cu un tratament agresiv aş mai duce-o un pic, dar nu merită. Sunt laş, mi-e frică de durere.

— Mă mir că te-au primit la Lark House.

— Nimeni nu ştie ce am şi nici nu trebuie anunţat, pentru că n-o să mai ocup locul mult timp. O să-mi fac seama când situaţia se va agrava.

— Cum o să ştii când e momentul?

— Deocamdată am dureri de cap, o stare de slăbiciune, lipsă de îndemânare. Nu mai am curaj să merg pe bicicletă, care a fost pasiunea vieţii mele, pentru că am căzut de câteva ori. Ştiai că am traversat pe bicicletă Statele Unite de la Pacific la Atlantic, şi asta de trei ori? Acum vreau să mă bucur de timpul care mi-a mai rămas. Mai apoi vor veni vomele, convulsiile, voi merge şi voi vorbi tot mai greu… Dar nu aştept până atunci, trebuie să acţionez cât am mintea limpede.

— Ce repede ne trece viaţa, Lenny…

Irina nu a fost mirată de spusele lui Lenny. Moartea voluntară era un subiect pe care-l discutau firesc cei mai lucizi internaţi la Lark House. Alma era de părere că erau prea mulţi bătrâni pe planetă care trăiau mult mai mult decât cerea biologia şi putea suporta economia, n-avea sens să fim obligaţi să rămânem

prizonieri într-un trup chinuit de dureri sau într-o minte dusă. „Puţini bătrâni sunt mulţumiţi, Irina. Majoritatea sunt săraci, nu se bucură de sănătate şi nu au familie. Asta e etapa cea mai fragilă şi mai dificilă a vieţii, mai mult decât copilăria, căci se înrăutăţeşte pe zi ce trece şi viitorul ei e moartea”. Irina comentase vorbele astea cu Cathy, care credea că nu peste mult timp oamenii vor putea opta pentru eutanasie, care va fi un drept, nu o crimă. Cathy ştia că mai mulţi dintre cei internaţi la Lark House aveau în dotare cele necesare unei plecări demne şi, deşi înţelegea motivele unei astfel de decizii, ea una nu avea de gând să părăsească lumea în acest fel. „Am dureri permanente, Irina, dar le suport dacă mă gândesc la altceva. Cel mai greu a fost după operaţie, nici morfina nu mă ajuta, doar gândul că n-o să dureze veşnic. Totul e vremelnic”. Irina presupunea că, prin natura profesiei sale, Lenny se aprovizionase cu nişte droguri mai expeditive decât cele care veneau din Thailanda, împachetate în hârtie cafenie şi fără niciun fel de identificare.

— Sunt liniştit, Alma, continua Lenny. Mă bucur de viaţă, mai ales de orele pe care le petrecem împreună. Sunt pregătit de mult, n-am fost luat pe nepusă masă. Am învăţat să fiu atent la corpul meu. Corpul îmi dă informaţii, totul e să-l ascult. Îmi cunoşteam boala încă de dinainte să fiu diagnosticat şi ştiu că orice tratament ar fi inutil.

— Ţi-e frică?

— Nu. Îmi imaginez că după moarte e la fel ca înainte de naştere. Dar tu?

— Un pic… Îmi imaginez că după moarte nu mai ai contact cu lumea asta, nu mai suferi, nu ai nici personalitate, nici memorie, e ca şi cum Alma Belasco nici n-ar fi existat. Poate că ceva trece totuşi: spiritul, esenţa fiinţei. Dar îţi mărturisesc că mi-e frică să mă desprind de corp, sper ca atunci Ichimei să fie cu mine sau să vină să mă găsească Nathaniel.

— Dacă spiritul nu mai are legătură cu lumea asta, nu văd cum te-ar găsi Nathaniel.

— Da, e o contradicţie, a râs Alma. Cât de legaţi suntem de viaţă! Ziceai că eşti laş, dar e nevoie de multă putere ca să te desprinzi de toate şi să păşeşti peste pragul acela care duce unde ştim cu toţii.

— De aceea am şi venit aici, Alma. Nu cred c-o s-o pot face de unul singur. Mi-am zis că tu eşti singura persoană pe care pot să o rog să stea cu mine în clipa în care voi alege să mor. Îţi cer prea mult?

22 octombrie 2002

Ieri, când în sfârşit am putut să ne întâlnim ca să ne serbăm aniversarea, am văzut că erai prost-dispusă, Alma. Mi-ai spus că uite-aşa, deodată, firă să ştim cum, am ajuns la şaptezeci de ani. Te temi să nu ne lase corpul şi de ceea ce numeşti urâţenia bătrâneţii, deşi eşti mai frumoasă acum decât la douăzeci şi trei de ani. Nu suntem bătrâni pentru că am împlinit şaptezeci. Începem să îmbătrânim din clipa naşterii, ne schimbăm zi după zi, viaţa e o curgere continuă. Evoluăm. Singura deosebire este că acum suntem ceva mai aproape de moarte. Şi ce e rău în asta? Dragostea şi prietenia nu îmbătrânesc.

Ichi

Lumină şi umbră

Exerciţiul sistematic de aducere aminte pentru cartea nepotului s-a dovedit benefic pentru Alma Belasco, ameninţată prin vârstă de fragilizarea minţii. Dacă înainte se rătăcea prin labirinturi şi nu găsea ceva precis, ca să-i dea lui Seth răspunsuri exacte şi-a propus să reconstruiască trecutul într-o ordine anume, nu sporadic şi la întâmplare, aşa cum făcea cu Lenny Beal în orele de trândăveală de la Lark House. Astfel, vizualiza cutii de diferite culori, pentru fiecare an de viaţă, şi le umplea cu experienţe şi sentimente. Le îngrămădea în marele şifonier cu trei uşi în care plângea ascunsă la şapte ani în casa unchilor ei. Cutiile virtuale erau ticsite de sentimente de nostalgie şi ceva remuşcări; se păstrau acolo spaimele şi fanteziile copilăriei, abuzurile tinereţii, durerile, eforturile, pasiunile şi iubirile maturităţii. Cu inima uşoară – căci încerca să-şi ierte toate greşelile, cu excepţia celor care îi făcuseră să sufere pe ceilalţi – lipea între ele fragmente din biografie şi le condimenta cu nuanţe fanteziste, îşi permitea exagerări şi neadevăruri, dat fiind că Seth nu avea cum să-i amendeze conţinutul propriei memorii. Dar pe Ichimei îl păstra numai pentru ea, nebănuind că, fără ştirea ei, Irina şi Seth scotoceau prin aspectul cel mai tainic şi preţios ai vieţii sale; era singurul lucru pe care nu-l scotea la lumină, căci, dacă l-ar fi făcut, Ichimei ar fi dispărut, caz în care nu mai avea sens să trăiască.

Irina era copilotul acestui zbor spre trecut. Fotografiile şi documentele prin mâinile ei treceau, ea le clasifica, ea alcătuia albumele. Întrebările ei o ajutau pe Alma să revină pe drumul drept atunci când se rătăcea prin câte o fundătură; în felul acesta viaţa Almei ieşea la iveală şi se definea. Irina s-a cufundat în existenţa Almei ca şi cum ar fi trăit laolaltă într-un roman victorian: marea doamnă şi dama de companie care-şi beau alene ceaiul într-o casă de la ţară. Alma susţinea că orice om are o grădină interioară unde să se refugieze, însă Irina nu dorea defel să arunce un

ochi în grădina ei, o prefera pe a Almei, care era mai simpatică. A cunoscut-o astfel pe fetiţa melancolică sosită din Polonia, pe tânăra Alma de la Boston, pe artista şi pe soţia care a devenit, a aflat totul despre rochiile şi pălăriile preferate, despre primul atelier de pictură unde lucrase singură, experimentând cu pensule şi culori până a-şi defini stilul, despre vechile geamantane din piele obosite şi presărate cu calcomanii, ieşite de mult din uz. Toate aceste imagini şi experienţe erau clare şi precise, de parcă ar fi însoţit-o pe Alma clipă de clipă. I se părea extraordinar că simpla forţă evocatoare a unui cuvânt sau a unei fotografii reuşea să le aducă la viaţă, să devină reale şi pentru ea.

Alma Belasco fusese o femeie energică, activă, intolerantă cu propriile slăbiciuni şi cu ale celorlalţi, dar anii o îndulceau: acum avea mai multă răbdare cu ceilalţi şi cu ea însăşi. „Dacă nu mă doare nimic, înseamnă că m-am trezit moartă”, spunea la deşteptare, punându-şi cu prudenţă muşchii în mişcare ca să evite cârceii. Corpul nu-i mai funcţiona ca înainte, apela la tot felul de strategii ca să nu urce scările sau să ghicească sensul unei fraze pe care n-o auzise bine; totul cerea mai mult timp, mai mult efort, unele lucruri nu le mai putea face, de pildă să şofeze pe întuneric, să alimenteze maşina cu benzină, să destupe o sticlă cu apă, să care cumpărăturile. Pentru asta o avea pe Irina. În schimb, mintea îi era limpede, îşi amintea la fel de exact prezentul ca şi trecutul, cu condiţia să nu cadă pradă tentaţiei dezordinii; nu avea problerne de atenţie şi nici de raţionament. Picta şi acum şi avea aceeaşi intuiţie a culorilor, se ducea la atelier, dar lucra puţin, obosea, îi lăsa pe Kirsten şi pe ceilalţi. Nu vorbea despre aceste limitări, nu făcea caz de ele, dar Irina le ştia. Detesta fascinaţia pe care o au bătrânii pentru boleşniţele lor, era un subiect care nu interesa pe nimeni, nici măcar pe medici. „Părerea atât de răspândită, pe care nimeni n-are curajul să o rostească în public, este că noi, bătrânii, suntem în plus, ocupăm un spaţiu şi nişte resurse care le revin oamenilor productivi”, obişnuia să spună. Nu

recunoştea multe chipuri din fotografii, persoane neimportante din trecut, pe care le putea elimina. În altele, cele pe care Irina le lipea în albume, apăreau etapele vieţii sale, trecerea anilor, aniversările, petrecerile, vacanţele, nunţile. Clipe fericite, nimeni nu pozează necazurile. Alma nu apărea foarte des, dar la începutul toamnei Irina a putut-o aprecia mai bine pe femeia care fusese graţie portretelor făcute de Nathaniel: făceau parte din patrimoniul Fundaţiei Belasco şi erau acum descoperite de lumea artistică din San Francisco; un ziar o numea pe Alma „femeia cel mai bine fotografiată din oraş".

Cu un an în urmă, de Crăciun, o editură italiană publicase o selecţie a fotografiilor lui Nathaniel Belasco într-o ediţie de lux, iar după câteva luni un agent american pe fază organiza o expoziţie la New York şi alta în prestigioasa galerie de pe strada Geary din San Francisco. Alma a refuzat să fie prezentă la aceste evenimente şi să vorbească cu presa. Prefera să fie văzută ca modelul de atunci, nu ca baba de acum, a spus, însă Irinei i-a mărturisit că nu o făcea din vanitate, ci din prudenţă. Nu se încumeta să reviziteze acest aspect din trecut, se temea de acel ceva invizibil simplei priviri, pe care camera însă l-ar fi putut revela. Totuşi, încăpăţânarea lui Seth a biruit. Nepotul fusese de mai multe ori la galerie şi rămăsese impresionat; Alma trebuia să vadă expoziţia, a nu o face ar fi fost o insultă la adresa memoriei lui Nathaniel: „Fă-o pentru bunicul, s-ar răsuci în mormânt dacă nu te-ai duce. Mâine vin să te iau, să vină şi Irina. O să aveţi o surpriză".

Avea dreptate. Irina răsfoise cartea scoasă de editura italiană, dar impactul enormelor reproduceri din expoziţie a fost incomparabil. Seth le-a dus în masivul Mercedes Benz al familiei, căci toţi trei n-ar fi încăput în maşinuţa Almei, la o oră moartă a după-amiezii, când galeria era practic pustie. N-au văzut decât un vagabond trântit pe trotuarul din faţă şi un cuplu de australieni cărora funcţionara, o păpuşă chinezească din porţelan, încerca să le vândă ceva şi nici nu s-a uitat la nou-veniţi.

Nathaniel Belasco o pozase pe soţia sa între 1977 şi 1983 cu una dintre primele camere Polaroid 20×24, în stare să capteze detalii infime extrem de exact. Nu se considera un fotograf profesionist al generaţiei sale, se declara amator, dar era printre puţinii cu resurse pentru a-şi cumpăra aparatul. Şi avea şi un model excepţional. Încrederea Almei în soţul ei a mişcat-o pe Irina; privind portretele a cuprins-o pudoarea, de parcă ar fi profanat un rit intim şi fără oprelişti. Între artist şi model nu era distanţă, erau prinşi într-un nod orb, iar din această simbioză se zămisleau fotografii senzuale, dar fără încărcătură sexuală. Într-o serie de poze Alma era goală şi într-o atitudine de abandon, de parcă nu s-ar fi ştiut observată. În atmosfera eterată, fluidă şi translucidă a unor imagini, femeia se pierdea în visul bărbatului din spatele camerei; în altele, mai realiste, apărea înaintea lui Nathaniel cu curiozitatea calmă a unei femei singure în faţa oglinzii, care se simte bine în pielea ei, fără rezerve, cu vene vizibile pe picioare, cicatricea lăsată de cezariană şi chipul marcat de o jumătate de secol de viaţă. Irina n-ar fi putut explica tulburarea care o cuprinsese, dar înţelegea reticenţa Almei, care nu voia să se arate în public prin lentila clinică a bărbatului de care parcă fusese legată de un sentiment mult mai complex şi mai pervers decât dragostea dintre doi soţi. De pe pereţii albi ai galeriei Alma se expunea uriaşă şi supusă. Femeia asta îi inspira Irinei un fel de teamă, era o necunoscută. I s-a pus un nod în gât, iar Seth, poate emoţionat şi el, a luat-o de mână. Irina nu şi-a retras-o.

Turiştii au plecat fără să cumpere nimic, păpuşa chinezească a venit la ei. S-a prezentat – Meili – şi s-a pornit să le turuie un discurs învăţat pe dinafară despre camera Polaroid, despre tehnica şi intenţiile lui Nathaniel Belasco, despre lumini şi umbre şi influenţa picturii flamande, pe care Alma l-a ascultat amuzată, aprobând pe tăcute. Meili n-a făcut nicio legătură între femeia cu părul alb şi modelul fotografiilor.

Lunea următoare, după ce şi-a terminat tura la Lark House, Irina s-a dus la Alma s-o ia la film, să vadă din nou *Lincoln.* Lenny Beal plecase pentru câteva zile la Santa Barbara, aşa că Irina îşi recupera vremelnic postul de ataşat cultural, cum îi spunea Alma înainte de apariţia lui Lenny, care îi uzurpase acest privilegiu. Cu câteva zile în urmă plecaseră la jumătatea filmului, pentru că pe Alma a înţepat-o inima atât de dureros, că a scos un ţipăt şi au trebuit să părăsească sala. Refuzase propunerea plasatorului de a suna la salvare, căci perspectiva ambulanţei şi a spitalului i se părea mai rea decât să moară pe loc. Irina o dusese la Lark House. De la o vreme, Alma îi dădea ei cheile maşinuţei ridicole pentru că Irina refuza pur şi simplu să-şi rişte viaţa pe scaunul pasagerului; îndrăzneala Almei în trafic sporise pe măsură ce nu mai vedea bine şi mâinile îi tremurau tot mai tare. Pe drum, durerea o lăsase, dar ajunsese epuizată, cenuşie la faţă şi cu unghiile albăstrii. Irina o băgase în pat şi o chemase pe Catherine Hope, în care avea mai multă încredere decât în doctorul oficial al comunităţii. Cathy venise valvârtej pe scaunul ei cu rotile, o examinase cu atenţia şi răbdarea cu care făcea totul şi decretase că Alma trebuia văzută de un cardiolog, cât mai curând posibil. În noaptea aceea, Irina dormise pe canapeaua din apartament, mult mai comodă decât salteaua pusă pe jos în camera ei din Berkeley. Alma dormise bine, cu Neko la picioare, dar se trezise lipsită de energie şi, pentru prima oară de când o cunoştea, hotărâse să rămână la pat. „Dar mâine să mă obligi să mă scol, ai auzit? Să nu mă laşi să trândăvesc cu o ceaşcă de ceai şi o carte bună. Nu vreau să-mi sfârşesc viaţa în halat şi papuci. Bătrânii care trag la pat nu se mai scoală.” Aşa a şi făcut, fără a mai pomeni de criza prin care trecuse, iar Irina, cu mintea la altele, a dat uitării episodul. Catherine Hope însă nu uitase, şi-a propus să se ţină de capul Almei ca să o vadă un specialist, dar aceasta a amânat.

Au văzut filmul fără incidente şi au plecat impresionate de Lincoln şi de actorul din rolul titular,

dar Alma era obosită şi nu s-au mai dus la restaurant, cum plănuiseră. Acasă, Alma a declarat oftând că-i era frig şi s-a băgat în pat, în timp ce Irina îi pregătea fulgi de ovăz cu lapte pe post de cină. Sprijinită de perne, cu un şal de bunică pe umeri, în ultimele ore parcă pierduse cinci kile şi adăugase zece ani. Irina o credea invulnerabilă, de aceea nu observase decât acum cât de mult se schimbase în ultimele luni. Slăbise, pe chipul ridat cearcănele vineţii îi confereau un aspect de urs-spălător. Nu mai mergea dreaptă, nu mai călca ferm, îi era greu să se ridice de pe scaun, pe stradă se agăţa de braţul lui Lenny, uneori se trezea speriată fără motiv sau se simţea rătăcită, ca într-o ţară necunoscută. Mergea tot mai rar la atelier, şi-a concediat ajutoarele şi o consola pe Kirsten cu benzi desenate şi bomboane. Siguranţa emoţională a lui Kirsten depindea de rutină şi afecte; cât timp nu se schimba nimic, era mulţumită. Locuia într-o cameră deasupra garajului fratelui şi cumnatei sale, răsfăţată de cei trei nepoţi pe care îi ajutase să crească. În zilele de lucru lua la prânz autobuzul, mereu acelaşi, care o lăsa la doi paşi de atelier. Deschidea cu cheia ei, aerisea, făcea curat, lua loc pe scaunul de regizor de film inscripţionat cu numele ei pe care i-l făcuseră cadou nepoţii când împlinise patruzeci de ani şi-şi mânca sendvişul cu pui sau ton adus în rucsac. Apoi pregătea ţesăturile, pensulele şi vopselele, punea la fiert apa pentru ceai şi aştepta cu ochii ţintă la uşă. Dacă Alma nu avea de gând să treacă pe acolo, o suna pe mobil, stăteau un pic de vorbă şi îi trasa o sarcină care avea s-o ţină ocupată până la ora cinci, când Kirsten încuia atelierul şi se ducea în staţie să aştepte autobuzul de întoarcere.

În urmă cu un an, Alma socotea că avea să trăiască fără schimbări până la nouăzeci de ani, dar acum nu mai era chiar aşa de sigură; bănuia că moartea i se apropia. Dacă înainte o percepea plimbându-se prin cartier, mai târziu o auzea chiar la Lark House, iar acum o zărea iţindu-şi capul în uşa apartamentului. La şaizeci de ani se gândea la moarte ca la ceva abstract, care n-avea legătură cu ea; la şaptezeci, o

considera un fel de rudă de departe, uşor de uitat, despre care nu se vorbea, dar care precis avea să vină în vizită. Iar după optzeci a început să se familiarizeze cu ea şi să vorbească despre asta cu Irina. O vedea ici sau colo, sub forma unui copac căzut în parc, a unui om chelit de cancer, a tatălui sau a mamei sale care treceau pe stradă; îi recunoştea, erau ca în poza de la Danzig. Alteori era chiar fratele ei Samuel, mort pentru a doua oară, de data asta în patul lui. Unchiul Isaac Belasco i se înfăţişa în plină vigoare, ca înainte de a-l lăsa inima, în schimb, mătuşa Lillian venea uneori în zori, exact cum fusese spre sfârşitul vieţii: o bătrânică înveşmântată în lila, oarbă, surdă şi fericită, convinsă că bărbatul o ţinea de mână. „Priveşte umbra asta de pe perete, Irina, nu seamănă cu o siluetă de bărbat? Trebuie că e Nathaniel. Nu te speria, fato, nu sunt nebună, e doar imaginaţia mea.” Îi vorbea de Nathaniel, de cât era de bun, de talentul lui de a rezolva orice problemă şi a face faţă oricăror greutăţi, îngerul ei păzitor, şi atunci, şi acum.

— Aşa vine vorba, Irina, ştiu că nu există îngeri păzitori.

— Ba există! Dacă n-aş avea doi tot timpul cu mine aş fi murit sau aş fi comis o crimă şi-acum aş fi la închisoare.

— Ce poate să-ţi treacă prin cap, Irina! În tradiţia evreiască îngerii sunt mesagerii lui Dumnezeu, nu gărzi de corp. Dar eu am unul care chiar mă păzeşte: Nathaniel. A avut mereu grijă de mine, mai întâi ca un frate mai mare, apoi ca un soţ perfect. Ce a făcut pentru mine nu se poate răsplăti niciodată.

— Aţi fost căsătoriţi aproape treizeci de ani, aţi avut un fiu şi nepoţi, aţi lucrat împreună la Fundaţia Belasco, l-aţi îngrijit când a fost bolnav şi l-aţi susţinut până la capăt. Precis că şi el gândea acelaşi lucru, că toată bunătatea asta nu se poate răsplăti nicicând.

— Nathaniel merita mai mult decât dragostea pe care i-am dat-o eu…

— Vreţi să spuneţi că l-aţi iubit mai curând ca pe un frate decât ca pe un soţ?

— Prieten, văr, frate, soţ… Nu văd diferenţa. Când ne-am căsătorit s-au iscat bârfe pentru că eram veri, asta era considerat un incest, cred că şi acum. Bănuiesc că dragostea noastră a fost cam incestuoasă.

Agentul Wilkins

Era a doua vineri a lunii octombrie când Ron Wilkins a apărut la Lark House întrebând de Irina Bazili. Era un agent FBI, afroamerican, la şaizeci şi cinci de ani, corpolent, încărunţit şi cu mâini expresive. Surprinsă, Irina l-a întrebat cum de-o găsise, la care omul i-a spus că a fi bine informat făcea parte din fişa postului. Nu se văzuseră de trei ani, dar mai vorbeau la telefon, când Wilkins o suna s-o întrebe cum îi merge. „Sunt bine, nu vă faceţi griji. Ce a fost a trecut, am şi uitat", suna invariabil răspunsul ei, dar amândoi ştiau că nu era chiar aşa. Când îl cunoscuse, agentul Wilkins făcea să crape hainele pe la cusături cu muşchii săi de halterofil; după unsprezece ani, muşchii se transformaseră în grăsime, dar impresia de soliditate şi energie juvenilă era aceeaşi. I-a spus că acum era bunic, i-a arătat poza unui băieţel de doi ani cu pielea mult mai albă decât a sa. „Tatăl e olandez", a lămurit-o, deşi Irina nu întrebase nimic. I-a mai spus că era pe picior de pensionare – era de fapt o cerinţă a Agenţiei –, dar el nu voia încă să se retragă, continua să cerceteze crima căreia îşi dedicase cea mai mare parte a vieţii profesionale.

Era încă dimineaţă. S-au aşezat pe o bancă din lemn din grădină şi şi-au luat din bibliotecă o cafea apoasă care nu era pe placul nimănui. Un abur fin se ridica din pământul umezit de rouă, pe care soarele palid de toamnă începea să-l încălzească. Erau singuri, puteau vorbi în linişte. O parte dintre rezidenţi erau la cursurile matinale, dar cei mai mulţi se sculau târziu. Numai Victor Vikaşev, grădinarul-şef, un rus cu înfăţişare de războinic tătar, care lucra la Lark House de la nouăsprezece ani, fredona prin livadă, iar Cathy a trecut în viteză pe scaunul ei electric spre clinica împotriva durerii.

— Am veşti bune, Elisabeta.

— Nimeni nu mi-a mai spus Elisabeta de nişte ani buni.

— Corect. Scuză-mă.

— Acum sunt Irina Bazili, nu uita; chiar dumneata m-ai ajutat să-mi aleg acest nume.

— Ia spune, care-ţi este viaţa? Faci terapie?

— Hai să fim realişti. Ştii cât câştig? Nu-mi ajunge să plătesc un psiholog! Comitatul plăteşte doar trei şedinţe, le-am făcut şi, cum vezi, nu m-am sinucis. Duc o viaţă normală, lucrez şi am de gând să urmez cursuri pe Internet. Vreau să învăţ masaj terapeutic, e o meserie potrivită pentru cineva cu mâini puternice ca ale mele.

— Urmezi un tratament medical?

— Da. Iau antidepresive.

— Unde locuieşti?

— La Berkeley, într-o locuinţă mare şi ieftină.

— Slujba asta e bună pentru tine, Irina. Aici ai linişte, nu te deranjează nimeni, sunt sigur. Mi s-au spus lucruri bune despre tine, am vorbit cu directorul, care mi-a spus că eşti cea mai bună angajată. Ai un iubit?

— Am avut, dar a murit.

— Dumnezeule! Ce rău îmi pare, asta îţi mai trebuia. Cum a murit?

— Cred că de bătrâneţe, trecuse de nouăzeci de ani. Dar aici mai sunt şi alţi domni în vârstă gata să-mi facă propuneri.

Wilkins nu a apreciat gluma. Au rămas tăcuţi, suflând şi sorbind din cafeaua din paharele de carton. Brusc, Irina a fost copleşită de tristeţe şi singurătate, era ca şi cum gândurile acestui om bun s-ar fi amestecat cu ale ei, i s-a pus un nod în gât. Prin telepatie, Ron Wilkins a luat-o pe după umeri şi a lipit-o de pieptul lui monumental. Mirosea a apă de colonie dulceagă, ceva incongruent cu o matahală ca el. Irina a simţit căldura ca de sobă, textura aspră a hainei pe obraz, greutatea reconfortantă a braţului său, s-a odihnit preţ de două minute, aspirând colonia de curtezană, în timp ce el o bătea uşor pe spate cum ar fi făcut cu un nepoţel. Când şi-a mai revenit, l-a întrebat:

— Ei, ce veşti îmi aduci?

— Compensaţie, Irina. Există o lege veche de care au uitat toţi, care conferă dreptul victimelor ca tine de a primi o compensaţie. Cu banii ăştia ţi-ai putea plăti terapia – de care chiar ai nevoie –, studiile şi, dacă avem noroc, până şi avansul pentru un mic apartament.

— Asta în teorie…

— Unii au primit astfel de compensaţii.

Şi i-a explicat că, deşi cazul ei nu era recent, un avocat bun putea dovedi că suferise mari daune în urma celor petrecute, suferea de sindrom posttraumatic, avea nevoie de ajutor psihologic şi de medicamente. Irina i-a reamintit că vinovatul nu dispunea de resurse financiare sau de bunuri care ar fi putut fi confiscate.

— Au fost arestaţi alţi tipi din reţea, Irina. Oameni cu bani şi putere.

— Dar ăia nu mi-au făcut nimic. Există un singur vinovat.

— Ascultă-mă, fato. A trebuit să-ţi schimbi identitatea şi adresa, ţi-ai pierdut mama, colegii de şcoală şi cunoscuţii, trăieşti practic ascunsă în alt stat. Ce a fost nu ţine de trecut, continuă şi acum şi există mulţi vinovaţi.

— Aşa gândeam şi eu, domnule Wilkins, numai că am decis să nu fiu o victimă tot timpul, am dat pagina. Acum sunt Irina Bazili şi am altă viaţă.

— Îmi pare rău că trebuie să-ţi reamintesc, dar continui să fii o victimă. Câţiva dintre acuzaţi ar fi fericiţi să-ţi plătească o indemnizaţie ca să scape de scandal. Mă autorizezi să dau numele tău unui avocat specializat în astfel de cazuri?

— Nu. La ce bun să răscolim toată povestea?

— Mai gândeşte-te, fato. Gândeşte-te bine şi sună-mă la numărul ăsta, i-a întins el o carte de vizită.

Irina l-a condus la poartă şi a luat cartonaşul fără vreo intenţie de a suna; se descurcase singură, nu avea nevoie de banii aceia pe care îi considera murdari; asta implica să treacă iar prin aceleaşi interogatorii şi să semneze declaraţii cu amănunte scabroase; nu voia să reaprindă jarul trecerii pe la

tribunale, era majoră şi niciun judecător n-o putea sili să dea ochi cu acuzaţii. Şi mai era şi presa! Se îngrozea la gândul că ar fi aflat cei care contau pentru ea, puţinii prieteni, băbuţele de la Lark House, Alma şi mai ales Seth Belasco.

La şase după-amiaza, Cathy a sunat-o pe mobil şi a poftit-o la un ceai în bibliotecă. S-au instalat într-un colţ, lângă geam şi departe de ceilalţi. Cathy detesta ceaiul „la prezervativ", aşa numea ea ceaiul la pliculeţe, drept care avea ceainicul ei de porţelan şi o rezervă inepuizabilă de ceai vărsat franţuzesc şi de pişcoturi cu unt. Irina s-a dus la bucătărie să umple ceainicul cu apă clocotită; mai departe nu a ajutat-o, căci acest ritual era important pentru Cathy şi îl îndeplinea în ciuda mişcărilor spasmodice ale braţelor. Nu-şi putea duce delicata ceaşcă de porţelan la buze, era silită să folosească o cană de plastic şi un pai, dar îi făcea plăcere să vadă ceaşca rămasă de la bunică-sa în mâinile invitatei.

— Cine era negrul ăla care te-a îmbrăţişat în grădină? a întrebat-o după ce au comentat ultimul episod al unui serial TV despre femei la închisoare, pe care ambele îl urmăreau cu rigurozitate.

— A, un prieten pe care nu l-am văzut de mult… s-a bâlbâit Irina, turnându-i încă un ceai ca să-şi ascundă şocul.

— Nu te cred. Te observ de ceva vreme şi ştiu că te roade ceva.

— Pe mine? Da de unde, idei de-ale tale, Cathy. Ţi-am spus, un prieten.

— Ron Wilkins. Mi-au spus la recepţie; m-am dus să întreb cine a venit să te vadă, pentru că mi s-a părut că omul te-a tulburat.

Anii de imobilitate şi uriaşul efort de a supravieţui o micşoraseră pe Cathy până la dimensiunile unei păpuşi, însă iradia o forţă teribilă, îndulcită de bunătatea ei funciară pe care accidentul nu făcuse decât să o sporească. Zâmbetul permanent şi părul alb tuns foarte scurt îi confereau un aer poznaş, care contrasta cu înţelepciunea ei de călugăr milenar.

Suferinţa fizică o eliberase de poverile inevitabile de personalitate şi îi cizelase spiritul ca pe un diamant. Hemoragiile cerebrale nu-i ştirbiseră intelectul, dar îi modificaseră butonul de aprindere – era expresia ei –, drept urmare devenise intuitivă şi putea să vadă nevăzutele.

— Ia vino mai aproape.

Mâinile mici, reci şi cu degete deformate s-au încleştat de braţele tinerei.

— Ştii tu ce mă ajută cel mai mult în nenorocirea asta a mea? Să vorbesc. Nimeni nu poate sta singur pe lumea asta. De ce crezi tu că am creat clinica asta împotriva durerii? Pentru că durerea împărtăşită e mai uşor de suportat. Clinica îi ajută pe pacienţi, dar cel mai mult mă ajută pe mine. Cu toţii avem demoni pitiţi prin cotloanele întunecate ale sufletului, dar dacă îi scoatem la lumină, demonii se chircesc, slăbesc, tac şi în cele din urmă ne lasă în pace.

Irina a dat să se desprindă din degetele ca nişte cleşti, dar fără succes. Ochii cenuşii o fixau cu atâta compasiune şi iubire, încât Irina s-a predat. S-a ghemuit pe jos, şi-a lăsat capul pe genunchii noduroşi ai femeii şi s-a lăsat mângâiată de acele mâini înţepenite. De când se despărţise de bunicii ei nimeni n-o mai atinsese aşa.

Cathy i-a mai spus că cel mai important lucru în viaţă este să-ţi limpezeşti propriile fapte, să te angajezi total în realitate, să-ţi pui toată energia în prezent şi asta acum, imediat. Nu poţi tărăgăna, asta învăţase după accident. Acum avea timp să mediteze ca să se cunoască mai bine. Să fie, să existe, să iubească lumina soarelui, păsările. Durerea venea şi pleca, greţurile veneau şi plecau, problemele intestinale veneau şi plecau, dar uite că n-o mai absorbeau mult timp. În schimb, era timpul să se bucure de fiecare picătură de apă de la duş, de senzaţia mâinilor prietene care o spălau pe cap cu şampon, de răceala delicioasă a unei limonade într-o zi de vară. Nu se gândea la viitor, doar la ziua de azi.

— Ceea ce încerc să-ţi spun cu asta, Irina, e că nu trebuie să rămâi încleştată în trecut şi speriată de

viitor. Ai o singură viaţă, dar dacă o trăieşti bine e suficient. Singura realitate e prezentul, ziua de azi. Ce aştepţi ca să începi să fii fericită? Fiecare zi contează, asta ţi-o spun eu!

— Fericirea nu e pentru toţi, Cathy.

— Ba sigur că e! Toţi ne naştem fericiţi. Pe drum, viaţa ni se mai murdăreşte, dar putem să o spălăm. Iar fericirea nu e exuberantă şi zgomotoasă, precum plăcerea sau bucuria. E tăcută, liniştită, suavă, e o stare interioară de satisfacţie ce începe prin a te iubi pe tine însuţi. Tu ar trebui să te iubeşti aşa cum te iubesc eu şi toţi cei care te cunosc, mai ales nepotul Almei.

— Seth nu mă cunoaşte.

— Nu e vina lui, bietul de el încearcă de ani de zile să se apropie de tine, asta se vede cu ochiul liber. Dacă n-a reuşit, e pentru că te ascunzi. Şi-acum, vorbeste-mi de tipul ăsta, Wilkins.

Irina Bazili avea o istorie oficială a trecutului ei, pe care o elaborase cu ajutorul lui Ron Wilkins şi pe care o spunea curioşilor când n-avea încotro. Cuprindea adevărul, dar nu tot adevărul, doar partea tolerabilă. La cincisprezece ani judecătorul o dăduse pe mâna unei psiholoage, care o tratase mai multe luni, până când Irina refuzase să mai vorbească despre cele petrecute şi hotărâse să-şi schimbe numele, să se mute în alt stat şi să-şi schimbe locuinţa ori de câte ori ar fi fost nevoie ca s-o ia de la început. Psiholoaga îi tot repetase că traumele nu dispar dacă te faci că nu le vezi; sunt un soi de Meduză căpoasă care pândeşte într-un colţ şi cu prima ocazie atacă fluturându-şi şerpii care-i ţin loc de plete. Numai că în loc să se lupte, Irina fugise, iar de atunci viaţa îi fusese o fugă permanentă, asta până ajunsese la Lark House. Se refugia în muncă şi în lumile virtuale ale jocurilor video şi ale romanelor fantasy, în care nu era Irina Bazili, ci o eroină vitează cu puteri magice; însă apariţia lui Ron Wilkins făcuse să se prăbuşească încă o dată fragilul ei univers himeric. Căci coşmarurile trecutului erau precum colbul de pe drum: ajunge o

suflare de vânt ca să se ridice ca un vârtej. Supusă, şi-a dat seama că numai Catherine Hope, cu acest adevărat scut de aur al ei, putea să o ajute…

Avea zece ani în 1997, când bunicii au primit scrisoarea de la Radmila care avea să-i schimbe soarta. Mama ei văzuse la televizor o emisiune care vorbea despre traficul sexual şi aflase că ţări precum Moldova aprovizionau cu carne tânără Emiratele Arabe şi bordelurile din Europa. Şi-a amintit înfiorată ce trăise ea însăşi în mâinile peştilor din Turcia şi, decisă să facă totul pentru ca fiică-sa să nu trăiască aşa ceva, l-a convins pe soţul ei american pe care-l cunoscuse în Italia şi care o adusese în Texas, să o ajute pe fată să emigreze în Statele Unite. Unde avea să aibă tot ce dorea, educaţia cea mai bună, hamburgeri şi cartofi prăjiţi, îngheţată, o vor duce chiar şi la Disneyland, promitea scrisoarea. Bunicii au sfătuit-o pe Irina să păstreze secretul, ca să fie la adăpost de invidie şi deochi – de asta aveau parte lăudăroşii – cât timp vor dura demersurile pentru viză. Care au durat doi ani. Când au sosit biletele şi paşaportul, Irina împlinise doisprezece ani, dar părea un puşti nemâncat de doar opt, era scundă, foarte slabă şi cu o hălăciugă de păr blond, aproape alb şi zbârlit. Tot visând la America, devenise conştientă de sărăcia şi urâţenia din jurul ei; până atunci nici nu băgase de seamă, n-avea cu ce compara. Satul ei scăpase parcă dintr-un bombardament, jumătate din case erau astupate sau ruinate, haite de câini flămânzi vagabondau pe străzi, găini scurmau prin gunoaie, bătrânii stăteau în pragul colibelor fumând mahorcă în tăcere, căci nu mai era nimic de spus. În cei doi ani Irina şi-a luat pe rând rămas-bun de la fiecare copac, de la pământul şi de la cerul care erau la fel ca pe vremea comuniştilor şi aşa aveau să fie în vecii vecilor, după cum spuneau bunicii. S-a despărţit tăcută de vecini şi de copiii de la şcoală, de măgar, de capră, de mâţe şi de câinele alături de care crescuse. La sfârşit, de Costea şi de Petruţa.

Bunicii i-au pus într-o valiză de carton legată cu sfoară hainele şi o litografie nouă, cumpărată de la un

târg din alt sat, cu Sfânta Parascheva. Poate că tustrei bănuiau că n-aveau să se mai vadă niciodată. De atunci, oriunde s-ar fi aflat, Irina îşi făcuse obiceiul să aşeze într-un altar improvizat imaginea sfintei şi singura poză a bunicilor. Retuşată de mână, fusese făcută în ziua nunţii; purtau straie tradiţionale, Petruţa, o fustă brodată şi un voal din dantelă, Costea, nădragi până la genunchi, jachetă scurtă şi un brâu lat; ţepeni ca nişte beţe, erau de nerecunoscut, căci munca încă nu apucase să le frângă spinările. Zilnic, Irina la ei se ruga, căci erau mai eficienţi decât Sfânta Parascheva, erau îngerii ei păzitori, aşa îi spusese ea Almei.

Cum-necum, Irina a ajuns singură de la Chişinău la Dallas. Mai făcuse o singură călătorie, cu trenul şi cu bunica, atunci când Costea fusese operat la vezică în oraşul cel mai apropiat. Avioane nu văzuse decât pe cer, iar englezeşte nu ştia decât cuvintele unor şlagăre la modă pe care le memorase neînţelegând nimic. I s-a atârnat de gât un plic din plastic cu numele, paşaportul şi biletul. Irina n-a mâncat şi n-a băut nimic în timpul zborului – nu ştia că era gratis şi nici stewardesa nu a lămurit-o – şi nici în cele patru ore petrecute, fără un ban, pe aeroportul din Dallas. Poarta de intrare în visul american a fost pentru ea acest loc uriaş şi confuz. Maică-sa şi tatăl vitreg se înşelaseră asupra orei de sosire, aşa i-au spus când au apărut în cele din urmă. Irina nu îi cunoştea, o recunoscuseră ei pe fătuca blondă aşezată pe o bancă, cu valiza din carton la picioare, după fotografia pe care o aveau. Din ziua aceea Irina nu-şi mai amintea decât că amândoi duhneau a băutură, cunoştea bine mirosul acela acru, aşa miroseau şi bunicii, şi toţi ceilalţi săteni care-şi înecau amarul în poşirca de vin de casă.

Radmila şi Jim Robyns au dus-o la casa lor, care Irinei i s-a părut luxul de pe lume, deşi nu era decât o locuinţă ieftină din lemn, neîngrijită, dintr-un cartier muncitoresc din sudul oraşului. Maică-sa îi decorase camera (erau doar două) cu pernuţe în formă de inimă şi un urs de pluş cu un glob roz legat de o labă. A

sfătuit-o să se proţăpească în faţa televizorului cu orele: era modalitatea cea mai bună să înveţe engleza, aşa făcuse şi ea. După două zile a înscris-o la o şcoală publică, majoritatea elevilor erau negri şi hispanici, rase pe care fata le vedea acum pentru prima oară. O lună a durat până când a rostit primele fraze în engleză, dar avea ureche bună şi a putut să facă faţă. După un an, vorbea fără accent.

Jim Robyns era electrician şi membru de sindicat, câştiga maximum posibil pe oră şi era asigurat în caz de accident, dar nu avea tot timpul de lucru. Contractele se repartizau pe rând, conform listei membrilor, începând cu cel din capul listei. Cel ce termina un contract era plasat în coada listei, uneori trebuia să aştepte luni în şir până să-i vină iar rândul, asta dacă nu avea pile la şeful sindicatului. Radmila era vânzătoare la un magazin, la secţia de haine pentru copii; până acolo făcea o oră şi un sfert cu autobuzul, tot atât şi la întoarcere. Când Jim Robyns avea de lucru, îl vedeau rar, căci omul profita ca să tragă în neştire – orele suplimentare erau plătite dublu sau triplu. În acest timp nu bea şi nu se droga, o clipă de neatenţie ar fi însemnat un risc de electrocutare, dar îşi scotea pârleala în lungile perioade de inactivitate, atunci turna în el atâta băutură şi droguri amestecate, că era de mirare că îşi revenea a doua zi. „Jim al meu e rezistent ca un taur, nimic nu-l doboară”, se împăuna Radmila. Care bea cot la cot cu el, cât o ţineau puterile, că nu era la fel de rezistentă.

Încă din primele zile în America, tatăl vitreg i-a comunicat Irinei propriile sale reguli. Mama ei nu a aflat, sau s-a făcut că nu era la curent, asta până când, doi ani mai târziu, la uşă a sunat Ron Wilkins şi le-a arătat legitimaţia de la FBI.

Secrete

La capătul multor rugăminţi din partea Irinei şi al multor ezitări, Alma a acceptat să conducă asa-numitul Grup de Desprindere de cele Lumeşti, idee care i-a venit constatând cât de tensionaţi erau la Lark House cei care se cramponau pe averea lor, în vreme ce aceia care erau mai săraci trăiau mai liniştiţi. O mai şi văzuse pe Alma renunţând la tot mai multe lucruri, în curând se temea să nu fie nevoie să-i împrumute chiar şi periuţa de dinţi, drept care era persoana indicată să anime grupul. Prima şedinţă urma să aibă loc în bibliotecă; se înscriseseră cinci, printre aceştia şi Lenny Beal, care s-au prezentat la ora stabilită. Alma nu a venit, după cincisprezece minute. Irina s-a dus s-o caute. A găsit apartamentul gol şi un bilet în care Alma spunea că lipseşte câteva zile şi o ruga să aibă grijă de Neko. Motanul era bolnav şi nu putea sta singur. Animalele de companie erau interzise în locuinţa Irinei, aşa că a trebuit să-l introducă pe furiş, băgat într-o pungă de cumpărături.

Seara, Seth a sunat-o pe mobil s-o întrebe de bunică-sa, căci trecuse pe acolo, nu o găsise şi era îngrijorat, mai ales după ce-i fusese rău la cinema. Irina i-a spus că plecase la întâlnirea ei amoroasă şi uitase de promisiunea făcută Grupului. Seth se văzuse cu un client în portul Oakland, era la doi paşi de Berkeley şi a invitat-o pe Irina la un sushi – o mâncare tocmai potrivită pentru a vorbi despre amantul japonez. Ea era în pat cu Neko şi juca jocul ei preferat, *Elder Scrolls V,* dar s-a îmbrăcat şi a ieşit. Restaurantul era o oază de pace orientală, totul în lemn de culoare deschisă, separeuri din panouri de hârtie de orez şi globuri roşii care dădeau o lumină caldă şi calmă.

— Unde crezi că se duce Alma atunci când dispare aşa? a întrebat-o după ce a comandat.

Mai întâi, Irina i-a umplut ceşcuţa cu sake, căci Alma îi spusese că în Japonia obiceiul era să-ţi serveşti companionul de masă, apoi i-a răspuns:

— La un motel din Point Reyes, la o oră şi un sfert de San Francisco. E vorba despre nişte cabane rustice pe malul apei, au peşte şi fructe de mare bune, saună, privelişte frumoasă şi camere romantice. Acum e cam frig, dar camerele au şeminee.

— De unde ştii tu toate astea?

— Din chitanţele de la cardul ei de credit. Am căutat motelul pe Internet. Bănuiesc că acolo se întâlneşte cu Ichimei. Să nici nu te gândeşti s-o deranjezi, Seth!

— Sigur că nu, nu mi-ar ierta-o niciodată. Dar aş putea să-l trimit acolo pe unul dintre investigatorii mei, să-şi vâre un pic nasul…

— În niciun caz!

— Bine, nu, sigur. Recunoaşte însă şi tu că e îngrijorător: bunica e slăbită, dacă mai face o criză ca atunci la film?

— E încă stăpână pe viaţa ei, Seth… Mai ştii ceva despre familia Fukuda?

— Da. L-am întrebat pe tata şi, ce să vezi, şi-a adus aminte de Ichimei.

Larry Belasco avea doisprezece ani în 1970, când părinţii lui au renovat casa de la Sea Cliff şi au cumpărat terenul alăturat ca să mărească grădina, oricum mare şi suferind încă după îngheţurile din primăvara care o distruseseră în anul în care murise Isaac Belasco. Larry îşi amintise că într-o zi apăruse un tip cu trăsături asiatice, haine de lucru şi caschetă de baseball, care refuzase să intre în casă pentru că avea încălţările înnoroite. Era Ichimei Fukuda, care se ocupa de sera de flori şi plante decorative, înfiinţată în parteneriat cu Isaac Belasco, acum trecută pe numele lui. Tatăl lui îi spusese că nu se pricepea defel la grădini şi că Alma avea să decidă, ceea ce tare l-a mirat pe băiat, pentru că Nathaniel conducea Fundaţia Belasco şi, cel puţin teoretic, trebuia să se priceapă. Dimensiunile mari ale grădinii şi planurile grandioase ale Almei au întârziat cu lunile proiectul. Ichimei măsurase terenul, cercetase calitatea solului, temperatura şi direcţia vântului, trasase pe un bloc de

desen linii şi cifre, urmărit de un Larry mirat din cale-afară. Sosise apoi o echipă de şase muncitori din aceeaşi rasă, urmată de primul camion cu materiale. Ichimei era un tip calm, cu gesturi măsurate, temeinic, niciodată grăbit, vorbea rar şi pe un ton atât de scăzut, că Larry trebuia să se apropie ca să audă. Nu vorbea despre el, dar văzând că Larry era interesat, îi desluşea cu plăcere multe aspecte legate de natură.

— Tata mi-a mai spus ceva tare ciudat, Irina: m-a asigurat că Ichimei are aură.

— Ce?

— Aură, un fel de halou invizibil. Ca un cerc de lumină deasupra capului, aşa cum au sfinţii în picturile religioase. La Ichimei e vizibil. Nu mereu, a zis tata, doar uneori, în funcţie de cum cade lumina…

— Glumeşti, Seth…

— Tata nu glumeşte, să ştii. A, încă ceva: tipul trebuie că e un soi de fachir, pentru că-şi controlează temperatura şi pulsul, îşi poate încălzi o mână de parcă ar avea febră îngheţându-şi-o pe cealaltă. I-a demonstrat-o lui taică-meu de mai multe ori.

— Asta ţi-a spus-o Larry sau ai inventat-o?

— Ba mi-a zis-o el. Tata e un sceptic, nu crede până nu vede cu ochii lui…

Ichimei Fukuda a dus la bun sfârşit proiectul, iar ca bonus a creat şi o mică grădină japoneză, special pentru Alma, pe urmă s-au ocupat alţi grădinari. Larry îl vedea doar când venea să supravegheze. A observat că nu vorbea niciodată cu Nathaniel, numai cu Alma, cu care avea o relaţie formală, cel puţin când era şi el de faţă. Ichimei se prezenta la uşa de serviciu cu un buchet de flori, se descălţa şi intra înclinându-se uşor. Alma îl aştepta în bucătărie, se înclina la fel. Punea florile într-o vază, el accepta o ceaşcă de ceai, îndeplineau tăcuţi acest ritual. După vreo doi ani, când Ichimei n-a mai venit la Sea Cliff, Larry a aflat de la maică-sa că plecase în Japonia.

— Crezi că erau amanţi încă de pe atunci, Seth?

— Asta nu pot să-l întreb pe tata, Irina. Las' că poate nici nu ştie. Ştim prea puţin chiar şi despre

propriii noştri părinţi. Dar să presupunem că erau amanţi în 1955, cum i-a spus bunică-mea lui Lenny Beal, apoi s-au despărţit când Alma s-a măritat cu Nathaniel, s-au reîntâlnit în 1962, iar de atunci sunt împreună.

— De ce tocmai în 1962?

— E doar o presupunere, nu sunt sigur. Dar în anul acela a murit străbunicul meu Isaac.

Şi i-a relatat funeraliile lui Isaac Belasco, i-a vorbit despre faptul că abia atunci au aflat de binele pe care-l făcuse toată viaţa patriarhul, de toţi cei pe care-i apărase gratis ca avocat, de banii dăruiţi sau împrumutaţi celor în nevoie, de copiii străini pe care-i ajutase să studieze, de cauzele nobile pe care le susţinuse. Seth descoperise că cei din familia Fukuda îi era şi ea îndatorată lui Isaac Belasco, îl respectau şi îl iubeau; pesemne că fuseseră la înmormântare. O legendă a familiei spunea că, puţin înainte de moartea lui Isaac, japonezii Fukuda dezgropaseră din grădină o sabie veche. Placa mai era şi acum acolo. Isaac o pusese ca să marcheze locul. Mai mult ca sigur că exact atunci se reîntâlniseră Alma şi Ichimei.

— Din 1955 până în 2013 sunt peste cincizeci de ani, cam atâţia câţi i-a spus Alma lui Lenny că sunt, a socotit Irina.

— Dacă bunicul meu Nathaniel bănuia că nevastă-sa avea un amant, precis s-a făcut că habar n-avea. În familia mea aparenţele contează mai mult decât adevărul.

— E valabil şi pentru tine?

— Nu. Eu sunt oaia neagră. Şi amorezat de o faţă palidă precum un vampir din Moldova.

— Vampirii sunt din Transilvania, Seth.

3 martie 2004

Zilele astea m-am gândit mult la don *Isaac Belasco, pentru că fiul meu Mike a împlinit patruzeci de ani şi am decis să-i încredinţez* katana *familiei Fukuda; e rândul lui să aibă grijă de ea. Unchiul tău Isaac m-a chemat într-o zi la el, era începutul lui*

1962, să-mi spună că era cazul să scot sabia care stătea de douăzeci de ani îngropată la Sea Cliff. Cu siguranţă bănuia deja că era grav bolnav şi i se apropia sfârşitul. Ne-am dus toţi cei rămaşi din familia mea, mama, sora mea şi eu. Ne-a însoţit şi Kemi Morita, lidera spirituală Oomoto. În ziua ceremoniei din grădină tu erai în voiaj de nuntă cu bărbatul tău. Poate că unchiul tău a ales special ziua ca să nu ne întâlnim. Oare ce ştia el despre noi doi? Bănuiesc că foarte puţin, dar era foarte isteţ.

Ichi

În timp ce Irina bea ceai verde la sushi, Seth a turnat în el mai mult sake decât era cazul. Golea ceşcuţa dintr-o sorbitură şi Irina, distrată, i-o umplea din nou. Nici nu şi-au dat seama când chelnerul în chimono albastru şi bandană pe frunte a adus altă sticlă. La desert – îngheţată de caramel – i-a constatat expresia dusă, semn că era momentul să plece înainte ca situaţia să devină jenantă, însă nu putea să-l lase în halul în care era. Chelnerul s-a oferit să le cheme un taxi, Seth a refuzat. A ieşit împleticindu-se, sprijinit de Irina, iar frigul de afară a sporit efectul băuturii.

— Nu cred că-ar trebui să conduc… Pot să dorm la tine? a bâiguit el cu limba împleticită.

— Şi ce faci cu motocicleta? Dacă ţi-o fură?

— Dă-o-n mă-sa…

Au mers cale de zece cvartale până acasă la Irina, a durat aproape un ceas, pentru că Seth mergea ca racul. Ea locuise şi în locuri mult mai rele, dar acum i-a fost ruşine de clădirea delabrată şi murdară, în care vieţuiau paisprezece chiriaşi în camere despărţite prin panouri de lemn înghesuite, unele lipsite de ventilaţie şi ferestre. Erau multe imobile de acest fel în Berkeley pe care proprietarii preferau să le lase în paragină ca să nu mărească chiriile. Din zugrăveala exterioară se mai vedeau doar vagi urme, persienele erau desprinse, în curte erau grămezi de obiecte abandonate şi inutile: anvelope sparte, bucăţi de bicicletă, un vas de toaletă de culoarea pastei de avocado, care zăcea acolo de cincisprezece ani.

Înăuntru aerul mirosea a paciuli amestecat cu supă rîncedă de varză. Nimeni nu spăla coridoarele şi băile comune. Irina făcea duş la Lark House.

— De ce trăieşti în cocina asta? s-a scandalizat Seth.

— Pentru că e ieftină.

— Înseamnă că eşti mult mai săracă decât credeam.

— Nu ştiu ce credeai, dar cam toată lumea e mai săracă decât neamul Belasco.

L-a ajutat să-şi scoată pantofii şi l-a împins pe salteaua de pe jos care-i ţinea loc de pat. Cearşafurile erau curate, totul era curat în cameră: Irina învăţase de la bunicii ei că sărăcia nu e o scuză pentru mizerie.

— Ce-i asta, s-a mirat el văzând un clopoţel legat de o sfoară care trecea prin perete în camera de alături.

— Ei, nimic, ce să fie.

— Cum nimic? Cine stă alături?

— Tim, prietenul meu de la cafenea şi asociatul meu la spălat câini. Câteodată mai am coşmaruri şi încep să ţip, şi-atunci el trage de sfoară, clopoţelul sună şi eu mă trezesc. Avem o înţelegere în sensul ăsta.

— Ai coşmaruri, Irina?

— Fireşte. Tu nu?

— Nu, eu am vise erotice. Vrei să-ţi povestesc unul?

— Dormi, Seth.

În nici două minute, aşa a făcut. Irina i-a dat motanului Neko medicamentul, s-a spălat în ligheanul din colţ, şi-a lepădat blugii şi bluza, şi-a pus un tricou uzat şi s-a ghemuit lipită de perete, cu pisica între ei doi. A adormit greu, atentă la bărbatul de lângă ea, la zgomotele casei şi la izul de varză. Ferestruica era plasată foarte sus, zăreai doar o bucăţică de cer. Uneori, luna lumina camera în trecerea ei pe firmament, dar nu şi în noaptea asta.

A trezit-o lumina puţină a dimineţii şi a constatat că Seth plecase. Era ora nouă, ar fi trebuit să plece de un ceas şi jumătate la lucru. O dureau capul şi toate

oasele, de parcă mahmureala de la sake ar fi contaminat-o prin osmoză.

Mărturisirea

Alma nu s-a întors la Lark House nici în ziua aceea, nici în următoarea, nu a sunat nici măcar ca să se intereseze de Neko. Motanul nu mânca de trei zile, Irina îi dădea apă cu seringa; medicamentul nu-şi făcuse efectul. Era gata să-l roage pe Lenny Beal să o ducă la veterinar, dar tocmai atunci a apărut Seth, proaspăt ras, freş, cu haine curate şi o mutră spăsită, ruşinat de seara trecută.

— Am aflat că sake-ul are o concentraţie alcoolică de şaptesprezece grade…

— Eşti cu motocicleta? l-a întrerupt Irina.

— Da. Era acolo unde am lăsat-o.

— Atunci du-mă la veterinar.

I-a primit doctorul Kallet, acelaşi care cu ani în urmă amputase laba Sofiei. Nu era o simplă coincidenţă: veterinarul făcea voluntariat la organizaţia care dădea spre adopţie câini din România şi Lenny i-l recomandase Almei. Doctorul Kallet a diagnosticat o ocluzie intestinală, trebuia operat de urgenţă, dar Irina nu putea să-şi asume răspunderea, iar Alma nu răspundea la mobil. Seth a tranşat chestiunea, a plătit şapte sute de dolari şi a predat bolnavul infirmierei. După puţin timp erau în cafeneaua unde lucrase Irina înainte de a intra în slujba Almei. I-a servit Tim, care rămăsese tot acolo.

Seth avea şi acum stomacul răscolit de sake, dar mintea i se limpezise şi ajunsese la concluzia că trebuia să aibă grijă de Irina, şi asta fără întârziere. Era îndrăgostit, dar nu aşa cum fusese până atunci de alte femei, cu o pasiune posesivă care nu lăsa loc pentru tandreţe. O dorea, aşteptase în zadar să facă ea primul pas, răbdarea lui fusese inutilă; era cazul să treacă la acţiune directă sau să renunţe definitiv. Ceva din trecutul Irinei o oprea, nu avea altă explicaţie pentru teama ei viscerală de intimitate. Era tentat să apeleze la „investigatorii” săi, dar ar fi fost o lipsă de lealitate faţă de ea. Sperase ca misterul să se limpezească şi-şi înghiţise întrebările, numai că începea să se plictisească de atâtea menajamente.

Urgent era să o scoată din vizuina aia în care locuia. Îşi pregătise argumentele de parcă ar fi trebuit să înfrunte o curte de juri, dar faţă în faţă cu ea, cu mutriţa ei de spiriduş şi căciuliţa aceea ca vai de ea, şi-a uitat discursul şi i-a propus tam-nisam să vină să stea la el.

— Apartamentul meu e comod, am mulţi metri pătraţi în plus, vei avea camera şi baia ta. Gratis.

— În schimbul a ce? a întrebat ea, neîncrezătoare.

— Ai să lucrezi pentru mine.

— La ce anume, mai exact?

— La cartea pe care o scriu despre familia Belasco. E nevoie de multă documentare şi eu n-am timp.

— Muncesc patruzeci de ore pe săptămână la Lark House şi douăsprezece pentru bunică-ta, mai spăl şi câini în weekend şi vreau să mă apuc de cursuri la seral. Am mai puţin timp decât tine, Seth.

— Păi, ai putea să renunţi la toate astea, în afară de bunica, şi să te dedici cărţii. Vei avea unde să stai şi un salariu bun. Vreau să văd cum e să trăieşti cu o femeie în casă, n-am făcut-o niciodată şi ar fi cazul să fac oarece practică.

— Văd că te-a şocat locuinţa mea… Nu vreau să o faci din milă.

— Nu e milă. E doar ciudă.

— Adică să-mi las slujba, venitul meu sigur, camera cu chirie fixă din Berkeley la care am ajuns cu greu, să mă mut la tine şi să rămân în stradă când te vei plictisi de mine. Ce să zic, foarte convenabil.

— N-ai priceput nimic, Irina!

— Ba pricep foarte bine, Seth. Tu vrei o secretară cu care să te şi culci.

— Pentru Dumnezeu! N-o să mă rog de tine, dar te previn că pot să renunţ cu totul şi să dispar din viaţa ta. Tu ştii ce simt pentru tine, chiar şi bunică-mea a observat, sare în ochi.

— Alma? Ce treabă are ea cu toate astea?

— A fost ideea ei. Eu voiam să te cer de nevastă şi basta, dar ea a spus că mai bine să facem proba trăind împreună un an-doi. Timp în care să te obişnuieşti cu

mine, iar ai mei să se obişnuiască cu ideea că nu eşti evreică şi eşti săracă.

Irina nici măcar nu a încercat să-şi stăvilească lacrimile. Şi-a ascuns capul între braţele încrucişate pe masă, chinuită de durerea de cap care se înteţise şi potopită de o avalanşă de emoţii contrarii: tandreţe şi recunoştinţă pentru Seth, ruşine de propriile ei limite, disperare în ceea ce priveşte viitorul. Omul îi oferea amorul din romane, dar asta nu era pentru ea. Ea îi putea iubi pe bătrânii de la Lark House, pe Alma Belasco, câţiva prieteni, de exemplu pe asociatul ei Tim, care tocmai o privea îngrijorat din spatele tejghelei, pe bunicii ei pe care-i vedea în trunchiul unui arbore de secvoia, pe Neko, pe Sofia şi alte animale de companie de pe acolo; îl putea iubi pe Seth mai mult decât pe oricine în viaţa asta, dar nu îndeajuns.

— Ce-i cu tine, Irina?

— Nu are legătură cu tine, Seth. Lucruri din trecut.

— Povesteşte-mi.

— La ce bun? Nu e important, şi-a suflat ea nasul într-un şerveţel.

— Ba e foarte important. Azi-noapte am vrut să te iau de mână şi era gata să mă plesneşti. Aveai dreptate, eram beat ca un porc. Iartă-mă. N-o să se mai întâmple, îţi promit. Te iubesc de trei ani, ştii foarte bine. Ce aştepţi ca să mă iubeşti şi tu? Gândeşte-te, femeie, pot oricând să fac rost de altă fată din Moldova, sunt cu sutele gata să se mărite pentru o viză de America.

— Bună idee, Seth.

— Cu mine vei fi fericită: sunt tipul cel mai bun de pe lume, sunt total inofensiv.

— Niciun avocat american pe motocicletă nu e inofensiv. Dar recunosc, eşti un tip formidabil.

— Atunci, eşti de acord?

— Nu pot. Dacă ai afla motivele, ai rupe-o la fugă.

— Ia să văd dacă ghicesc: ai făcut trafic de animale exotice în curs de dispariţie? N-are importanţă. Hai să-mi vezi apartamentul şi pe urmă hotărăşti.

Apartamentul, situat într-o clădire modernă din Embarcadero, cu portar şi oglinzi bizotate în lift, era atât de impecabil că părea nelocuit. O canapea din piele de culoarea spanacului, un televizor uriaş, o masă de sticlă cu reviste şi cărţi stivuite ordonat şi nişte lămpi daneze – nimic altceva în livingul cât o Sahara cu geamuri imense şi parchet închis la culoare. Nici covoare, nici tablouri, decoraţiuni interioare sau plante. În bucătărie, o masă din granit negru, o colecţie sclipitoare de oale şi tigăi de cupru niciodată folosite, agăţate de tavan. Din curiozitate, Irina a deschis frigiderul: suc de portocale, vin alb, lapte degresat.

— Ţi se întâmplă vreodată să mănânci şi ceva solid?

— Da, acasă la ai mei sau la restaurant. Aici lipseşte o mână de femeie, aşa zice maică-mea. Ştii să găteşti, Irina?

— Cartofi şi varză.

Camera pe care Seth i-o rezervase Irinei era aseptică şi virilă ca şi restul apartamentului, avea doar un pat lat acoperit cu o cuvertură de in şi perne mari în tonuri cafenii, care nu înveseleau defel ambianţa, o noptieră şi un scaun metalic. Pe peretele de nuanţa nisipului erau doar o fotografie alb-negru pe care Nathaniel Belasco i-o făcuse Almei, dar spre deosebire de celelalte, atât de revelatoare după părerea Irinei, aceasta o arăta dormind, se vedea doar o jumătate de chip într-o atmosferă nebuloasă de visare. Era de altfel singurul element decorativ din deşertul acela.

— De când locuieşti aici?

— De cinci ani. Îţi place?

— Vederea e impresionantă…

— Dar apartamentul ţi se pare rece. Bun, dacă vrei să faci schimbări, ne punem de acord asupra detaliilor. Nici gând de ciucuri sau culori pastel, nu se potrivesc cu personalitatea mea, dar în ce priveşte decoraţiunile, sunt dispus să fac oarece concesii. Nu acum, mai încolo, când ai să mă implori să mă însor cu tine.

— Mersi, deocamdată condu-mă la metrou, trebuie să mă întorc în cămăruţa mea. Cred că am gripă, mă doare tot corpul.

— Ba nu, domnişoară. Comand mâncare chinezească, ne uităm la un film şi aşteptăm să ne sune doctorul Kallet. Şi îţi dau ceai şi aspirină, asta ajută. Păcat că n-am supă de pui, e un leac infailibil.

— Scuză-mă, aş putea să fac o baie? N-am mai făcut baie de doi ani, fac duş la baia angajaţilor de la Lark House.

Era o după-amiază luminoasă, prin geamul de lângă cadă vedea panorama oraşului, traficul, ambarcaţiunile cu pânze din golf, mulţimea de pe străzi – pe jos, pe bicicletă, pe patine cu rotile –, clienţii de la mesele scoase pe trotuar şi umbrite de umbrele portocalii, turnul cu ceas de la Ferry Building. Tremurând, Irina s-a cufundat până la urechi în apa caldă, a simţit cum i se deznoadă muşchii şi i se înmoaie oasele, a binecuvântat încă o dată averea şi generozitatea familiei Belasco. După o vreme, Seth i-a strigat prin uşă că venise mâncarea, dar ea a mai rămas o jumătate de oră în cadă. S-a îmbrăcat în cele din urmă, dar era somnoroasă şi ameţită. Mirosul din cutiile de carton – porc dulce-acrişor, *chow mei* şi raţă pechineză – i-a făcut greaţă. S-a ghemuit pe canapea, a adormit şi s-a trezit după câteva ore; se întunecase. Seth îi pusese o pernă sub cap, o învelise cu o pătură şi stătea la marginea sofalei urmărind cel de-al doilea film al serii – spioni, crime internaţionale, ticăloşi din mafia rusească –, ţinându-i picioarele pe genunchi.

— N-am vrut să te trezesc. A sunat Kallet, Neko a ieşit cu bine din operaţie, dar are o tumoare mare la splină, care e începutul sfârşitului.

— Sărăcuţul, sper că nu suferă…

— Kallet va avea grijă să nu sufere. Ei, cum stai cu capul?

— Nu ştiu, mi-e foarte somn. Sper că nu mi-ai pus vreun drog în ceai.

— Sigur, am pus ketamină. Mai bine bagă-te în pat şi dormi ca lumea. Ai febră.

A dus-o în camera cu poza Almei, i-a scos pantofii, a ajutat-o să se culce, a învelit-o şi s-a întors la film. A doua zi, Irina s-a trezit târziu, după ce asudase bine; se simţea mai bine, dar avea picioarele moi. Pe masa neagră din bucătărie a găsit un bilet de la Seth: „Cafeaua e pregătită, trebuie doar să dai drumul la cafetieră. Bunica s-a întors la Lark House, i-am zis de Neko. O să-l anunţe pe Voigt că eşti bolnavă şi nu vii la lucru. Odihneşte-te. Te sun mai târziu. Sărutări. Viitorul tău soţ". Mai erau şi un carton cu supă de pui cu fidea, o cutie cu căpşuni şi o pungă cu croasante de la cofetăria din colţ.

Seth s-a întors de la tribunal înainte de ora şase, nerăbdător să o vadă. O sunase de câteva ori ca să fie sigur că nu plecase, ca nu cumva o toană de ultimă oră s-o fi făcut să se răzgândească. Când se gândea la ea, mai întâi vedea un iepure gata s-o zbughească, apoi chipul ei palid, atent, cu gura întredeschisă şi ochii rotunjiţi de uimire, sorbind poveştile Almei. De cum a deschis uşa, a perceput prezenţa Irinei. Chiar înainte de a o vedea, a ştiut că era acolo, că apartamentul nu era pustiu: nisipiul pereţilor era parcă mai cald, duşumeaua avea o lucire mătăsoasă pe care n-o observase niciodată, chiar şi aerul era mai plăcut. I-a ieşit în întâmpinare cu paşi ezitanţi, cu ochii umflaţi de somn şi părul ciufulit ca o perucă alburie. Seth a deschis braţele şi, pentru prima dată, Irina s-a refugiat la pieptul lui. Au'rămas îmbrăţişaţi – pentru ea, o veşnicie, pentru el, doar cât ţine un suspin – pe urmă Irina l-a luat de mână şi l-a tras spre canapea. „Avem de vorbit", i-a spus.

După ce-i ascultase povestea, Catherine Hope o făcuse să-i promită că avea să i-o spună şi lui Seth, nu numai pentru a-şi smulge mătrăguna care o otrăvea, dar şi pentru că omul merita să ştie adevărul.

La finele anului 2000, agentul Ron Wilkins colaborase cu doi investigatori din Canada la identificarea originii sutelor de imagini, care circulau pe Internet, a unei fetiţe de vreo nouă ani, supusă unor asemenea excese de depravare şi violenţă cărora

pesemne că nu le supravieţuise. Erau preferatele colecţionarilor specializaţi în pornografie infantilă, care achiziţionau pozele şi filmările prin intermediul unei reţele internaţionale. Exploatarea sexuală a copiilor nu era o noutate, existase secole la rând în totală impunitate, dar agenţii se bazau pe o lege, promulgată în 1978, care o declarase ilegală în Statele Unite. După acel an, producţia şi distribuţia de fotografii şi filmări se redusese – câştigurile nu justificau riscurile legale. Dar atunci a apărut Internetul şi piaţa s-a extins într-o manieră incontrolabilă. Se socotea că existau sute de mii de site-uri web dedicate pornografiei infantile şi peste douăzeci de milioane de consumatori, dintre care jumătate în Statele Unite. Provocarea consta în a descoperi clienţii, însă mai important era să lanseze provocarea producătorilor. Numele de cod pe care l-au dat cazului fetiţei foarte blonde, cu urechi ascuţite şi gropiţă în bărbie era Alice. Materialul era recent. Bănuiau că Alice era mai mare decât părea, căci producătorii se străduiau ca victimele să pară de o vârstă cât mai fragedă, aşa cum cereau clienţii. După cincisprezece luni de căutări, Wilkins şi canadienii au dat de urma unui colecţionar, un chirurg plastician din Montreal. I-au percheziţionat casa şi clinica, au confiscat computerele şi au găsit peste şase sute de imagini, printre care două fotografii şi o filmare video cu Alice. Chirurgul a fost arestat şi a fost de acord să colaboreze cu autorităţile în schimbul unei sentinţe mai blânde. Cu informaţiile şi contactele obţinute, Wilkins s-a pus pe treabă. Masivul agent spunea despre el că era un copoi: dacă mirosea o urmă, nimic nu-l abătea din drum, o urmărea până la capăt. Dându-se drept amator, a descărcat câteva poze ale lui Alice, le-a prelucrat digital ca să pară originale şi să nu se vadă chipul – deşi pentru cunoscători ar fi fost recognoscibilă – şi astfel a avut acces la reţeaua la care apelase colecţionarui din Montreal. Interesaţii n-au întârziat să apară. Avea prima pistă, restul era o chestiune de miros.

Într-o seară din luna noiembrie 2002, Ron Wilkins suna la uşa unei case dintr-un cartier modest din sudul oraşului Dallas. I-a deschis Alice. A recunoscut-o imediat, era de neconfundat. „Vreau să vorbesc cu părinţii tăi”, i-a spus cu un suspin de uşurare, căci nu crezuse că fata mai era în viaţă. Era una dintre acele perioade norocoase când Jim Robyns lucra în alt oraş; fata era doar cu mama ei. Agentul a scos legitimaţia de FBI, n-a mai aşteptat să fie poftit înăuntru, a împins uşa şi a intrat în casă, s-a oprit în living. Irina avea să-şi amintească mereu clipa aceea: negrul cel uriaş, mirosind a flori dulci, cu glas adânc şi molcom, mâini mari şi palme trandafirii. „Câţi ani ai tu?” a întrebat-o. Radmila era la a doua votcă şi la a treia sticlă de bere, dar se credea trează şi a sărit că fie-sa era minoră, aşa că întrebările trebuia să i le adreseze ei, dar Wilkins a redus-o la tăcere cu un simplu gest. „Merg pe cincisprezece”, a răspuns Alice cu un firicel de voce, de parcă ar fi greşit cu ceva, iar agentul s-a înfiorat, căci fiica sa unică, lumina ochilor săi, era de aceeaşi vârstă. Alice avusese o copilărie plină de privaţiuni, cu insuficienţă de proteine şi cum se dezvoltase târziu, era scundă şi avea oase delicate, părea mult mai mică. Wilkins a calculat că, dacă acum fata părea de doisprezece ani, în primele imagini care circulaseră pe Internet avea nouă sau zece. „Lasă-mă să vorbesc cu mama ta între patru ochi”, a rugat-o el, ruşinat. Numai că în acele câteva minute Radmila intrase în faza agresivă a beţiei; a urlat că fata ei avea dreptul să ştie orice avea să-i spună agentul – „nu-i aşa, Elisabeta?”. Fata a aprobat, ca hipnotizată, uitându-se fix la perete. „Regret, fetiţo”, a spus omul şi a pus pe masă vreo şase fotografii. Aşa a văzut Radmila ce se petrecea în casa ei de mai bine de doi ani şi refuzase să vadă, aşa a aflat Alice că milioane de bărbaţi din toate colţurile lumii o văzuseră în jocurile private cu tatăl ei vitreg. Ani în care se simţise murdară, rea şi vinovată; acum, cu pozele alea pe masă, voia să moară. Pentru ea nu mai era posibilă mântuirea.

Jim Robyns o asigurase că acele jocuri cu tatăl sau unchiul erau ceva normal, că mulţi băieţei şi fetiţe participau la aşa ceva, de bunăvoie şi recunoscători. Era vorba despre nişte copii speciali. Numai că despre asta nu se vorbea, era un secret bine păzit, iar ea nu trebuia să spună nimic nimănui, nici prietenelor, nici învăţătoarei, nici doctorului, pentru că lumea avea să spună că era o păcătoasă, o rea, avea să rămână singură şi fără prieteni; chiar şi propria ei mamă avea s-o respingă, Radmila era tare geloasă. De ce se opunea? Voia cadouri? Nu? Bine, atunci o s-o plătească ca şi cum ar fi fost o muieruşcă adultă, dar nu direct, banii avea să-i trimită bunicilor ei. Avea să aibă grijă să trimită bani în Moldova în numele nepoatei; ea trebuia să scrie o carte poştală alături de mandat, dar fără să-i spună Radmilei: şi secretul acesta era doar al lor. Uneori bătrânii aveau nevoie de nişte bani în plus, trebuia reparat acoperişul sau cumpărată altă capră. Nicio problemă, el era bun la inimă, înţelegea că viaţa în Moldova era grea, ce bine că Elisabeta avusese bafta să vină în America; numai că banii nu erau gratis, trebuia să-i câştige, nu-i aşa? Trebuia să zâmbească, n-o costa nimic, trebuia să-şi pună hainele cerute de el, trebuia să suporte sforile şi fiarele astea, trebuia să bea gin ca să se relaxeze, dar cu suc de mere ca să n-o ardă pe gât, o să se obişnuiască repede cu gustul, vrei să fie mai dulce? În ciuda alcoolului, a drogurilor şi a fricii, la un moment dat ea şi-a dat seama că erau camere de filmat în magazia de scule, în „căsuţa lor”, unde nimeni, nici mama ei n-aveau voie să intre. Robyns s-a jurat că pozele şi filmările erau private, erau numai ale lui, nimeni n-avea să le vadă vreodată, le va păstra ca amintire pentru mai târziu, când ea avea să meargă la *college.*

Şi ce dor o să-i mai fie de ea!

Prezenta acestui negru necunoscut, cu mâinile lui mari şi ochii trişti, prezenţa fotografiilor dovedeau că tatăl vitreg o minţise. Tot ce se petrecuse în „căsuţă” circulase pe net şi avea să circule mai departe, era imposibil de distrus, avea să existe mereu. În fiecare

minut cineva, undeva, o viola, cineva se masturba cu suferinţa ei. Cât avea să trăiască, oriunde s-ar fi dus, cineva putea s-o recunoască. Nu avea scăpare. Oroarea n-avea să se termine nicicând. Mirosul de alcool şi de suc de mere aveau s-o readucă veşnic în „căsuţă”; veşnic avea să meargă privind peste umăr, lipindu-se de ziduri; veşnic avea să-i fie scârbă să fie atinsă.

După plecarea lui Ron Wilkins, fata se încuiase în camera ei, paralizată de groază şi silă, convinsă că la întoarcere tatăl vitreg avea s-o omoare, aşa cum o avertizase de la bun început, când îi interzisese să sufle o vorbă despre acele „jocuri”. Trebuia să moară, era singura soluţie, dar nu de mâna lui, nu lent şi atroce cum îi spusese adesea, adăugând mereu detalii noi.

Între timp, Radmila a terminat sticla de votcă, s-a prăbuşit inconştientă şi a petrecut următoarele zece ore pe jos în bucătărie. Când s-a trezit cât de cât, s-a repezit cu bătaia asupra fiică-sii, seducătoarea, târfa care-i stricase soţul. N-a durat mult, un echipaj cu doi poliţişti şi o lucrătoare socială, trimişi de Wilkins, a ajuns tocmai atunci. Radmila a fost arestată, fata a fost trimisă la un spital psihiatric pentru copii, în timp ce Tribunalul pentru minori delibera. N-avea să-şi revadă niciodată mama şi tatăl vitreg.

Radmila a avut timp să-l anunţe pe Jim Robyns că era căutat; acesta a fugit din ţară, dar Ron Wilkins l-a căutat timp de patru ani prin toată lumea şi a dat de el în Jamaica, de unde l-a adus încătuşat în State. Victima sa n-a trebuit să-l vadă la proces, căci avocaţii îi luaseră declaraţia în particular şi judecătoarea a scutit-o să apară la tribunal. De la ea a aflat fata că bunicii muriseră şi nu primiseră niciun sfanţ. Jim Robyns a fost condamnat la zece ani de închisoare, fără drept de eliberare condiţionată…

— Mai are de ispăşit trei ani şi două luni. Când iese, o să mă caute şi nu am unde să mă ascund…

— Nu va trebui să te ascunzi: va primi ordin de interdicţie de apropiere – dacă îl încalcă, se întoarce

la închisoare. Iar eu voi fi lângă tine şi o să am grijă ca asta să nu se întâmple, a spus Seth.

— Dar nu-ţi dai seama că e imposibil? În orice clipă, cineva din cercul tău, un asociat, un amic, un client, chiar tatăl tău mă pot recunoaşte. Chiar în clipa asta, mă aflu pe mii şi mii de ecrane.

— Nu, Irina. Acum eşti o femeie de douăzeci şi şase de ani, cea care circulă pe Internet e Alice, o fetiţă care nu mai există. Pedofilii nu de tine se interesează.

— Te înşeli. Am fost silită să fug de mai multe ori din diferite locuri pentru că un nenorocit mă urmărea. Şi degeaba mă duc la politie, tipul face să circule mai departe pozele mele, n-au ce-i face. Ziceam că, dacă-mi vopsesc părul în negru sau mă fardez, scap; degeaba, am o faţă uşor de identificat şi nu m-am schimbat mult în anii ăştia. Nu-mi găsesc liniştea, Seth. Iar dacă ai tăi o să mă respingă pentru că sunt săracă şi neevreică, îţi imaginezi ce-o să fie când vor descoperi toată povestea asta?

— Le vom spune şi asta, Irina. Le va fi cam greu să accepte, dar cred că până la urmă te vor iubi mai mult pentru câte ai pătimit. Sunt oameni buni. Ai avut timp să suferi, acum e timpul să te faci bine şi să ierţi.

— Să iert?!

— Dacă n-o faci, ranchiuna o să te distrugă. Aproape toate rănile se vindecă prin iubire, Irina. Trebuie să te iubeşti pe tine însăţi şi să mă iubeşti şi pe mine. De acord?

— Aşa a spus şi Cathy.

— Păi, ascult-o, femeia asta ştie ce spune. Lasă-mă să te ajut. N-oi fi eu mare filosof, dar sunt un camarad de nădejde şi ţi-am dovedit din plin că sunt şi tenace. Niciodată nu mă dau bătut. Aşa că resemnează-te, n-am să te las în pace. Simţi cum îmi bate inima? Te cheamă, i-a luat o mână şi i-a lipit-o de piept.

— Mai e ceva, Seth…

— Încă ceva?

— De când agentul Wilkins m-a salvat din ghearele tatălui meu vitreg nu m-a mai atins

nimeni… Ştii la ce mă refer. Am fost singură şi prefer să rămân aşa.

— Asta nu poate rămâne aşa, Irina, dar o vom lua treptat. Ce s-a întâmplat n-are nimic de-a face cu dragostea şi n-o să se mai repete nicodată. Şi nici cu noi nu are de-a face. Mi-ai spus o dată că bătrânii fac amor fără grabă. Nu e o idee rea. O să ne iubim ca doi bunici, ce zici?

— Nu cred c-o să meargă, Seth.

— Ei, atunci ne ducem la terapie. Şi nu mai plânge, femeie, gata. Nu ţi-e foame? Piaptănă-te un pic, hai să ieşim să mâncăm şi să vorbim despre păcatele bunică-mii, e un subiect care ne ridică moralul, negreşit.

Tijuana

În lunile fericite din 1955, când Alma şi Ichimei s-au iubit în motelul mizerabil din Marinez, ea i-a mărturisit că era sterilă. Era mai curând o dorinţă sau o iluzie decât o minciună. O făcuse pentru a păstra spontaneitatea între cearşafuri, căci avea încredere în diafragma pe care o purta ca să evite surprizele şi pentru că ciclul ei fusese mereu atât de neregulat, încât ginecologul la care o dusese mătuşa Lillian de vreo două ori îi diagnosticase chisturi ovariene care aveau să-i afecteze fertilitatea. Fireşte, Alma amânase operaţia, maternitatea era ultima ei preocupare. Era convinsă că, prin minune, nu va rămâne însărcinată în această etapă a tinereţii. Astfel de accidente li se întâmplă femeilor din altă clasă socială, lipsite de educaţie şi de resurse. Şi nu şi-a dat seama de starea ei decât în săptămâna a zecea, pentru că nu ţinea socoteala menstruaţiilor, după care a mai sperat preţ de încă două.

Şi-a zis că era o eroare de calcul; apoi şi-a zis că exerciţiile fizice violente ar fi rezolvat problema, drept care mergea peste tot pe bicicletă, pedalând furios. Îşi cerceta întruna lenjeria intimă, angoasa sporea zi după zi, dar continua să se întâlnească cu Ichimei şi să facă dragoste cu aceeaşi frenezie cu care pedala urcând şi coborând dealurile. În cele din urmă, când sânii umflaţi, greţurile matinale şi stările de panică n-au mai putut fi ignorate, nu s-a dus la Ichimei, ci la Nathaniel, aşa cum făcea în vremea copilăriei. Ca să nu afle părinţii lui, l-a căutat la Biroul Juridic Belasco şi Belasco, de pe aceeaşi stradă Montgomery, unde funcţionase încă de pe timpurile patriarhului care îl inaugurase în 1920, unde existau şi acum aceleaşi mobile solemne şi aceleaşi rafturi cu texte juridice legate în piele verde închis, un mausoleu al legii, unde covoarele groase înăbuşeau paşii şi unde se vorbea în şoapte confidenţiale.

Nathaniel şedea la birou, în cămaşă, cu cravata slăbită şi părul vâlvoi, îngropat în teancuri de

documente şi tomuri deschise, dar de cum a văzut-o s-a ridicat şi a luat-o în braţe. Alma şi-a lipit obrazul de gâtul lui, uşurată că-şi putea povesti drama omului care n-o lăsase niciodată la greu. „Sunt gravidă”, l-a anunţat dintr-o suflare. Nathaniel a tras-o pe canapea şi s-a aşezat lângă ea. Atunci Alma i-a vorbit despre dragostea ei, despre motel şi a subliniat că sarcina nu era din vina lui Ichimei, ci dintr-a ei, iar dacă Ichimei ar prinde de veste, precis ar insista să se căsătorească şi să-şi asume responsabilitatea copilului; însă ea cugetase mult şi uite că n-avea curaj să renunţe la tot ce avea ca să ajungă nevasta lui Ichimei; îl adora, dar ştia că dezavantajele sărăciei ar fi pus curând capăt amorului. Pusă în faţa dilemei de a alege între o viaţă plină de greutăţi economice în sânul comunităţii japoneze – cu care nu avea nimic în comun – şi a rămâne sub protecţia mediului propriu, prevala teama de necunoscut; îi era ruşine de această slăbiciune, Ichimei merita o dragoste necondiţionată, era un om minunat, un înţelept, un sfânt, un suflet neîntinat, un amant atent şi tandru care o făcea fericită, i-a mai spus într-un potop de fraze învălmăşite, suflându-şi nasul ca să nu plângă şi încercând să-şi păstreze cumpătul. I-a mai spus că Ichimei trăia într-un plan spiritual, că avea să rămână veşnic un simplu grădinar, în loc să-şi dezvolte uriaşul talent artistic sau să-şi transforme sera de flori într-o afacere profitabilă; nu, el nu aspira la nimic mai mult, se mulţumea să câştige cât să trăiască, nu-i păsa defel de prosperitate sau succes, el era cu meditaţia şi cu seninătatea, numai că astea nu se mănâncă şi n-o tenta deloc să formeze o familie într-o căsuţă din scânduri acoperită cu tablă ruginită şi să vieţuiască printre agricultori cu o sapă în mână. „Ştiu, Nathaniel, iartă-mă, m-ai prevenit de mii de ori şi nu te-am ascultat, aveai dreptate, mereu ai dreptate, acum văd că nu mă pot mărita cu Ichimei, dar nici nu pot renunţa la dragoste, fără el m-aş usca pe picioare ca o plantă în deşert, aş muri, de-acum încolo am să fiu mai atentă, vom lua măsuri de precauţie, asta n-o să se mai repete, îţi promit, îţi jur”; a continuat să

vorbească, încurcându-se în scuze şi învinovăţiri. Nathaniel a ascultat-o până la capăt, până când Alma a tăcut, căci nu mai avea aer şi nici glas.

— Să recapitulăm… Eşti gravidă şi nu vrei să-i spui lui Ichimei…

— Nu pot naşte un copil nefiind căsătorită, Nat. Trebuie să mă ajuţi. Eşti singurul la care pot apela.

— Vrei să faci un avort? E ilegal şi periculos, Alma. Pe mine să nu contezi.

— Stai, ascultă-mă: m-am interesat, e ceva sigur, lipsit de riscuri, costă doar o sută de dolari, dar trebuie să vii cu mine pentru că e la Tijuana.

— Tijuana? Dar avortul e ilegal chiar şi în Mexic! E o nebunie!

— Aici e şi mai periculos, Nat. Acolo există doctori care fac asta sub nasul poliţiei, nimeni nu se bagă.

Şi i-a arătat o hârtie cu un număr de telefon: sunase deja la Tijuana ca să vorbească cu un anume Ramón. Îi răspunsese un bărbat care vorbea stricat engleza şi o întrebase cine îi dăduse numărul şi dacă era la curent cu condiţiile. Ea îi dăduse numele persoanei de contact, îl asigurase că avea să vină cu banii şi stabiliseră ca peste două zile să o ia cu maşina la trei după-amiaza, dintr-un loc anume.

— Sper că i-ai spus numitului Ramón că ai să fii însoţită de avocatul tău, a spus Nathaniel, acceptând tacit rolul pe care Alma i-l desemnase.

Au pornit a doua zi la şase dimineaţa în Lincolnul negru al familiei, mai potrivit pentru un drum de cincisprezece ore decât maşina sport a lui Nathaniel. La început, furios şi crispat, n-a scos o vorbă şi îşi încleşta mâinile pe volan, încruntat şi cu ochii la şosea, dar s-a muiat când Alma l-a rugat să oprească la un popas pentru camionagii ca să meargă la toaletă. A stat acolo o jumătate de oră şi a revenit palidă şi ca vai de ea. „Dimineaţa vomit, dar pe urmă îmi trece”, i-a explicat apoi. Restul drumului Nathaniel a încercat să o binedispună, s-au pomenit cântând bucăţile sentimentale ale lui Pat Boone, singurele pe

care le ştiau, în cele din urmă, Alma şi-a lăsat capul pe umărul lui şi a adormit. La San Diego s-au oprit la un hotel să mănânce şi să se odihnească. Recepţionerul a bănuit că erau soţ şi soţie şi le-a dat o cameră cu pat matrimonial pe care s-au întins ţinându-se de mână, ca în copilărie. Pentru prima dată după atâtea săptămâni Alma a dormit fără coşmaruri, timp în care Nathaniel a stat treaz, aspirând mirosul de şampon din părul vară-sii, gândindu-se la riscuri, îngrijorat şi nervos de parcă ar fi fost el tatăl pruncului, imaginându-şi consecinţele, căindu-se că marşase la aventura asta în loc să mituiască un medic din California, unde totul se poate dobândi la preţul potrivit, ca şi în Tijuana. Când se crăpa de ziuă a adormit şi el, până la ora nouă, când l-au trezit icnetele Almei în baie. Au trecut graniţa şi s-au îndreptat spre întâlnirea cu Ramón.

Mexicul i-a primit fără surprize. La Tijuana nu mai fuseseră niciodată, se aşteptau să fie vorba de un târguşor adormit, dar au dat de un oraş nemărginit parcă, strident şi colorat, plin de lume şi trafic, unde autobuze hărtănite şi maşini moderne se încrucişau cu căruţe şi măgari. Comerţul oferea în unul şi acelaşi magazin mâncare mexicană şi electrocasnice americane, pantofi şi instrumente muzicale, piese de schimb şi mobilă, păsări în colivii şi *tortillas.* Aerul mirosea a prăjeală şi gunoi, vibra de muzică populară, de glasurile predicatorilor evanghelişti şi de transmisiile meciurilor de fotbal de la radiourile din baruri şi cârciumi. Le-a fost greu să se orienteze: multe străzi nu aveau nici nume, nici numere, au întrebat de mai multe ori, dar nu pricepeau lămuririle în spaniolă, care adesea constau într-un gest vag înspre oriunde şi un „acuşica, după colţul ăsta”. Epuizaţi, au tras Lincolnul la o benzinărie şi au continuat pe jos până au nimerit: era o intersecţie de patru străzi foarte circulate. Au aşteptat braţ la braţ, sub privirile unui câine maidanez şi ale unor puşti zdrenţăroşi care cerşeau. Unica indicaţie primită, în afară de numele uneia dintre străzi, era cel al unei prăvălii care vindea costume pentru prima comuniune

şi poze cu Maica Domnului şi cu sfinţi catolici; un nume absolut incongruent: Viva Zapata.

După douăzeci de minute de aşteptare Nathaniel a ajuns la concluzia că totul fusese d păcăleală şi că era cazul să se-ntoarcă, însă Alma i-a reamintit că punctualitatea nu se număra printre caracteristicile acestei ţări şi a intrat în Viva Zapata. Prin gesturi, a cerut un telefon şi a sunat la numărul lui Ramon; după nouă apeluri, a răspuns o femeie cu care nu s-a înţeles în spaniolă. Către ora patru, când şi ea era gata să renunţe, la colţ a oprit un Ford model 1949 verde-mazăre, cu geamurile din spate negre, exact cum îi spusese Ramón. În faţă stăteau doi tipi, un june cu urme de vărsat pe obraz, plete şi favoriţi, care era la volan; celălalt s-a dat jos ca să-i lase să urce, căci maşina avea doar două uşi. S-a prezentat: Ramón. Treizeci şi ceva de ani, mustăcios, păr geluit pieptănat lins pe spate, cămaşă albă, blugi şi cizme cu vârf ascuţit şi tocuri. Amândoi fumau. „Banii”, a cerut mustăciosul. Nathaniel s-a executat, omul i-a numărat şi i-a pus în buzunar. Bărbaţii n-au schimbat nicio vorbă pe drumul care Almei şi lui Nathaniel li s-a părut lung: erau siguri că maşina făcea ocoluri peste ocoluri ca să-i dezorienteze, precauţie absolut inutilă, căci oricum nu cunoşteau oraşul. Încleştată de Nathaniel, Alma se întreba cum s-ar fi descurcat singură, în vreme ce el era cuprins de teama ca tipii, acum că aveau banii, să nu-i împuşte şi să-i azvârle într-o râpă. Nu spuseseră nimănui unde plecaseră, puteau trece săptămâni şi luni până ca familia să afle de soarta lor.

În cele din urmă, Fordul s-a oprit; li s-a spus să aştepte, în timp ce junele cu favoriţi se îndrepta spre casă, lăsându-l pe celălalt să păzească maşina. Se aflau în faţa unei case ieftine, asemănătoare celorlalte de pe stradă, într-un cartier care lui Nathaniel i s-a părut sărac şi murdar, dar nu era cazul să aplice criteriile din San Francisco. Junele s-a întors după câteva minute. Nathaniel a primit ordinul de a ieşi din maşină, a fost căutat temeinic, dar când au dat să-l apuce de braţ, omul s-a smuls cu un gest brusc şi a

slobozit o înjurătură în engleză. Mirat, Ramón s-a grăbit să-l liniştească: „Calm, nene, nu e nimic”, a râs el, şi cei doi dinţi de aur i-au sclipit. Apoi i-a oferit o ţigară, pe care Nathaniel a acceptat-o. Celălalt a ajutat-o pe Alma să se dea jos din maşină şi au intrat în casa care nu era un sălaş de răufăcători, cum se temea Nathaniel, ci un modest cămin de familie, cu tavane joase, ferestre mici, încins şi întunecat. În living doi puşti se jucau pe duşumea cu soldăţeii de plumb, mai erau acolo o masă cu scaune, o canapea îmbrăcată în plastic, o lustră pretenţioasă cu ciucuri şi un frigider care scotea un zgomot ca de motor de şalupă. Din bucătărie venea miros de ceapă prăjită, o femeie în negru învârtea într-o tigaie şi nici nu s-a uitat la nou-veniţi, la fel de lipsită de curiozitate ca şi cei doi copii. Junele i-a făcut semn lui Nathaniel să ia loc, Ramon a condus-o pe Alma pe un coridor scurt către altă încăpere, cu o pânză pe post de uşă.

— Stai puţin, l-a oprit Nathaniel. Cine va face intervenţia?

— Eu, a răspuns Ramón, singurul care ştia pare-se englezeşte.

— Te pricepi la medicină? s-a uitat Nathaniel la unghiile lungi şi lăcuite ale tipului.

S-au repetat râsul cu dinţi sclipitori şi gesturile de liniştire, au urmat câteva fraze prin care omul îl asigura că are multă experienţă şi că toată treaba va dura mai puţin de un sfert de oră, nicio problemă. „Anestezie? Nu, nene, aici n-avem aşa ceva, dar asta o să ajute”, i-a întins el Almei o sticlă cu tequila. Văzând-o că ezită şi aruncă priviri suspicioase recipientului, Ramón a tras o duşcă zdravănă apoi i-a oferit-o din nou. Nathaniel a observat expresia de panică de pe chipul Almei şi într-o secundă a luat cea mai importantă hotărâre din viaţa sa:

— Ne-am răzgândit, Ramón. Ne căsătorim şi vom avea copilul. Poţi păstra banii.

Mulţi ani a avut Alma la dispoziţie pentru a pritoci pe toate feţele cele făcute în 1955. An în care aterizase din plin în realitate; în van s-au dovedit

toate manevrele prin care încercase să scape de ruşinea care o copleşea, ruşine pentru stupizenia de a rămâne însărcinată, pentru a-l iubi pe Ichimei mai puţin decât pe ea însăşi, pentru frica ei de sărăcie, pentru că cedase presiunii sociale şi prejudecăţilor rasiale, pentru că acceptase sacrificiul lui Nathaniel, pentru că nu se dovedise la înălţimea amazoanei moderne care se dorea să fie, pentru caracterul ei laş, convenţional – plus alte vreo şase epitete cu care se autopedepsea. Era conştientă că evitase avortul de frică de durere şi ca să nu moară ca urmare a hemoragiei sau a infecţiei, nicidecum pentru că ar fi avut vreo urmă de respect pentru fiinţa care-i creştea în pântec. S-a mai privit o dată în oglinda cea mare de la şifonier şi n-a mai găsit-o acolo pe Alma de dinainte, pe fata îndrăzneaţă şi senzuală care-l vedea pe Ichimei alături de ea, ci doar o femeie laşă, veleitară şi egoistă. Scuzele erau de prisos, nimic nu putea şterge senzaţia că îşi pierduse demnitatea. După mulţi ani, când a iubi pe cineva din altă rasă sau a avea copii fără să fii măritată a devenit o modă, Alma recunoştea în sinea ei că prejudecata ei cea mai adânc înrădăcinată era cea de clasă socială, niciodată depăşită. În ciuda epuizantei călătorii la Tijuana, care îi distrusese iluzia dragostei şi o umilise făcând-o să se refugieze într-un orgoliu monumental, niciodată nu a pus sub semnul întrebării decizia de a-i ascunde adevărul lui Ichimei. A mărturisi ar fi însemnat să se dezvăluie în toată laşitatea ei.

Revenind de la Tijuana, l-a chemat pe Ichimei cu o oră mai devreme la hotelul bine-cunoscut. A sosit cu fruntea sus şi cu minciunile pregătite, dar plângând în sinea ei. Ca niciodată, Ichimei sosise primul. O aştepta într-una dintre camerele jegoase şi colcăind de gândaci, pe care ei o făceau să strălucească cu flacăra dragostei. Nu se văzuseră de cinci zile, iar de nişte săptămâni bune perfecţiunea întâlnirilor le fusese umbrită de ceva tulbure şi ameninţător, ceva ca o ceată deasă – aşa o percepea el, dar Alma, frivolă, îl acuza că e gelos şi o luase razna. Ichimei observase la ea ceva schimbat, o vedea neliniştită, vorbind prea

mult şi prea repede, trecând rapid de la cochetărie şi mângâieri la o tăcere posacă sau la furii inexplicabile. Era limpede că se depărta emoţional, deşi patima şi vehemenţa de a ajunge la orgasm puteau indica exact contrariul. Uneori, când se odihneau după amor ţinându-se în braţe, obrajii ei erau uzi de lacrimi. „Sunt lacrimi de fericire", spunea ea atunci, însă lui, care n-o văzuse niciodată plângând, i se păreau lacrimi de dezamăgire, tot aşa cum acrobaţiile sexuale i se păreau o încercare de a-i distrage gândurile. Cu discreţia sa atavică încercase să afle ce o neliniştea, dar reacţia ei consta fie într-un râs batjocoritor, fie în nişte provocări de femeie de stradă care, deşi în glumă, îl deranjau. Alma îi scăpa precum o şopârlă în cele cinci zile de despărţire, pe care ea le-a justificat cu un drum cu familia la Los Angeles, Ichimei se cufundase în gânduri. Continuase să grădinărească şi să cultive florile ca de obicei, dar se mişca de parcă ar fi fost hipnotizat. Maică-sa, care-l cunoştea cel mai bine, nu l-a întrebat nimic şi a dus ea marfa la florăriile din San Francisco. Tăcut, aplecat asupra plantelor, cu soarele dogorându-i spinarea, Ichimei se lăsa pradă presentimentelor care rareori îl înşelaseră.

L-a văzut în lumina filtrată de perdelele roase ale acelei camere de hotel şi a simţit din nou în trup senzaţia de vină sfâşietoare. Pentru o clipă, nu mai mult, l-a urât pe bărbatul acesta care o silea să se confrunte cu versiunea ei cea mai demnă de dispreţ, dar imediat a venit valul acela de iubire şi dorinţă iscat de simpla sa prezenţă. În picioare lângă fereastră, Ichimei o aştepta cu forţa sa interioară, cu lipsa sa de vanitate, cu tandreţea şi delicateţea sa dintotdeauna, cu chipul său senin; Ichimei, cu trupul său de lemn dur, părul aspru, degetele „verzi", ochii drăgăstos, râsul acela care venea din străfunduri, cu felul acela de a face dragoste de parcă ar fi fost pentru ultima oară. Nu a fost în stare să-l privească şi a simulat un atac de tuse ca să-şi ascundă chinul care o ardea. „Ce se întâmplă, Alma?" a întrebat-o el, fără s-o atingă. Şi atunci ea a început să turuie discursul

pregătit cu o perfecţiune avocăţească despre cât de mult îl iubea şi-avea să-l iubească cât o trăi, dar că legătura asta a lor era lipsită de viitor, era imposibilă, pentru că familia şi prietenii intraseră la bănuieli şi începeau să pună întrebări, ei veneau din lumi diferite şi fiecare trebuia să-şi accepte soarta, se hotărâse să-şi continue studiile de artă la Londra şi trebuiau să se despartă.

Ichimei a primit potopul de vorbe cu puterea unuia care era pregătit pentru aşa ceva. A urmat o tăcere prelungită, pauză în care Almei i-a trecut prin minte că ar fi fost posibil să facă dragoste încă o dată, cu disperare, o despărţire arzătoare, un ultim cadou făcut simţurilor înainte de a tăia definitiv o iluzie pe care o cultivase începând cu mângâierile acelea din copilărie, din grădina de la Sea Cliff. A dat să-şi descheie bluza, dar Ichimei a oprit-o cu un gest.

— Înţeleg, Alma.

— Iartă-mă, Ichimei. Mi-am imaginat mii de nebunii ca să continuăm să fim împreună, de exemplu, să avem un refugiu numai pentru noi unde să ne iubim, în locul acestui motel greţos, dar ştiu că nu se poate. Nu mai suport să trăiesc cu secretul ăsta, îmi distruge nervii. Trebuie să ne despărţim pentru totdeauna.

— Totdeauna e un timp lung de tot, Alma. Eu cred că ne vom reîntâlni în condiţii mai bune în alte vieţi, a rostit Ichimei încercând să-şi păstreze calmul, dar o tristeţe de gheaţă i-a frânt glasul.

S-au îmbrăţişat neajutoraţi, orfani de dragoste. Almei i s-au tăiat genunchii, a fost gata să se lipească de pieptul tare al iubitului şi să-i mărturisească totul, până la ultima şi cea mai ascunsă fărâmă de ruşine, să-l implore să se căsătorească şi să trăiască într-o colibă în care să-şi crească copiii metişi, să-i promită că avea să fie o soţie supusă şi va renunţa la pictura pe mătase, la bunăstarea de la Sea Cliff şi la viitorul plin de splendoare care i se cuvenea prin naştere, că va renunţa la multe altele doar pentru el şi pentru dragostea excepţională care îi unea. Poate că Ichimei a ghicit toate acestea şi a avut bunătatea de a o

împiedica să le rostească: i-a închis gura cu un sărut cast şi scurt. A condus-o la uşă, apoi la maşină. A mai sărutat-o o dată, pe frunte, apoi s-a dus la camioneta sa de grădinar, fără a se întoarce să-i arunce o ultimă privire.

11 iulie 1969

Dragostea noastră e inevitabilă, Alma. Am ştiut-o întotdeauna, dar ani în şir m-am revoltat şi am încercat să mi te smulg din gând, căci din inimă îmi era cu neputinţă. Când m-ai părăsit fără să-mi spui de ce nu am înţeles. M-am simţit păcălit. Însă în timpul primei mele călătorii în Japonia am avut timp să mă liniştesc şi am sfârşit prin a accepta că te pierdusem în această viaţă. Am încetat să mă frământ inutil în legătură cu ce se petrecuse între noi. Nu speram ca soarta să ne readucă laolaltă. Acum, după paisprezece ani în care am fost departe unul de celălalt, timp în care m-am gândit la tine în fiecare zi, înţeleg că nu vom fi niciodată soţ şi soţie, dar nici nu putem renunţa la ce am simţit cu atâta intensitate. Îţi propun să trăim povestea noastră ca într-o bulă apărată de atingerea lumii şi păstrată neatinsă, pentru tot restul zilelor noastre şi dincolo de moarte. Doar de noi depinde ca dragostea noastră să fie veşnică.

Ichi

Cei mai buni prieteni

Alma Mendel şi Nathaniel Belasco s-au căsătorit în cadrul unei ceremonii private pe terasa de la Sea Cliff, într-o zi care începuse însorită şi a devenit tot mai rece, mai înnorată şi mai întunecată, reflectând starea sufletească a mirilor. Alma avea nişte cearcăne vineţii de toată frumuseţea, nu dormise toată noaptea, chinuită de un noian de îndoieli, iar de cum l-a văzut pe rabin, a fugit la baie, scuturată de greţuri, numai că Nathaniel a venit după ea, i-a spălat faţa cu apă rece şi a convins-o să se controleze. „Nu eşti singură în povestea asta, Alma. Sunt cu tine şi-am să fiu mereu". Rabinul, care iniţial se opusese nunţii pe motiv că mirii erau veri, şi-a schimbat părerea când Isaac Belasco, cel mai de vază membru al congregaţiei, i-a explicat că Alma era gravidă, drept care altă soluţie în afară de căsătorie nu era. I-a mai spus că cei doi se iubeau încă din copilărie şi că afecţiunea lor se transformase în pasiune după revenirea Almei de la Boston, că astfel de accidente se întâmplă, ţin de natura umană, înaintea faptului împlinit singura soluţie era binecuvântarea. Martha şi Sarah avuseseră ideea să inventeze o poveste care să pună capăt bârfelor, de pildă: Alma fusese adoptată în Polonia de familia Mendel, drept care nu exista vreo legătură de sânge, dar s-a opus Isaac. La ce bun să mai adauge peste greşeala comisă o minciună grosolană. În definitiv, era fericit că cele două fiinţe pe care le iubea cel mai mult, în afară de nevastă-sa, îşi uneau destinele. Prefera de o mie de ori ca Alma să se mărite cu Nathaniel şi să rămână strâns legată de familie decât să ia un străin şi să plece de lângă el. Lillian i-a reamintit că din mariaje incestuoase se nasc copii taraţi, însă el a asigurat-o că asta era o superstiţie şi că nu avea bază ştiinţifică decât în comunităţile închise, unde procreaţia consangvină se repeta de-a lungul mai multor generaţii. Nu era cazul celor doi.

După ceremonia la care a asistat numai familia, contabilul Biroului Juridic şi personalul casei, s-a

servit o cină în sufrageria cea mare, folosită doar la ocazii speciale. Bucătăreasa, fata care o ajuta, servitoarele şi şoferul s-au aşezat timizi alături de stăpâni, în timp ce doi chelneri de la Ernie's, cel mai bun restaurant din oraş, le aduceau mâncarea. Fusese ideea lui Isaac să stabilească astfel faptul că începând cu acest moment Alma şi Nathaniel erau soţ şi soţie. Schimbare cu care personalul, care-i cunoştea că membri ai aceleiaşi familii, avea să se obişnuiască anevoie; ba chiar o slujnicuţă care lucra de patru ani în casa Belasco era convinsă că cei doi erau fraţi. Cina a început într-o tăcere mormântală, toţi se uitau în farfurie şi se simţeau stânjeniţi, dar pe măsură ce vinul curgea şi Isaac îi îndemna să închine în sănătatea mirilor, spiritele s-au animat. Vesel şi expansiv, umplându-şi paharul şi pe cele ale comesenilor, Isaac părea o replică juvenilă şi sănătoasă a bătrânului prăpădit care devenise de câţiva ani încoace. Îngrijorată să nu-l lase inima, Lillian îl trăgea de pantaloni pe sub masă ca să se potolească. În cele din urmă, mirii au tăiat tortul cu frişcă şi marţipan cu cuţitul de argint cu care Isaac şi Lillian tăiaseră unul identic la nunta lor cu mulţi ani înainte, şi-au luat rămas-bun de la fiecare şi au plecat cu taxiul, căci şoferul băuse peste măsură şi lăcrima pe scaun, recitând ceva în irlandeză, limba sa maternă.

Şi-au petrecut prima noapte în apartamentul nupţial al hotelului Palace, cel la care Alma suferise în timpul balurilor ei de debutantă, înconjuraţi de şampanie, bomboane şi flori. A doua zi aveau să zboare la New York, apoi în Europa pentru două săptămâni, un voiaj stabilit de Isaac şi pentru care n-aveau nicio tragere de inimă. Nathaniel avea mai multe procese pe rol şi n-avea chef să-şi lase treaba, numai că tatăl său a cumpărat biletele, i le-a vârât în buzunar şi i-a servit argumentul că luna de miere era o obligaţie tradiţională; circulau deja destule bârfe pe seama căsătoriei precipitate între veri ca să mai adauge una în plus. Alma s-a dezbrăcat în baie şi a revenit în cămaşa de noapte şi halatul de mătase şi dantelă pe

care Lillian le cumpărase de urgenţă împreună cu restul zestrei improvizate. S-a învârtit ca la teatru înaintea lui Nathaniel, care o aştepta stând pe bancheta de la piciorul patului.

— Priveşte-mă bine, Nat, că alt prilej n-o să mai ai. Cămaşa mă strânge deja peste mijloc, nu cred c-am s-o mai port vreodată.

A constatat că-i tremura glasul, în ciuda cochetăriei pe care o afişa, şi a chemat-o lângă el, bătând cu palma în canapea.

— Nu-mi fac iluzii, ştiu că îl iubeşti pe Ichimei.

— Te iubesc şi pe tine, Nat, nu ştiu cum să-ţi explic. Pesemne că există vreo şase femei în viaţa ta, nu ştiu de ce nu mi-ai prezentat-o pe niciuna dintre ele. Mi-ai spus o dată că, dacă de îndrăgosteşti, voi fi prima care să aflu… După ce nasc, divorţăm şi-ai să fii liber.

— N-am renunţat la nicio mare idilă pentru tine, Alma. Ca să nu mai zic că mi se pare ceva de prost gust să-mi propui divorţul în prima noastră noapte de căsătorie.

— Nu glumi, Nat. Spune drept, simţi vreo atracţie pentru mine? Ca femeie, vreau să zic.

— Până acum te-am considerat sora mea mai mică, dar asta se poate schimba… Ţi-o doreşti?

— Nu ştiu. Sunt zăpăcită, tristă, supărată, am un haos în cap şi un plod în burtă. Cred că ai făcut o afacere proastă însurându-te cu mine.

— Asta rămâne de văzut, dar fii convinsă că am să fiu un tată bun pentru băieţel sau pentru fetiţă.

— Va avea trăsături asiatice, Nat. Cum naiba o să explicăm treaba asta?

— Nu vom da niciun fel de explicaţii şi nimeni nu ni le va cere, Alma. Capul sus şi buzele pecetluite, asta e cea mai bună tactică. Ichimei Fukuda e singurul care are dreptul să pună întrebări.

— Dar n-am să-l mai văd niciodată, Nat. Mii de mulţumiri pentru ceea ce faci pentru mine, eşti fiinţa cea mai nobilă de pe lume şi voi încerca să fiu o nevastă demnă de tine. Acum câteva zile credeam că

am să mor fără Ichimei, acum cred că am să trăiesc, cu ajutorul tău. N-o să te înşel niciodată, jur.

— Şşt, Alma, să nu ne facem promisiuni pe care poate că nu le vom putea ţine. Hai să străbatem drumul ăsta împreună, pas cu pas, zi după zi, cu cele mai bune intenţii. Este tot ce ne putem promite unul altuia.

Isaac Belasco a refuzat de la bun început ca proaspăt căsătoriţii să stea la casa lor: la Sea Cliff spaţiul prisosea, căsoiul tocmai pentru asta fusese construit, ca mai multe generaţii ale familiei să trăiască sub acelaşi acoperiş. În plus, Alma trebuia să se menajeze, avea nevoie de îngrijirea lui Lillian şi a verişoarelor, amenajarea unei alte locuinţe ar fi fost un efort mult prea mare pentru ea. Iar pe post de argument irefutabil a apelat la şantajul emoţional: dorea să petreacă alături de ei picul de viaţă care-i rămânea, după care cei doi aveau să mângâie văduvia lui Lillian. Astfel că Nathaniel şi Alma s-au supus hotărârii patriarhului; ea a continuat să doarmă în camera albastră – singura schimbare a fost înlocuirea patului cu două, despărţite printr-o noptieră –, iar Nathaniel şi-a scos la vânzare *penthouse*-ul şi a revenit la casa părintească. În camera sa de burlac şi-a instalat biroul, cărţile, muzica şi o canapea. Toată casa ştia că orarul cuplului nu favoriza defel intimitatea: ea se scula pe la prânz şi se culca devreme, el muncea ca un nebun, venea târziu de la birou, se închidea cu cărţile şi cu discurile de muzică clasică, se culca după miezul nopţii şi pleca înainte ca ea să se trezească; la sfârşit de săptămână se ducea să joace tenis, urca alergând muntele Tamalpais, naviga în golf cu velierul şi revenea ars de soare, transpirat şi epuizat. Mai constataseră şi că dormea pe canapeaua din birou, dar o puneau pe seama nevoii de odihnă a soţiei. Nathaniel era deosebit de atent cu Alma, care depindea întru totul de el, între ei domnea atâta încredere şi bună dispoziţie, încât numai Lillian bănuia ceva anormal.

— Cum merg treburile între tine şi fiu-meu? a întrebat-o după vreo două săptămâni de când reveniseră din luna de miere şi sarcina ajunsese în luna a patra.

— De ce mă întrebi asta, tanti Lillian?

— Pentru că văd că vă iubiţi la fel ca înainte, nu s-a schimbat nimic. Căsătoria lipsită de pasiune e ca mâncarea fără sare.

— Şi vrei să facem paradă de pasiune în public? a râs Alma.

— Ştii, dragostea mea pentru Isaac e lucrul cel mai preţios pe care-l am, în afară de iubirea pentru copii şi nepoţi. Asta vă doresc şi vouă, să fiţi mereu îndrăgostiţi, aşa ca noi.

— Şi ce te face să crezi că n-am fi?

— Te afli în cel mai bun moment al sarcinii, Alma. Între luna a patra şi a şaptea, femeia e puternică, debordează de energie şi senzualitate. Nimeni nu spune asta, doctorii o trec sub tăcere, dar e ca şi cum ai fi în călduri. Aşa a fost pe când eram gravidă cu cei trei copii ai mei, umblam tot timpul după Isaac, era un adevărat scandal! Nu văd nimic din entuziasmul ăsta între tine şi Nathaniel.

— De unde ştii ce facem noi cu uşa închisă?

— Nu-mi răspunde cu o întrebare, Alma!

De partea cealaltă a golfului San Fracisco, Ichimei era cufundat într-o muţenie prelungită, ros de dragostea trădată. Se dedicase florilor, care erau mai colorate şi mai înmiresmate ca oricând, de parcă ar fi vrut să-l consoleze. Aflase de căsătoria Almei pentru că Megumi răsfoise la coafor o revistă mondenă şi dăduse peste o poză cu Alma şi Nathaniel Belasco: în haine de gală, prezidau banchetul anual al fundaţiei familiei. Explicaţia foto spunea că reveniseră de curând din luna de miere din Italia şi descria superba petrecere şi rochia ei elegantă, inspirată din tunicile drapate din Grecia Antică; se mai spunea şi că era vorba de cuplul cel mai comentat al anului. Nebănuind că-i implântă un pumnal în inimă, Megumi decupase pagina şi i-o adusese fratelui său. Ichimei citise şi nu spusese nimic. De săptămâni bune

încerca în zadar să priceapă ce se petrecuse cu Alma în timpul acelor luni în motelul amorurilor lor exagerate. El credea că trăise ceva de-a dreptul extraordinar, o pasiune demnă de literatură, întâlnirea a două suflete menite a fi împreună de-a lungul timpului, dar iată, în timp ce el îmbrăţişa o magnifică certitudine, ea plănuia să se mărite cu altul. Înşelătoria era atât de monumentală, că nu reuşea să înţeleagă şi nu putea să respire. În lumea lor, a Almei şi a lui Nathaniel Belasco, căsătoria însemna mai mult decât o uniune între doi oameni, era o strategie socială, economică şi de familie. Era imposibil ca Alma să fi făcut preparativele fără să lase să se străvadă o intenţie cât de mică; totul fusese sub ochii lui, dar el, orb şi surd, nu percepuse nimic. Acum lega firele şi îşi explica incoerenţa ei din ultimul timp, dispoziţia ei schimbătoare, ezitările, artificiile cu care scăpa de întrebările lui, fiţele, contorsiunile ei amoroase doar ca să nu fie nevoită să-l privească în ochi. Falsitatea era atât de completă, plasa de minciuni atât de deasă şi încurcată, răul atât de ireparabil, încât se vedea silit să admită că nu o cunoştea deloc pe Alma, că Alma era o străină. Femeia iubită nu existase nicicând, el o construise în visele lui.

Sătulă să-şi vadă fiul absent şi somnambul, Heideko Fukuda hotărî că venise clipa să-l ducă în Japonia ca să-şi caute rădăcinile şi, cu ceva noroc, şi o nevastă. Călătoria avea să-l ajute să se scuture de starea asta, a cărei cauză nici ea, nici Megumi nu o bănuiau. Ichimei era tânăr, putea să-şi întemeieze o familie, în schimb avea o maturitate de om bătrân; era cazul să-şi găsească viitoarea noră înainte ca perniciosul obicei american al căsătoriilor întemeiate pe vreun miraj amoros să pună stăpânire pe fiu-său. Megumi era ocupată până peste cap cu studiile, a fost însă de acord să supervizeze în absenţa lor munca a doi compatrioţi la afacerea cu flori. I-a venit chiar şi ideea de a-i cere lui Boyd Anderson, ca dovadă supremă a iubirii sale, să lase totul în Hawaii şi să vină la Martinez să cultive flori, numai că Heideko

refuza să pronunţe numele amorezului tenace şi se referea la el tot ca la paznicul din lagărul de concentrare. Aveau să treacă încă cinci ani până să se nască primul ei nepot, Charles Anderson, fiul celor doi, pentru ca ea să vorbească cu demonul alb. Heideko a organizat călătoria singură. Şi-a anunţat fiul că era cazul să împlinească datoria de a-i onora pe strămoşii lui Takao, aşa cum îi promisese pe patul de moarte, ca să plece liniştit. Takao nu apucase să o facă, aşa că era de datoria lor să plece în pelerinaj. Aveau să viziteze o sută de temple şi să verse un pic de cenuşă în toate acestea. Ichimei nu s-a opus decât formal, în fond îi era indiferent dacă rămânea sau pleca: locul geografic nu afecta defel procesul de purificare interioară în care se afla.

În Japonia Heideko şi-a anunţat fiul că prima ei datorie nu era faţă de defunctul soţ, ci faţă de bătrânii ei părinţi – dacă mai trăiau – şi faţă de fraţii pe care nu-i mai văzuse din 1922. A plecat singură, fără Ichimei. Cu un simplu la revedere, de parcă ar fi plecat la cumpărături, şi fără să-l întrebe cum avea să se descurce. Ichimei îi dăduse maică-sii toţi banii. A condus-o la tren, şi-a lăsat valiza la gară şi a pornit-o aşa cum era, doar cu periuţa de dinţi şi urna cu cenuşa tatălui său. Nu avea nevoie de hartă, memorase itinerariul. În prima zi a mers fără să mănânce nimic, la căderea nopţii a ajuns la un mic sanctuar şintoist şi s-a aşezat lângă zid. Aproape adormise când s-a apropiat un călugăr şi i-a spus că pentru pelerini se găseau mereu în sanctuar ceai şi turte de orez. Aşa i-a fost viaţa pe parcursul următoarelor patru luni. Pe timp de zi mergea până la epuizare, răbda de foame până când cineva îi dădea ceva de mâncare, dormea unde îl prindea noaptea. Nu a cerut nimic niciodată, nu a avut nevoie de bani. Mergea fără gânduri, admirând peisajul şi bucurându-se de propria sa oboseală, efortul smulgea bucăţi din amintirile rele cu Alma. Iar când a terminat de vizitat al o sutălea templu, săculeţul cu cenuşă era gol, iar el scăpase de gândurile negrè de la începutul pelerinajului.

2 august 1994

Să trăiesc în incertitudine, lipsit de siguranţă, fără planuri sau ţeluri, lăsându-mă dus precum pasărea în zbor – asta am învăţat în pelerinajul meu. Te miră că la şaizeci şi ceva de ani încă mai pot pleca de pe o zi pe alta fără vreun traseu stabilit şi fără bagaje, ca un băiat care face autostopul, că plec pentru o perioadă nedefinită, că nu te sun şi nu-ţi scriu, că la întoarcere nu pot să-ţi spun pe unde am fost. Nu e niciun secret, Alma. Merg, atâta tot. Am nevoie de foarte puţin ca să supravieţuiesc, nu-mi trebuie aproape nimic. Ah, libertatea!

Plec, dar te port mereu în amintire.

Ichi

Toamna

După două zile în care Alma lipsise de la întâlnirile lor de pe banca din parc, Lenny Beal s-a dus să-i bată la uşa apartamentului de la Lark House. I-a deschis Irina, care o ajutase să se îmbrace înainte de a-şi începe programul.

— Te-am aşteptat, Alma, ai întârziat.

— Viaţa e prea scurtă ca să fii punctual, a oftat ea.

De câteva zile, Irina venea devreme, îi servea micul dejun, o ajuta la duş şi apoi să se îmbrace, însă despre asta nu pomenea niciuna, căci ar fi însemnat să recunoască faptul că Alma începea să nu se mai descurce singură, deci era cazul să treacă la nivelul al doilea sau să se întoarcă acasă la Sea Cliff cu ai ei. Preferau să pună slăbiciunea neaşteptată pe seama unei indispoziţii temporare. Seth o rugase pe Irina să-şi lase slujba de la Lark House, să-şi părăsească „păduchelniţa", cum numea el camera din Berkeley, şi să se mute la el, dar ea nu era de acord, căci voia să evite capcana dependenţei, care o speria la fel de mult cum o speria pe Alma trecerea la cel de-al doilea nivel la Lark House. A încercat să-i explice asta lui Seth, care a fost jignit de comparaţie.

Absenţa motanului Neko a avut pentru Alma efectul unui infarct: o durea în piept. Avea impresia că-l vede întruna, ba în perna de pe canapea, ba într-un colţ ridicat al covorului, pitit în pardesiul aruncat la nimereală sau în umbra copacului de la fereastră. Fusese confidentul ei preţ de optsprezece ani. Ca să nu vorbească singură, îi vorbea lui, absolut liniştită: ştia că n-avea să-i răspundă şi că va pricepe totul cu înţelepciunea sa pisicească. Semănau – erau vanitoşi, leneşi şi solitari. Îi plăcea urâţenia lui de animal ordinar, dar şi ravagiile pe care i le lăsase trecerea timpului: rosăturile de pe blană, coada strâmbă, ochii urduroşi, pântecul de mare mâncău. Îi lipsea în pat, adormea greu fără greutatea caldă a lui Neko lipită de ea. În afară de Kirsten, pisica asta era singura fiinţă care o mângâia. Ar fi vrut şi Irina să îi facă masaj, să o spele pe cap, să-i pilească unghiile, să se apropie de

Ama fizic ca să-i dea de înţeles că nu era singură, numai că femeia nu accepta nici un fel de intimitate. Irinei acest tip de contact pe care îl avea cu alte bătrâne de la Lark House i se părea ceva natural, treptat începea să şi-l dorească şi cu Seth. A încercat să înlocuiască absenţa mâţei cu o pungă cu apă caldă în patul Amei, numai că paliativul absurd n-a făcut decât să agraveze durerea, astfel că i-a venit ideea să facă rost de altă pisică de la Societatea de Protecţie a Animalelor. Alma a lămurit-o atunci că nu-şi putea permite să adopte un animal care avea să trăiască mai mult decât ea; Neko fusese ultima ei pisică.

În ziua aceea Sofia, căţeaua lui Lenny, aştepta în prag, ca atunci când Neko era viu şi-şi apăra teritoriul, să fie scoasă la plimbare dând din coadă, dar Alma era deja epuizată de efortul de a se îmbrăca şi nu s-a ridicat de pe canapea. Irina plecase la treburile ei cu un „Vă las pe mâini bune”. Îngrijorat, Lenny a observat schimbările în rău atât la ea, cât şi la apartamentul care nu fusese aerisit şi mirosea a gardenii ofilite.

— Ce se întâmplă, dragă prietenă?

— Nimic grav. Cred că am ceva la urechi, de-aia îmi pierd echilibrul. Şi câteodată simt în piept nişte lovituri ca de elefant.

— Dar doctorul ce spune?

— Să n-aud de doctori, analize sau spitale, dacă intri pe mâna lor nu mai ai scăpare. Şi să n-aud de rudele Belasco! Amatori de dramă cum îi ştiu, ar face ditamai tămbălăul.

— Auzi, să nu te pună dracu’ să mori înaintea mea. Nu uita ce am stabilit: am venit aici ca să mor în braţele tale, nu invers, a glumit Lenny.

— N-am uitat. Dar dacă se întâmplă, poţi apela cu încredere la Cathy.

Prietenia lor, descoperită târziu şi savurată ca un vin de colecţie, le colora realitatea care pălea inexorabil pentru amândoi. Alma avea o fire atât de solitară, încât nu-şi percepuse niciodată singurătatea. Trăise încastrată în familia Belasco, protejată de unchii ei, în conacul de la Sea Cliff administrat de

soacră-sa, de majordom şi de noră-sa, de parcă ar fi fost în vizită. Se simţea mereu altfel şi mereu alta, numai că asta nu o deranja, ci era un motiv de mândrie, îi întărea convingerea că era o artistă retrasă şi misterioasă, un pic superioară celorlalţi muritori. N-avea nevoie să se amestece cu oamenii, pe care-i considera cam stupizi, cruzi atunci când aveau ocazia şi sentimentali în cel mai bun caz, păreri pe care avea grijă să nu le exprime public, dar care cu timpul se consolidaseră. Trăgând linie, în cei peste optzeci de ani ai ei iubise foarte puţine fiinţe, dar intens, idealizându-le cu un romantism feroce care sfida realitatea. Nu trecuse prin îndrăgostirile devastatoare ale copilăriei şi adolescenţei, în timpul studiilor fusese izolată şi retrasă, călătorise şi lucrase singură, nu avusese parteneri şi colegi, doar subordonaţi; toate acestea le înlocuise cu amorul obsesiv pentru Ichimei Fukuda şi cu prietenia exclusivă cu Nathaniel Belasco, pe care nu şi-l amintea ca soţ, ci ca pe cel mai bun prieten. Acum, în ultima etapă a vieţii, conta pe Ichimei, legendarul ei amant, pe nepotul Seth şi pe Irina, pe Lenny şi pe Cathy, care reprezentau cea mai apropiată idee despre prietenii pe care îi avusese în ultimii ani; graţie lor, era la adăpost de plictiseală, acest flagel al bătrâneţii. Cât despre restul comunităţii de la Lark House, era precum peisajul golfului: îl admirai de departe, fără să-ţi înmoi picioarele. Timp de o jumătate de secol făcuse parte din mica lume a clasei înalte din San Francisco, era văzută la operă, la actele de caritate şi la mondenităţile obligatorii, păstrându-şi însă distanţa pe care o instaura după primele vorbe. I-a spus lui Lenny Beal că o deranjau zgomotul, trăncănelile vulgare şi felul de a fi al oamenilor, că doar o vagă empatie cu omenirea o salva de la a ajunge o psihopată. Era lesne să simţi milă pentru nefericiţii pe care nu-i cunoşteai. Oamenii nu-i plăceau, prefera pisicile. Primii erau suportabili în doze mici, mai mult de trei o indispuneau. Dintotdeauna evitase grupurile, cluburile şi partidele politice, nu militase pentru nicio cauză, chiar dacă o aproba în principiu – de pildă

feminismul, drepturile civile şi pacea. „Nu ies să apăr balenele ca să nu mă amestec cu ecologiştii”. Niciodată nu se sacrificase pentru cineva sau pentru un ideal, abnegaţia nu se număra printre virtuţile ei. Cu excepţia lui Nathaniel în perioada bolii, nu trebuise să aibă grijă de nimeni, nici măcar de fiu-său. Pentru ea, maternitatea nu fusese clasicul vârtej de adoraţie şi nelinişte al mamelor, ci o iubire calmă şi continuă. Larry era o prezenţă solidă şi necondiţionată a vieţii sale, îl iubea cu un amestec de deplină încredere şi obişnuinţă îndelungată, un sentiment comod, care o solicita puţin. Pe Isaac şi pe Lillian Belasco îi admirase şi îi iubise, continuase să le spună „unchiule” şi „tanti” chiar şi după ce-i deveniseră socri, dar nu se molipsise defel de bunătatea şi devotamentul lor.

— Noroc că Fundaţia Belasco se ocupă cu plantarea copacilor în loc să ajute cerşetori şi orfani, aşa am putut să fac ceva bun fără să mă apropii de beneficiari.

— Taci, femeie, dacă nu te-aş cunoaşte aş zice că eşti un monstru de narcisism.

— Păi, dacă nu sunt, e doar mulţumită lui Ichimei şi lui Nathaniel, care m-au învăţat să dăruiesc şi să primese. Dacă n-ar fi fost ei, aş fi sucombat în indiferenţă.

— Mulţi artişti sunt introvertiţi, Alma; trebuie să se abstragă pentru a putea crea…

— Nu căuta scuze, Lenny. Adevărul e că, pe cât înaintez în vârstă, pe atât îmi iubesc mai mult defectele. Bătrâneţea e perioada cea mai bună ca să fii şi să faci ce-ţi place. În curând nimeni n-o să mă mai suporte… Spune-mi, Lenny, regreţi ceva?

— Fireşte! Nebuniile pe care nu le-am făcut, faptul că am renunţat la fumat şi la *margaritas,* că am devenit vegetarian şi m-am zdrobit cu sportul. De murit, am să mor oricum, dar într-o formă bună, a râs el.

— Nu vreau să mori…

— Nici eu, dar nu e opţional.

— Când ne-am cunoscut, beai ca un cazac.

— M-am lăsat de treizeci de ani. Cred că beam atât de mult ca să nu gândesc. Eram hiperactiv, abia dacă stăteam locului ca să-mi tai unghiile de la picioare. De tânăr am fost un animal gregar, veşnic înconjurat de lume şi zgomot, şi tot singur mă simţeam. Frica de singurătate, asta m-a caracterizat, Alma. Aveam nevoie să fiu acceptat şi iubit.

— Vorbeşti la trecut. Acum nu mai eşti aşa?

— M-am schimbat. Toată tinereţea am vânat aprobarea celorlalţi şi aventurile, până m-am amorezat de-a binelea. Iar apoi mi s-a frânt inima şi timp de zece ani am tot încercat să lipesc cioburile la loc.

— Şi ai reuşit?

— Să zicem că da, datorită unei combinaţii psihologice: terapie individuală, de grup, *gestalt,* biodinamică, tot ce-am găsit, inclusiv terapia prin ţipete.

— Ce naiba mai e şi asta?

— Mă închideam cu psiholoaga într-o cameră şi răcneam ca un dement şi dădeam cu pumnii într-o pernă mare timp de cincizeci şi cinci de minute.

— Nu te cred.

— Ba să crezi. Şi mai şi plăteam pentru asta. Am făcut terapie ani la rând. A fost un drum plin de hopuri, dar am învăţat să mă cunosc şi să-mi privesc în ochi singurătatea. Nu mă mai sperie.

— Cred că aşa ceva ne-ar fi prins bine şi lui Nathaniel şi mie, dar nu ne-a trecut prin cap. În lumea noastră nu se purta. Iar când a venit moda psihoterapiei, a fost prea târziu pentru noi.

Dintr-odată, cutiile cu gardenii anonime pe care Alma le primea în fiecare zi de luni au încetat să vină exact când ar fi putut să o bucure mai mult, însă ea nu a dat semne că ar fi observat. După ultima ei escapadă aproape că nu mai ieşea. Dacă nu ar fi fost Irina, Seth, Lenny şi Cathy, care s-o mai scuture, s-ar fi închis pecum un anahoret. Şi-a pierdut interesul pentru citit, pentru serialele de la televizor, pentru yoga, pentru grădina lui Victor Vikaşev şi tot ce-i mai

umplea timpul. Mânca fără chef, dacă n-ar fi fost Irina s-ar fi hrănit doar cu mere şi ceai verde. N-a spus nimănui că o înţepa inima, că i se înceţoşa vederea şi nu mai putea să facă mai nimic. Apartamentul care până atunci i se potrivea mănuşă a devenit parcă mai mare, dispoziţia încăperilor parcă se încurcase, când credea că se afla în faţa băii se pomenea pe culoarul exterior, brusc parcă mai lung şi mai întortocheat, astfel că îi era greu să nimerească uşa apartamentului, toate uşile erau la fel; duşumeaua parcă se ondula, trebuia să se ţină de pereţi ca să nu cadă; întrerupătoarele îşi schimbau locul şi nu le nimerea pe întuneric; sertarele şi poliţele parcă se înmulţeau, zăpăcindu-i obiectele de primă necesitate; în albume, fotografiile se mutau fără intervenţia nimănui. Nu mai găsea nimic, pesemne că Irina sau fata de la curăţenie îi ascundeau lucrurile.

Pricepea că universul îi juca feste; cel mai probabil era că nu i se mai oxigena creierul. Atunci se ducea la fereastră şi făcea exerciţii de respiraţie după un manual găsit în bibliotecă, dar vizita la cardiolog o tot amâna, convinsă că totul se vindecă cu timpul.

Mergea pe optzeci şi doi de ani, era bătrână, dar refuza să se considere o babă. N-avea de gând să se aşeze la umbra vârstei cu ochii pierduţi şi mintea la un trecut ipotetic. De vreo două ori căzuse, se alesese doar cu nişte vânătăi; venise timpul să accepte să fie sprijinită la mers, continua însă să-şi întreţină urmele vanităţii şi să lupte împotriva tentaţiei de a se abandona nemişcării leneşe. O îngrozea perspectiva de a trece la nivelul al doilea, unde nu ar fi avut intimitate şi ar fi fost asistată de îngrijitori plătiţi chiar şi la nevoile personale. „Bună seara, Moarte”, murmura înainte de a adormi, cu vaga speranţă de a nu se trezi a doua zi; ar fi fost modalitatea cea mai elegantă de a pleca, comparabilă doar cu a adormi pentru vecie în braţele lui Ichimei, după dragoste. De fapt, nu credea că merită acest dar: avusese o viaţă bună, nu era obligatoriu ca şi sfârşitul să fie bun. De moarte nu-i mai era frică de treizeci de ani, când aceasta venise ca o bună prietenă să-l ia pe Nathaniel.

Chiar ea o chemase şi i-l predase. Cu Seth nu vorbea despre asta, ar fi acuzat-o de morbiditate, însă cu Lenny era un subiect recurent; vorbeau îndelung speculând despre posibilităţile Marelui Dincolo, despre nemurirea sufletului şi inofensivele fantome care-i însoţeau. Iar cu Irina putea vorbi despre orice, fata asta ştia să asculte, deşi, la vârsta ei, mai avea iluzia nemuririi şi încă nu putea pricepe corect sentimentele celor care au ajuns aproape la capătul drumului. Fata nu-şi putea imagina cât curaj îţi trebuie ca să îmbătrâneşti, s-ar fi speriat; avea o cunoaştere pur teoretică în ce priveşte vârsta. La fel de teoretic era şi tot ce se publica despre aşa-numita vârstă a treia, toate cărţoaiele alea savante şi toate manualele de autoajutorare din bibliotecă, scrise de oameni care nu erau bătrâni. Până şi cele două psiholoage de la Lark House erau tinere. Ce ştiau ele, cu toate diplomele lor, despre tot ce se pierde? Facultăţi, energie, independenţă, locuri şi oameni. Acum, Almei nu-i lipseau oamenii, îi era dor doar de Nathaniel. Pe cei din familie îi vedea destul şi era mulţumită că nu o vizitau prea des. Noră-sa era de părere că Lark House era un depozit de bătrâni comunişti şi de dependenţi de marijuana. Prefera deci să vorbească la telefon cu familia şi să-i vadă pe terenul mult mai comod de la Sea Cliff, sau dacă o scoteau la plimbare. Nu se putea plânge, mica ei familie – Larry, Doris, Pauline şi Seth – nu o dăduse uitării. Nu se compara ea cu bătrânii abandonaţi de la Lark House.

N-a mai putut însă amâna închiderea atelierului, pe care îl păstrase de dragul lui Kirsten. I-a explicat lui Seth că asistenta ei avea anumite limitări intelectuale, dar lucrase cu ea ani mulţi, fusese singurul ei loc de muncă şi îşi îndeplinise mereu sarcinile ireproşabil. „Trebuie să am grijă de ea, Seth, măcar atât, dar n-am putere să mă ocup de birocraţie, fă-o tu, că eşti avocat.” Kirsten avea asigurare medicală, o pensie şi ceva economii, căci Alma îi pusese în fiecare an în cont nişte bani în caz de urgenţă, dar cum urgenţe nu apăruseră, banii erau neatinşi şi bine investiţi. Seth a

stabilit cu fratele lui Kirsten cum să-i asigure viitorul economic, iar pe Hans Voigt l-a convins să o angajeze ca asistentă a Catherinei Hope la clinica împotriva durerii. Ezitările directorului de a angaja o persoană care suferea de sindromul Down s-au risipit pe loc când a aflat că nu trebuia să-i plătească o leafă: familia Belasco avea să-i asigure totul.

Gardenii

După încă o zi de luni fără gardenii, Seth i-a adus trei într-o cutie, în amintirea lui Neko, a declarat el. Recenta moarte a motanului accentua delăsarea Almei, aşa că mireasma intensă a florilor nu a ajutat-o cu nimic. Seth a pus gardeniile în apă, a făcut ceai pentru amândoi şi s-a instalat cu bunică-sa pe sofaua din living.

— Ce s-a întâmplat cu florile de la Ichimei Fukuda, bunico? a întrebat-o pe un ton indiferent.

— Ce ştii tu despre Ichimei? s-a alarmat Alma.

— Destule. Bănuiesc că are legătură cu scrisorile, cu gardeniile şi cu escapadele tale. Poţi face ce vrei, fireşte, treaba e că eu cred că nu mai eşti la vârsta la care poţi pleca singură sau însoţită cum se nimereşte.

— M-ai spionat! Cum îndrăzneşti să-ţi bagi nasul în viaţa mea?

— Sunt îngrijorat pentru tine, bunico. Pesemne că am prins drag de tine, deşi eşti atât de bombănitoare. N-are rost să te ascunzi, poţi avea încredere în mine şi în Irina, suntem complicii tăi la orice prostie care ţi s-ar năzări.

— Nu sunt niciun fel de prostii!

— Bineînţeles. Iartă-mă. Ştiu că e vorba de un amor de o viaţă: Irina a auzit întâmplător când vorbeai cu Lenny Beal.

Între timp, Alma şi restul familiei Belasco aflaseră că Irina mai locuia şi la Seth, măcar câteva zile pe săptămână. Doris şi Larry se abţinuseră de la orice comentariu negativ, sperând ca sărmana imigrantă din Moldova să fie doar un foc de paie trecător al fiului lor; o tratau însă cu o politeţe rece, drept care ea prefera să nu participe la prânzurile duminicale de la Sea Cliff, deşi Alma şi Seth trăgeau de ea. Pauline, în schimb, care fusese împotriva tuturor iubitelor atletice ale lui Seth, o primise cu braţele deschise. „Frate, te felicit! Irina e înviorătoare şi cu un caracter mai tare ca al tău. Va şti să-ţi conducă bine viaţa”.

— De ce nu-mi povesteşti totul, bunico? Nu am stofă de detectiv şi niciun chef să te spionez, a insistat

Seth.

Ceaiul ameninţa să se reverse din ceaşca ţinută de mâinile tremurânde ale Almei, aşa că nepotul i-a luat-o şi a pus-o pe masă. Îi trecuse furia, în locul ei se instalaseră vlăguiala, dorinţa irepresibilă de a se descărca şi a-i mărturisi nepotului toate greşelile făcute, de a-i spune că se prăbuşea, că murea încetul cu încetul, pentru că nu mai putea de oboseală, era momentul potrivit să plece, ce să mai ceri la optzeci şi ceva de ani, după o viaţă lungă în care iubise şi îşi înghiţise lacrimile.

— Sun-o pe Irina! ca să nu trebuiască să povestesc de două ori, a decis ea.

Irina a primit mesajul pe mobil în timp ce se afla în biroul lui Hans Voigt cu Catherine Hope, Lupita Farías, sora-şefa şi şefa infirmeriei, comentând subiectul morţii voluntare – termen care se folosea în loc de „sinucidere”, cuvânt interzis de direcţie. La recepţie fusese interceptat un pachet fatidic trimis din Thailanda şi acum se afla pe biroul directorului, pe post de corp delict. Venise pe numele lui Helen Dempsey, internată la nivelul al treilea, de optzeci şi nouă de ani, cu cancer recidivant, fără familie şi fără curajul de a repeta chimioterapia. Instrucţiunile spuneau că substanţa trebuia înghiţită cu alcool şi că sfârşitul venea blând, în timpul somnului. „Or fi barbiturice”, a presupus Cathy. „Sau şoricioaică”, a adăugat Lupita. Directorul voia să afle cum naiba comandase Helen Dempsey chestia asta fără ca nimeni să prindă de veste, ce păzise personalul? Ar fi fost foarte neplăcut să se zvonească faptul că la Lark House se comiteau sinucideri, ar fi fost un dezastru pentru imaginea instituţiei. Când era vorba de vreo moarte suspectă, ca în cazul lui Jacques Devine, aveau grijă să nu aibă loc cercetări prea minuţioase; mai bine să ignore amănuntele. Angajaţii dădeau vina pe fantomele lui Emily şi a fiului ei, ele îi luau pe cei deznădăjduiţi, asta pentru că, de fiecare dată când cineva răposa din cauze naturale sau ilegale, Jean Daniel, îngrijitorul haitian, se întâlnea cu tânăra cu

voal trandafiriu şi cu nefericitul ei copil şi i se făcea părul măciucă. Insistase să fie angajată o compatrioată de-a sa, coafeză de nevoie şi preoteasă voodoo prin vocaţie, care avea să trimită fantomele înapoi în lumea lor, însă Hans Voigt n-avea buget pentru astfel de cheltuieli, abia ţinea instituţia pe linia de plutire cu preţul a destule scamatorii financiare. Subiectul nu-i pica bine Irinei, care lăcrima pentru că în urmă cu câteva zile ea-l ţinuse pe Neko în braţe în timp ce primea injecţia cea mizericordioasă care avea să-i pună capăt chinurilor cauzate de bătrâneţe. Alma şi Seth nu putuseră asista, prima de supărare, al doilea din laşitate. O lăsaseră pe Irina să aştepte veterinarul. Nu venise doctorul Kallet (avea o urgenţă în familie), ci o junămioapă şi nervoasă, cu aer de proaspăt absolventă. Cu toate acestea, s-a dovedit eficientă: motanul s-a dus pe lumea cealaltă torcând mulţumit. Seth urma să ducă leşul la crematoriul pentru animale, deocamdată Neko se afla într-o pungă de plastic în frigiderul Almei. Lupita Farías cunoştea un taxidermist mexican care l-ar fi putut împăia pe Neko făcându-l ca nou şi cu ochi de sticlă; altă posibilitate era să cureţe şi să lustruiască doar craniul şi să-l plaseze pe un mic piedestal de sticlă, o adevărată operă de artă. Le-a sugerat Irinei şi lui Seth să-i facă surpriza asta Almei, însă ei au fost de părere că gestul n-ar fi fost apreciat cum se cuvine.

„La Lark House avem datoria să descurajăm orice încercare de moarte provocată, e limpede?” repeta pentru a patra oară Hans Voigt, uitându-se urât la Catherine Hope, căci la ea apelau bolnavii cu dureri cronice, cei mai vulnerabili. Mai bănuia, şi pe bună dreptate, că femeile astea ştiau mai mult decât erau dispuse să-i spună. Dar Irina l-a întrerupt la jumătatea frazei, căci văzuse mesajul de la Seth: „Mă scuzaţi, domnule Voigt, s-a ivit o urgenţă”. Prilej cu care toate cele cinci persoane au şters-o rapid.

Pe Alma a găsit-o în pat, cu un şal pe picioare, aşa cum o instalase nepotul ei pentru că o văzuse prea slăbită. Palidă, nerujată, părea o bătrânică gârbovită. „Deschideţi geamurile, aerul ăsta rarefiat din Bolivia

mă ucide”, le-a cerut ea. Irina i-a explicat lui Seth că bunică-sa nu delira, ci se referea la senzaţia de sufocare, bâzâit în urechi şi leşin pe care o simţise, cu mulţi ani în urmă, la La Paz, la trei mii şase sute de metri altitudine. Seth bănuia însă că nu aerul bolivian era de vină, ci mâţa din frigider.

Alma a început prin a-i pune să jure că vor păstra secretul până după moartea ei, apoi a repetat povestea de la început, pentru ca totul să fie clar şi cursiv. A început cu despărţirea de părinţii ei pe cheiul din Danzig, cu sosirea la San Francisco şi cu agăţatul ei de mâna lui Nathaniel, de parcă ar fi presimţit că n-avea să-i mai dea drumul niciodată; a continuat cu momentul în care îl cunoscuse pe Ichimei Fukuda, clipa cea mai memorabilă dintre toate amintirile păstrate, de aici înainte a continuat pe drumul trecutului cu o limpezime perfectă, de-ai fi zis că citea dintr-o carte. Îndoielile lui Seth în ce priveşte starea mentală a bunică-sii s-au spulberat pe loc. De trei ani încoace, de când o trăgea de limbă pentru a face rost de material pentru cartea sa, Alma îşi dovedise virtuozitatea de povestitoare, simţul ritmului şi talentul de a menţine suspansul, capacitatea de a alterna episoadele luminoase şi cele tragice, lumina şi umbra, exact ca în fotografiile lui Nathaniel Belasco, numai că până în seara asta nu avusese prilejul de a o admira într-un adevărat maraton narativ. Cu mici pauze făcute pentru a lua o gură de ceai sau a ronţăi un biscuit, Alma a vorbit ore în şir. Se înnoptase, nimeni nu băgase de seamă, tinerii ascultau atenţi vorbele bunicii. Le-a relatat reîntâlnirea cu Ichimei la douăzeci şi doi de ani, după o absenţă de doisprezece, le-a spus că dragostea lor care dormea încă din copilărie îi izbise pe amândoi cu o forţă irezistibilă, deşi erau conştienţi că era vorba despre o dragoste condamnată; adevărul e că ţinuse mai puţin de un an. Pasiunea e universală şi eternă, ȇe dincolo de veacuri, însă împrejurările şi cutumele se schimbă întruna, e greu să înţelegi după şaizeci de ani piedicile de netrecut cu care se confruntaseră ei atunci. Dacă ar fi din nou tânără, chiar cu mintea ei de acum, ar face la

fel; nu avusese curajul să facă un pas decisiv cu Ichimei, o împiedicaseră convenţiile; niciodată nu fusese o curajoasă, respectase mereu normele. Singurul act de sfidare îl făcuse la şaptezeci şi opt de ani, când plecase de la conacul de la Sea Cliff ca să se mute la Lark House. La douăzeci şi doi de ani, bănuind că timpul avea să li se scurgă odată şi-odată, ea şi Ichimei se aruncaseră în amor ca să-l consume tot, dar dorinţa nu se potolea, imprudenţa sporea, iar cine zice că focul se stinge de la sine mai devreme sau mai târziu se înşală: există patimi incendiare care ard până când soarta le înăbuşă brusc, dar şi aşa rămâne jarul cald, gata să se reaprindă dacă primeşte oxigen. Le-a vorbit de Tijuana şi de căsătoria cu Nathaniel, de cei şapte ani care au trecut până când l-a revăzut pe Ichimei la funeraliile socrului ei, timp în care se gândise la el plină de nelinişte, căci nu spera să-l revadă vreodată, despre alţi şapte ani care aveau să treacă până la împlinirea acelei dragoste pe care o mai împărtăşeau şi acum.

— Păi atunci, tatăl meu nu e fiul lui Nathaniel? Asta înseamnă că eu sunt nepotul lui Ichimei! Spune-mi, bunico, eu sunt un Fukuda sau un Belasco?

— Dacă ai fi un Fukuda, ai avea trăsături japoneze, nu crezi? Eşti un Belasco, Seth.

Copilul care nu s-a născut

În primele luni după căsătorie, Alma a fost atât de absorbită de sarcină, încât faptul că renunţase la dragostea lui Ichimei a devenit ceva neplăcut dar suportabil, ca o pietricică în pantof. S-a cufundat într-o placiditate de rumegătoare, refugiindu-se în iubirea plină de atenţie a lui Nathaniel şi în cuibul familiei. Deşi Martha şi Sarah le dăduseră deja nepoţi, Lillian şi Isaac aşteptau acest bebeluş de parcă ar fi fost un prinţ: urma să poarte numele Belasco. I-au rezervat Almei o încăpere luminoasă, au adus mobilier pentru copii şi un artist de la Los Angeles a decorat pereţii cu imagini ale personajelor lui Walt Disney. Aveau mare grijă de Alma, îi făceau toate portele. În luna a şasea, se îngrăşase mai mult decât era normal, avea tensiune ridicată, pete pe obraz, picioarele umflate, dureri de cap, pantofii nu-i încăpeau şi umbla în şlapi, dar de când plodul îi mişcase în burtă prinsese un drag imens de pruncul care nu era al lui Nathaniel, nici al lui Ichimei, ci doar al ei. Îşi dorea un băiat pe care să-l cheme Isaac şi care să ducă mai departe numele Belasco. Nimeni n-avea să ştie că nu era de acelaşi sânge, asta i-o promisese lui Nat. Se gândea, şi o treceau valuri de vinovăţie, că, dacă Nathaniel nu ar fi împiedicat-o, acest prunc ar fi ajuns într-un canal din Tijuana. Şi în timp ce dragostea pentru acest copil sporea, creştea şi groaza ei faţă de modificările propriului trup, însă el o asigura că era radioasă, mai frumoasă ca oricând şi contribuia la îngrăşarea ei cu bomboane de ciocolată cu portocale şi alte bunătăţi. Relaţia lor de fraţi buni a continuat ca şi înainte. Elegant şi discret, el folosea baia de lângă birou, din capătul celălalt al casei, şi nu se dezbrăca niciodată în prezenţa ei, însă Alma a lăsat la o parte orice pudoare şi s-a lăsat în voia diformităţii graviditătii, făcându-l părtaş, ca niciodată, la toate amănuntele prozaice şi indispoziţiile ei, la crizele de nervi şi spaimele de naştere. Încălcând astfel normele fundamentale impuse de tatăl ei: să nu te plângi, să nu ceri şi să n-ai încredere în nimeni. Nathaniel a devenit centrul

existenţei sale, sub aripa lui era mulţumită, la adăpost şi acceptată. A apărut astfel între ei o intimitate dezechilibrată care li se părea firească, căci se potrivea amândurora. Iar dacă vreodată pomeneau de această distorsiune era pentru a se pune de acord ca, după naşterea copilului şi recuperarea Almei, să încerce să trăiască precum un cuplu normal, numai că niciunul nu părea s-o dorească cu ardoare. Între timp, ea descoperise locul perfect pentru a-şi lăsa capul şi să aţipească: pe umărul lui, chiar sub bărbie. „Eşti liber să ieşi cu alte femei, Nat. Te rog doar să fii discret, ca să nu mă umileşti", îi repeta Alma, la care el răspundea cu un sărut şi o glumă. Şi cu toate că urmele lui Ichimei nu-i trecuseră, era cumva geloasă pe Nathaniel; o jumătate de duzină de femei umblau după el, iar faptul că era însurat nu reprezenta probabil un impediment, mai curând un imbold.

Se aflau în casa pe care familia o avea pe malul lacului Tahoe, ca să schieze pe timp de iarnă; beau cidru cald la unsprezece dimineaţa, aşteptând să se potolească viscolul, când Alma a intrat clătinându-se în salon desculţă şi doar în cămaşă de noapte. Lillian a dat fuga să o susţină, dar ea a refuzat, cu privirile înceţoşate, murmurând: „Spuneţi-i fratelui meu Samuel că-mi crapă capul". Isaac a încercat să o tragă spre un fotoliu, strigând după Nathaniel, dar Alma era de neclintit şi grea ca o mobilă, îşi apucase capul între mâini şi bâiguia ceva incoerent despre Samuel, Polonia şi diamantele din căptuşeala paltonului. S-a prăbuşit în convulsii exact când a intrat Nathaniel.

Atacul de eclampsie a avut loc în a douăzeci şi opta săptămână de sarcină şi a durat un minut şi cincisprezece secunde. Nimeni din cei trei nu ştia despre ce era vorba, au crezut că era o criză de epilepsie. Nathaniel a reuşit doar să se întindă lângă ea, să o ţină să nu se lovească şi să-i vâre o lingură în gură ca să nu-şi muşte limba. Convulsiile s-au potolit, Alma era lividă şi dezorientată, nu ştia unde se află şi cine erau ceilalţi, durerea de cap o făcea să geamă şi avea spasme în pântec. Învelită într-o pătură, au urcat-o în maşină şi au ajuns, patinând, la clinica

unde medicul de gardă, specializat în fracturile şi contuziile schiorilor, n-a ştiut decât să-i coboare tensiunea. Ambulanţa a făcut şapte ore de la Tahoe la San Francisco prin viscol şi trafic anevoios. Obstetricianul a examinat-o şi i-a pus în gardă în legătură cu posibilitatea repetării convulsiilor şi a unui atac cerebral. La cinci luni şi jumătate, pruncul avea speranţe nule de viaţă, ar fi trebuit să mai aştepte şase săptămâni pentru a provoca naşterea, timp în care riscau să moară atât mama, cât şi copilul. De parcă l-ar fi auzit, inima pruncului a încetat să bată, scăpându-l pe Nathaniel de tragica decizie. În grabă, Alma a fost transportată la chirurgie.

Nathaniel a fost singurul care a văzut copilul. L-a primit în mâini, tremurând de epuizare şi tristeţe, a dat pânza la o parte şi a văzut o făptură minusculă, zbârcită şi albăstrie, cu o piele fină şi translucidă ca de ceapă, perfect formată şi cu ochii întredeschişi. L-a ridicat şi l-a sărutat îndelung pe cap. Răceala i-a ars buzele, suspinele l-au cuprins cu totul, zguduindu-l din cap până în picioare şi dezlegând zăgazul lacrimilor. A plâns crezând că plânge pentru pruncul mort şi pentru Alma, dar plângea pentru el, pentru viaţa lui calculată şi convenţională, pentru povara responsabilităţilor pe care n-avea să şi-o scuture nicicând de pe umeri, pentru singurătatea care-l copleşea de când se născuse, pentru dragostea după care tânjea şi pe care n-avea să o aibă, pentru zarurile măsluite care îi fuseseră menite şi pentru toate tertipurile blestemate ale destinului.

La şapte luni după avortul spontan, Nathaniel a dus-o pe Alma într-o călătorie prin Europa ca să o scape de nostalgia copleşitoare în care căzuse. Îi vorbise de fratele ei Samuel, de perioada când trăiau în Polonia, de o institutoare care îi bântuia coşmarurile, de o rochie de catifea albastră, de Vera Neumann cu ochelarii ei de cucuvea, de două colege de clasă absolut nesuferite, de cărţile pe care le citise şi ale căror titluri le uitase, dar îşi amintea personajele, de alte amintiri inutile. Un voiaj cultural

i-ar fi putut readuce inspiraţia şi plăcerea pentru picturile pe pânză, îşi spunea Nathaniel; dacă ar fi fost aşa, i-ar fi propus că studieze o vreme la Royal Academy of Art, cea mai veche şcoală de artă din Marea Britanie. Credea că cea mai bună terapie ar fi fost ca Alma să stea o perioadă departe de San Francisco, de familia Belasco şi de el însuşi. De Ichimei nu mai pomeniseră, bănuia că, credincioasă promisiunii făcute, Alma nu mai era în legătură cu el. Petrecea acum mai mult timp cu ea, şi-a scurtat orele de birou, mai lucra şi acasă când putea, pregătindu-şi pledoariile. Continuau să doarmă în camere separate, dar nu se mai prefăceau că dormeau împreună. Patul lui a rămas definitiv în odaia lui de burlac, între pereţii cu tapet cu scene de vânătoare, cu cai, câini şi vulpi. Împărtăşindu-şi insomniile, orice tentaţie de senzualitate se sublimase. Rămâneau să citească până târziu după miezul nopţii pe aceeaşi canapea şi sub aceeaşi pătură. În duminicile în care vremea rea era neprielnică navigaţiei, Nathaniel o ducea la film sau îşi făceau siesta pe aceeaşi canapea, care le înlocuia patul conjugal inexistent.

Călătoria avea să coboare din Danemarca până în Grecia, inclusiv o croazieră pe Dunăre şi alta prin Turcia, va dura două luni şi se va termina la Londra, unde drumurile lor se vor despărţi. În cea de-a doua săptămână, în timp ce se plimbau de mână pe străduţele Romei, după un prânz memorabil udat de două sticle din cel mai bun Chianti, Alma s-a oprit sub un felinar, l-a apucat pe Nathaniel de cămaşă trăgându-l spre ea şi l-a sărutat pe gură. „Vreau să te culci cu mine”, i-a poruncit. În aceeaşi noapte, în palatul decadent transformat în hotel, au făcut dragoste îmbătaţi de vin şi de vara romană, descoperind ceea ce fiecare ştia deja despre celălalt, cu senzaţia că făceau ceva interzis. Alma îşi datora cunoştinţele despre amorul carnal şi despre propriul ei corp lui Ichimei, care compensa lipsa de experienţă prin intuiţia sa extraordinară, aceeaşi care-i servea să readucă la viaţă o plantă vestejită. În motelul cu gândaci Alma fusese un instrument muzical în

mâinile drăgăstoase ale lui Ichimei. Nimic din toate acestea nu s-a petrecut cu Nathaniel. Au făcut dragoste grăbiţi, stânjeniţi şi nepricepuţi, ca doi şcolari prinşi asupra faptului, fără a-şi lua răgazul de a se privi, mirosi, de a râde sau a suspina împreună; după care i-a cuprins o jenă inexplicabilă pe care au încercat să o disimuleze fumând în tăcere, cu cearşaful tras peste ei, sub lumina gălbuie a lunii care intra pe geam.

A doua zi s-au plimbat până la epuizare printre ruine, au urcat trepte milenare şi au admirat catedrale, au rătăcit printre statui de marmură şi fântâni uriaşe. Seara au băut iarăşi prea mult, s-au întors clătinându-se la palatul decadent şi au făcut din nou dragoste, fără dorinţă, dar cu cele mai bune intenţii. Şi astfel, zi după zi, străbătând oraşe şi navigând după programul stabilit, au instaurat rutina de soţ şi soţie îndelung evitată, până când li s-a părut firesc să împartă aceeaşi baie şi să se trezească pe aceeaşi pernă.

Alma nu a rămas la Londra. A revenit la San Francisco cu o tonă de pliante şi reproduceri din muzee, cărţi de artă şi fotografii pitoreşti făcute de Nathaniel, cu chef de a se reapuca de treabă; avea capul plin de culori, forme şi imagini – covoare turceşti şi belgiene, amfore greceşti, tablouri din toate epocile, icoane bătute în nestemate, madone languroase şi sfinţi famelici, dar şi pieţele de fructe şi verdeţuri, bărcile pescarilor, rufele atârnate pe balcoanele străduţelor înguste, bărbaţii care jucau domino în taverne, copiii de pe plajă, haitele de câini maidanezi, măgarii trişti şi ţesăturile vechi din satele adormite în rutină şi tradiţie! Totul avea să se regăsească pictat pe mătase în culori strălucitoare. Avea un atelier de opt sute de metri pătraţi în zona industrială a oraşului, care fusese părăsit mai multe luni şi căruia voia să-i redea un rost. S-a cufundat în muncă. Săptămânile treceau fără să se gândească la Ichimei şi la copilul pierdut. Odată întorşi din Europa, intimitatea cu soţul ei a dispărut aproape complet; fiecare era ocupat, s-a terminat cu nopţile de insomnie când citeau pe canapea, au rămas însă legaţi

prin tandreţea prietenoasă de care se bucuraseră dintotdeauna. Rar se întâmpla ca Alma să aţipească lăsându-şi capul în locul acela între umărul şi bărbia lui, unde se simţise atât de protejată înainte vreme. N-au mai dormit în acelaşi pat, n-au mai folosit aceeaşi baie, s-au întors fiecare în camera sa. Dacă se întâmpla să mai facă dragoste, o făceau întâmplător şi doar bine băuţi. Într-o noapte în care admirau o ploaie de stele în pergola din grădină şi fumând marijuana, Nathaniel i-a spus:

— Vreau să te eliberez de promisiunea ta de fidelitate, Alma. Nu e drept: eşti tânără şi plină de viaţă, meriţi mai mult decât îţi pot oferi eu în materie de idilă.

— Dar tu? Ai pe cineva care să-ţi ofere o astfel de idilă, vrei să fii liber? Ştii doar că niciodată nu m-am opus, Nat.

— Nu e vorba despre mine.

— Mă eliberezi de promisiune într-un moment nepotrivit: sunt gravidă, iar de data asta tu eşti tatăl. Am aşteptat să fiu absolut sigură ca să-ţi spun.

Isaac şi Lillian au primit vestea la fel de entuziasmaţi ca prima dată, au renovat camera pregătită pentru celălalt copil şi s-au pregătit să-l răsfeţe cum se cuvine. „Dacă e băiat şi dacă până atunci am să mor, presupun că o să-i daţi numele meu, dar dacă am să trăiesc să n-o faceţi, c-o să-i poarte ghinion. Caz în care vreau să se numească Lawrence Franklin Belasco, după tatăl meu şi după marele preşedinte Roosevelt, odihnească-se în pace”, a cerut patriarhul. Sănătatea i se deteriora lent şi inexorabil, dacă rămânea în picioare, era pentru că nu putea să o lase pe Lillian, care devenise umbra sa. Lillian era aproape surdă, dar n-avea nevoie să audă. Ajunsese să descifreze perfect tăcerile celorlalţi, era cu neputinţă să i se ascundă ceva sau să fie păcălită, ajunsese să ghicească uluitor de exact ce gândeau şi le dădea replica înainte ca ei să deschidă gura. Avea două idei fixe: să-l facă bine pe bărbatul ei şi să-i vadă pe Nathaniel şi pe Alma îndrăgostiţi în toată regula. Pentru ambele apela la terapii alternative, care

includeau de la saltele magnetizate până la elixire vindecătoare sau afrodiziace. Aflată în fruntea vrăjitoriilor naturiste, California defila cu o masivă varietate de vânzători de speranţă şi alinare. Resemnat, Isaac acceptase să i se atârne de gât cristale şi să bea suc de lucernă şi sirop de scorpion, în vreme ce Nathaniel şi Alma suportau fără crâcnire masajele cu ulei afrodiziac de ylang-ylang, supele de aripioare de rechin şi alte strategii de alchimist cu care Lillian se străduia să le aprindă iubirea căldicică.

Lawrence Franklin Belasco a venit pe lume primăvara şi fără problemele de care se temeau doctorii, având în vedere eclampsia de la sarcina precedentă. Încă din prima zi, numele lui s-a dovedit prea lung, toţi i-au spus Larry. A crescut sănătos, grăsan şi autosuficient, n-a avut nevoie de îngrijiri speciale, era atât de liniştit şi de discret, că uneori adormea sub o masă şi nimeni nu-l căuta cu orele. Părinţii l-au dat pe mâinile bunicilor şi ale succesivelor bone, fără să se ocupe prea mult de el, pentru asta existau vreo şase adulţi. Dormea pe rând cu Isaac şi cu Lillian, cărora le spunea „tati” şi „mami”; părinţii erau numiţi formal „tată” şi „mamă”. Nathaniel venea rar pe acasă, ajunsese avocatul cel mai cunoscut din oraş, întorcea banii cu lopata, iar în orele libere făcea sport şi fotografii; aştepta ca fiul să crească şi să-l iniţieze în plăcerile navigaţiei cu vele, neştiind că ziua aceea n-avea să vină niciodată. Liniştită că socrii ei aveau grijă de copil, Alma călătorea fără niciun sentiment de vină în căutarea subiectelor pentru picturile ei. Mai întâi drumuri scurte, ca să nu stea prea mult departe de Larry, dar era tot aia: că revenea după o absenţă scurtă sau lungă, fiul o primea cu aceeaşi strângere de mână politicoasă, nu cu îmbrăţişarea sperată. Înţepată, a conchis că Larry iubea mai mult pisica decât pe ea, drept care a început să plece în Orientul îndepărtat, în America de Sud şi alte locuri de departe.

Patriarhul

Larry Belasco şi-a petrecut primii patru ani de viaţă răsfăţat de bunici şi de personalul casei, îngrijit precum o orhidee şi cu toate poftele satisfăcute. Acest sistem, care ar fi stricat iremediabil caracterul unui copil mai puţin echilibrat, l-a făcut însă amabil, săritor şi deloc recalcitrant. Firea asta calmă nu s-a modificat nici în 1962, când bunicul Isaac, unul din cei doi stâlpi care-i susţinuseră universul de fantezii în care crescuse până atunci, a murit. Sănătatea lui Isaac se îmbunătăţise după naşterea nepotului preferat. „Pe dinăuntru am tot douăzeci de ani, dar ce naiba s-a întâmplat cu corpul meu, Lillian?" Avea destulă energie ca să se plimbe zilnic cu Larry, să-i arate tainele botanicii în grădină, să se joace cu el mergând de-a buşilea şi să-i cumpere animalele de companie dorite: un papagal scandalagiu, peşti pentru acvariu, un iepure care s-a făcut nevăzut de cum i-au deschis cuşca şi un căţel cu urechi lungi, primul din mai multe generaţii de cockeri spaniei pe care familia avea să-i aibă în următorii ani. Medicii nu-şi puteau explica ameliorarea notabilă, pe care Lillian o punea pe seama artelor curative şi a ştiinţelor ezoterice în care devenise expertă. În seara aceea Larry urma să doarmă cu bunicul, la capătul unei zile perfecte. Fuseseră în parcul Golden Gate să călărească, bunicul pe şa, el în faţă, în siguranţă în braţele lui Isaac. Se întorseseră îmbujoraţi de soare, transpiraţi şi decişi să cumpere un cal şi un poney ca să călărească împreună. Lillian îi aştepta cu grătarul încins ca să frigă cârnaţi şi *bezele moi,* cina lor preferată. Pe urmă i-a făcut baie lui Larry, l-a culcat în camera bunicului şi i-a citit o poveste ca să adoarmă. Şi-a băut păhărelul de vin dulce cu o picătură de opium şi s-a dus la culcare. La şapte dimineaţa a fost trezită de Larry, care o scutura de umăr: „Mami, tati a căzut". L-au găsit pe Isaac prăbuşit în baie. A fost nevoie ca Nathaniel şi şoferul să-şi unească eforturile pentru a clinti trupul rece şi încremenit, greu ca de plumb, şi să-l întindă pe pat. Au vrut s-o ferească pe Lillian, dar

femeia i-a împins cu putere afară din cameră, a închis uşa şi n-a mai deschis-o decât după ce a terminat de spălat pe îndelete trupul bărbatului, l-a frecat cu loţiune şi apă de colonie, trecând în revistă fiecare amănunt al acestui corp pe care-l cunoştea mai bine decât pe al ei, mirată că nu îmbătrânise defel; era cel dintotdeauna, era acelaşi tânăr înalt şi puternic care o ridica râzând în braţe, bronzat de munca în grădină, cu coama de păr negru de la douăzeci şi cinci de ani şi cu frumoasele sale mâini de om bun. Când a ieşit din cameră era senină. Ai ei se temeau să nu se prăbuşească de durere, însă ea le-a demonstrat că moartea nu e un obstacol de netrecut pentru ca aceia care se iubesc cu adevărat să poată comunica.

Mulţi ani mai târziu, la a doua şedinţă de psihoterapie, când soţia lui voia să-l părăsească, Larry avea să evoce imaginea bunicului căzut în baie ca pe momentul cel mai semnificativ din copilăria sa, iar pe cea a tatălui său în giulgiu ca pe cea care pusese capăt tinereţii şi îi marcase intrarea forţată în maturitate. Patru ani şi douăzeci şi trei. Psihoterapeutul l-a întrebat, cu o umbră de îndoială în glas, dacă avea şi alte amintiri de la patru ani, iar atunci Larry i-a turuit numele servitorilor şi ale animalelor de companie, titlurile poveştilor pe care i le citea bunica, culoarea halatului pe care-l purta după ce orbise la câteva ore după moartea soţului. Cei patru ani trăiţi sub aripa bunicilor reprezentaseră perioada cea mai fericită din viaţa sa, de aceea tezaurizase el toate aceste detalii.

Lillian a fost diagnosticată cu orbire temporară de natură isterică, deşi niciunul din aceste adjective nu a fost dovedit cu certitudine. Larry a fost cârja ei până când a intrat la grădiniţă, la şase ani, pe urmă ea s-a descurcat singură, că nu voia să depindă de nimeni altcineva. Cunoştea pe dinafară conacul de la Sea Cliff, se deplasa cu aplomb, se aventura chiar şi în bucătărie ca să-i coacă biscuiţi nepotului. În plus, după cum declara mai în glumă, mai în serios, Isaac o ducea de mână. Ca să-i facă plăcere, se îmbrăca doar în lila, aşa cum fusese îmbrăcată când îl cunoscuse în 1914 şi ca să scape de problema de a-şi alege orbeşte

rochiile în fiecare zi. Nu permitea să fie tratată ca o invalidă, nu s-a simţit izolată pentru că era surdă şi oarbă. Nathaniel pretindea că maică-sa avea miros de prepelicar şi radar de liliac ca să se orienteze şi să recunoască persoanele. Până la moartea ei, în 1973, Larry a primit iubirea ei necondiţionată; conform opiniei psihologului care l-a salvat de divorţ, nu trebuia să se aştepte la aşa ceva din partea nevestei; într-o căsătorie nu există nimic necondiţionat.

Sera de flori şi plante de interior a familiei Fukuda figura în cartea de telefon; periodic, Alma verifica dacă se afla la aceeaşi adresă, dar nu ceda ispitei de a-l suna pe Ichimei. O costase mult să-şi revină după dragostea lor eşuată şi se temea că, dacă i-ar fi auzit glasul, ar fi căzut în aceeaşi patimă de atunci. În aceşti ani simţurile ei adormiseră; trecuse peste obsesia pentru Ichimei, doar că senzualitatea pe care o împărtăşise cu el – nu şi cu Nathaniel – se mutase în picturile ei pe mătase. Lucrurile s-au schimbat însă la a doua ceremonie funebră pentru socrul ei, când a zărit prin mulţimea uriaşă chipul inconfundabil al lui Ichimei, neschimbat, exact ca atunci. Mergea în urma cortegiului însoţit de trei femei, pe două Alma şi le amintea vag, deşi nu le văzuse de ani de zile, a treia, o tânără, i-a sărit în ochi pentru că nu purta doliu riguros. Micul grup a păstrat distanţa, dar la sfârşitul ceremoniei, pe când lumea începea să se răărească, Alma s-a desprins de braţul lui Nathaniel şi i-a urmărit până la strada pe care erau înşirate maşinile. L-a strigat pe Ichimei, cei patru s-au oprit.

— Doamnă Belasco, a salutat politicos Ichimei.

— Ichimei, a repetat ea, paralizată.

— Mama mea, Heideko Fukuda, sora mea, Megumi Anderson, soţia mea, Delphine.

Cele trei femei au salutat, înclinându-se. Alma a simţit un spasm dureros în stomac şi i-a lipsit aerul în timp ce o cerceta pe furiş pe Delphine, care privea în jos, în semn de respect. Era tânără, drăguţă, proaspătă, lipsită de machiajul abundent la modă, îmbrăcată în gris-perle, taior cu fustă scurtă şi pălărie

rotundă, stil Jacqueline Kennedy şi pieptănătură identică cu a Primei Doamne. Ţinută americănească şi chip asiatic, contrastul era surprinzător.

— Vă mulţumesc că aţi venit, a reuşit să bâiguie Alma când a putut respira din nou.

— *Don* Isaac Belasco a fost binefăcătorul nostru, îi vom fi veşnic recunoscători. Graţie lui ne-am putut întoarce în California, el a finanţat sera şi ne-a ajutat să progresăm, a spus Megumi, emoţionată.

Alma ştia asta de la Nathaniel şi de la Ichimei, dar atitudinea solemnă a acestor oameni i-a întărit certitudinea că socrul ei fusese un om excepţional. Îl iubise mai mult decât pe iubitul ei tată, dacă războiul nu i l-ar fi răpit. Isaac Belasco era opusul lui Baruch Mendel, era mărinimos, tolerant şi generos. Durerea pierderii, pe care până în clipa asta n-o simţise pe de-a-ntregul, a lovit-o din plin. I s-au umezit ochii, dar şi-a înghiţit lacrimile şi suspinele. A constatat că Delphine o cerceta la rândul ei, aşa cum făcuse şi ea mai devreme. În privirile limpezi ale femeii a văzut parcă o expresie de curiozitate inteligentă, de parcă ar fi ştiut exact ce rol jucase în trecutul lui Ichimei. S-a simţit expusă şi uşor ridicolă.

— Primiţi condoleantele noastre cele mai sincere, doamnă Belasco, a spus Ichimei, luându-şi mama de braţ ca să plece.

— Alma… Tot Alma sunt şi acum…

— Adio, Alma.

Timp de două săptămâni a aşteptat un semn de la Ichimei, cerceta poşta şi tresărea de fiecare dată când suna telefonul; căuta mii de scuze pentru această tăcere, cu excepţia singurei raţionale: omul era însurat. Refuza să se gândească la Delphine, mică, slabă, fină, mai tânără şi mai drăguţă decât ea, cu privirea ei întrebătoare şi mâna înmănuşată pe braţul lui Ichimei. Într-o sâmbătă s-a urcat în maşină şi s-a dus la Martinez, cu ochelari de soare pe nas şi basma pe cap. De trei ori a trecut pe dinaintea serei Fukuda, neîndrăznind să coboare. În următoarea zi de luni n-a mai suportat dorul care o chinuia şi a sunat la numărul pe care îl văzuse atât de des în cartea de

telefon încât îl învăţase pe dinafară. „Fukuda, flori şi plante de interior, cu ce vă putem fi de folos?” a răspuns un glas de femeie; Alma a fost sigură că era al Delphinei, deşi singura dată când o văzuse aceasta nu scosese o vorbă. A închis imediat. A mai sunat de câteva ori, rugându-se să răspundă Ichimei, dar de fiecare dată dădea peste glasul cordial al soţiei. O dată a stat cam un minut, tăcută, apoi a auzit-o pe Delphine întrebând pe un ton suav: „Cu ce vă pot ajuta, doamnă Belasco?” Speriată, a închis şi s-a jurat să nu mai sune niciodată. Trei zile mai târziu, prin poştă a sosit un plic pe care a recunoscut caligrafia în tuş negru a lui Ichimei. S-a închis în camera ei, strângând plicul la piept, tremurând de nerăbdare şi speranţă.

În misivă, Ichimei îi reitera condoleanţele pentru moartea lui Isaac Belasco şi emoţia de a o fi văzut după atâţia ani, deşi aflase de succesele ei şi de activitatea ei filantropică şi îi văzuse adesea poza în ziare. Îi mai spunea că Megumi ajunsese moaşă, se măritase cu Boyd Anderson şi avea un fiu, Charles, că Heideko fusese de două ori în Japonia şi învăţase arta ikebanei. În ultimul paragraf spunea că se căsătorise cu Delphine Akimura, japono-americană din a doua generaţie, ca şi el. Delphine avea un an când ajunsese împreună cu ai ei în lagărul de la Topaz, dar nu de acolo se ştiau, se întâlniseră mult mai târziu. Era învăţătoare, dar renuntase şi se ocupa de sera care, sub conducerea ei, prosperase: în curând aveau să deschidă un magazin în San Francisco. Nicio referire la trecutul pe care îl împărtăşiseră. Era o scrisoare informativă şi formală, lipsită de frazele poetice sau de divagaţiile filosofice pe care i le scria în perioada amorului lor sau de desenele pe care obişnuia să le adauge. Singura uşurare a Almei a fost că nu menţiona apelurile ei telefonice, despre care precis că aflase de la Delphine. A interpretat misiva drept ceea ce era: o despărţire şi o avertizare tacită că Ichimei nu dorea să mai audă de ea.

În rutina celor şapte ani care au urmat, viaţa Almei a fost lipsită de evenimente semnificative. Călătoriile,

interesante şi dese, au sfârşit prin a se contopi în amintire precum o singură aventură a lui Marco Polo, după spusele lui Nathaniel, care accepta absenţele soţiei fără niciun resentiment. Se simţeau atât de legaţi, de parcă ar fi fost gemenii niciodată despărţiţi. Îşi ghiceau orice gând, orice stare de spirit şi orice dorinţă, chiar înainte de a fi fost rostită, îşi terminau unul altuia frazele. Iubirea pe care şi-o purtau era mai presus de orice îndoială, ca şi extraordinara lor prietenie. Împărtăşeau obligaţiile mondene, gustul pentru artă şi muzică, rafinamentul restaurantelor de calitate, colecţia de vinuri pe care o aveau, bucuria vacanţelor în familie alături de Larry. Băiatul devenise atât de cuminte şi de drăgăstos, că uneori părinţii se întrebau dacă era absolut normal. O spuneau între patru ochi, având grijă să nu-i audă Lillian, care nu admitea critici la adresa nepotului, glumeau că în viitor Larry avea poate să le facă o surpriză groaznică intrând într-o sectă sau asasinând pe cineva, căci era imposibil s-o ţină aşa toată viaţa, calm ca un marsuin fericit. Când a mai crescut, l-au luat să vadă lumea, au fost nişte excursii anuale de neuitat. S-au dus în insulele Galapagos, în Amazonia, în safariuri în Africa, destinaţii pe care Larry urma să le repete cu propriii săi copii. Un moment magic din acea perioadă a copilăriei a fost când a hrănit o girafă într-o rezervaţie din Kenya – limba aceea lungă, aspră şi albastră, ochii blânzi cu gene ca de cântăreaţă de operă, aroma intensă de iarbă proaspăt cosită. Nathaniel şi Alma aveau spaţiul lor privat în căsoiul de la Sea Cliff, unde trăiau ca într-un hotel de lux, fără niciun fel de griji, căci Lillian avea grijă ca totul să meargă ca uns. Draga de ea continua să se vâre în viaţa lor, să-i întrebe regulat dacă erau îndrăgostiţi; departe de a-i deranja, această particularitate a bunicii li se părea adorabilă. Dacă Alma era acasă, cei doi soţi petreceau o parte din noapte împreună, povestindu-şi întâmplările de peste zi la un pahar. Se bucurau unul de succesele celuilalt şi nu întrebau mai mult decât strictul necesar, de parcă ar fi ştiut că echilibrul delicat al relaţiei lor s-ar fi putut strica într-

o clipită în urma unei confidenţe nepotrivite. Acceptau de bunăvoie lumea secretă a celuilalt şi orele private, despre care nu trebuiau să dea socoteală. Omisiunile nu erau minciuni. Iar cum întâlnirile lor amoroase erau ca şi inexistente, Alma îşi închipuia că bărbatul ei se vedea cu alte femei, căci castitatea ar fi fost absurdă, dar că respecta acordul de discreţie ca să nu o umilească. Cât despre ea, îşi permisese ceva infidelităţi în timpul călătoriilor, unde prilejurile erau din belşug şi o simplă privire primea imediat răspuns; numai că descărcările de acest gen îi produceau mai puţină plăcere decât spera. Era la vârsta la care o femeie e activă sexual, îşi spunea, asta face bine la sănătate, e la fel de important ca o dietă echilibrată, nu trebuia să se usuce. După acest criteriu, sexualitatea devenea un fel de obligaţie, nu un cadou pentru simţuri. Dar pentru ea erotismul avea nevoie de timp şi de încredere, nu-i convenea o noapte de idilă falsă sau searbădă cu un necunoscut pe care n-avea să-l mai vadă nicicând. În plină revoluţie sexuală, în era amorului libertin, când în California perechile se schimbau între ele şi jumătate din omenire se culca cu cealaltă jumătate, ea continua să se gândească la Ichimei. S-a întrebat, nu doar o dată, dacă asta nu era o scuză pentru frigiditatea ei, dar când, în cele din urmă, s-a reîntâlnit cu Ichimei, a dat uitării acest gând şi nici n-a mai căutat consolare în braţele necunoscuţilor.

12 septembrie 1978

Mi-ai spus că inspiraţia se naşte din calm şi că creativitatea vine din mişcare. Pictura e mişcare, Alma, de aceea îmi plac atât de mult ultimele tale modele, iscate parcă fără pic de efort, deşi ştiu de cât calm interior e nevoie ca să domini penelul aşa ca tine. Îmi plac mai cu seamă copacii tăi tomnatici, care lasă să le pice frunzele atât de graţios. Exact aşa vreau şi eu să-mi pierd frunzele în această toamnă a vieţii, uşor şi elegant. La ce bun să ne cramponăm de ceva ce vom pierde oricum? Mă refer, presupun, la tinereţea despre care am vorbit adesea.

Joi am să-ţi pregătesc o baie cu săruri şi alge marine pe care le-am primit din Japonia.

Ichi

Samuel Mendel

Alma şi Samuel Mendel s-au întâlnit la Paris, în primăvara anului 1967. Pentru Alma era penultima etapă a unui voiaj de două luni la Kyoto, unde practicase pictura *sumi-e,* cu cerneală de obsidian pe hârtie albă, sub stricta îndrumare a unui maestru de caligrafie, care o silea să repete de mii de ori o trăsătură, până obţinea combinaţia perfectă între forţă şi lejeritate; abia atunci putea trece la faza următoare. Fusese de mai multe ori în Japonia. Ţara o fascina, mai ales oraşul Kyoto şi câteva sate din munţi, unde vedea urmele lui Ichimei pretutindeni. Trăsăturile libere şi fluide ale caligrafiei *sumi-e,* făcute cu penelul ţinut în poziţie verticală, îi permiteau o exprimare economicoasă şi originală: niciun fel de detalii, doar esenţialul, un stil pe care Vera Neumann îl dezvoltase deja în modelele ei de păsări, fluturi, flori şi desene abstracte. Vera avea de-acum o industrie internaţională, cu vânzări de milioane şi sute de artişti angajaţi, în toată lumea erau galerii de artă care-i purtau numele, iar douăzeci de mii de magazine îi vindeau colecţiile de haine la modă şi obiectele decorative de uz casnic; însă scopul Almei nu era producţia masivă. Rămăsese fidelă opţiunii de exclusivitate. Acum, după două luni în care trăsese linii negre, se pregătea să revină la San Francisco şi să treacă la culoare.

Samuel era pentru prima dată la Paris de când se terminase războiul. Dacă bagajele Almei gemeau de suluri de desene şi sute de negative cu caligrafie şi picturi pentru inspiraţie, fratele ei avea un bagaj minim. Venea din Israel, în pantaloni de camuflaj şi haină de piele, cizme de armată şi un sac uşor în care avea ceva schimburi. La patruzeci şi cinci de ani continua să trăiască precum un soldat, era ras în cap şi cu pielea tăbăcită ca o talpă uitată la soare. Întâlnirea lor a fost un adevărat pelerinaj în trecut. Corespondaseră asiduu, reîmprietenindu-se, căci ambii scriau cu plăcere: Alma avea antrenamentul din tinereţe, când umplea jurnalele, în vreme ce Samuel,

de regulă zgârcit la vorbă şi neîncrezător, devenea locvace şi expresiv în scrisori.

La Paris au închiriat o maşină şi Samuel a dus-o în satul unde „murise”, condus însă de soră-sa, care ţinuse minte drumul de când fusese cu unchiul şi mătuşa în anii ’50. Între timp, Europa se ridicase din cenuşă şi le-a fost greu să recunoască locurile: în locul dărâmăturilor, al molozului şi al caselor distruse, acum totul se reconstruia printre vii şi câmpii de lavandă, totul strălucea în anotimpul cel mai luminos al anului. Până şi cimitirul respira un aer prosper. Vedeai lespezi şi îngeri de marmură, cruci şi grilaje din fier, arbori rămuroşi, vrăbii, porumbei. Tăcere. Îngrijitoarea, o tânără amabilă, i-a condus pe cărări înguste printre morminte, căutând placa pusă cu ani în urmă de familia Belasco. Era intactă: *Samuel Mendel, 1922–1944, pilot în Royal Air Force a Marii Britanii.* Şi dedesubt, altă placă, ceva mai mică, tot din bronz: *Căzut în luptă pentru Franţa şi libertate.* Samuel şi-a scos cascheta şi s-a scărpinat în cap, amuzat.

— Metalul pare proaspăt lustruit, a constatat el.

— Bunicul meu curăţă şi întreţine mormintele soldaţilor. El a pus cea de a doua placă. A fost în Rezistenţă, ştiţi?

— Nu mai spuneţi! Cum îl cheamă?

— Clotaire Martineaux.

— Îmi pare rău că nu l-am cunoscut.

— Aţi luptat şi dumneavoastră în Rezistenţă?

— Da, o vreme.

— Atunci trebuie să veniţi la noi la un păhărel, bunicul o să fie fericit să vă cunoască, domnule…

— Samuel Mendel.

Tânăra a ezitat o clipă, s-a aplecat să citească încă o dată numele de pe placă, s-a răsucit mirată.

— Da, eu sunt acela. După cum vedeţi, n-am murit de tot.

Ceva mai târziu, toţi patru se aflau în bucătăria unei case din apropiere, bând Pernaud şi mâncând *baguette* cu cârnaţi. Clotaire Martineaux, scund şi îndesat, cu un râs răsunător şi mirosind a usturoi, i-a

îmbrăţişat cu putere, a răspuns ia toate întrebările puse de Samuel, pe care îl numea *mon frère,* având grijă să-i tot umple paharul. Samuel a constatat imediat că nu era vorba de unul dintre eroii fabricaţi după Armistiţiu. Auzise despre un avion englez doborât în satul lui, ştia că unul fusese salvat şi cunoştea pe doi dintre cei care-l ascunseseră, ştia şi numele celorlalţi. A ascultat povestea lui Samuel ştergându-se la ochi şi suflându-şi nasul în legătura de la gât, cea cu care îşi ştergea şi sudoarea de pe frunte şi grăsimea de pe mâini. „Bunicul a fost dintotdeauna cam plângăcios", a comentat nepoata.

Samuel i-a povestit amfitrionului că numele său în Rezistenţa evreiască era Jean Valjean şi că trăise luni în şir fără memorie ca urmare a traumatismului cranian suferit la prăbuşirea avionului, după care o parte dintre amintiri îi reveniseră. Era vorba despre imagini ceţoase despre o casă mare, cu servitoare cu şorţuri negre şi bonete albe, însă în niciuna nu apăreau membrii familiei. Îşi spunea că, dacă va mai rămâne ceva în picioare după terminarea războiului, avea să-şi caute rădăcinile în Polonia, căci de acolo era limba în care aduna şi scădea, înjura şi visa; undeva în ţara aia trebuia să fie şi casa cea mare care i se întipărise în minte.

— A trebuit să aştept să se termine războiul ca să-mi aflu numele şi care fusese soarta familiei mele. În 1944 înfrângerea nemţilor se întrezărea deja, vă amintiţi, domnule Martineaux? Situaţia a început să se schimbe pe neaşteptate pe frontul de răsărit, acolo unde britanicii şi americanii nici nu se aşteptau. Credeau că Armata Roşie era formată din bande de ţărani nedisciplinaţi, nemâncaţi şi prost înarmaţi, incapabili să-i ţină piept lui Hitler.

— Îmi amintesc perfect, *mon frère.* După asediul Stalingradului mitul că Hitler era invincibil a început să se fisureze şi noi am început să sperăm. Trebuie să recunoaştem, ruşii au fost cei care au clătinat moralul germanilor în 1943.

— Înfrângerea de la Stalingrad i-a silit să se replieze până la Berlin, a adăugat Samuel.

— Pe urmă a venit debarcarea aliaţilor în Normandia, în iunie 1944, iar două luni mai târziu, eliberarea Parisului. Ah, ce zi de neuitat!

— Eu am căzut prizonier. Grupul meu a fost decimat de SS-işti, camarazii rămaşi în viaţă au fost împuşcaţi cu un glonţ în ceafa de cum s-'au predat. Eu am reuşit să scap din întâmplare. Căutam de mâncare. Mai bine zis, dădeam târcoale caselor din zonă ca să văd ce puteam şterpeli. Ne hrăneam cu câini şi pisici, orice…

I-a povestit despre lunile acelea, cele mai rele pentru el din tot războiul. Singur, flămând şi dezorientat, rătăcit de camarazii din Rezistenţă, se deplasa doar pe timp de noapte, hrănindu-se cu viermii pământului şi cu ce reuşea să şterpelească, până a fost prins, la începutul lui septembrie. Următoarele patru luni a făcut muncă obligatorie, mai întâi la Monowitz, apoi la Auschwitz-Birkenau, unde pieriseră deja un milion de suflete, bărbaţi, femei şi copii. În ianuarie, având în vedere avansul iminent al ruşilor, naziştii au primit ordin să scape de dovezile celor petrecute acolo. Au evacuat deţinuţii spre Germania, silindu-i să meargă prin zăpadă, fară haine potrivite şi fără hrană. Cei rămaşi în urmă pentru că n-aveau putere trebuiau executaţi, dar grăbiţi să fugă de ruşi, SS-iştii n-au apucat să-i lichideze pe toţi, lăsând astfel în viaţă şapte mii de prizonieri. Printre care şi el.

— Nu cred că scopul ruşilor era să ne elibereze, a intervenit Samuel. Frontul Ucrainean a trecut prin apropiere şi a deschis porţile lagărului. Cei care încă ne mai puteam mişca am ieşit târându-ne. Nu ne-a oprit nimeni. Nu ne-a ajutat nimeni. Nimeni nu ne-a dat o bucată de pâine. Eram izgoniţi de peste tot.

— Ştiu, *mon frère.* Aici, în Franţa, nimeni nu-i ajuta pe evrei, o spun cu toată ruşinea. Dar nu uita că erau vremuri teribile, cu toţii muream de foame – în asemenea condiţii omenia dispare.

— Nici măcar sioniştii din Palestina nu-i doreau pe supravieţuitorii lagărelor de concentrare, eram rămăşiţele inutile ale războiului.

I-a explicat că sioniştii căutau oameni tineri, zdraveni şi sănătoşi; războinici curajoşi care să ţină piept arabilor şi muncitori de nădejde care să lucreze terenul acela arid. Numai că din puţinele lucruri din viaţa sa anterioară pe care şi le amintea Samuel era să piloteze, iar asta i-a facilitat imigrarea. A devenit soldat, pilot şi spion. L-a escortat pe David Ben Gurion în perioada creării statului Israel, în 1948, iar după un an a ajuns unul dintre primii agenţi ai Mossadului.

Fraţii au dormit într-un han din sat, iar a doua zi au revenit la Paris şi au luat avionul spre Varşovia. În Polonia au căutat fără succes urmele părinţilor; nu le-au găsit numele decât pe o listă a Agenţiei Evreieşti a victimelor de la Treblinka. Au plecat şi la Auschwitz, unde Samuel spera să se împace cu trecutul, dar a fost un pelerinaj la coşmarurile sale cele mai groaznice, care i-a întărit convingerea că omul se numără printre fiarele cele mai crude de pe pământ.

— Nemţii nu sunt o rasă de psihopaţi, Alma. Sunt oameni normali, ca tine şi ca mine, numai că, dacă eşti fanatic, ai putere şi impunitate, te poţi transforma într-o bestie, aşa ca SS-iştii de la Auschwitz.

— Crezi că dacă ai fi avut ocazia te-ai fi purtat şi tu ca o bestie?

— Nu cred, ştiu, Alma. Am fost militar toată viaţa. Am interogat prizonieri, mulţi prizonieri. Dar bănuiesc că nu vrei să ştii amănuntele.

Nathaniel

Răul ascuns care avea să-l termine pe Nathaniel Belasco l-a pândit cu mulţi ani înainte, fără ca nimeni, nici chiar el, să bănuiască. Primele simptome păreau să fie ale gripei care în iarna aceea lovise în masă populaţia din San Francisco şi au dispărut după câteva săptămâni. S-au repetat abia după câţiva ani, urmarea fiind o sfârşeală teribilă; erau zile când abia îşi târa picioarele şi umbla gârbovit, de parcă ar fi cărat un sac cu nisip în spinare. Continua să lucreze acelaşi număr de ore pe zi, dar timpul nu-i ajungea, dosarele se acumulau pe masă şi parcă se multiplicau singure noaptea, devenise uituc, pierdea şirul cazurilor pe care până atunci le putea rezolva cu ochii închişi, uita ceea ce tocmai citise. Insomniac fusese o viaţă întreagă, acum avea şi febră şi transpira. „Trecem amândoi prin metehnele menopauzei”, glumea el cu Alma, care nu aprecia acest comentariu. A renunţat la sport, velierul a rămas la ancoră în port, pescăruşii şi-au făcut cuiburi pe el. Înghiţea cu greutate, slăbise, n-avea poftă de mâncare. Alma îi prepara şodouri cu praf de proteine, el le bea în silă şi-apoi le vomita pe ascuns ca să n-o sperie. Când i-au apărut plăgi pe piele, medicul de familie, o relicvă la fel de veche precum mobila cumpărată de Isaac Belasco în 1914, l-a tratat pe rând de anemie, infecţie intestinală, migrenă şi depresie, după care l-a trimis la un specialist în cancer.

Îngrozită, Alma şi-a dat seama cât de mult îl iubea pe Nathaniel şi câtă nevoie avea de el şi s-a pregătit să lupte cu boala, cu soarta, cu zeii şi cu demonii. A lăsat totul ca să aibă grijă de el. N-a mai pictat, şi-a concediat angajaţii, mergea la atelier o dată pe lună, că să supravegheze curăţenia. Atelierul enorm, luminat prin geamurile opace, s-a cufundat într-o tăcere de catedrală. De pe o zi pe alta, activitatea a încetat, spaţiul a rămas încremenit în timp, ca un stop-cadru, gata să pornească în secunda următoare: mesele lungi acoperite de huse, sulurile de mătase în picioare – ca nişte paznici zvelţi –, ţesăturile deja

pictate prinse de stative, mostrele de desene şi culori atârnate pe pereţi, tuburile şi borcanele, pensulele, periile şi rulourile, zumzetul fantasmagoric al ventilaţiei care recircula la nesfârşit aroma pătrunzătoare de vopsele şi dizolvant. A pus capăt călătoriilor, care ani în şir îi aduseseră libertate şi inspiraţie. Departe de mediul ei, Alma îşi lepăda vechea piele şi renăştea – curioasă, deschisă la aventură şi la ce îi aducea fiecare zi, lipsită de planuri şi de temeri. Atât de reală era această nouă Alma, încât se mira de imaginea pe care şi-o surprindea în oglinzile hotelurilor: nu se aştepta să regăsească acelaşi chip ca la San Francisco. De asemenea, a încetat să se mai vadă cu Ichimei.

Se reîntâlniseră întâmplător la şapte ani după moartea lui Isaac Belasco şi la paisprezece înainte ca boala lui Nathaniel să se manifeste din plin, la expoziţia anuală a Societăţii Orhideelor, printre miile de vizitatori. Ichimei o văzuse şi venise să o salute. Era singur. Vorbiseră despre orhidee – se aflau acolo şi două exemplare din sera lui –, după care s-au dus să mănânce la un restaurant din apropiere. Alma îi vorbea despre ultimele călătorii, noile modele şi despre fiul ei, Larry; Ichimei, despre plantele şi copiii lui, Miki de nouă ani şi Peter, de doar opt luni. De Nathaniel şi Delphine n-au pomenit. Au stat trei ceasuri, aveau atâtea să-şi spună, vorbeau fără pauză, prevăzători, fără a se reîntoarce în trecut, de parcă ar fi mers pe o gheaţă subţire, studiindu-se, constatând schimbările, încercând să-şi ghicească intenţiile, conştienţi de pasiunea arzătoare rămasă intactă. Ambii împliniseră treizeci şi şapte de ani; ea părea mai în vârstă, trăsăturile îi erau mai marcate, slăbise, era mai colţuroasă şi mai sigură pe ea; Ichimei nu se schimbase, părea acelaşi adolescent senin, avea acelaşi glas adânc şi aceleaşi purtări delicate, acelaşi dar de a-i invada fiinţa până la ultima celulă doar prin simpla şi intensa sa prezenţă. Alma îl vedea pe puştiul de opt ani din sera de la Sea Cliff, pe acela de zece, care îi dăruise o pisică şi apoi dispăruse, pe amantul neobosit din motelul cu gândaci, pe bărbatul

în doliu de la funeraliile socrului ei, toţi aceştia laolaltă, ca nişte imagini suprapuse pe o hârtie transparentă. Ichimei era imuabil şi etern. Pielea o ardea de dorinţă şi dragoste, voia să întindă mâna şi să-l atingă, să se apropie de el, să-şi afunde nasul în gâtul lui şi să verifice dacă mirosea şi acum a pământ şi a iarbă, să-i spună că fără el trăia ca adormită, că nimeni şi nimic nu putea umple golul teribil al absenţei sale, că ar fi dat totul ca să mai fie goală în braţele lui, nimic altceva nu conta… A condus-o la maşină, au mers încet, făcând mai multe ocoluri ca să amâne clipa despărţirii. Liftul i-a dus la nivelul al treilea al parcării, ea a scos cheile şi i-a propus să-l conducă până la maşina lui, care se afla ceva mai încolo, el a fost de acord. În semiîntunericul intim al vehiculului s-au sărutat şi s-au recunoscut.

În anii care au urmat şi-au păstrat dragostea într-un compartiment separat din viaţa lor, trăind-o din plin şi fără să-i afecteze pe Nathaniel şi pe Delphine. Nimic nu mai exista când erau împreună, când părăseau hotelul rămâneau înţeleşi ca până data viitoare să nu aibă alt contact decât prin scrisori. Alma tezauriza aceste misive, deşi în ele Ichimei păstra tonul rezervat tipic rasei sale, care contrasta cu dovezile delicate de amor şi cu pasiunea dezlănţuită de care avea parte când erau împreună. Sentimentalismul îl jena peste măsură, se manifesta pregătind pentru ea câte un picnic în elegante coşuri de lemn, trimiţându-i gardenii – ştia cât îi place mirosul lor, dar nu sub formă de apă de colonie – sau pregătindu-i ceremonios ceaiul, ori dedicându-i poeme şi desene. Uneori, între patru ochi, îi spunea „micuţa mea”, expresie pe care nu o folosea însă niciodată în scris. Alma nu trebuia să-i dea explicaţii soţului, căci duceau vieţi independente, şi niciodată nu-l întrebase pe Ichimei cum făcea ca nevastă-sa să nu afle nimic. Ştia că-şi iubea soţia, că era un tată bun şi un om de casă, că ocupa un loc de vază în comunitatea japoneză, unde era considerat un maestru: era chemat să dea sfaturi, să reconcilieze duşmani şi să arbitreze conflicte. Însă bărbatul amorurilor arzătoare, al

invenţiilor erotice, al râsului, glumelor şi jocurilor din pat, al voracităţii şi veseliei, al confidenţelor şoptite între două îmbrăţişări, al săruturilor interminabile şi al intimităţii celei mai delirante – bărbatul acela era doar al ei.

Scrisorile au început să ajungă după întâlnirea printre orhidee şi s-au îndesit în perioada bolii lui Nathaniel. O lungă perioadă, corespondenţa lor a înlocuit întâlnirile clandestine. Misivele Almei erau directe şi exprimau toată durerea unei femei care suferă pentru că nu îl are în preajmă; cele ale lui Ichimei erau ca o apă calmă şi cristalină, dar printre rânduri palpita pasiunea împărtăşită. În ele Alma descoperea rafinata ţesătură interioară a omului, emoţiile, visele şi idealurile sale; l-a cunoscut, l-a iubit şi l-a dorit mai mult prin scrisori decât prin acrobaţiile lor amoroase. Misivele i-au devenit atât de indispensabile, încât chiar şi după ce a devenit văduvă şi liberă, când ar fi putut să vorbească la telefon, să se vadă mai des sau chiar să călătorească împreună, au continuat să-şi scrie. Ichimei şi-a îndeplinit riguros promisiunea de a distruge scrisorile, însă Alma le-a păstrat pe ale lui, ca să le recitească adesea.

18 iulie 1984

Ştiu cât suferi şi sunt trist că nu te pot ajuta. În timp ce-ţi scriu, ştiu că eşti speriată luptându-te cu boala soţului tău. Nu poţi controla asta, Alma, tot ce poţi face este să-i fii alături cu mult curaj.

Despărţirea noastră e tare dureroasă. Eram obişnuiţi cu joile noastre sacre, cu cinele private, cu plimbările prin parc, cu scurtele aventuri de la sfârşit de săptămână. De ce-mi pare acum că lumea şi-a pierdut culorile? Sunetele le aud ca de departe, în surdină, mâncarea are gust de săpun. Atâtea luni în care nu ne-am văzut! Am cumpărat o sticluţă cu parfumul tău, ca să-ţi simt mirosul. Mă consolez scriind poezii, într-o zi ţi le voi da, căci pentru tine sunt.

Şi mă mai acuzi de lipsă de romantism!

La ce mi-au folosit anii de practică spirituală dacă n-am reuşit să scap de dorinţă? Îţi aştept scrisorile, aştept glasul tău la telefon, îmi imaginez că te apropii alergând… Uneori dragostea doare.

Ichi

Nathaniel şi Alma ocupau fostele odăi ale lui Lillian şi a lui Isaac, despărţite de o uşă care rămăsese atât de mult deschisă că nici nu se mai putea închide. Reîncepuseră să-şi petreacă împreună insomniile de la început, lipiţi de canapea sau în pat, ea citind, cu o mână ţinând cartea, iar cu cealaltă mângâindu-l pe Nathaniel, care stătea cu ochii închişi şi respira horcăind. Într-una din acele nopţi lungi s-au pomenit amândoi plângând în tăcere, ca să nu-l deranjeze pe celălalt. Mai întâi Alma a simţit obrazul lui ud, imediat Nathaniel a observat lacrimile ei, un lucru atât de rar încât s-a ridicat într-un cot ca să verifice dacă era adevărat: nu-şi amintea s-o fi văzut plângând nici măcar în clipele cele mai amare.

— Eşti pe moarte, aşa-i? a şoptit ea.

— Aşa e, dar nu plânge pentru mine.

— Nu doar pentru tine plâng, ci şi pentru mine. Şi pentru noi, pentru tot ce nu ţi-am spus, pentru omisiuni şi minciuni, pentru trădări şi pentru timpul pe care ţi l-am furat.

— Dar ce spui tu, pentru Dumnezeu! Nu m-ai trădat pentru că l-ai iubit pe Ichimei. Există omisiuni şi minciuni necesare, aşa cum există şi adevăruri pe care e preferabil să le treci sub tăcere.

— Ştii de Ichimei? De când?

— Dintotdeauna. Inima e mare, poţi iubi mai mult de un singur om.

— Spune-mi despre tine, Nat. Eu nu ţi-am cercetat niciodată secretele – cred că sunt destule – ca să nu fiu nevoită să ţi le spun pe ale mele.

— Mult ne-am iubit noi, Alma! Vezi, bărbaţii ar trebui să se căsătorească cu prietena lor cea mai bună. Te cunosc ca nimeni altul; pot ghici ce nu mi-ai spus,

dar tu nu mă cunoşti. Ai dreptul să ştii cine sunt cu adevărat…

Şi i-a vorbit despre Lenny Beal. Cât a durat acea noapte de insomnie, şi-au povestit totul, cu graba dată de faptul că ştiau ce puţin timp le mai rămâne.

De când îşi amintea, Nathaniel simţise un amestec de fascinaţie, teamă şi dorinţă pentru cei de acelaşi sex, mai întâi pentru colegii de şcoală, apoi pentru alţi bărbaţi, în cele din urmă pentru Lenny Beal, care fusese partenerul lui timp de opt ani. Luptase împotriva acestor simţăminte, sfâşiat între pornirile inimii şi vocea implacabilă a raţiunii. La şcoală, pe când încă nu era în stare să identifice exact despre ce sentiment era vorba, colegii simţeau că era altfel şi îl pedepseau bătându-l, râzând de el şi ostracizându-l. Anii aceia au fost cei mai răi din viaţa lui. Când a terminat liceul, împărţit între scrupule şi tinereţea focoasă şi năvalnică, a realizat că nu era o raritate, cum credea: pretutindeni se ciocnea cu bărbaţi care-l priveau fix în ochi, rugător sau ca o invitaţie directă. A fost iniţiat de un coleg de la Harvard. A descoperit că homosexualitatea era o lume paralelă, coexistentă cu realitatea acceptată. A cunoscut indivizi din toate categoriile. La universitate: profesori, intelectuali, studenţi, un rabin şi un fotbalist; pe stradă: marinari, muncitori, funcţionari, politicieni, comercianţi şi delincvenţi. Un univers primitor, promiscuu şi încă discret, confruntat fiind cu judecata neîndurătoare a societăţii, a moralei şi a legii. Homosexualii nu erau primiţi în hoteluri, cluburi sau biserici, nu erau serviţi cu băutură în baruri şi puteau fi daţi afară din locurile publice, acuzaţi – justificat sau nu – de purtări neconforme; mafia deţinea barurile şi cluburile gay. Reîntors la San Francisco cu diploma de avocat, a descoperit acolo primele semne ale unei culturi gay incipiente, dar care avea să se manifeste în mod deschis abia câţiva ani mai târziu. În deceniul al şaselea, când au început mişcările sociale, printre care şi Gay Liberation, Nathaniel era căsătorit cu Alma şi fiul lor Larry avea zece ani. „Nu m-am însurat cu tine

ca să-mi disimulez homosexualitatea, ci din prietenie şi iubire", i-a spus el în noaptea aceea. Fuseseră nişte ani de-a dreptul schizofrenici: o viaţă publică ireproşabilă şi plină de succese, iar pe de altă parte alta, ilicită şi ascunsă. Îl cunoscuse pe Lenny Beal în 1976, la o baie turcească pentru bărbaţi, locul cel mai propice exceselor şi, în acelaşi timp, cel mai nepotrivit pentru a începe o dragoste aşa cum a fost a lor.

Nathaniel mergea pe cincizeci de ani, Lenny era cu şase ani mai tânăr, frumos ca o statuie romană a zeităţilor masculine, obraznic, exaltat şi păcătos, exact opusul lui Nathaniel. Atracţia fizică a fost instantanee. S-au închis într-o cabină până în zori, topiţi de plăcere, atacându-se reciproc precum nişte luptători, înlănţuiţi într-un adevărat delir. Şi-au dat întâlnire pentru a doua zi la un hotel, unde au ajuns pe rând. Lenny adusese marijuana şi cocaină, dar Nathaniel i-a spus că nu era nevoie: voia să trăiască experienţa cu mintea limpede. După o săptămână ambii ştiau că prima atracţie nu fusese decât începutul unei iubiri nemaipomenite, în care s-au cufundat plenar. Au închiriat o garsonieră în centru, au mobilat-o sumar – nu lipsea cel mai scump sistem audio – şi au stabilit că numai ei o vor folosi. Astfel a pus Nathaniel capăt unei căutări începute în urmă cu treizeci şi cinci de ani, dar în aparenţă viaţa sa nu s-a schimbat: era acelaşi model de burghez perfect, nimeni nu bănuia prin ce trecea, deşi orele de birou şi cele dedicate sportului se reduseseră drastic. La rândul său, şi Lenny a fost influenţat de iubitul lui: a lăsat în urmă viaţa cea turbulentă, a înlocuit tumultul cu contemplarea fericirii proaspăt descoperite. Dacă nu era cu Nathaniel, acesta îi ocupa toate gândurile. N-a mai frecventat baia turcească şi cluburile gay, prietenii îl tentau arareori cu câte o petrecere, nu voia să mai cunoască pe nimeni, Nathaniel îi era de ajuns, era soarele şi centrul zilelor sale. Cu o devoţiune de puritan, s-a instalat în calmul iubirii. A adoptat muzica, felurile şi băuturile preferate de Nathaniel, puloverele de caşmir, pardesiele de camelhar şi

lotiunea lui de bărbierit. Nathaniel şi-a instalat la birou o linie telefonică privată, numărul îl ştia doar Lenny; ieşeau cu velele, făceau excursii, se întâlneau în oraşe îndepărtate unde nu-i cunoştea nimeni.

Iniţial, boala aceea de neînţeles a lui Nathaniel nu a fost o piedică pentru relaţia lor; simptomele erau diverse şi sporadice, apăreau şi dispăreau fără o cauză aparentă. Mai târziu, când s-a prăbuşit şi a devenit doar umbra celui care fusese, când a fost silit să-şi accepte limitările şi să ceară ajutor, totul s-a terminat. Şi-a pierdut pofta de viaţă, a simţit că în jurul lui totul pălea şi se subţia, s-a abandonat în nostalgia trecutului, ca bătrânii, căindu-se pentru ce făcuse şi mai ales pentru ce nu reuşise să facă. Era conştient că viaţa i se apropia vertiginos de sfârşit şi îi era frică. Lenny nu-l lăsa să cadă în depresie, încerca să-l susţină cu o veselie silită şi cu puterea dragostei, care în acesta perioadă de încercări sporise şi mai mult. Acum mai veneau la garsonieră doar ca să se consoleze reciproc. Nathaniel nu mai avea putere pentru amor, Lenny nu insista, se mulţumeau cu clipele de intimitate în care reuşea să-l calmeze când era scuturat de febră, îi dădea iaurt cu linguriţa, asculta muzică întins lângă el, îi punea balsam pe escare şi îl ducea la baie. În cele din urmă, Nathaniel n-a mai fost în stare să părăsească locuinţa; Alma a preluat rolul de infirmieră cu acelaşi devotament şi afecţiune ca Lenny, numai că ea era doar prietena şi soţia, pe când Lenny era marea dragoste. Aşa a înţeles ea în noaptea aceea a confidenţelor.

Iar în zori, când Nathaniel a adormit, Alma a căutat numărul lui Lenny Beal în cartea de telefon şi l-a sunat. L-a rugat să vină să o ajute. Împreună, ar fi putut suporta mai lesne durerea agoniei. Lenny a ajuns în mai puţin de patruzeci de minute. Alma, încă în pijama şi halat, i-a deschis uşa. El a văzut o femeie devastată de insomnie, epuizare şi suferinţă; ea a văzut un bărbat frumos, cu părul încă umed după duş şi cu cei mai albaştri ochi de pe lume înroşiţi de plâns.

— Sunt Lenny Beal, doamnă, s-a bâlbâit el emoţionat.

— Spune-mi Alma, te rog. Aici e şi casa ta, Lenny…

El a dat să-i strângă mâna, n-a apucat, s-au îmbrăţişat.

Lenny a început să vină zilnic la Sea Cliff, după ce-şi termina programul la clinica dentară. Larry, Doris, personalul de serviciu, prietenii şi cunoscuţii care veneau la ei ştiau că Lenny era infirmier. Nimeni n-a avut nimic de spus. Alma a chemat un tâmplar care a reparat uşa dintre cele două dormitoare şi îi lăsa singuri. Simţea o imensă uşurare văzând cum soţul ei se lumina la faţă când apărea Lenny. La asfinţit, tustrei luau ceaiul şi mâncau brioşe, când Nathaniel se simţea mai bine jucau cărţi. Între timp apăruse şi diagnosticul, unul mai groaznic nu exista: SIDA. Cu doar doi ani în urmă, acest rău nu avea un nume, dar se ştia deja că echivala cu o condamnare la moarte; unii picau mai devreme, alţii mai târziu, totul era o chestiune de timp. Alma nu voia să ştie de ce-l lovise pe Nathaniel şi nu pe Lenny – dar chiar de-ar fi ştiut, nimeni nu-i putea da un răspuns categoric. Cazurile se înmulţeau vertiginos, se vorbea de o epidemie mondială şi de pedeapsa Domnului pentru infamia homosexualităţii. „SIDA”, se spunea în şoaptă, nimeni nu voia să-i recunoască apariţia într-o familie sau o comunitate, asta ar fi însemnat să admiţi nişte perversiuni de neiertat. Explicaţia oficială, inclusiv în familie, a fost că Nathaniel avea cancer. Cum ştiinţa tradiţională n-avea nimic de oferit, Lenny s-a dus în Mexic să caute leacuri misterioase (n-au folosit la nimic), în timp ce Alma apela la toate promisiunile medicinei alternative, de la acupunctură, ierburi şi unguente din Chinatown, până la băi de nămol magic din termele de la Calistoga. A înţeles atunci încercările disperate ale lui Lillian care voia să-l facă bine pe Isaac, i-a părut rău că aruncase la gunoi statueta baronului Samedi…

Nouă luni mai târziu, trupul lui Nathaniel ajunsese un schelet, aerul pătrundea cu greu în labirintul

înfundat al plămânilor, suferea de o sete de nepotolit şi avea pielea plină de plăgi, nu mai avea glas şi delira înfiorător. Şi atunci, într-o duminică, singuri în casă, Alma şi Lenny, ţinându-se de mână în camera închisă, l-au rugat pe Nathaniel să înceteze lupta şi să plece liniştit. Nu mai aveau forţă să asiste la martiriu. Într-o clipă miraculoasă de luciditate, omul a deschis ochii înceţoşaţi de durere iar buzele au schiţat pe muteşte un singur cuvânt: mulţumese. L-au interpretat drept ceea ce şi era: un ordin. Lenny l-a sărutat pe buze, apoi a injectat o supradoză de morfină în punga cu ser intravenos. În genunchi lângă pat, Alma i-a reamintit soţului ei cât de mult îl iubeau, ea şi Lenny, cât le dăruise, lor şi atâtor altora, că nu-l vor uita niciodată, că nimic nu-i va putea despărţi…

La Lark House, bând ceai de mango şi depănând amintiri, Alma şi Lenny s-au întrebat de ce nu încercaseră să se revadă deloc timp de trei decenii. După ce închisese ochii lui Nathaniel şi o ajutase pe Alma să-l aranjeze cât mai bine ca să fie văzut de restul familiei, după ce eliminase urmele celor întâmplate, Lenny îşi luase la revedere şi plecase. Petrecuseră luni de zile în intimitatea absolută a suferinţei şi în incertitudinea speranţei, nu se văzuseră la lumina zilei, doar în penumbra dormitorului care mirosea a mentol şi a moarte cu mult timp înainte ca aceasta să vină după Nathaniel. Împărtăşiseră lungi nopţi de insomnie, bând whisky sau fumând marijuana ca să-şi uşureze spaima, povestindu-şi vieţile, scoţând la lumină năzuinţe şi secrete, ajungând astfel să se cunoască atât de bine. De-a lungul agoniei s-au descoperit aşa cum erau: singuri, lipsiţi de apărare, ei înşişi. Ajunseseră să ţină unul la altul cu o iubire curată şi disperată care trebuia curmată, căci nu ar fi rezistat la condiţiile vieţii de zi cu zi.

— Am avut o prietenie rară, a spus Alma.

— Nathaniel era atât de recunoscător că am stat cu el, că o dată m-a rugat să te iau de nevastă după ce

vei rămâne văduvă. Nu voia să te lase singură şi fără apărare.

— Genială idee! Şi de ce n-ai făcut-o, Lenny? Am fi fost un cuplu minunat, ne-am fi ţinut spatele unul altuia, aşa cum am făcut cu el.

— Sunt gay, Alma.

— Şi Nathaniel era gay. Am fi avut un mariaj alb – tu cu treburile tale, eu cu Ichimei. Ar fi fost ideal, că nu ne puteam expune amorurile în public.

— Nu e timpul pierdut. Vrei să te măriţi cu mine, Alma Belasco?

— Păi, nu mi-ai spus că ai să mori în curând? N-am chef să rămân încă o dată văduvă.

Au pufnit amândoi în râs, asta le-a dat chef să meargă în sala de mese să vadă dacă puteau găsi ceva tentant în meniu. Lenny i-a dat braţul, au luat-o pe coridorul de sticlă spre clădirea principală, fostul conac al magnatului ciocolatei; se simţeau îmbătrâniţi şi mulţumiţi, se întrebau de ce se vorbeşte atâta despre tristeţi şi beteşuguri şi nu despre fericire. „Dar ce să faci cu fericirea asta care vine peste tine fără vreun motiv anume şi nu cere nimic, doar este?” l-a întrebat ea. Înaintau cu paşi mărunţi şi nesiguri, sprijiniţi unul de celălalt, înfiguraţi pentru că toamna era pe sfârşite, ameţiţi de noianul de amintiri de neşters, amintirile dragostei, potopiţi de fericirea împărtăşită. Alma i-a arătat imaginea fugară a unor văluri trandafirii în parc, dar se întuneca şi poate că nu era Emily care anunţa încă o nenorocire, ci doar un miraj, ca atâtea la Lark House.

Amantul japonez

Vineri, Irina Bazili a ajuns devreme la Lark House; voia să o vadă pe Alma înainte de a se duce la lucru. Alma nu mai avea nevoie de ajutor ca să se îmbrace, dar se bucura de venirea ei matinală ca să bea împreună prima ceaşcă de ceai a zilei. „Mărită-te cu nepotu-meu, Irina, ne-ai face un serviciu tuturor din familia Belasco", obişnuia să-i repete. Irina ar fi trebuit să-i spună că nu reuşea să-şi depăşească spaimele trecutului, dar murea de ruşine. Cum să-i spună acestei bunici că monştrii aceia, care de obicei stăteau pitiţi în vizuina lor, scoteau capul de şopârlă exact când se pregătea să facă dragoste cu nepotul ei? Seth îşi dădea seama că nu era încă dispusă să vorbească şi n-o mai bătea la cap să se ducă la un psihiatru; deocamdată se mulţumea să fie el singurul ei confident. Puteau aştepta. Irina îi propusese o terapie dură: să vadă împreună filmuleţele făcute de tatăl ei vitreg, încă prezente pe Internet, unde aveau să existe şi s-o facă să sufere până la sfârşitul zilelor, numai că Seth se temea ca treaba să nu scape de sub control. Terapia lui era alta: s-o ia treptat, încetul cu încetul, cu iubire şi cu umor, doi paşi înainte, unul înapoi; de-acum dormeau în acelaşi pat, uneori se trezeau îmbrăţişaţi.

Nu a găsit-o pe Alma în apartament, nu i-a văzut nici valijoara escapadelor ei tainice, nici cămăşile de noapte de mătase. Ca o noutate, lipsea şi poza lui Ichimei. Nici maşina nu se afla în parcare, dar nu s-a alarmat: Alma se mai înzdrăvenise şi pesemne că Ichimei o aştepta. Nu era singură.

Sâmbătă avea zi liberă şi a dormit până la ora nouă, un lux pe care şi-l permitea în weekend de când stătea la Seth şi nu mai spăla câini. El a trezit-o cu o cană de cafea cu lapte şi s-a aşezat pe marginea patului ca să facă planul pentru restul zilei. Tocmai se întorsese de la sală, proaspăt ieşit de la duş, cu părul umed şi încă agitat după efort, fără să-şi imagineze că ziua n-avea s-o petreacă cu Irina, ci avea să fie o zi de despărţire. Telefonul a sunat chiar atunci: Larry Belasco îşi

anunţa fiul că maşina bunicii patinase pe un drum comunal şi se prăbuşise într-o râpă de cincisprezece metri.

— E la secţia de terapie intensivă a Spitalului General din Martin.

— E grav?

— Da. Maşina e praf. Nu ştiu ce căuta mama pe acolo.

— Era singură, tată?

— Da.

La spital, au găsit-o pe Alma conştientă şi lucidă, în ciuda medicamentului care i se administra intravenos şi care, după părerea medicului, ar fi doborât şi un cal. Impactul accidentului o afectase din plin. Poate că într-o maşină mai grea consecinţele ar fi fost mai mici, însă micul Smart verde-lămâie se făcuse bucăţi, iar ea, legată de scaun cu centura de siguranţă, fusese literalmente zdrobită. În timp ce familia se lamenta în sala de aşteptare, Larry i-a explicat lui Seth că exista o posibilitate extremă: Alma să fie deschisă de sus până jos, organele să-i fie aşezate la loc şi să rămână aşa, deschisă, câteva zile, până ce inflamaţia avea să se retragă. Abia apoi se puteau ocupa de oasele rupte. Riscul, enorm chiar şi în cazul unui om tânăr, era incomparabil mai mare pentru cineva de optzeci de ani; chirurgul n-avea curaj să încerce. Catherine Hope, care venise imediat împreună cu Lenny Beal, a fost de părere că o intervenţie de asemenea proporţii ar fi fost ceva crud şi inutil; mai bine să fie menţinută aşa, cât mai comod posibil, până la sfârşitul care nu avea să întârzie. Irina i-a lăsat pe toţi vorbind şi despre posibilitatea de a o transporta pe Alma la San Francisco, unde existau condiţii şi resurse mai bune, şi s-a strecurat în camera ei.

— Vă doare? Să-l sun pe Ichimei? a întrebat-o în şoaptă.

Alma primea oxigen, dar respira singură şi i-a făcut semn să se apropie. Refuzând să se gândească la ce-o fi fost sub armătura acoperită cu un cearşaf, Irina s-a

uitat doar la chipul ei, care era intact şi parcă mai frumos.

— Kirsten, a bâiguit Alma.

— Vreţi s-o chem pe Kirsten?

— Şi spune-le să nu se atingă de mine, a adăugat Alma, de data asta limpede, după care, epuizată, a închis ochii.

Seth l-a sunat pe fratele lui Kirsten, care a adus-o la spital în aceeaşi zi. Femeia s-a aşezat pe singurul scaun din rezerva Almei şi a aşteptat instrucţiuni, aşa cum făcuse atâta timp în atelier, asta până să treacă la clinica împotriva durerii. Când ultimele raze ale soarelui începeau să dispară la asfinţit, Alma s-a trezit din letargia indusă de calmante. S-a uitat în jur, i-a recunoscut pe toţi: familia, Irina, Lenny, Cathy; când a dat cu ochii de Kirsten, privirile i s-au animat. Femeia s-a apropiat de patul ei, i-a luat mâna conectată la perfuzor şi a început s-o acopere cu pupături umede de la degete până la cot, întrebând-o, speriată, dacă era bolnavă, dacă se va face bine şi spunându-i că o iubea nespus de mult. Larry a încercat să o îndepărteze, dar Alma i-a dat de înţeles, cu un gest imperceptibil, să fie lăsate singure.

În prima şi a doua noapte de veghe Larry, Doris şi Seth au făcut cu rândul, dar în a treia Irina s-a oferit să stea ea cu Alma, căci erau la limita puterilor. Alma nu mai spusese nimic şi părea adormită, gâfâia precum un câine alergat, era limpede că se apropia sfârşitul. Nimic nu e uşor, nici să trăieşti, nici să mori, îşi spunea Irina. Doctorul îi asigurase că nu simţea nici o durere, că era sedată până în măduva oaselor.

Treptat, zgomotele de pe etaj s-au potolit. În rezervă domnea un semiîntuneric plăcut, doar culoarul era luminat de becuri puternice şi de licărirea albăstrie a computerelor din camera infirmierelor. Zumzetul aerului condiţionat, respiraţia anevoioasă a femeii de pe pat şi, din când în când, paşi sau glasuri discrete pe coridor erau singurele sunete care ajungeau la urechile Irinei. I se dăduse o pătură şi o pernă ca să stea cât mai comod, dar era prea cald ca să doarmă pe scaun. S-a aşezat pe jos, sprijinită de

perete, gândindu-se la Alma, care cu doar trei zile înainte era încă o femeie plină de pasiune şi plecase în grabă să se vadă cu iubitul ei şi acum era pe patul de moarte. La un moment dat se trezise şi o rugase pe Irina să o rujeze: urma să vină Ichimei. Irina a fost copleşită de jale şi de iubire pentru bătrâna asta nemaipomenită, o iubire de nepoată, de fiică, de soră şi de prietenă, lacrimile îi udau gâtul şi bluza. Îşi dorea ca Alma să moară odată ca să nu mai sufere, îşi dorea în acelaşi timp să nu moară niciodată, organele şi oasele rupte să i se aşeze la loc printr-o minune dumnezeiască, să revină la viaţă şi să se întoarcă amândouă la Lark House ca să-şi continue viaţa de dinainte. Ar fi stat mai mult cu ea, i-ar fi smuls secretele din tainiţa în care le închisese, i-ar fi adus altă pisică, copia perfectă a lui Neko, ar fi avut grijă să aibă gardenii proaspete săptămânal, fără să-i spună cine i le trimisese. Nu a fost singură în timp ce suferea, i-a simţit lângă ea pe toţi cei din trecut: pe bunicii ei de culoarea pământului, pe Jacques Devine cu scarabeul lui de topaz, pe bătrânii care muriseră la Lark House în cei trei ani de când lucra acolo, pe Neko cu coada lui strâmbă şi torcând fericit, pe mama ei Radmila, pe care o iertase între timp şi de care nu mai ştia nimic de mulţi ani. Ar fi dorit să fie şi Seth acolo, ca să-i prezinte personajele pe care nu le cunoştea şi să se odihnească ţinându-l de mână. A aţipit ghemuită în colţul ei, copleşită de nostalgie şi tristeţe. Nu a auzit când a intrat infirmiera să verifice starea Almei, să controleze acul şi perfuzia, să-i ia temperatura şi tensiunea şi să-i administreze sedativele.

La ceasul cel mai negru din noapte, la ora misterioasă a timpului subţiat, când vălul care desparte lumea noastră de cea a spiritelor e dat la o parte, a ajuns în sfârşit şi vizitatorul aşteptat de Alma. A intrat fără zgomot, păşind pe tălpi de cauciuc şi atât de tăcut că, dacă Alma nu ar fi gemut simţindu-l aproape, Irina nu s-ar fi trezit. Era exact cum şi-l imaginase când îl privea în poza din rama de argint: de înălţime mijlocie şi lat în umeri, cu părul ţepos şi

încărunţit, tenul verzui din cauza luminii monitorului, cu chipul nobil şi senin. Ichimei! I s-a părut că Alma deschide ochii şi îi repetă numele, dar n-a fost sigură; a dedus însă că în clipa despărţirii voiau să rămână singuri. S-a ridicat discret ca să nu-i deranjeze şi a ieşit din cameră, închizând uşa după ea. A aşteptat pe culoar, s-a plimbat ca să-şi dezmorţească picioarele, a băut două pahare cu apă, s-a întors pe post de santinelă în faţa uşii.

La patru dimineaţa a sosit infirmiera de serviciu, o negresă masivă care mirosea a pâine proaspătă, şi a găsit-o barând uşa. „Te rog, mai lasă-i un pic singuri", a implorat-o tânăra, după care s-a apucat să-i vorbească învălmăşit despre amantul care venise să stea cu ea în ultimele clipe şi că nu trebuiau să intervină. „La ora asta nu se fac vizite", s-a mirat infirmiera, a împins-o fără menajamente din faţa uşii şi a intrat în cameră. Ichimei plecase, absenţa lui umplea aerul încăperii.

Alma plecase cu el.

Au privegheat-o pe Alma la conacul de la Sea Cliff, unde-şi petrecuse aproape întreaga viaţă. Sicriul simplu a fost aşezat în sufrageria marilor banchete, înconjurat de optsprezece lumânări înfipte în aceleaşi *menorah* de argint masiv pe care familia le folosea la sărbătorile tradiţionale. Deşi nu erau practicanţi, membrii familiei Belasco s-au conformat riturilor funerare dictate de rabin. Alma insistase nu doar o dată că de pe patul de moarte voia să ajungă direct la cimitir, fără riturile din sinagogă. Două femei pioase de la Chaves Kadisha au spălat trupul şi l-au pus în umilul linţoliu de in alb şi fără buzunare, simbolizând egalitatea în faţa morţii şi părăsirea oricăror bunuri materiale. Ca o umbră invizibilă, Irina a stat în spatele lui Seth, care era năucit de durere şi nu-i venea să creadă că bunica cea nemuritoare îl părăsise. Până la plecarea la cimitir, cineva din familie a stat tot timpul lângă Alma, pentru ca spiritul ei să aibă timp să se desprindă şi să-şi ia rămas-bun. Nu au fost flori, considerate o frivolitate, însă Irina a adus o

gardenie la cimitir. Rabinul a spus o rugăciune scurtă: *Dayan Ha'met, Binecuvântat fie Judecătorul Adevărului.* Sicriul a fost coborât în pământ, lângă mormântul lui Nathaniel Belasco, rudele au aruncat deasupra câte un pumn de ţărână, Irina a lăsat să cadă gardenia peste prietena ei. În aceeaşi seară a început *shiva,* perioada de şapte zile de doliu şi izolare. Ceva neaşteptat a fost că Larry şi Doris au rugat-o pe Irina să rămână cu ei, ca să-l consoleze pe Seth. La fel ca ei, şi-a prins şi ea de piept o bucată de pânză sfâşiată, în semn de doliu.

În cea de a şaptea zi, după ce au primit procesiunea de oameni veniţi să-şi prezinte condoleanţele, cei din familia Belasco s-au reîntors la ale lor, viaţa şi-a urmat cursul. După o lună aveau să aprindă o lumânare pentru Alma, după un an va avea loc o ceremonie simplă în care la cimitir va fi pusă o placă pe mormânt. Până atunci, cei care o cunoscuseră nu aveau să se gândească prea mult la ea; Alma avea să trăiască în picturile ei pe mătase, în amintirea obsesivă a nepotului Seth, în inima Irinei Bazili şi a lui Kirsten, care n-avea să priceapă niciodată unde plecase binefăcătoarea ei. Cât a ţinut *shiva,* Irina şi Seth au aşteptat cu nerăbdare să apară Ichimei Fukuda, dar în zadar.

Primul lucru pe care l-a făcut Irina după săptămâna de doliu a fost să se ducă la Lark House să strângă lucrurile Almei. Hans Voigt îi dăduse liber, dar în curând trebuia să se întoarcă la lucru. Apartamentul era aşa cum îl lăsase Alma, căci Lupita Farías nu intrase acolo, aşteptând să fie golit de rude. Mobila cumpărată pentru acest spaţiu redus ca să fie utilă, nu decorativă, avea să ajungă la Magazinul de Obiecte Pierdute, cu excepţia fotoliului de culoarea caisei pe care dormise pisoiul şi pe care Irina a hotărât să i-l dea lui Cathy, căreia îi plăcuse atât de mult. A pus în valize hainele, pantalonii largi, tunicile din in, puloverele ample din lână de vigonie, şalurile de mătase, întrebându-se cine avea să moştenească toate astea, dorindu-şi să fi fost înaltă şi mare ca să le poarte ea, să fie la fel că Alma ca să se rujeze şi să se

parfumeze cu colonia ei cu aromă virilă de bergamotă şi portocală. A pus restul în cutii, ca să le ia şoferul mai târziu. Adică albumele care rezumau viaţa Almei, actele, câteva cărţi, tabloul lugubru de la Topaz, cam atât. Şi-a dat seama că Alma îşi pregătise plecarea cu seriozitatea care o caracteriza, scăpase de tot ce era inutil, păstrând doar ceea ce era indispensabil, făcând ordine în lucruri şi amintiri. În săptămâna de *shiva* avusese timp să o plângă, dar în timp ce făcea ordine în apartamentul de la Lark House şi-a luat din nou rămas-bun; a fost ca o a doua înmormântare. Amărâtă, s-a aşezat printre cutii şi valize şi a deschis geanta cu care Alma pleca în escapadele ei şi pe care poliţia o recuperase din maşinuţa Smart făcută praf şi pe care ea o adusese de la spital. Înăuntru erau cămăşile cele fine, loţiunea, cremele, două schimburi şi portretul lui Ichimei în ramă de argint. Geamul era crăpat. Cu grijă, a scos cioburile şi a extras fotografia, luându-şi rămas-bun şi de la acest enigmatic iubit al Almei. În poală i-a căzut o scrisoare care fusese în spatele pozei.

Exact atunci s-a deschis uşa şi cineva a băgat capul cu timiditate. Era Kirsten. Irina s-a ridicat şi femeia a îmbrăţişat-o voios, ca de obicei. Apoi a întrebat:

— Unde e Alma?

— În cer…

— Şi când se întoarce?

— Nu se mai întoarce, Kirsten.

— Niciodată?

— Niciodată.

O umbră de tristeţe sau de preocupare a trecut fugitiv pe chipul inocent al femeii. Şi-a scos ochelarii, i-a şters de poala tricoului, i-a pus la loc, şi-a apropiat capul de cel al Irinei, ca să o vadă mai bine!

— Precis nu se întoarce?

— Precis. Dar ai mulţi prieteni aici, cu toţii te iubim mult.

Kirsten i-a făcut semn să aştepte şi a plecat pe culoar cu mersul ei legănat pe tălpile lipsite de curbură către casa magnatului ciocolatei, acolo unde

funcţiona clinica împotriva durerii. A revenit după un sfert de oră cu rucsacul în spate şi gâfâind de efortul pe care inima ei prea mare nu îl suporta bine. A închis uşa apartamentului, a tras zăvorul, a tras şi perdelele şi şi-a pus degetul pe buze, făcându-i semn Irinei să tacă. Pe urmă i-a dat rucsacul şi a aşteptat cu mâinile la spate, cu un surâs complice şi bâţâindu-se. „E pentru tine”.

Irina a deschis rucsacul, a văzut pachetele prinse cu elastic şi a înţeles imediat că erau scrisorile pe care Alma le primise regulat şi pe care ea şi Seth le căutaseră fără succes: scrisorile de la Ichimei. Nu erau pierdute undeva într-un seif de la bancă, cum se temuseră, se aflaseră în cel mai sigur loc de pe lume, în rucsacul lui Kirsten. Ştiind că moare, Alma îi pasase femeii răspunderea de a le păstra şi îi spusese cui trebuia să le dea apoi. Dar de ce tocmai ei? De ce nu fiului sau nepotului? Şi a priceput mesajul postum, felul Almei de a-i spune cât de mult o iubea şi câtă încredere avea în ea. A simţit că în piept ceva se spărgea cu zgomot mare, că inima recunoscătoare îi creştea şi palpita ca o anemonă transparentă în apa mării. Era o dovadă de prietenie care o făcea să se simtă respectată ca în vremurile inocenţei; monştrii trecutului se retrăgeau, puterea înspăimântătoare a filmuleţelor tatălui ei vitreg se micşora până la adevărata lor dimensiune: de scârboşenii pentru fiinţe anonime, lipsite de identitate sau suflet, neputincioase.

— Doamne, ca să vezi, mi-am petrecut o jumătate de viaţă fiindu-mi frică de nimic…

— Pentru tine, a repetat Kirsten, arătând spre teancurile răsturnate pe jos.

Seara, când Seth a venit acasă, Irina i-a sărit de gât şi l-a sărutat cu o bucurie cumva nepotrivită cu zilele de doliu.

— Am o surpriză pentru tine, Seth!

— Şi eu. Spune tu mai întâi.

Nerăbdătoare, l-a tras la masa de granit din bucătărie, pe care pusese pachetele cu scrisori:

— Scrisorile Almei. Te aşteptam ca să le deschidem împreună.

Teancurile erau numerotate de la unu la unsprezece. Fiecare conţinea câte zece plicuri, cu excepţia primului, care n-avea decât şase misive şi câteva desene. S-au aşezat pe canapea şi le-au trecut în revistă în ordinea stabilită de destinatara lor. Erau o sută paisprezece scrisori, unele foarte scurte, altele ceva mai lungi, unele mai curând informative, semnate simplu: Ichi. Cele din primul teanc, scrise cu creionul pe foi de caiet şi cu un scris infantil, erau de la Tanforan şi de la Topaz, şi atât de cenzurate că nu se mai înţelegea nimic. În desene se ghicea deja stilul esenţializat din tabloul pe care Alma îl avusese tot timpul la Lark House. Le-ar fi luat câteva zile să citească totul, dar au constatat că restul misivelor începeau în 1969; erau patruzeci de ani de corespondenţă neregulată, dar cu o constantă: erau scrisori de dragoste.

— Am găsit şi o scrisoare din ianuarie 2010, era ascunsă după poza lui Ichimei. Numai că toate astea sunt vechi şi trimise la adresa casei Belasco din Sea Cliff. Unde sunt cele pe care le-a primit la Lark House în ultimii trei ani?

— Cred că astea sunt, Irina.

— Nu pricep.

— Bunică-mea a adunat toate scrisorile de la Ichimei primite la Sea Cliff, unde a locuit mereu. Pe urmă, când s-a mutat la Lark House, a început să-şi trimită singură scrisori, din când în când, în plicurile alea galbene pe care le-am văzut amândoi. Le primea, le citea şi le punea bine ca pe unele adevărate.

— De ce să fi făcut aşa ceva? Doar era întreagă la minte, n-a dat semne de senilitate.

— Tocmai asta e extraordinar, Irina. A făcut-o cât se poate de conştient, ca să păstreze vie iluzia marelui amor al vieţii. Bătrâna asta, construită parcă dintr-un material blindat, era în fond o romantică incurabilă. Sunt sigur că tot ea îşi trimitea şi gardeniile şi că escapadele ei nu erau cu amantul; se ducea singură la cabana de la Point Reyes ca să retrăiască întâlnirile

din trecut, să viseze la ele, căci nu le mai putea împărtăşi cu Ichimei.

— De ce nu? Fusese acolo cu el, de acolo se întorcea când a avut accidentul. Iar Ichimei a venit la spital să-şi ia rămas-bun de la ea, l-am văzut când a sărutat-o, ştiu că se iubeau, Seth.

— N-ai văzut nimic, Irina. Am fost mirat că nu a aflat de înmormântarea bunicii, ştirea s-a dat în toate ziarele. Dacă o iubea atât de mult, ar fi trebuit să vină la funeralii sau să-şi prezinte condoleanţele în perioada de *shiva.* Aşa că astăzi m-am dus să-l caut, voiam să-l cunosc şi să-mi lămuresc nişte chestii în legătură cu bunica. A fost uşor, n-a trebuit decât să mă duc la sera Fukuda.

— Mai există?

— Da. E condusă de Peter Fukuda, unul din fiii lui Ichimei. De cum mi-am spus numele, m-a primit foarte bine, ştia de familia Belasco, şi a chemat-o şi pe mama lui, Delphine. O doamnă tare amabilă şi drăguţă, cu un chip asiatic din acelea care parcă nu îmbătrânesc.

— Da, e soţia lui Ichimei. Alma ne-a povestit că a cunoscut-o la funeraliile străbunicului tău.

— Nu e soţia, e văduva lui. Ichimei a murit de infarct acum trei ani.

— Imposibil, Seth!

— A murit cam în perioada când bunică-mea s-a mutat la Lark House. Poate că lucrurile sunt legate între ele, Irina. Cred că scrisoarea asta din 2010, ultima primită de Alma, a fost cea în care îşi lua adio.

— Dar l-am văzut pe Ichimei la spital!

— Ai văzut ce voiai să vezi…

— Nu, Seth, sunt sigură că era el. Uite cum a fost: pentru că l-a iubit atât de mult, Alma a reuşit să-l cheme ca să plece împreună…

8 ianuarie 2010

Cât de exuberant şi de viu e Universul, Alma! Se învârteşte întruna. Singurul lucru cert este că totul se schimbă. Un mister pe care nu-l putem percepe decât

în tăcere şi calm. Trăiesc o etapă tare interesantă. Spiritul meu contemplă fascinat schimbările corpului meu, însă nu e o contemplare de la distanţă, ci din interior. E un proces în care spiritul şi trupul sunt împreună. Ieri îmi spuneai că ţi-e dor de iluzia nemuririi pe care o avem la tinereţe. Mie nu. Eu mă bucur de realitatea mea de om matur, ca să nu spun bătrân. Dacă ar fi să mor peste trei zile, oare cu ce as umple aceste zile? Cu nimic! M-aş goli de toate, în afară de dragoste.

Ne-am spus adesea că destinul nostru e să ne iubim, că ne-am iubit în vieţi anterioare şi vom continua să ne regăsim în vieţi viitoare. Sau poate că nu există nici trecut, nici viitor şi totul se întâmplă simultan în dimensiunile infinite ale Universului. Dacă e aşa, suntem împreună mereu, pentru eternitate.

E fantastic să fii viu. Avem şi acum şaptesprezece ani, Alma mea.

Ichi

Seria de autor
ISABEL ALLENDE

Casa spiritelor
Zorro
Fiica norocului
Portret în sepia
Eva Luna
Poveștirile Evei Luna
Țara mea inventată
Paula
Despre dragoste și umbră
Ines a sufletului meu
Planul infinit
Suma zilelor
Insula de sub mare
Caietul Mayei
Dragoste
Jocul RIPPER
Amantul japonez

În 1939, când Polonia e amenințată de nazism, Alma Belasco e trimisă de părinți să trăiască la San Francisco, alături de mătușa și de unchiul ei, care locuiesc într-un conac opulent. Inițial timorată de noua ei familie și incapabilă să se integreze, Alma va avea în cele din urmă o legătură profundă, pentru toată viața, cu fiul grădinarului familiei, Ichimei. După atacul japonezilor de la Pearl Harbor, cei doi sunt despărțiți cu cruzime, iar Ichimei ajunge într-un lagăr, împreună cu familia sa. Multe decenii mai târziu, Alma e una dintre bătrânele excentrice care populează azilul de lux Lark House din San Francisco. Cu răbdare și infinită tandrețe, Irina Bazili, o tânără îngrijitoare din Republica Moldova cu o istorie tristă în propria biografie, ajunge să descopere treptat povestea de dragoste dintre Alma și Ichimei și își găsește în ea izbăvirea.

Isabel Allende: 21 de cărți publicate,
traduceri în peste 35 de limbi; peste 65 de milioane de exemplare vândute; 12 doctorate onorifice; 50 de premii în peste 15 țări;
2 filme de succes realizate după romanele ei.

O dublă poveste de dragoste, la distanță de mai bine de jumătate de secol, se dezvăluie treptat în *Amantul japonez*. Scris cu aceeași atenție pentru amănuntul istoric și profundă înțelegere a personajelor care au constituit dintotdeauna marca lui Isabel Allende, romanul *Amantul japonez* semnalează întoarcerea autoarei la povestea clasică, de largă respirație, fiind totodată un omagiu emoționant adus sufletului omenesc și stăruinței în dragoste, într-o lume a necontenitelor schimbări.

Irina Bazili este tânăra îngrijitoare charismatică a Almei Belasco, la azilul de bătrâni Lark House. Trecutul ei e un secret la fel de bine păzit ca și al bătrânei doamne. Fascinată de personalitatea Almei, Irina reușește, cu ajutorul nepotului acesteia, Seth, să descopere o frumoasă poveste de iubire interzisă, din timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Treptat devine însă limpede că povestea nu s-a încheiat niciodată, pentru că dragostea nu are vârstă, și Irina însăși hotărăște să îi dea o șansă lui Seth.

„Romanul ***Amantul japonez*** este animat de același spirit efervescent care a făcut-o cunoscută pe Isabel Allende în întreaga lume. Un roman pe care e o plăcere să-l recomanzi."

The Washington Post

„Allende este o mare povestitoare, cu o inteligență extraordinară și un ochi lucid îndreptat asupra schimbărilor care au loc în societate. ***Amantul japonez*** e un basm pentru adulți, unul irezistibil însă."

Associated Press

„Romanul ***Amantul japonez*** traversează 70 de ani din istoria tumultuoasă a lumii, mesajul lui de profunzime fiind că dragostea, sub toate formele ei, trece peste orice obstacol și încolțește oriunde."

People Magazine

„Monumental. O poveste care se desfășoară pe mai multe generații, despre soartă, război și puterea dragostei."

Harper's Bazaar

ISBN 978-606-779-001-6

Fotografia de pe copertă © Chrissie White

Table of Contents

Lark House	5
Franţuzul	13
Alma Belasco	20
Omul invizibil	27
Fetiţa poloneză	33
Alma, Nathaniel şi Ichimei	44
Irina Bazili	51
Seth Belasco	59
Familia Fukuda	64
Pericolul galben	74
Irina, Alma şi Lenny	83
Prizonierii	94
Arizona	102
Boston	107
Învierea	116
Sabia familiei Fukuda	123
Dragostea	133
Urme din trecut	137
Lumină şi umbră	145
Agentul Wilkins	153
Secrete	162
Mărturisirea	169
Tijuana	181
Cei mai buni prieteni	192
Toamna	200
Gardenii	208
Copilul care nu s-a născut	213

Patriarhul 220
Samuel Mendel 228
Nathaniel 233
Amantul japonez 244